รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

นภัทร เครือผดุงสกุล

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

นภัทร เครือผดุงสกุล

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา”
ของ นภัทร เครือผดุงสกุล
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
ผู้วิจัย นายนภัทร เครือผดุงสกุล
ประธานที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย
กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย
ประเภทสารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567
คำสำคัญ รูปแบบการนิเทศ, การนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน, การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะได้แก่ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, การศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทดลองใช้กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา

แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการประเมินกลุ่มทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 27 คน เครื่องมือได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการนิเทศการศึกษา 2) จุดประสงค์การนิเทศการศึกษา 3) เนื้อหาการนิเทศการศึกษา 4) กระบวนการนิเทศการศึกษา 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

Title: The Blended Educational Supervision Model to Enhance Competency-Based Learning Management of Secondary School Teachers.
Author Mr. Naphat Kruapadungskul
Thesis Advisor Assistant Professor Sathiraporn Chaowchai, Ed.D.
Advisory Committee Associate Professor Teerasak Upamaiathichai, Ph.D.
Associate Professor Krityakarn Topitak, Ph.D.
Academic Paper Ed.D. Dissertation in Educational Administration - (Type 2.1), Naresuan University, 2024
Keywords Supervision Model, Blended Educational Supervision, Competency-Based Learning Management

Abstract

The purpose of this research was to develop a blended educational supervision model to enhance the competency-based learning management of secondary school teachers. The specific objectives were: 1) to study the components of an educational supervision model and supervision approaches that promote competency-based learning management among secondary school teachers; 2) to construct and validate the blended educational supervision model and its implementation manual; 3) to implement the developed supervision model in a real educational setting; and 4) to evaluate teachers' satisfaction with the use of the blended supervision model. The research process consists of four phases. Phase 1 involves studying the components of educational supervision and guidelines to promote competency-based learning management of secondary school teachers. This is conducted through document analysis, research reviews, case studies of two best practice educational areas, and interviews with five experts. The research instruments include questionnaires and interview forms. Phase 2 focuses on developing and validating the blended educational supervision model and its user manual through expert interviews with five specialists. The research instrument is an evaluation form assessing the appropriateness of the model and the manual. Phase 3 involves implementing the blended educational supervision model with 27 secondary school teachers from Nan Secondary Educational Service Area Office, selected through purposive sampling. The research instrument used is a supervision form assessing teachers' competency-based learning management. Phase 4 evaluates user satisfaction with the blended educational supervision model among the 27 participating teachers. The research instrument is a satisfaction

assessment form regarding the use of the model to enhance competency-based learning management of secondary school teachers.

Research Findings

1. The blended educational supervision model for enhancing competency-based learning management of secondary school teachers consists of six components: 1) principles of the supervision model, 2) objectives of educational supervision, 3) content of educational supervision, 4) supervision process, 5) assessment and evaluation of educational supervision, and 6) success conditions.

2. The results of the development and validation of the blended educational supervision model and its user manual indicated that the model was rated at the high level of appropriateness. Similarly, the user manual was also rated at the highest level of appropriateness.

3. The results of the implementation of the blended educational supervision model to enhance competency-based learning management of secondary school teachers showed that, overall, teachers' competency-based learning management ability was rated at the highest level. Specifically, competency-based learning activity management was rated at a high level. Competency-based learning design was rated at a high level. And competency-based learning assessment and evaluation was rated at high level.

4. The evaluation of user satisfaction with the blended educational supervision model for enhancing competency-based learning management of secondary school teachers indicated that, overall, satisfaction was at the highest level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ อันประกอบไปด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤธยากาญจน์ โตพิทักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัตตา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตาจารย์ ดร.จิติมา วรรณศรี, รองศาสตราจารย์ ดร.วารีรัตน์ แก้วอุไร, รองศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรา เครือคำอ้าย, นางจันทรา ด่านคงรักษ์, นางรวิภัทร เหล่าคุ้ม, ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย, ดร.จำลอง ไชยยา, ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์, ดร.กฤติยา ขัตติยะ, ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์, ดร.ปฐมาภรณ์ ปันอินทร์, ดร.อรรถพล ศิริมูล, ดร.วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ และ ดร.ศรัณย์ เปรมสุข ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณคุณแม่เพ็ญรำไพ แก้วศรีวงค์ ผู้เป็นมารดาที่ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอบพระคุณบิดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมรุ่น และเพื่อนพี่น้องร่วมวิชาชีพศึกษานิเทศก์ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

นภัทร เครือผดุงสกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค
บทคัดย่อภาอังกฤษ ..... จ
ประกาศคุณูปการ ..... ช
สารบัญ ..... ซ
สารบัญตาราง ..... ญ
สารบัญภาพ ..... ฐ
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
คำถามของการวิจัย 6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 7
ขอบเขตของการวิจัย 7
นิยามศัพท์เฉพาะ 13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 197
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบ 20
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา 32
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ 51
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 61
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 70
การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 93
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย 100
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา.... 102
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 108
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 113
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 120
บทที่ 4 ผลการวิจัย..... 122

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 123
ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 144
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 173
ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 194
บทที่ 5 บทสรุป 233
สรุปผลการวิจัย 236
อภิปรายผล 243
ข้อเสนอแนะ 251
บรรณานุกรม 255
ภาคผนวก 266
ประวัติผู้วิจัย 403

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ 31
ตาราง 2 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษา.....45
ตาราง 3 องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู.....75
ตาราง 4 สรุปหลักการและคุณลักษณะของการประเมินตามแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้ (Earl, 2013; McMillan, 2014).....89
ตาราง 5 ความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE) 90
ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 91
ตาราง 7 วันเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice) 105
ตาราง 8 วันเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ..... 107
ตาราง 9 การสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ 124
ตาราง 10 การสังเคราะห์หลักการของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 125
ตาราง 11 การสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 126
ตาราง 12 การสังเคราะห์สาระเนื้อหาของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 127
ตาราง 13 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษา..... 129
ตาราง 14 การวิเคราะห์และสังเคราะห์การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 130
ตาราง 15 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านหลักการนิเทศการศึกษา..... 132
ตาราง 16 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา..... 132
ตาราง 17 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านเนื้อหาของการนิเทศการศึกษา..... 133

ตาราง 18 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการของการนิเทศการศึกษา..... 134
ตาราง 19 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษา.. 135
ตาราง 20 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักการนิเทศการศึกษา..... 137
ตาราง 21 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 138
ตาราง 22 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหาการนิเทศการศึกษา..... 140
ตาราง 23 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา..... 141
ตาราง 24 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา..... 143
ตาราง 25 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 145
ตาราง 26 ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 160
ตาราง 27 ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา 171
ตาราง 28 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 175
ตาราง 29 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 176
ตาราง 30 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 177

ตาราง 31 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ..... 179
ตาราง 32 ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคะแนนก่อนและหลังเข้ารับการอบรมพัฒนา..... 181
ตาราง 33 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา..... 182
ตาราง 34 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาในภาพรวม..... 185
ตาราง 35 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ..... 185
ตาราง 36 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ..... 187
ตาราง 37 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ..... 189
ตาราง 38 สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ของครูผู้สอน เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ..... 193
ตาราง 39 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 195

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ ของ Brown and Moberg.....25
ภาพ 2 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างรูปแบบ.....26
ภาพ 3 กระบวนการนิเทศออนไลน์.....60
ภาพ 4 สมรรถนะหลัก 6 ประการ ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช... 78
ภาพ 5 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ.....81
ภาพ 6 แผนการจัดการเรียนรู้.....83
ภาพ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....99
ภาพ 8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 101
ภาพ 9 ร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา 155
ภาพ 10 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา 166
ภาพ 11 แสดงกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา วันที่ 19-20 กันยายน 2567 ณ โรงแรมน่านตรึงใจ จังหวัดน่าน 182
ภาพ 12 แสดงกิจกรรมการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูกลุ่มเป้าหมาย ช่วงระยะเวลา วันที่ 4 – 15 พฤศจิกายน 2567 185

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) วางเป้าหมายไว้คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ดังนั้น ในการจัดการศึกษาจึงต้องบูรณาการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าเป็นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย จากความสำคัญดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Participation) และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (ทิศนา แขมมณี, 2557, น. 100 - 102) ดังนั้น คุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัลจะเกิดได้ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ออกแบบและจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย ประเมินผลการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตรวจสอบความก้าวหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สถิรพร เชาวน์ชัย, 2567, น. 8)

สภาพปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนในปัจจุบัน สะท้อนได้จากผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล (Program for International Student Assessment : PISA) ปี ค.ศ. 2022 พบว่าผลการประเมินของประเทศไทย ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอ่าน คะแนนเฉลี่ย 476 ประเทศไทยได้ 379 ด้านวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 485 ประเทศไทยได้ 409 และด้านคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 472 ประเทศไทยได้ 394 และพบว่า ผลการประเมินทั้ง 3 ด้านมีระดับคุณภาพต่ำกว่าระดับสอง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2566) สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนโดยเฉลี่ยมีความรู้และความสามารถในการใช้ความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานนานาชาติ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากครูผู้สอนบางส่วนยังไม่เข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี จึงสอนเน้นเนื้อหา ให้จำเนื้อหา จำตัวอย่าง จำคำตอบ และจำข้อสอบ อันเนื่องมาจาก

ความไม่เข้าใจเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น จึงสอนเหมือนหลักสูตรในอดีตที่เน้นเนื้อหา ไม่เน้นกระบวนการทั้งที่ความรู้อยู่ที่กระบวนการตามศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนจึงเรียนแบบท่องจำเนื้อหา จำตัวอย่าง จำคำตอบ จำข้อสอบ จึงขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินหรือการตัดสินใจ ที่จะหลอมรวมเป็นกระบวนการคิด ผู้เรียนขาดความสามารถในการลงมือทำจริง จึงขาดทักษะ กระบวนการ ไม่เกิดความเข้าใจจากการเรียนรู้ มีแต่ความจำระยะสั้นตลอดจนไม่เกิดสมรรถนะผู้เรียน จึงไม่ประสบความสำเร็จ ไม่มีความรู้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น. 9)

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในด้านของหลักสูตรการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลกและสังคม ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาของชาติ ให้เป็นหลักสูตรที่สามารถสร้างและพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นของผู้เรียน โดยยังยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard Base Curriculum) แต่ให้มุ่งผลลัพธ์ที่สมรรถนะของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะหลัก (Core Competencies) ที่สำคัญจำเป็น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บ่มเพาะ พัฒนาและต่อยอดสมรรถนะหลักและสมรรถนะอื่นได้เต็มตามศักยภาพ ตามความจำเพาะเจาะจงของบุคคล (Personalization) มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตการทำงาน และการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกศตวรรษที่ 21 สอดคล้องนักวิชาการที่ชี้ว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่ผลิตคนเป็นวัตถุดิบทางเศรษฐกิจแต่ต้องเป็นเครื่องมือลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเด็กให้มีสมรรถนะหลักในการใช้ชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 การเรียนไม่ใช่เพื่อคะแนนสูง ครูต้องให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด เด็กทุกคนสะท้อนความสำเร็จจากผลงาน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559) กล่าวว่า การจัดการศึกษาไทย 4.0 เกิดขึ้นจริง ประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มจากผู้บริหาร ผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิด ไม่ใช่เรียนเพื่อสอบเอาคะแนนสูง ทำให้นักเรียนถูกจำกัดอยู่ในกรอบไม่สามารถคิดนอกกรอบได้ ครูต้องให้เสรีภาพเด็กเลือกเรียนตามความถนัด ส่งเสริมเต็มตามศักยภาพของเด็ก ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคมาก รวมถึงต้องเป็นเป้าหมายการศึกษาของชาติ สร้างเด็ก สร้างนวัตกรรม เลิกบรรยายแต่ให้เด็กได้ลงมือทำ เห็นความสำเร็จอยู่ที่ผลงาน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2559)

หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นปัจจัยต้นที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้นำเสนอแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพลวัตของสังคมและเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการท่องจำและการสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและภาคอุตสาหกรรมในยุคปัจจุบันได้ ผู้เรียนที่จบการศึกษาภายใต้ระบบการศึกษาดั้งเดิมมักขาดทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงได้รับการออกแบบให้ส่งเสริม

การเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-Based Learning) และการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา (Case-Based Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาสมัยใหม่จำเป็นต้องคำนึงถึงการบูรณาการสุขภาวะในทุกมิติ ได้แก่ สุขภาวะทางกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม หลักสูตรฐานสมรรถนะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพกายและจิตใจ มีความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ และสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีในสังคม รวมถึงการพัฒนา Soft Skills เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ สังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง (Critical Thinking) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา Growth Mindset และความสามารถในการปรับตัว (Resilience) เพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การปฏิรูปหลักสูตรสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาไทยสามารถพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

นอกจากปัญหาด้านหลักสูตรการศึกษาที่ไม่ยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ยังได้พบว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังล้าสมัย ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิมส่งผลต่อผลลัพธ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงไม่ได้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ตลอดจนท้ายที่สุดแล้วคุณภาพผู้เรียนทั้งผลสัมฤทธิ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถนะและคุณลักษณะ ไม่ได้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปต่อยอดในการใช้ชีวิตในโลกแห่งความจริงได้ สอดคล้องกับ เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน (2558) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มุ่งเน้นที่เนื้อหาวิชาและครูผู้สอนเป็นตัวตั้ง ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเท่าที่ควร การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นเพียงการท่องจำ แต่ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้เด็กนักเรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น ส่งผลให้ให้ผู้เรียนอ่อนด้อยทางคุณภาพ ทั้งด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ปัญหาของการจัดการเรียนรู้อันเกิดจากตัวครู ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปว่าตัวหลักสูตรการศึกษา ทิศนา แขมณี (2560, น. 256) ระบุว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครูและอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จนั้นมีหลายประการ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เป็นงานหลักของครู คือการเขียนแผนการสอนซึ่งมีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ครูออกแบบการสอนไม่เป็น เนื่องจากขาดความรู้ในหลักการสอน วิธีการสอน รูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ มีค่อนข้างจำกัด

ด้านการปฏิบัติการสอน ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของตน โดยลดบทบาทของตนเองในการถ่ายทอดความรู้ แต่ก็ยังเป็นการปฏิบัติที่ทำโดยขาดความเข้าใจที่แท้จริง ขาดความเข้าใจในมโนทัศน์สำคัญๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สอนและกระบวนการในการออกแบบการสอนทำให้การสอนยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร และด้านความช่วยเหลือทางวิชาการ พบว่า ครูส่วนใหญ่ล้วนประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ เกิดความไม่กระจ่างทางวิชาการในเรื่องที่ตนเองทำอยู่มักทำให้การพัฒนางานติดขัดและหยุดชะงัก หากไม่มีผู้ใดสามารถช่วยให้ครูขจัดความไม่กระจ่างนี้ได้ การพัฒนางานวิชาการก็จะไม่ก้าวหน้า

ดังนั้น แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปฏิรูปการสอนของครูเป็นสำคัญ วิทยากร เชียงกูล (2559, น. 76) ได้เสนอแนะว่า ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัติแบบใหม่ก่อนจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ การจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม จากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำ เปลี่ยนเป็นการประมวลความรู้ เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ต้องมีลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนไม่อยู่นิ่ง กระตือรือร้นและคิดค้นหาความรู้และคำตอบอยู่ตลอดเวลา (Active Learner) ตามแนวการจัดการเรียนแบบกระตือรือร้น (Active Learning) โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ สถิรพร เชาวน์ชัย (2567) ที่สรุปว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคงทน ต้องเกิดจากคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการให้ประสบการณ์กับผู้เรียนตรงตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, น. 21-22) ได้สรุปว่า นักเรียนจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อพวกเขามีส่วนร่วม ครูเปลี่ยนวิธีสอนจากการบอกให้ทำหรือการบรรยายไปสู่การสอนแบบใหม่ที่ปล่อยให้ผู้เรียนสอนตัวเอง โดยมีครูคอยแนะนำ ดังนั้นการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นต้องมีกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการศึกษา ค้นคว้า พิสูจน์ ทดลอง ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และสร้างผลงานของตนเองออกมาอย่างมีคุณภาพ การสอนในศตวรรษที่ 21 จะเห็นภาพผู้เรียนที่มุ่งมั่นในการทำงานด้วยตนเอง จากการเขียนบันทึกออนไลน์ การค้นคว้าบนอินเทอร์เน็ต การนำเสนอผลงาน ผ่านสื่อดิจิตอลหรือกำลังร่วมประเมินทักษะการทำงานร่วมกันและการนำเสนอผลงานของเพื่อนๆ ฉะนั้น สิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลง คือการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่วัดการนำไปประยุกต์ใช้ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหามากกว่าวัดความจำ (ชูกิจ ลิมปิจำนงค์, 2565)

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพ สิ่งหนึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมั่นว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดทั้งมีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น จะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายสุดท้าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้

การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่ระบบการศึกษาเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม การนิเทศการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการตรวจสอบมาเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและนำแนวคิดใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) กล่าวว่า การนิเทศจะช่วยครูให้สามารถพัฒนาและปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ทำให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ และครูเกิดความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจ รวมทั้งเกิดความภูมิใจในการปฏิบัติงานของตนเอง

แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบัน พบได้ว่าการนิเทศการศึกษายังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2558; ชารี มณีศรี, 2558; ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์, 2559; แสน สมนึก, 2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และได้สรุปถึงปัญหาของการนิเทศการศึกษาที่ตรงกันว่า ปัญหาของการนิเทศคือจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอและไม่สมดุลกับความต้องการของสถานศึกษาและงานที่รับผิดชอบ จึงทำให้มีการนิเทศการศึกษาไม่ทั่วถึงและการนิเทศไม่มีคุณภาพ การนิเทศการศึกษาจะช่วยครูให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ช่วยทำให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ครูเกิดความมั่นใจมีขวัญและกำลังใจ รวมทั้งเกิดความภูมิใจในการปฏิบัติงานของตนเอง และในปัจจุบันยัง พบว่า การนิเทศการศึกษามีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขาดแคลนอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ ขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงาน ขาดงบประมาณ ศึกษานิเทศก์มีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลานิเทศ การนิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดแรงจูงใจ และสนับสนุนให้เกิดการนิเทศ ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ซึ่งต้องมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่จะเกิดขึ้น ส่งผลให้การนิเทศการศึกษายุคใหม่ได้นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการนิเทศมากขึ้น เช่น โปรแกรม Zoom, Google Meet และ Microsoft Team เป็นต้น โดยนำมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษา (สินธะวา คามดิษฐ์, และพิณสุดา สิริธรังศรี, 2560) สอดคล้องกับแนวโน้มในการนิเทศการศึกษา

ในทศวรรษหน้า ที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เกิดการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) ซึ่งมีการผสมผสานการนิเทศแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) และการนิเทศแบบออนไลน์ (Online Supervision) เข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น รวดเร็วในการสื่อสาร และการเก็บบันทึกข้อมูล (เวียงชัย แสงทอง, 2566) นอกจากนี้ ยังเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องไร้ขีดจำกัด ในเรื่องเวลาและสถานที่ ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามศักยภาพของบุคคล (Safko & Brake, 2010)

จากเหตุผลและความต้องการจำเป็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการนิเทศการศึกษา สนใจที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากระบวนการนิเทศเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคประเทศไทย 4.0 และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะพื้นฐานตามหลักสูตร มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจส่งผลต่อเนื่องไปถึงผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล (PISA) มีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขั้น โดยเป็นรูปแบบการนิเทศที่ผสมผสานแนวคิดการนิเทศร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศแบบพบหน้าและการนิเทศแบบออนไลน์ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพการปฏิบัติงานของครูและศึกษานิเทศก์ โดยจะนำไปใช้ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่มุ่งเน้นการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เหมาะสม มีองค์ประกอบอย่างไร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ศึกษานิเทศก์ได้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการนิเทศได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ ตำรา เอกสาร งานวิจัย บทความวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดการนิเทศการศึกษา รูปแบบการนิเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาคือ องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย

1.1 หลักการนิเทศการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา

1.3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา

1.4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

1.5การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีคุณสมบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล ก.ต.ป.น. ต้นแบบระดับประเทศ

3. เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1.1 หลักการนิเทศการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา

1.3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา

1.4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

1.5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาหรือการนิเทศการศึกษาหรือการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้

1) เป็นผู้มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา และ

2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา หรือการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3) เป็นผู้ที่มีผลงานเด่นชัดเป็นเชิงประจักษ์ ในการบริหารการศึกษา หรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการสร้างและตรวจสอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.2 แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.3 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รายละเอียดคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2) เป็นผู้มีผลงานทางวิชาการ ด้านการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา เช่น บทความ ตำรา งานวิจัย เป็นวิทยากร มีผลงานในการบริหารงานการศึกษาหรือการนิเทศการศึกษา มีหน้าที่กำกับดูแลงานการศึกษา

3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในทางการบริหารสถานศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยสามารถแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การเป็นศึกษานิเทศก์ มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การนิเทศการศึกษาตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้สมัครใจเข้ารับการพัฒนาทั้งหมด และได้รับการอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนแล้ว

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูที่เกิดจากการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) ผลการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูด้วยรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาในขั้นตอนนี้ มุ่งเน้นการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พิจารณาความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง แบบแผนที่แสดงถึงการดำเนินงานตามขั้นตอนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานมาใช้ในการนิเทศ เป็นการผสมผสานกันระหว่างการนิเทศออนไลน์ (Online Supervision) กับการนิเทศแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) ร่วมกับแนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน โดยองค์ประกอบของการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการ หมายถึง ทฤษฎี แนวคิด และความเชื่อต่างๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับครูผู้สอน หลังจากใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 เนื้อหา หมายถึง สาระสำคัญที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยกำหนดเนื้อหาสำคัญของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.4 กระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนหรือลำดับของการดำเนินการนิเทศที่ผู้นิเทศใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่

1.4.1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้มีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

1.4.2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) หมายถึง ขั้นตอนของการสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างมีปะสิทธิภาพ รวมถึงความเข้าใจในกระบวนการนิเทศการศึกษาตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

1.4.3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B) หมายถึง ขั้นตอนที่คณะนิเทศประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ร่วมพัฒนา (Buddy Teacher) ดำเนินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ทั้งในรูปแบบออนไซต์ และออนไลน์

1.4.4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) หมายถึงขั้นตอนที่คณะนิเทศดำเนินการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานมรรถนะ และการประเมินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.4.5 การเสริมแรงเชิงบวกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing & Sharing -RS) หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ ด้วยกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และคัดเลือกการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ

1.5 การวัดและประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การประเมินความสามารถที่เกิดจากกระบวนการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.6 เงื่อนไขความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่จำเป็นและมีอิทธิพลต่อการทำให้รูปแบบรูปแบบการนิเทศการศึกษา สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง แนวคิด วิธีการ หรือกระบวนการที่ใช้ในการวางแผน ออกแบบ และดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้ 1) หลักการการนิเทศ 2) วัตถุประสงค์การนิเทศ 3) เนื้อหาการนิเทศ 4) กระบวนการนิเทศ 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศ

3. ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพ คู่มือนี้ประกอบด้วย บทนำ รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศการศึกษา หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ เครื่องมือการนิเทศการศึกษา

5. ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง การแสดงออกถึงการเป็นผู้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

6.1 ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของครูในการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด หลังจากใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

6.2 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของครูในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอย่างมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในบริบทจริงได้อย่างเหมาะสม หลังจากใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

6.3 ความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน โดยเน้นการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพจากกระบวนการเรียนรู้จริง หลังจากใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

7. ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของครูในเชิงบวก เป็นความรู้สึกชอบ ชื่นชม ยินดี พึงใจ เห็นด้วย ต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

8. การนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนในการนิเทศการศึกษา ที่ผสมผสานแนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) ร่วมกับการนิเทศแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) และการนิเทศแบบออนไลน์ (Online Supervision) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

8.1 แนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เป็นกระบวนการที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ผ่านการสังเกตการสอน แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ และอภิปรายความคิดเห็นร่วมกัน

8.2 การนิเทศออนไลน์ (Online Supervision) เป็นการนิทศโดยใช้ระบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ แพลตฟอร์ม แอปพลิเคชันต่างๆ ในการสนับสนุนการนิเทศการศึกษา

8.3 การนิทศแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมาพบปะกัน (Face to Face) ณ สถานที่หนึ่ง (Onsite) เพื่อร่วมกันวางแผน นิเทศ ติดตามการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

9. ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่เป็นเพื่อนร่วมพัฒนาในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยทำงานร่วมกับครูเป้าหมายหรือครูผู้รับการนิเทศในลักษณะของการเป็นที่ปรึกษา แนะนำ สนับสนุน และสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูในด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามกระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับรูปแบบ
   - 1.1 ความหมายของรูปแบบ
   - 1.2 ประเภทของรูปแบบ
   - 1.3 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี
   - 1.4 การตรวจสอบรูปแบบ
   - 1.5 การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
   - 1.6 องค์ประกอบของรูปแบบ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
   - 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
   - 2.2 ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา
   - 2.3 หลักการของการนิเทศการศึกษา
   - 2.4 กระบวนการของการนิเทศการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการศึกษา
   - 3.1 การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ
   - 3.2 การนิเทศออนไลน์
   - 3.3 การนิเทศแบบผสมผสาน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
   - 4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
   - 4.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้
   - 4.3 หลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้
   - 4.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้
5. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
   - 5.1 ความหมายของความสามารถในการจัดการเรียนรู้
   - 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้
   - 5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
   - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

จุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบไว้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ดีขึ้น มีคุณภาพมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการ วิธีการและเทคนิคที่เป็นระบบและต่อเนื่อง อันมีผลทำให้การกระทำหรือการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนของปัญหามากยิ่งขึ้น

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

มาลี สืบกระแส (2552, น. 108-109) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพ หรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์ หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือภาพ หรือแผนภูมิ หรือรูปสามมิติ

ทิศนา แขมมณี (2557) ได้อธิบายความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ความเขาใจในปรากฏการณที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณการใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีหลักการต่างๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 353) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ คือ ผลที่เกิดจากความคิดเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาที่ดำเนินการเป็นขนาดเล็กหรือในลักษณะย่อส่วน โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือก โดยวิธีการที่เป็นระบบหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ เช่น รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนาอื่นๆ

บุญชม ศรีสะอาด (2559, น. 19) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่างๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบ หรือกิจกรรมในระบบ

วาสนา บุญมาก (2562) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง โครงสร้าง หรือตัวแบบจำลองปรากฏการณ์จริง โดยทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในรูปแบบที่สร้างขึ้น

Raj (1996, p. 45) ให้ความหมายว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education มี 2 ความหมายดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้เข้าใจความจริงของ

ปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ โดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองที่เรียบง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งถูกพัฒนาโดยผู้ศึกษาเพื่อช่วยอธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์เหล่านั้นได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ในบางกรณี รูปแบบดังกล่าวอาจใช้ในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต หรือเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ต่อไป

Good (อ้างอิงใน นิพนธ์ บรรพสาร, 2558, น. 24) ให้ความหมายของรูปแบบในพจนานุกรมการศึกษาไว้ 4 ความหมาย ดังนี้ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด และ 4) เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคมอาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือ บรรยายเป็นภาษาก็ได้

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง รูปแบบจำลอง แผน หรือโครงร่าง ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เป็นรูปธรรม เป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้ ดังนั้นคำว่า รูปแบบ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบแผนของการนิเทศที่แสดงองค์ประกอบตามหลักการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเภทของรูปแบบ

Keeves (1988, pp. 561- 565) ได้แบ่งรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เป็น 5 ประเภท คือ

1. Analogue Model รูปแบบเชิงอุปมา เป็นแนวทางที่ใช้การเปรียบเทียบปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อช่วยทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ตัวอย่างเช่น การทำนายจำนวนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอาจอ้างอิงแนวคิดจากการไหลของน้ำในถัง โดยนักเรียนที่เข้าสู่ระบบเปรียบได้กับน้ำที่ไหลเข้า ส่วนจำนวนนักเรียนที่ออกจากระบบเปรียบเสมือนน้ำที่ถูกปล่อยออก ดังนั้นจำนวนของนักเรียนที่ยังคงอยู่ในระบบจึงเป็นผลลัพธ์ของนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยจำนวนนักเรียนที่ออกไป

2. Semantic Model เป็นรูปแบบนี้ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยอาจนำเสนอผ่านข้อความ แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อแสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Well (1985, p. 41)

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ รูปแบบนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสาขาต่างๆ เช่น จิตวิทยา ศึกษาศาสตร์ และการบริหารการศึกษา

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิค Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยใช้การเชื่อมโยงตัวแปรต่างๆ ในเชิงเหตุและผล ตัวอย่างเช่น The Standard

Deprivation Model ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก

5. Schwirian (as cited in Bardo & Hardman, 1982, pp. 70-72) นักนิเวศวิทยาได้จัดประเภทของรูปแบบโดยอธิบายจากลักษณะของเมือง โดยแบ่งออกเป็นสองแนวทางหลัก ได้แก่ รูปแบบที่เน้นการบรรยายลักษณะเชิงพื้นที่ของเมือง เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model ซึ่งใช้เพื่ออธิบายโครงสร้างทางกายภาพของเมือง และรูปแบบที่เน้นการอธิบายคุณลักษณะของประชากรเมือง เช่น Residential Segregation Model ซึ่งมุ่งเน้นการวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและประชากรของเมืองต่างๆ

Joyce and Weil (2009, p. 74) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของ รูปแบบตามแนวคิดหลักการหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ และ ได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. Information–Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถใน กระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

3. Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

Steiner (1990, p. 148) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or Model-of) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เชน แบบจำลองรถยนต์เครื่องบิน ภาพจำลอง

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช้รูปแบบหรือ แบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน

Bardo and Hartman (1982, p. 141) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญท่านหนึ่งได้ แบ่งประเภทของรูปแบบ ด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดย ลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากร รูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุงหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่าลักษณะอย่างไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายโดยคุณลักษณะของประชากรนั้นเป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรของเมืองต่างๆ เช่น Residential Segregation Model และ Group Location Model เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ที่ปรากฏการณ์จากการที่ได้ศึกษามาด้วย ภาษา แผนภูมิรูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

ซึ่งในงานวิจัยเรื่องการนิเทศผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ เลือกใช้รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-for)

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, น. 560) ได้กำหนดข้อกำหนด 4 ประการที่รูปแบบที่มีประสิทธิภาพควรมีดังนี้

1. โครงสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจน รูปแบบควรแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยงทั่วไป (Associative Relationship)

2. ความสามารถในการพยากรณ์และตรวจสอบได้ รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ผลลัพธ์ที่สามารถตรวจสอบได้ผ่านการสังเกต และควรสามารถทดสอบความถูกต้องของรูปแบบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การอธิบายกลไกเชิงเหตุผล รูปแบบควรสามารถระบุและชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของปรากฏการณ์ที่ศึกษา นอกเหนือจากการใช้พยากรณ์แล้ว ควรสามารถใช้ในการอภิปรายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. การสร้างมโนทัศน์ใหม่และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการพัฒนามโนทัศน์ใหม่ รวมถึงแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในรูปแบบใหม่ เพื่อขยายขอบเขตของการศึกษาในเรื่องนั้นๆ

จากคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบ จะต้องมีความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกต อีกทั้งเป็นการชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผล ทำให้เกิดมโนทัศน์ใหม่ในการศึกษา ซึ่งทั้งองค์ประกอบของรูปแบบและคุณลักษณะของรูปแบบที่ดีจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบในลำดับต่อไป

การตรวจสอบรูปแบบ

อุทุมพร จามรมาน (2554, น. 23) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ ความเกี่ยวข้อง/ เหตุผลระหว่างตัวแปร

2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลากลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ (Across Time, Samples, Sites)

Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเหมาะสำหรับการพิจารณาประเด็นที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแนวทางนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การรับรู้ที่เท่าเทียมกันในหมู่ผู้เชี่ยวชาญ และให้ความสำคัญกับดุลพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน โดยมีหลักสำคัญดังนี้

1. ไม่เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงเป้าหมาย การประเมินตามแนวทางนี้ไม่ได้มุ่งเน้นที่การวัดผล

สัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก เช่น การประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Based Model) หรือการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) แต่จะพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยอาศัย การวิเคราะห์และการวิพากษ์เชิงลึก ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้าหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเสมอไป ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะใช้วิจารณญาณในการผสมผสานปัจจัยต่างๆ เพื่อสรุปถึงคุณภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่ถูกประเมิน

2. เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง วิธีการประเมินนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวทางการวิพากษ์งานศิลปะ (Art Criticism) ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงที่มีความรู้ลึกซึ้งในสาขานั้นๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการ ประเมินคุณค่า ที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือมาตรฐานทั่วไป แนวคิดนี้ต่อมาได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในสาขาที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งต้องการผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริง ๆ มาทำการประเมินผล

3. ใช้บุคคลเป็นเครื่องมือในการประเมิน ผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นเครื่องมือหลักในการประเมิน โดยเชื่อว่าบุคคลเหล่านี้มี ความเที่ยงธรรมและดุลพินิจที่แม่นยำ การกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาจะอาศัย ประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นหลัก มากกว่าการใช้เกณฑ์แบบตายตัว

4. เปิดกว้างและยืดหยุ่นในกระบวนการประเมิน กระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิในแนวทางนี้มีความ ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนตามความถนัดของแต่ละบุคคล ตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณา การระบุข้อมูลที่ต้องรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการนำเสนอผลการประเมิน

ทั้งนี้ การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะให้ความสำคัญกับ สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และความน่าเชื่อถือสูง (High Credit) ในวงวิชาชีพนั้น เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากที่สุด

จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม (2553, น. 13-14) ได้สรุปแนวคิดและเสนอการประเมินรูปแบบโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

1. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะดำเนินการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะประเด็นที่นำมาพิจารณาไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกับวัตถุประสงค์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่จะบูรณาการปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินที่มีความละเอียดลึกซึ้ง และอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

3. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือการประเมิน จะถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาจะเกิดจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

4. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิย่อมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละบุคคล นับแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบสามารถทำได้โดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และในส่วนของการประเมินรูปแบบส่วนใหญ่จะประเมินความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

การสร้างรูปแบบ

การสร้างรูปแบบ คือ การกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การ และการบริหารจัดการ (The Model of Organization and Management) ตามแนวคิดของ Brown and Moberg (1980, p. 96) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบของบราวน์และโนเบิร์ก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

รูปแบบการศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารของ Brown and Moberg (1980, p. 98) มีลักษณะดังแผนภาพ 1

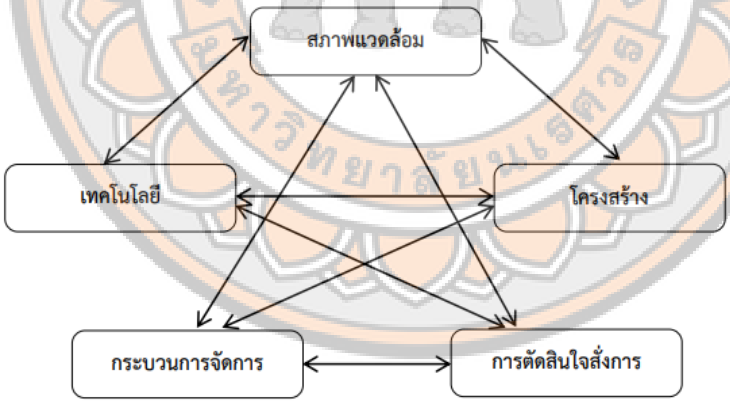

ภาพ 1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ ของ Brown and Moberg

ที่มา: ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560, น. 85)

ทาดาโอะ มิยากาวะ (อ้างอิงใน ชิรวัฒน์ นิจเนตร, 2560, น. 85) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างโมเดลว่าเป็นกระบวนการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคม โดยไม่จำเป็นต้องศึกษาปรากฏการณ์นั้นโดยตรง แต่สามารถใช้ โมเดล เป็นเครื่องมือแทนเพื่อช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจ การสร้างโมเดลเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถ อธิบาย ทำนาย

หรือควบคุม ปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างเป็นระบบ โมเดลสามารถเป็นแบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์ กราฟิก หรือแนวคิดที่ช่วยให้เห็นภาพของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน โดยแนวทางนี้ช่วยให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ ได้ตามที่แสดงในภาพ 2

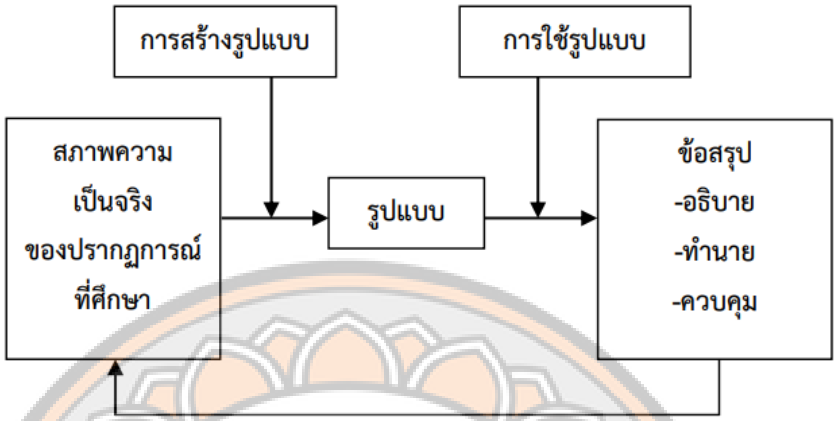

ภาพ 2 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างรูปแบบ

ที่มา: ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560, น. 85)

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษาและอีกประการหนึ่งสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง คุณสมบัติของโมเดลทั้ง 2 ประการนี้มีลักษณะขัดแย้งกันเองกล่าวคือ ถ้าเราสร้างโมเดลให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลจะสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราเน้นความสะดวกในการนำเอาโมเดลไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ ก็ต้องเขียนโมเดลให้ง่ายเข้าไว้ โมเดลก็ไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบายทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัดจุดมุ่งหมายที่สำคัญ การสร้างโมเดลก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบโมเดลนั้น ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น โมเดลที่สร้างขึ้นจึงมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะทดสอบโมเดลด้วยวิธีการทางสถิติ การสร้างโมเดลการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทดสอบโมเดลเป็นกิจกรรมที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างของโมเดลจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จะนำไปใช้ทดสอบโมเดล ผลของการทดสอบโมเดลย่อมนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธโมเดลนั้น

Keeves (1988, น. 67) ได้กำหนดหลักการกว้างๆ 4 ประการในการสร้างรูปแบบ ดังนี้

1. โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร รูปแบบควรแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม การใช้ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงสามารถเป็นประโยชน์ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. ความสามารถในการพยากรณ์และตรวจสอบได้ รูปแบบควรสามารถใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ผลลัพธ์ และต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องผ่านการสังเกต รวมถึงสามารถสนับสนุนด้วย

ข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การอธิบายกลไกเชิงเหตุผล รูปแบบควรสามารถระบุและอธิบายกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้ นอกเหนือจากการใช้ในการพยากรณ์แล้ว ควรเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

4. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกจากคุณสมบัติต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรมีศักยภาพในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบใหม่ เพื่อขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่ศึกษา

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบกำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัยมีการทดสอบ และปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริงและมีการประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

การพัฒนารูปแบบ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ มีการพัฒนารูปแบบลักษณะต่างๆ ดังนี้

จุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ได้กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบหมายถึงการดำเนินการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการนิเทศการศึกษา

บุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 13) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบ และ การทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบในขั้นตอนแรกของการพัฒนา ได้ดำเนินการวิเคราะห์ลำดับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย และจุดบกพร่องที่พบบ่อยในการทำวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำองค์ประกอบเหล่านี้มาจัดทำเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับขั้นตอนที่สอง เป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดสอบและประเมินผล เพื่อวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบดังกล่าว

ทิศนา แขมมณี (2545) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย และสามารถพัฒนาได้จากทฤษฎี ประสบการณ์ หรือการเปรียบเทียบปรากฏการณ์ต่างๆ

สมุทร ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบททางสังคม การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมถึงสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบจำลอง พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยกำหนดองค์ประกอบหลัก 5 ประการ พร้อมสร้างแบบสอบถามประเภทเลือกตอบ (เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย) เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบ ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยรวบรวม

ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสม นำรูปแบบที่พัฒนาแล้วไปประเมินความเหมาะสมโดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548, น. 92-93) ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการวิเคราะห์แนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษาผลการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการรับรองคุณภาพ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบจำลองของระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นต้นมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาต้นแบบของระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมของต้นแบบ พร้อมเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะอย่างอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบด้วยเทคนิคเดลฟาย ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อกลั่นกรองและปรับปรุงรูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การผ่านกระบวนการพิจารณาและปรับปรุง 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมในบริบทของสถานศึกษา นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ทำการประเมินและตรวจสอบความเหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ หลังจากปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะถูกนำมาสรุปผลและจัดทำรายงานการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

มาลี สืบกระแส (2552) ได้กล่าวว่า รูปแบบสามารถแสดงออกได้ทั้งในเชิงโครงสร้าง แผนภาพ หรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น. 13-15) กล่าวถึงกระบวนการหรือขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรม หรือรูปแบบว่า เป็นกระบวนการของการวิจัยและพัฒนาซึ่งกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน ตามลำดับ กล่าวคือ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในขั้นตอนหนึ่งๆ จะได้รับการนำไปใช้สำหรับดำเนินงานในขั้นตอนต่อๆ ไป ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอนมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด แต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญๆ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สำรวจ สภาพปัจจุบันปัญหา หรือความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ สร้างและประเมินนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่นวัตกรรม

Meason and Khedourri (อ้างอิงใน ธนีนาฏ ณ สุนทร. 2551, น.77 - 78) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

1. รวบรวมปัญหา (Problem formulation)

2. สร้างรูปแบบ (Model construction)

3. ทดสอบรูปแบบ (Testing the model)

4. การนำรูปแบบไปใช้ (Implementation)

5. การปรับปรุงรูปแบบ (Model updating)

ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560) ได้กล่าวไว้ในบทความ “การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา” กระบวนการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนนี้รวมถึงการศึกษารวบรวมข้อมูล สถานการณ์บริบท และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จากนั้นยกร่างหรือสร้างรูปแบบ โดยอาจใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การตรวจสอบรูปแบบ หลังจากสร้างรูปแบบแล้ว จะต้องมีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย วิธีการตรวจสอบอาจรวมถึงการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ หรือการสนทนากลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และใช้กระบวนการในการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน ตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการนิเทศ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบจำลอง และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจและปรับปรุงรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ

นักการศึกษาได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550, น. 162-163) ได้นำเสนอว่า รูปแบบมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

อรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล (2556, น. 191) ได้นำเสนอว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) สาระสำคัญ 4) วัตถุประสงค์ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กระบวนการจัดกิจกรรม 7) สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย และ 8) การประเมินผล

ทิศนา แขมมณี (2557, น. 221-222) ได้นำเสนอว่า รูปแบบการเรียนการสอนควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) พื้นฐานทางแนวคิด – รูปแบบการสอนต้องมี

รากฐานมาจากปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นแกนสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน 2) ลักษณะของการจัดการเรียนการสอน – ต้องมีการอธิบายหรือบรรยายถึงลักษณะและสภาพของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ 3) การจัดระบบองค์ประกอบ – ควรมีการกำหนดโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในระบบ เพื่อให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) แนวทางและเทคนิคการสอน – ควรอธิบายวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

วิหาร พละพร (2558,น. 142) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) แนวทาง/เงื่อนไข การนำรูปแบบไปใช้

ระย้า คงขาว (2558, น. 106) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัย มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดและประเมินผล

สาวิตรี เถาว์โท (2558, น. 216) ได้สรุปรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล

นิติธาร ชูทรัพย์ (2559, น. 147-152) ได้สรุปรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐานโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ 3) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 4) หลักการ 5) วัตถุประสงค์ 6) เนื้อหา 7) กระบวนการเรียนการสอน และ 8) การวัดและประเมินผล

อวยชัย สุขณะล้ำ (2559) ได้สรุปองค์ประกอบรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ 3) ขั้นตอนการเสริมสร้างสมรรถนะครู 4) การวัดและประเมินผล

นัยนา ฉายวงค์ (2560, น. 12) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดและประเมินผล

วาสนา บุญมาก (2562, น. 19) สรุปองค์ประกอบของรูปแบบได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เป็นแนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการพัฒนาสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้น 3) เนื้อหา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ 4) กระบวนการ เป็นขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรมนิเทศ กำหนดบทบาทของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้การนิเทศบรรลุผล 5) การวัดและประเมินผล เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการนิเทศที่จัดขึ้นตามรูปแบบที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบและการบรรลุวัตถุประสงค์

จำลอง ไชยยา (2564, น.208) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษา

สำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธ์ลัวะ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการนิเทศ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ 5) การวัดและประเมินผล

Joyce and Showers (1992, น. 4) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย แนวคิด ปรัชญา หลักการ ทฤษฎี ความเชื่อ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ การวัดและประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งแผนแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางว่าครูจะต้องเตรียมการสอน อย่างไร ดำเนินการและประเมินผลอย่างไรจึงจะช่วยให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากแนวคิดนักวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอตารางการสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบ ของรูปแบบรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ	แนวคิดของนักการศึกษา										
	วาสนา บุญมาก (2562)	อรอุมา รุ่งเรืองณิชกุล (2556)	อวยชัย สุขณะล้ำ (2559)	ทิศนา แขมมณี (2557)	วิหาร พละพร (2558)	ระย้า คงขาว (2558)	สาวิตรี เถาว์โท (2558)	นิติธาร ชูทรัพย์ (2559)	นัยนา ฉายางค์ (2560)	Joyce and well (1992)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
1. ชื่อรูปแบบ								✓			1
2. ที่มาและความสำคัญ		✓						✓			2
3. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน				✓				✓			2
4. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
5. สาระสำคัญ		✓									1
6. จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
7. เนื้อหาสาระการพัฒนา	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		7
8. ระบบและกลไกของรูปแบบ				✓							2
9. กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10

องค์ประกอบของรูปแบบ	แนวคิดของนักการศึกษา										
	วาสนา บุญมาก (2562)	อรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล (2556)	อวยชัย สุขณะล้ำ (2559)	ทิศนา แขมมณี (2557)	วิทาร พละพร (2558)	ระย้า คงขาว (2558)	สาวิตรี เถาว์โท (2558)	นิติธาร ชูทรัพย์ (2559)	น้ำนา ฉายวงศ์ (2560)	Joyce and well (1992)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
10.สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย		✓									1
11.การวัดผลประเมินผล	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
12.เงื่อนไขของรูปแบบ											1
13.แนวทางการนำรูปแบบไปใช้					✓						1

ผู้วิจัยได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษาจำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือ มีความคิดเห็นของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ ได้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. หลักการ คือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการในการนิเทศการสอนตามรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ คือ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการส่งเสริมความสามารถที่ต้องการให้เกิดกับผู้รับการนิเทศ
3. เนื้อหา คือ สาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ
4. กระบวนการ คือ ขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำหนดบทบาทของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้การนิเทศบรรลุตามเป้าหมาย
5. การวัดประเมินผล คือ แนวทางในการวัดและประเมินผลการนิเทศ ที่จัดขึ้นตามรูปแบบที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบและบ่งบอกถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 16) อธิบายว่า การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการจัดการและบริหารสถานศึกษา โดยมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนผ่านกระบวนการให้คำแนะนำ สนับสนุน และทำงานร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การนิเทศการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้

บรรลุเป้าหมายหลักของระบบการศึกษา นั่นคือ การยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

กรองทอง จิรเดชากุล (2550, น. 16) ให้ความหมายว่า การนิเทศเป็นกระบวนการช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน ทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้พวกเขาได้พัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2550, น. 35) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 524) ได้ให้ความหมายการนิเทศว่า เป็นกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุงในการทำงานของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือโปรแกรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและหลักสูตร และเป็นรายวิชาหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์

วัชรา เล่าเรียนดี (2556, น. 3) ได้ให้ความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้ การนิเทศต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน

จิติมา วรรณศรี (2557) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ กับเพื่อนครู เพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู

นัยนา ฉายวงค์ (2560, น. 28) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะวิชาชีพให้ดียิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้พัฒนาเต็มที่และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ กระบวนการนิเทศต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

เสาวนี สิริสุขศิลป์ (2564, น. 3) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการศึกษาและการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังช่วยส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาและเติบโตทางวิชาชีพ (Professional Growth) ผ่านการแนะนำและให้ความช่วยเหลือจากผู้นิเทศไปยังผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของการนิเทศคือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด

สถิรพร เชาวน์ชัย (2567) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างสูงสุด

Harris (1985, p. 10) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก มากกว่าการมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนโดยตรง ทั้งนี้ การนิเทศการสอนถือเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียน ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาคุณภาพและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Glickman (อ้างอิงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2555, น. 3) ให้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนที่มุ่งปรับปรุงการสอน โดยครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ครู การพัฒนาหลักสูตร การให้บริการเสริมทางวิชาการ การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม รวมถึงการสนับสนุนให้ครูดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้นิเทศควรเป็นบุคคลที่รับผิดชอบงานด้านการนิเทศโดยตรง ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของตน

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ในการชี้แนะ ช่วยเหลือ สนับสนุนและร่วมมือกับครู เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ให้บรรลุเป้าหมายในการการยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน

ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาได้นำเสนอความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สุทธนู ศรีไสย์ (2555, น. 7 - 8) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีรากฐานจากงานวิจัยและเชื่อมโยงกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูง การนิเทศส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรับผิดชอบ และการกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยประโยชน์ของการนิเทศที่ครูจะได้รับสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของครู การนิเทศช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนและการจัดการห้องเรียน หากครูมีความสนใจและใส่ใจในการเรียนการสอน ครูจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งในทุกด้านของการทำงาน

2. สนับสนุนการประเมินตนเอง ครูได้รับโอกาสในการประเมินผลการสอนด้วยตนเอง ทำให้ครูสามารถประเมินความสำเร็จของการสอนและการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การควบคุมและการจัดการห้องเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูสามารถมองเห็นและประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างชัดเจน

3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การนิเทศเปิดโอกาสให้ครูได้สังเกตการสอนของเพื่อนร่วมงานและแลกเปลี่ยนวิธีการสอน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์การสอนที่เป็นประโยชน์ การแลกเปลี่ยนเชิงนี้ช่วยให้ครูได้รับแนวคิดใหม่ ๆ และวิธีการที่สามารถนำไปทดลองใช้และปรับปรุงการสอนของตนเอง

4. กระตุ้นการวางแผนและการพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศช่วยกระตุ้นให้ครูวางแผนและกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูยังสามารถช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา

การสอน การพัฒนาหลักสูตร และการทำวิจัยในชั้นเรียน การทำงานร่วมกันเช่นนี้จะช่วยยกระดับความสามารถในการควบคุมและจัดการของครู และสร้างความน่าเชื่อถือในฐานะนักวิชาการ

5. พัฒนาความคิดเชิงนามธรรม การนิเทศช่วยให้ครูพัฒนาความคิดเชิงนามธรรม (Abstract Thinking) ผ่านการประเมินผลและการรับข้อมูลย้อนกลับ ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ครูเห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของการสอน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ท้าทายและเสริมสร้างศักยภาพในการสอน

สถาพร สมอุทัย (2565, น. 279) ได้จำแนกความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ครูผู้สอน เพราะกระบวนการเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ซับซ้อนและหลากหลาย

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูผู้สอนเพราะครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนในสภาพการณ์จริงอยู่เสมอ

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูผู้สอนในการเตรียมการสอนเพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาครูให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัย

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการรักษามาตรฐานการศึกษาเพราะช่วย ให้ครูมีความคิดที่กว้างไกลก้าวหน้า ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการใหม่ๆ

นัยนา ฉายวงค์ (2560, น. 30) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญในการช่วยเหลือครูให้ปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการนิเทศจะเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นข้อดีข้อเสียของการปฏิบัติงาน เพื่อชวยให้ครูได้รับการฝึกฝน ปรับปรุงการทำงาน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานหรือการสอนและช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง

Harris (อ้างอิงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2555, น.10) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการช่วยเหลือครูในเรื่องการปรับปรุงการสอน และเกี่ยวข้องทางอ้อมกับการสอนนักเรียน ดังนั้น การนิเทศจึงต้องเน้นอยู่ที่การปรับปรุงการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นิเพศคุณภาพของครูในแต่ละโรงเรียนหรือแต่ละแห่งจะขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเป็นสำคัญ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในทุกด้านเราจะเห็นว่าส่วนหนึ่ง จะมาจากโปรแกรมการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นเอง

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีส่วนช่วยให้ครูได้พัฒนาและปรับปรุงการสอน และกระตุ้นให้ครูได้มองเห็นถึงความสามารถในการควบคุมและการจัดการชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมาย ผลการนิเทศจะสะท้อนให้เห็นข้อดีข้อเสียในการดำเนินงาน ช่วยให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือและความเป็นนักวิชาการของครู

หลักการนิเทศการศึกษา

จากการศึกษาหลักการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 11-12) ได้สรุปหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา โดยเน้นถึงกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน เป้าหมายของการนิเทศ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนา ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกระบวนการที่ต้องทำงานร่วมกัน การนิเทศเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่าง ผู้นิเทศ และ ผู้รับการนิเทศ โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ลักษณะสำคัญของการนิเทศที่มีประสิทธิภาพคือการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในหมู่บุคลากร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. เป้าหมายของการนิเทศอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แม้ว่าการนิเทศจะดำเนินผ่านครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศคือการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การประชุม สัมมนา และอบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต้นสังกัด ล้วนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในท้ายที่สุด

3. การนิเทศควรดำเนินไปในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย การนิเทศที่ดีควรส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ซึ่งครูและบุคลากรต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการนิเทศเป็นสิ่งที่ต้องแบ่งปันอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นผลลัพธ์ที่ดีหรือยังต้องพัฒนา การนิเทศที่เน้นหลักประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือภายในองค์กร และสร้างบรรยากาศที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้เสนอหลักการนิเทศเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนมีหลักการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการนิเทศ ดังนี้

1. เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับการจูงใจที่
3. จะต้องเป็นการนิเทศเพื่อพัฒนา
4. มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ
5. บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับต้องทำงานเป็นทีมและร้อยรัดกัน ทั้งการสอนและการนิเทศการศึกษา
6. สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของโรงเรียนและระดับการพัฒนาของโรงเรียนเหมาะสม
7. เป็นการช่วยกระตุ้น ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างระบบการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเสมอ และตรงตามความต้องการพัฒนาของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้นำเสนอแนวทางในการนิเทศการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เกิด ความร่วมมือ การประสานงาน และการใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษาดำเนินไปตามมาตรฐานที่กำหนด หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. หลักการดำเนินงานตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การนิเทศควรดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมกระบวนการสำรวจสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ วางแผนการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผล ทั้งนี้ ควรอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. หลักการส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย การนิเทศควรเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับผลการประเมิน และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน การทำงานภายใต้บรรยากาศแห่งความร่วมมือและความเคารพซึ่งกันและกันจะช่วยให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. หลักการพัฒนาสร้างสรรค์และส่งเสริมศักยภาพ กระบวนการนิเทศควรมุ่งเน้นการค้นหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน เปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงศักยภาพ และสนับสนุนให้สามารถนำความสามารถเหล่านั้นมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

4. หลักการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นกลุ่ม การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องส่งเสริมให้เกิดการ ทำงานร่วมกัน ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบการศึกษาโดยรวม

5. หลักการมุ่งเน้นประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ กระบวนการนิเทศต้องมีการกำกับติดตามผล และประเมินผลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถนำไปสู่การปรับปรุงที่เป็นรูปธรรม

6. หลักการดำเนินงานโดยยึดตามวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทุกกิจกรรมในการนิเทศควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน และได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การนิเทศสามารถดำเนินไปอย่างมีทิศทางและเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ

อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562) สรุปหลักการนิเทศว่า เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของการนิเทศที่กำหนด ผู้นิเทศควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสร้างพลังศรัทธา ความเชื่อมั่นให้กับผู้รับการนิเทศก่อนที่จะเริ่มการปฏิบัติการนิเทศอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผน ติดตาม ช่วยเหลืองาน อย่างต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการทำงาน ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชี้แนะกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตยเอง ให้โอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่และใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วาสนา บุญมาก (2562) ได้สรุปหลักการนิเทศไว้ว่า หลักการนิเทศ มีความสำคัญที่ผู้นิเทศ การสอนต้องมียึดถือไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ หรือครูผู้สอน ในการพัฒนาการเรียนการสอนสู่เป้าหมาย คือคุณภาพผู้เรียน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) สรุปหลักการนิเทศว่า การนิเทศการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย โดยการนิเทศการศึกษาเป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ คำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคลเพื่อหาแนวทางให้เกิดการสร้างสรรค์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ ความสามารถตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้

ประสบความสำเร็จแก่เด็ก ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยมีเป้าหมายสุดท้ายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

Vygotsky (1978) ได้สรุปว่า หลักการนิเทศควรใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งผู้นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูร่วมพัฒนาวิชาชีพ และครูผู้รับการนิเทศ ต้องมีส่วนร่วมกันในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมมือกันในการวางแผนการนิเทศที่เหมาะสมตามบริบท ร่วมกันนิเทศและให้การสะท้อนการนิเทศร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

Glickman et al. (2014) ได้สรุปว่า หลักการนิเทศการศึกษา ต้องใช้แนวคิดกัลยาณมิตร ที่เน้นความสัมพันธ์เชิงบวกและการสนับสนุนเพื่อพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ซึ่งยังสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow อีกด้วย

Knight (2009) ได้เสนอหลักการ "Partnership Principles" ซึ่งรวมถึงความเสมอภาค การเลือก การมีเสียง การสนทนา การสะท้อนคิด การปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยน ซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและโค้ช ซึ่งงานวิจัยของเขาพบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการโค้ชและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสามารถปรับปรุงคุณภาพการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญ การโค้ชที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ครูนำทักษะการสอนใหม่ๆ ไปใช้ในห้องเรียนได้มากขึ้น

จากการศึกษาหลักการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้นิเทศต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายการนิเทศที่กำหนด หลักการนิเทศที่ถือว่าสำคัญและจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำงานเป็นทีม ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เสริมสร้างศักยภาพของผู้นิเทศ ควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสร้างพลังศรัทธา ความเชื่อมั่น ให้กับผู้รับการนิเทศ ยึดหลักความเป็นกัลยาณมิตร ยอมรับความเห็นต่างและเป็นประชาธิปไตย และใช้หลักการความเป็นระบบ ปฏิบัติการนิเทศอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนติดตาม ช่วยเหลืองานอย่างต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

กระบวนการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการนิเทศจึงต้องดำเนินไปตามขั้นตอนที่เป็นระบบ ควบคู่ไปกับการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนในการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบงานนิเทศจำเป็นต้องมีหลักการที่ชัดเจนเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ดังต่อไปนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 84-88) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เรียกว่า PIDRE ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัญหาความต้องการที่จะนิเทศ วางแผนการปฏิบัติงานการนิเทศ

2. การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Information-I) เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ ถึงสิ่งที่จะดำเนินการ ขั้นตอนในการดำเนินการที่มีความจำเป็นสำหรับการนิเทศอย่างไร ผลจะเป็นอย่างไร เพื่อให้ความรู้ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

3. การปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D) เป็นการปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ คือ 1) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือในการปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ ที่ได้รับมาจากการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำ 2) การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ขั้นนี้ผู้นิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาตามกำหนดเวลาและคุณภาพสูง และ 3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผล

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) เป็นการเสริมกำลังใจของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศ มีความมั่นใจและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ผู้นิเทศจะประเมินผลการดำเนินงานเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และปรับปรุงผลงาน

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ดังนี้

1. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพของการสอน
2. วางแผนการนิเทศ
   2.1 วิเคราะห์จุดที่ต้องพัฒนา
   2.2 กำหนดภาพความสำเร็จ
   2.3 สื่อสารภาพความสำเร็จ
   2.4 สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง
3. สร้างเครื่องมือ สื่อการนิเทศ
4. นิเทศการเรียนการสอน
   4.1 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผน
   4.2 ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จระยะสั้น
5. ประเมินและติดตามผลโดยใช้วิธีการประเมินอย่างสมดุล
6. ขยายผลและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

นภาพร วงษาญาติ (2551) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศ ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ

โรงเรียนดำเนินกระบวนการวางแผนการนิเทศผ่านขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. แจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่ครู ผู้บริหารแจ้งนโยบายการนิเทศแก่ครูภายในโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับแนวทางและเป้าหมายของการนิเทศ โดยแจ้งผ่านที่ประชุมและเอกสารหนังสือเวียน ทั้งนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้องจะถูกส่งผ่านผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเพื่อยืนยันและเผยแพร่อีกครั้ง

2. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ การบริหารการศึกษา การนิเทศ และการพัฒนา

หลักสูตร โดยคณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่ดำเนินงานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ดำเนินงานตามแผน คณะกรรมการนิเทศร่วมกับคณะครูดำเนินการสำรวจข้อมูลเพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้แบบสำรวจ การสัมมนา และการวิจัยเพื่อประเมินความต้องการของครู และวิเคราะห์ปัจจัยที่ต้องได้รับการพัฒนา จากนั้น ข้อมูลที่ได้รับจะถูกตรวจสอบ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

เมื่อได้ข้อมูลที่ชัดเจน คณะกรรมการจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และพิจารณาทางเลือกในการแก้ไข เพื่อนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานนิเทศที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ คณะกรรมการดำเนินการนิเทศ จะลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยทำการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดงานที่จะต้องทำ แบ่งงาน รับผิดชอบ ทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการนิเทศและตกลง ระบบการเก็บข้อมูล สำหรับกิจกรรม ที่ใช้ในการนิเทศนั้น โรงเรียนได้ใช้รูปแบบที่มีความหลากหลาย เช่น

1. การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน ฝ่ายบริหารของโรงเรียนดำเนินการนิเทศโดยเข้าเยี่ยมชั้นเรียนอย่างเป็นทางการ และสังเกตการสอนของครูในแต่ละห้องเรียนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน โดยใช้เครื่องมือนิเทศ เช่น แบบเยี่ยมชั้นเรียนและแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ครูผู้สอนทุกคนจะได้รับทราบล่วงหน้าถึงประเด็นที่ใช้ในการสังเกตและการประเมิน

2. การนิเทศนอกระบบ เป็นการนิเทศอย่างไม่เป็นทางการ โดยผู้บริหารหรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย เช่น รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้ากลุ่มสาระ เข้าเยี่ยมชมการสอนเพื่อให้คำแนะนำ รับฟังปัญหา อุปสรรคในการทำงาน และให้กำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติหน้าที่

3. การนิเทศโดยการให้ความรู้แก่ผู้สอนรับการนิเทศผ่านเอกสารและแหล่งความรู้ โรงเรียนจัดเตรียมเอกสารและแหล่งความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอน เช่น คู่มือครู เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษา การใช้เกมหรือเพลงประกอบการสอน เทคนิคการสอนแบบ CIPPA Model และวารสารทางการศึกษา เพื่อให้ครูสามารถศึกษาค้นคว้าและพัฒนาการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การนิเทศโดยการสาธิตการสอนร่วมกัน ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นทำการนิเทศและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกันและกัน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

5. การพัฒนาบุคลากรโดยตรง โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง หลังจากการอบรมเสร็จสิ้น จะมีการบันทึกสรุปสาระสำคัญและเผยแพร่ต่อที่ประชุมผ่านการบอกเล่า สาธิต หรือขยายผลเพื่อให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริง นอกจากนี้โรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้และวิทยฐานะ

6. การตรวจสอบแผนการสอนล่วงหน้า ครูผู้สอนต้องส่งแผนการสอนทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ และรับคืนในวันจันทร์ถัดไป เพื่อรับคำแนะนำและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแนวทางการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. การประชุมทางวิชาการประจำเดือน บุคลากรในแต่ละระดับชั้นประชุมร่วมกันทุกเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หารือแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกระบวนการสอน นอกจากนี้ โรงเรียนยังใช้โอกาสนี้ในการแจ้งข่าวสารและแนวทางใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

8. การตรวจสอบแฟ้มผลงานของครูผู้สอน โรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนจัดทำแฟ้มสะสมงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประเมินความสามารถเฉพาะตัวและความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล ข้อมูลดังกล่าวช่วยให้โรงเรียนสามารถมอบหมายงานให้แก่ครูได้อย่างเหมาะสมตามความถนัด

9. การนิเทศโดยอิงความพึงพอใจในการทำงาน โรงเรียนดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานทุกปีการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีความสุขและเต็มศักยภาพ

10. การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ โรงเรียนเชิญวิทยากรจากภายนอกมาถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

11. การศึกษาดูงาน โรงเรียนจัดให้ครูผู้สอนเข้าร่วมศึกษาดูงานทั้งแบบรายบุคคลและแบบหมู่คณะเป็นประจำ เพื่อให้ครูได้รับแนวคิดใหม่ๆ และสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศ

โรงเรียนดำเนินการนิเทศเพื่อตรวจสอบว่าผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินกระบวนการ การประเมินโครงการ และการประเมินความพึงพอใจของครู

ในการประเมินโครงการ โรงเรียนดำเนินการตรวจสอบผลการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ การประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อตรวจสอบความพร้อมและกำหนดแนวทางดำเนินการ การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อติดตามความคืบหน้าและปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินหลังดำเนินโครงการ เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์และสรุปข้อค้นพบเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป

โรงเรียนใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสำรวจ และแบบสอบถาม นอกจากนี้ ยังใช้ การประชุมปรึกษาหารือหรือสัมมนา เพื่อวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน และเปรียบเทียบผลลัพธ์กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงรวบรวมผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการปรับปรุงในอนาคต หลังจากดำเนินการนิเทศแต่ละครั้ง โรงเรียนจะสรุปผลการสอนร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยเปิดโอกาสให้ ผู้รับการนิเทศประเมินตนเองก่อน จากนั้น ผู้นิเทศให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้บรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการยอมรับและความเต็มใจในการปรับปรุง ในกรณีที่พบว่ามีประเด็นที่ต้องปรับปรุงหลายรายการ โรงเรียนจะดำเนินการนิเทศเพิ่มเติม โดยใช้ระบบและเครื่องมือเดียวกับการนิเทศครั้งแรก เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษา เมื่อได้ทราบผลการประเมินระหว่างการปฏิบัติงานแล้ว หากทางโรงเรียนพบว่ามีสิ่งใดบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โรงเรียนจัดให้มีการประชุมสัมมนาร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร คณะกรรมการนิเทศ ครูผู้ปฏิบัติการสอน เพื่อพิจารณาหาสาเหตุของปัญหา ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นปัญหาเพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานและแก้ปัญหาจนสิ้นสุดการดำเนินงาน

วชิรา เครือคำอ้าย (2552, น. 184-204) ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการนิเทศไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความรู้ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ (Preparing: P)

ขั้นที่ 2 การเตรียมวางแผนการนิเทศ (Planning: P)

ขั้นที่ 3 การนิเทศการสอน (Implementing: I)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation: E)

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 114) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา
2. ระบุปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาและวิธีการนิเทศ
3. วางแผนแก้ปัญหา วางแผนการนิเทศ เลือกเครื่องมือสังเกตการสอน
4. ประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการสังเกตการณ์สอนและการนิเทศ
5. สังเกตการสอนตามแผนที่กำหนด
6. ประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศสถานศึกษาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ดังนี้ กระบวนการนิเทศ ต้องอาศัยขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือประสานสัมพันธ์กัน ระว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ กระบวนการและขั้นตอนของการนิเทศการศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันในบางส่วนแต่โดยหลักการ มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงได้หลอมรวมให้เข้ากับกระบวนการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ดำเนินงานเหมาะสมกับสภาพของความจำเป็น และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน

1. ขั้นเตรียมการ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานภายในโรงเรียน ร่วมศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดต่างๆ ที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน จัดเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการนิเทศ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษากำหนดเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ

2.1 การนิเทศเป็นกลุ่ม มีวิธีการดังนี้ กลุ่มต้องมีการประชุมชี้แจง ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการนิเทศและการขับเคลื่อนนโยบายกรศึกษาในส่วนกลาง เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการดำเนินการทางวิชาการ ฯลฯ

2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล มีวิธีการดังนี้ การนิเทศเป็นรายบุคคลโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การตรวจจากการบันทึกหลังสอน การให้คำปรึกษา ฯลฯ

3. ขั้นประเมินผล เป็นการสรุปการนิทศหรือการดำเนินงาน ซึ่งการประเมินอาจทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินโครงการ การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการสรุปไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดการพัฒนาในทุกๆด้าน

อุทัย บุญประเสริฐ, และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2556) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการ เพื่อสิ่งที่ต้องปฏิบัติจัดทำให้ประสบผลสำเร็จ

2. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดขั้นตอน เค้าโครงการทำงานด้วยวิธีการที่เหมาะสมให้บรรลุตามความต้องการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่

3. ลงมือปฏิบัติ (Doing เป็นการลงมือดำเนินงานตามขั้นตอนการทำงานในแต่ละเรื่องตามที่กำหนดไว้

4. การนิเทศติดตามผล (Supervisions) เป็นการติดตามช่วยเหลือกำกับสนับสนุนให้สามารถทำงานจนบรรลุผล

สุวดี อุปปินใจ (2566) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ เป็นการทำงานอย่างมีแบบแผนที่จะทำให้การดำเนินการนิเทศ มีขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจนและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศ
2. การวางแผนการนิเทศ
3. การปฏิบัติการนิเทศ
4. การประเมินผลการนิเทศ

Copland and Boyan (1978) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนสังเกตการสอน (Pre observation Conference)
   1.1 พิจารณาระบุเรื่องหรือพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงพัฒนา
   1.2 กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับปรุง และพัฒนา
   1.3 เลือกหรือสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับปรุงและพัฒนา
2. การสังเกตการสอน (Observation)
   2.1 สังเกตพฤติกรรมที่กำหนดหรือกระบวนการสอนที่กำหนดจากขั้นที่ 1
   2.2 บันทึกข้อมูลพฤติกรรมที่ปฏิบัติหรือกระบวนการสอนที่ใช้คำเนินการสอนโดยใช้เครื่องมือที่เลือกหรือสร้างขึ้นเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน (Analysis Results) เป็นการนิเทศแบบวิเคราะห์ โดยเป็นกระบวนการที่ทำร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศ เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

4. การประชุมหลังการสังกตการสอน (Post observation Conference) เป็นขั้นตอนย้อนกลับ และแสดงผลจากการนิเทศที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ควรกระตุ้นให้ครูยอมรับ

ผลจากการสังเกตการสอน และต้องมีวิธีในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมการสอนเพื่อส่งผลถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน

Glickman (1990) กล่าวว่า กระบวนการนิทศการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน คือ

1. การประชุมร่วมกับครูก่อนสังเกตการสอน (Preconference with teacher) ผู้นิเทศประชุมร่วมกับครูเพื่อพิจารณารายละเอียดก่อนการสังเกตการสอนของครูเกี่ยวกับเหตุผล และจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอน วิธีการและรูปแบบการสังเกตที่จะนำไปใช้ เวลาที่ใช้ในการสังเกตและกำหนดเวลาที่ใช้ในการประชุมหลังการสังเกต

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of classroom) เป็นการติดตามพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่างๆ ที่กำหนดผู้สังเกต อาจใช้วิธีการสังเกตเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้

3. การวิเคราะห์และติตตามผลการสังเกตการสอนและพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู (Analyzing and interpreting observation and determining conference approach) ผู้นิเทศหลังจากได้สังเกตการสอนและได้รับข้อมูลของครูมาแล้ว ให้วิเคราะห์ข้อมูลและนับความถี่ตัวแปรบางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้นิเทศวางตัวเป็นกลางและให้ดำเนินการแปลความหมายของข้อมูล

4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference with teacher) ผู้นิเทศจัดประชุมครูเพื่อเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับและร่วมกันอภิปราย ซึ่งผลที่ได้รับจากการอภิปรายร่วมกันโดยผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการสอนได้

5. การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน (Clique of previous)

Ben (1995) กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศการศึกษาที่เรียกด้วยตัวอักษรย่อว่า POLCA มีดังนี้

1. Planning Processes (P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงานโดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินการ กำหนดงานที่จะดำเนินการ คาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการ และวางโครงการเป็นกระบวนการในการวางแผนโดยคิดว่าจะทำอะไรบ้าง กำหนดแผนงานว่าจะทำที่ไหน เมื่อไร กำหนดจุดประสงค์ในการทำงานคาดคะเนผลในการทำงาน พัฒนากระบวนการทำงานวางแผนงานในการทำงาน

2. Organizing Processes (O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินงานโดยสร้างหลักเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ของงานแบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีการประสานงาน มอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่ วางโครงการของหน่วยงานและพัฒนานโยบายต่างๆ เป็นกระบวนการจัดสายงานหรือจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ สำหรับการตำเนินงานมอบหมายให้บุคลากรฝ่ายต่างๆ จัดการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ทำงานจัดทำโครการในการปฏิบัติงานจัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากรและพัฒนานโยบายในการทำงาน

3. Leading Processes (L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำโดยดำเนินการวินิจฉัยสั่งการ การคัดเลือกตัวบุคลากร กระตุ้นให้บุคลากรทำงานลงมือปฏิบัติงาน การสาธิตในการปฏิบัติงาน

การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสาร การให้กำลังใจ การให้คำแนะนำให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

4. Controlling Processes (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงานดำเนินงานโดยการพิจารณามอบหมายงานให้ความสะวกในด้านต่างๆ พิจารณาลงโทษมีการแก้ไขทันทีเมื่องานผิดพลาด การให้บุคลากรออกจากงาน การตักเตือนและการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงาน

5. Assessing Processes (A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการประเมินผลการปฏิบัติงานวัดผลการปฏิบัติงานวิจัยผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาดังกล่าว คือ ขั้นตอนในการนิเทศการศึกษาเพื่อให้การนิเทศการศึกษาบรรลุถึงเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยกระบวนการนิเทศจะเป็นตัวสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน การประสานร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาในการสอน การพัฒนาครูในรูปแบบต่างๆ โดยกระบวนการนิเทศจะเป็นรูปแบบที่จะให้ครูเกิดพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์ภายใต้บริบทของตนเอง เพื่อให้ได้กระบวนการนิเทศการศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา	สงัด อุทรานันท์ (2530)	วิชรา เล่าเรียนดี (2553)	สุภาภรณ์ กิตติรัชตานนท์ (2551)	นภาพร วงษาญาติ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552)	สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555)	สวุดี อุปินใจ (2566)	Copland and Boyan (1978)	Glickman (1990)	Ben (1995)	ความถี่
1. การวิเคราะห์		✓	✓			✓	✓				4
2. การวางแผนการนิเทศ	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	8
3. การสร้างความตระหนัก			✓								1
4. กำหนดเป้าหมาย			✓		✓			✓		✓	3
5. การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ	✓	✓		✓	✓	✓					5
6. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านขวัญ	✓										1

กระบวนการนิเทศการศึกษา	สงัด อุทรานันท์ (2530)	วัชรา เล่าเรียนดี (2553)	สุภาภรณ์ กิตติรัชตานนท์ (2551)	นภาพร วงษาญาติ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552)	สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555)	สุวดี อุปปินใจ (2566)	Copland and Boyan (1978)	Glickman (1990)	Ben (1995)	ความถี่
และกำลังใจในการปฏิบัติงาน											
8. การดำเนินการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9
9. การสร้างสื่อและเครื่องมือ			✓					✓			2
10. การเลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา		✓	✓					✓			2
11. การนำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ										✓	1
12. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครู						✓				✓	2
13. การสังเกตการสอน								✓	✓		2
14. การประเมินผลการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9
15. การสะท้อนผลการนิเทศ		✓		✓				✓	✓	✓	5
16. การขยายผล			✓								1
17. การปรับปรุงการนิเทศ				✓							1

ผู้วิจัยได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษาจำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือ มีความคิดเห็นของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป สรุปผลการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษา พบว่ากระบวนการนิเทศที่นำมาใช้ในการจัดทำรูปแบบการนิเทศการศึกษา มี 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายจะประชุมหารือกันถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน โดยจะระดมสมองหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศรวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเทศ

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศทั้งระบบ และวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นของการนิเทศเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ ในทักษะและมีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S) ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศก็จะดำเนินไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกันและกำหนดไว้ในแผน โดยจะได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้นิเทศภายนอก เช่น ครูผู้เชี่ยวชาญ ครูแกนนำ รวมทั้งผู้นิเทศภายในโรงเรียน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ คู่สัญญา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประเมินจากความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยการประเมินจากแผนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู การทดสอบเพื่อการประเมินผลของครู

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting -R) เป็นขั้นตอนของการนำเสนอผลการดำเนินการนิเทศที่ผ่านการวิเคราะห์และประมวลผลเป็นสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการนิเทศ นำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา

Glickman (2007) กล่าวว่า หลังจากการนิเทศ ควรมีการประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิผลของการนิเทศ รวมถึงการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการในอนาคต

การประเมินผล หมายถึง การตีค่าเพื่อตัดสินผลงานที่กำลังดำเนินการอยู่ และที่ดำเนินการไปแล้ว มีผลเป็นที่พอใจหรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงส่วนใด เพื่อให้งานการนิเทศการสอนประสบความสำเร็จอย่างที่ต้องการ การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนิทศการสอน เป็นกระบวนการที่ต้องการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการนิเทศการสอน

การประเมินผลแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. ประเมินผลเพื่อการแก้ไขปรับปรุงด้านการสอนของครู (Formative Evaluation) หรือการปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศแต่ละขั้นตอน การประเมินผลแบบนี้บางครั้งเรียกว่าการประเมินผลย่อย มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการสอนของครู ดังนั้นจึงมีลักษณะงานกว้างและครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์แผนการสอน การดัดเลือกแบบเรียน การตั้งจุดประสงค์ การเลือกสื่อและอุปกรณ์การสอน วิธีสอน เทคนิคต่างๆ ซึ่งในแต่ละขั้นแต่ละตอนควรได้รับการประเมิน โดยสรุปการประเมินผลย่อยจึงมักจะดูที่กิจกรรมของนักเรียน กิจกรรมของครู ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียน

การสอน การทดสอบนักเรียนเพื่อประเมินผลการสอนของครู เช่น ทดสอบด้วยคำถามสั้นๆ ในขณะทำการเรียนการสอน การตรวจการบ้าน การสนทนานอกชั้นเรียน ดรูก็อาจจะได้คำดอบซึ่งแสดงความก้าวหน้า หรือหยุดนิ่งของนักเรียนได้ นอกจากนี้ ผู้นิเทศก็ยังต้องสังเกตสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนด้วย

2. ประเมินผลเพื่อการดัดสินเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศ เป็นการประเมินผลรวมหรือสรุป (Summative Evaluation) เพื่อการตัดสินใจ เป็นการพิจารณาเลือกวิธีการ เทคนิค เครื่องมือ ตลอดจนรูปแบบการนิเทศว่าเหมาะสมควรแก่การนำไปใช้ต่อหรือไม่

อนึ่ง การประเมินผลการนิเทศการสอนต้องคำนึงถึง วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ เครื่องมือการนิเทศการสอน และรูปแบบการนิเทศ เพื่อทำให้การดีค่า และการดัดสินผลงานเป็นไปดามกระบวนการการนิเทศการสอน

เมื่อการประเมินผลเป็นแนวทางประกอบการดัดสินใจว่า เราต้องการอะไร แล้วจึงตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความสัมพันธ์นั้น การประเมินผลการนิเทศการสอนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดรูปแบบ วิธีการนิเทศการสอน และการจัดกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา นอกจากนี้การประเมินผลยังช่วยให้มีการเตรียมการเพื่อแก้ไขปัญหา โดยผู้นิเทศก์ควรตั้งคำถามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ ดังนี้

1. อะไรทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน
2. อะไรเป็นปัญหาในการนิเทศการสอน
3. ใครควรได้รับการกระตุ้นเพื่อการปรับปรุงการสอน
4. เมื่อเกิดปัญหาควรปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาอย่างไร
5. ผู้นิเทศก็สนใจงานวิจัยใหม่ๆ หรือไม่
6. นักเรียนประสบความยากลำบากในการเรียนในจุดใดบ้าง เพราะเหตุใด

วัตถุประสงค์การนิเทศการสอนควรตั้งขึ้นจากการปรึกษาหารือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู ทั้งนี้เพราะหากผลการประเมินไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการแก้ไข ปรับปรุง วิธีการนิเทศ ผู้นิเทศก็เองก็จะได้รับความช่วยเหลือผลักดันให้งานการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมินผลการนิเทศการสอน ควรต้องใช้หลักการดังต่อไปนี้

1. ประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนควรจะทำติดต่อกัน และทำอย่างสม่ำเสมอ ผลที่ได้ควรแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. การประเมินผลควรจะกระทำร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้นิเทศ ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยฟังความคิดเห็นของบุคคลในคณะเท่าเทียมกัน ผู้ประเมินเป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูล การตัดสินและการพิจารณาควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

3. การประเมินผลการนิเทศการสอน ต้องถือจุดมุ่งหมายเป็นมาตรฐาน และควรจะประเมินหลายๆ ด้าน เช่น ด้านผู้สอน ผู้นิเทศ นักเรียนผู้บริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและด้านอื่นๆ หากประเมินด้านเดียวอาจจะได้ผลดีหรือไม่ดีก็ได้ ในการประเมินผลการนิเทศการสอน ควรจัดให้ครูประเมินตนเอง และประเมินผู้นิเทศบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งได้มาจากทัศนะของผู้ปฏิบัติการสอนบ้าง

4. ในการประเมินผลการนิเทศการสอน ควรจัดให้ครูประเมินตนเอง และประเมินผู้นิเทศก์บ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งได้มาจากทัศนะของผู้ปฏิบัติการสอนบ้าง

5. ในการประเมินผลควรกำหนด เลือก และใช้เทคนิคในการประเมินผลไว้อย่างกว้างขวาง พอที่ทุกคนสามารถนำเอาไปใช้และดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน นอกจากนี้ ต้องเรียมวิธีบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และสรุปการประเมินไว้ในแห่งเดียวกัน เพื่อใช้ศึกษาพิจารณาง่าย เป็นเอกสารที่นำไปอ้างอิงเพื่อปรับปรุงการนิเทศในขั้นต่อไป

เครื่องมือการนิเทศการสอน

เครื่องมือการนิเทศการสอนมีหลายอย่าง การที่จะใช้เครื่องมือใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามที่ ชารี มณีศรี (2538) และวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) รวบรวมไว้ มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย กว้างขวาง ครอบคลุมงานการนิเทศโดยทั่วไป ใช้วัดความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการของบุคคลในเรื่องต่างๆ ได้ทุกเรื่อง ใช้ประเมินผลการอบรม การประชุม การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการในโครงการต่างๆ และสอบถามจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งในวงการศึกษานิยมใช้เครื่องมือนี้ตลอดเวลา

2. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่สามารถใช้วัดและประเมินผลการนิเทศการสอนได้ โดยอาจใช้วัดและประเมินผลนักเรียน เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ประสิทธิภาพการสอนของครู ตลอด จนการดำเนินงานของผู้นิเทศว่าได้ผลเพียงใด แบบทดสอบใช้ได้ทั้งการประเมินผลย่อย และการประเมินผลรวม แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อตรวจสอบดูว่า การปฏิบัติการทั้งหลายของผู้นิเทศก์และครูเกิดผลอย่างไร การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนแก่ครูและนักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ โดยทั่วไปอาจจะใช้แบบทดสอบได้หลายแนวทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ เช่น ใช้แบบทดสอบก่อนใช้การนิเทศ (Pre-test) เพื่อหาข้อมูลประกอบการดำเนินการ หรือใช้แบบทดสอบระหว่างการนิเทศเพื่อปรับปรุงวิธีการเทคนิคและกิจกรรมการนิเทศการสอน หรือทดสอบหลังจากภารกิจการนิเทศการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตรวจสอบผลงานการนิเทศการสอนว่าได้ผลดีมากน้อยเพียงใด เหมาะที่จะดำเนินการต่อไปหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร

3. แบบสำรวจ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลทางด้านปริมาณ ซึ่งในงานนิเทศการสอน ต้องการปริมาณของผลงานวิชาการ เช่น จำนวนนักเรียนสอบได้ - ตก จำนวนงานเอกสารทางวิชาการของครู เป็นต้น แบบสำรวจอาจทำเป็นตาราง หรือช่องว่างให้เติมก็ได้ มีคำชี้แจงอธิบายถึงวิธีการกรอกข้อความแต่ละช่องเพื่อความเข้าใจตรงกัน

4. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินผลเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของบุคคล เพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ ควรจัดเตรียมหัวข้อสำหรับสัมภาษณ์ จดบันทึกและรวบรวมผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้เที่ยงตรง ชัดเจน เพื่อใช้ในการสรุปและประเมินผลครั้งสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง

5. การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินผลงานการนิเทศการสอนด้านการปฏิบัติงาน ประเมินออกมาเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็น เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ว่าจะประเมินในเรื่องใด บันทึกรายละเอียดของเรื่องที่จะประเมินไว้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือการกำหนดเกณฑ์ไว้ชัดเจนแน่นอนว่า คุณลักษณะอย่างไรเหมาะกับระดับคะแนนเท่าใด

6. การประชุมปรึกษาหารือและทบทวนการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินผลการนิเทศการสอนอีกแบบหนึ่งที่ให้ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน ได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกในการนิเทศว่า ตนเองได้ผลมากน้อยเพียงใด ประสบปัญหาอะไร พร้อมทั้งช่วยกันคิดหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาต่อไป

7. การวิจัยในเชิงประเมินผล การประเมินผลการนิเทศการสอนบางเรื่อง อาจจะต้องใช้กระบวนการวิจัย เพราะมีความเที่ยงตรงและจะเชื่อถือได้ การใช้วิจัยเพื่อการประเมินผลการนิเทศการสอน จะต้องมีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินงานอย่างรัดกุม ตามหลักการของการวิจัยอย่างสมบูรณ์

8. ใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนเพื่อประเมินผลการนิเทศการสอน

8.1 แบบสำรวจรายการเพื่อสังเกตพฤติกรรมครู นักเรียน (Checklist)

8.2 การบันทึกวิดีทัศน์ (Videotape) เพื่อบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้นิเทศก็และครู

8.3 การใช้เครื่องมือบันทึกเสียง (Audiotape) เพื่อบันทึกพฤติกรรมทางวาจาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และในระหว่างการปรึกษาหารือภายหลังการสังเกต เพื่อที่จะทบทวนปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครู ซึ่งนับเป็นยุทธวิธีที่ดีที่สุด

8.4 การสังเกตการสอนโดยการเข้าไปนั่งในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์ว่าจะสังเกตอะไร เพื่อประเมินเรื่องใด

รูปแบบการประเมินผลนิเทศการศึกษา

รูปแบบการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ประยุกต์จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรของคณะกรรมการ Phi Delta Kappa Committee Model คณะกรรมการ Phi Delta Kappa เชื่อว่า การประเมินผล 4 ประการต่อไปนี้มีความจำเป็น

1. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Context evaluation) ในที่นี้หมายถึงการประเมินโรงเรียน ผู้บริหาร ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์

2. การประเมินตัวป้อน (Input evaluation) ซึ่งมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจ หรือการออกแบบจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบสมรรถภาพของสิ่งที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ได้แก่ ครู ผู้นิเทศ นักเรียน วิธีการนิเทศ เทคนิค เนื้อหา เครื่องมือการนิเทศการสอน

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจปฏิบัติในที่นี้หมายถึงการประเมินผลการนิเทศการสอน การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การอบรม ฯลฯ

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) ที่ได้รับด้วยการจัดหาข้อมูลในการตัดสินซึ่งจะบรรลุได้ หรือในที่นี้อาจหมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศการสอน เช่น ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาถือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในปัจจุบันแนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Collaborative Professional Development Supervision) ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักวิชาการ โดยเน้นการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาทักษะในสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและสนับสนุนการเรียนรู้แบบมืออาชีพ แนวคิดของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศ เพื่อลดการกำกับควบคุมแบบดั้งเดิม และแทนที่ด้วยการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของตนเอง กระบวนการนี้เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสะท้อนคิด (Reflection) และการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

ในบริบทของการศึกษาปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำแนวทางนี้ไปใช้จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับประเทศ

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development)

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นหนึ่งในวิธีการนิเทศที่หลากหลายตามแนวคิดของ Glatthorn (2010) โดยเป็นกระบวนการที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ผ่านการสังเกตการสอน แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ และอภิปรายความคิดเห็นร่วมกัน แนวทางการนิเทศนี้มักเรียกว่า “การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer Supervision หรือ Peer Coaching) หรือ "การนิเทศโดยเพื่อนร่วมอาชีพ" (Collegial Supervision) อย่างไรก็ตาม คำว่า “การนิเทศ” (Supervision) อาจทำให้ครูส่วนใหญ่รับรู้ในเชิงลบ เพราะมักถูกมองว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการออกคำสั่งและการประเมินผล ซึ่งอาจนำไปสู่ความรู้สึกต่อต้านการเข้าร่วมโครงการนิเทศในลักษณะดังกล่าว

สำหรับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่กระบวนการที่ง่ายที่สุด เช่น การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน 2 - 3 ครั้ง ไปจนถึงการพัฒนาเป็นโครงการที่ครูรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันปรับปรุงและจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

Glatthorn (2010) ได้กล่าวถึง ลักษณะพิเศษของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิทศกับผู้นิเทศมีความเป็นทางการและเป็นเรื่องของสถานศึกษาระดับหนึ่ง นั่นคือ มีการดำเนินการในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งร่วมกับบุคลากรจากภายนอก มีกระบวนการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนและร่วมการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนกันและกัน และมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่ใกล้ชิดกัน

2. การจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้ง ตามความจำเป็นและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน

3. เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดดำเนินการและติดตามดูแลโครงการเป็นบางครั้ง หรือเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน จัดประชุมกับอภิปราย โดยอาจเข้าร่วมโครงการด้วยตลอดก็ได้

4. เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการประเมินมาเกี่ยวข้อง การนิเทศในแบบดังกล่าวก็เพื่อให้การชมเชยผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยมาตรฐาน ดังนี้ข้อมูลจากผลการสังเกตการสอนหรือจากการประชุมจึงไม่ควรนำไปใช้ในกระบวนการประเมินผลครูของผู้บริหาร

ลัดดา สุวรรณกุล (2535) กล่าวว่า การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการซึ่งครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาวิชาชีพด้วยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงวิชาชีพ

ดุสิต ทิวถนอม (2540) เป็นกระบวนการของกลุ่มครูกลุ่มเล็ก ๆ มาทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์สอนของกันและกัน และนำข้อมูลนั้นมาประชุมปรึกษาหารือกัน กลุ่มครูอาจจะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แลกเปลี่ยนการสังเกตด้วยกัน 2-3 ครั้งสำหรับโครงการเล็กๆ ไปจนถึงการร่วมกันเป็นทีม มีขอบข่ายกว้างออกไปในหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการสอน

วัชรา เล่าเรียนดี (2544) อธิบายว่า การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ หรือ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนางานที่รับผิดชอบร่วมกัน กระบวนการนี้ประกอบด้วย การสังเกตการสอนกันและกัน การอภิปราย การประชุมปรึกษาหารือ และการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการณ์สอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ และสรุปลักษณะสำคัญไว้ ดังนี้

1. การจัดกลุ่มเพื่อพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ควรมีรูปแบบและเน้นความเป็นระบบพอสมควร โดยกำหนดเป็นแผนหรือโครงการนิเทศอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นได้ในการนำไปใช้ แต่ก็สามารถติดตามผล การปฏิบัติได้

2. การสังเกตของครูที่มีต่อกัน ควรทำอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าคนละ 2 ครั้ง/ภาคเรียน ต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือหลังการสังเกต

3. แม้ว่าผู้บริหารและผู้นิเทศจะต้องรับรู้และเกี่ยวข้องในด้านการจัดและควบคุมหรือโครงการการนิเทศด้วย แต่ในเรื่องของการสังเกตการสอนข้อมูลที่ได้ การให้คำปรึกษาหารือและการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันนั้น ต้องเป็นเรื่องของครูกลุ่มนั้นโดยเฉพาะ

4. การประเมินผลของครู อาจไม่มีรูปแบบหรือระบบที่เป็นมาตรฐานมากนัก แต่ต้องเป็นเรื่องของครูกลุ่มนั้นเท่านั้น ผู้บริหารจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งการสังเกต การให้คำปรึกษาและผลที่ได้ก็ต้องไม่เกี่ยวข้องกับส่วนหนึ่งส่วนใดของกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการการทำงานร่วมกันของกลุ่มครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์สอนและนำข้อมูลมาประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อหาวิธีการแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

ธรรมชาติและลักษณะของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิขาชีพ

ดุสิต ทิวถนอม (2540) ได้อธิบายลักษณะของ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานเป็นระบบและเป็นทางการ ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพต้องมีรูปแบบและโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่ใช่เพียงการสังเกตการสอนกันแบบไม่เป็นทางการเพียง 1 - 2 ครั้ง ในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกัน แต่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2. การสังเกตการสอนและการประชุมปรึกษาหารือ ต้องมีการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนอย่างน้อย 2 ครั้ง และหลังจากการสังเกตแต่ละครั้งต้องมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. เน้นความร่วมมือระหว่างครูในกลุ่มสมาชิก การนิเทศรูปแบบนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างครูในกลุ่มสมาชิก (Peer) แม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจมีบทบาทในการตรวจสอบและติดตามโครงการ แต่การสังเกต การประชุม และการอภิปรายจะมุ่งเน้นไปที่ตัวครูเอง เพื่อให้แน่ใจว่างานดำเนินไปตามเป้าหมาย

4. ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล จุดมุ่งหมายของการพัฒนาวิชาชีพร่วมกันคือการปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยไม่มีการนำข้อมูลจากการสังเกตหรือการประชุมไปใช้ในการประเมินผลครู หรือเกี่ยวข้องกับการประเมินของผู้บริหารแต่อย่างใด

วัชรา เล่าเรียนดี (2544) กล่าวถึงลักษณะของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ มีดังนี้

1. เป็นกระบวนการที่เป็นระบบพอควร (Moderately Formalized Process) และจัดดำเนินการภายในโรงเรียน

2. เป็นการตัดสินใจร่วมกันของครูที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง

3. มีการสังเกตการณ์สอน ประชุมปรึกษาหารือและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกต

4. มีการประขุมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

5. การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ผลการสังเกต และการให้ข้อมูลย้อนกลับต้องไม่เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ผู้บริหารหรือผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ตอบควบคุมประสานงาน อำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ ไม่มีการนำข้อมูลจากการดำเนินโครงการนิเทศ เช่น นำผลจากการสังเกตการสอนไปใช้ในการบริหารงาน และประเมินผลการการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบของครู

สรุปลักษณะของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูที่มีรูปแบบและเป็นทางการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยมีผู้บริหารหรือผู้นิเทศเป็นผู้อำนวยความสะดวก และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์สอนไม่นำไปใช้ในการประเมินพิจารณาความดีความชอบครู

กระบวนการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

ลัดดา สุวรรณกุล (ม.ป.ป.) จัดลำดับขั้นตอนการนำการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ดังนี้

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบโครงการ ทาบทามครูที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งครูที่ได้รับการทาบทามควรเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการสอน

2. จัดให้มีการอภิปรายและสรุปถึงขอบเขตโครงการที่จะปฏิบัติ การสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา การพัฒนาหลักสูตร การเตรียมสื่อ การฝึกอบรม การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเขียนรายงาน

3. การจัดกลุ่มครูผู้เป็นสมาชิกของโครงการเป็นผู้เสนอชื่อเพื่อนสมาชิกที่ตนต้องการทำงานร่วมด้วย ซึ่งจำนวนที่เหมาะสมที่สุด คือ กลุ่มละ 2-3 คน

4. การจัดตารางปฏิบัติงาน ควรจัดตารางสอนให้มีเวลางานว่างตรงกันสัปดาห์ละ 1 คาบ เพื่อใช้ในการอภิปรายและการสังเกต

5. ควรมีการจัดฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นสำหรับสมาชิก ได้แก่ ทักษะการสังเกตทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การประชุมหลังการสังกต ทักษะการสังเกตเฉพาะจุดที่สำคัญ

6. ดำเนินโครงการตามลำดับดังนี้ ครูแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอน วิเคราะห์ประชุมหลังจากนั้นสรุปเป็นรายงานความก้าวหน้าง่าย ส่งผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อรับทราบและแก้ไขปัญหาอุปสรรค

ดุสิต ทิวถนอม (2540) กล่าวว่า ขั้นตอนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ มีดังนี้

1. การประชุมวางแผน (Planning Conference) เพื่อตกลงเรื่องเวลา หัวข้อการสังเกตในชั้นเรียน ครูผู้สอนเสนอแผนการสอนให้ผู้สังเกตทราบ

2. การสังเกต (Observation) การสังเกตการณ์สอนของผู้สังเกตจะสังเกตอะไรในชั้นเรียนนั้นอยู่ในความสนใจและความต้องการของครูเองมีอยู่ 4 เรื่อง คือ 1) หลักสูตร (Curriculum) 2) นักเรียน (Student) 3) เทคนิคการสอนทั่วไป (General Teaching Techniques) 4) เทคนิคการสอนเฉพาะ (Specific Teaching Techniques)

3. การประชุมหลังการสังเกต (Feedback Conference) หลังการสังเกตในชั้นเรียนแล้วครูและผู้สังเกตประชุมร่วมกัน ผู้สังเกตให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) มีการอภิปรายร่วมกันเพื่อให้การประชุมหลังการสังเกตได้ประโยชน์

วัชรา เล่าเรียนดี (2544) กล่าวว่า ขั้นตอนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ มีดังนี้

1. วางแผนร่วมกันระหว่างครูที่สนใจจะร่วมพัฒนางานของตน

2. เลือกประเด็นที่สนใจที่จะพัฒนาปรับปรุง

3. นำเสนอโครงการและขั้นตอนการปฏิบัติ

4. แสวงหาความรู้วิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศในแบบดังกล่าว เช่น การสังเกตการสอน การวิเคราะห์การสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ฯลฯ

5. กำหนดวัน - เวลาที่จะสังเกตการณ์สอน ประชุมปรึกษาหารือเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

6. ดำเนินการตามกระบวนการในแต่ละประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง ในแต่ละประเด็นที่จะพัฒนา

7. สรุปผลการพัฒนารายงานผลความสำเร็จ

ลัดดา สุวรรณกุล (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ขั้นตอนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายจะประชุมหารือกันถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน และหรือนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยจะระดมสมองหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศรวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งอาจจะดำเนินการในลักษณะของงานหรือโครงการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศทั้งระบบ และวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นของการนิเทศเพื่อให้ผู้ดำเนินงานมีความรู้ ความเข้าใจ ในทักษะและมีเทคนิคในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนนี้นอกจากจะเป็นการช่วยให้ผู้ดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงานให้แก่ผู้ดำเนินงานอีกด้วย

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงานตามแผน (Doing-D) เมื่อผู้ดำเนินงานได้ผ่านขั้นตอนการวางแผนและขั้นตอนการเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงานไปแล้ว การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศก็จะดำเนินไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกันและกำหนดไว้ในแผน โดยจะได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้นิเทศภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ ครูผู้ร่วมนิเทศ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน และเครือข่ายจากหน่วยงานต่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นิเทศภายในโรงเรียน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ คู่สัญญา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation-E) การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือโครงการนิเทศ ควรดำเนินการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของโครงการจึงควรจะประเมินสิ่งต่างๆ ตามลำดับของความสำคัญ ดังนี้

4.1 ผลผลิตที่ได้จากการนิเทศ (Output) คือ สัมฤทธิ์ผลิตการเรียนของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศนั้น ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศ (ระดับความสามารถในการทำงานของผู้รับการนิเทศ การเพิ่มจำนวนของบุคลากรที่มีคุณภาพภายในหน่วยงาน ความตั้งใจในการทำงานของบุคลากร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน) และผลที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการนิเทศ (เจตคติของผู้รับการนิเทศที่มีต่องานและต่อผู้ร่วมงาน ระดับความพึงพอใจใน การทำงาน ความผูกพันของผู้รับการนิเทศที่มีต่อเป้าหมายในการทำงาน ระดับของจุดมุ่งหมายที่จัดตั้งขึ้น ระดับความร่วมมือร่วมใจที่มีต่อกลุ่มทำงาน ความเชื่อมั่นและความไว้ว่างใจในตนเอง เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาและความรู้สึกของผู้รับการนิเทศที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน)

4.2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) คือ ความเหมาะสมของขั้นตอนในการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศและบรรยากาศในการทำงาน

4.3 ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ การลงทุนในด้านทรัพยากรมนุษย์ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการนิเทศ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ งบประมาณการเงิน รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ

ขั้นที่ 5 การเผยแพร่ขยายผล (Diffusing-D) ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา แล้วจึงใช้เทคนิคการเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมที่ละน้อยในฐานะเพื่อร่วมอาชีพหรืออุดมการณ์ จนเกิดความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัวในฐานะ “ครูปฏิบัติการ” หรือ ฐานะ “คู่สัญญา” และเมื่อดำเนินการงานได้ผลดีมีเครือข่ายแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ครูปฏิบัติการก็จะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทขึ้นเป็นผู้นิเทศเครือข่ายผู้ปฏิบัติการรุ่นต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงานหรือเรียกว่าใช้เทคนิค "การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" นับว่าเป็นกลวิธีการเผยแพร่และขยายผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นความพร้อมหรือความสมัครใจของครูเป็นหลัก

วัชรา เล่าเรียนดี (2545) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการนิเทศการสอนในชั้นเรียน อย่างมีระบบครบวงจร โดยเน้นการสังเกตการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลมาแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คู่สัญญาตกลงร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่ครู 2 คนที่สนิทสนมไว้วางใจกันและกันได้ตกลงร่วมกันในการที่จะพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์จะร่วมกันแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หรือปรับปรุงพฤติกรรมการสอน โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สอน และอีกฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นคู่สัญญา คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ ซึ่งสัมพันธภาพของคู่สัญญาจะดำเนินไปในลักษณะของเพื่อนร่วมอาชีพที่มีเจตนารมณ์และอุดมการณ์เดียวกันความสัมพันธ์ของคู่สัญญาทั้งสอง จะอยู่บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาคการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ ให้เกียรติกัน มีความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลจนเป็นที่พอใจร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะนำปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนมาปรึกษาหารือกับคู่สัญญา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจใช้แผนภูมิก้างปลาในการศึกษาสาเหตุของปัญหาและช่วยกันรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา โดยอาจนำปัญหาและสาเหตุที่วิเคราะห์ได้ไปปรึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นิเทศโดยตรงอยู่แล้ว หรือปรึกษาหารือเพื่อนร่วมงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีประ สบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในลักษณะเดียวกันมาแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะตกลงใจเลือกปัญหาที่สำคัญ และต้องการแก้ไขก่อนมาระบุวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ส่วนคู่สัญญาจะมีหน้าที่คอยเป็นคู่คิดให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนการสอนและผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะนำจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งจากในบทเรียน และสื่ออื่นๆ มาวิเคราะห์ร่วมกับคู่สัญญาเพื่อวางแผนการสอนและเตรียมกรผลิตสื่อประกอบการสอน โดยคู่สัญญาจะทำงานร่วมกันกับผู้สอน พร้อมทั้งช่วยปรับปรุง แก้ไขแผนการสอน และสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทั้งคู่จะรับผิดชอบร่วมกันในผลของการสอน ในกรณีที่ผู้สอนต้องการให้คู่สัญญาเข้าไปสังเกตการสอนคู่สัญญาจะได้เข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น จากการเข้าไป มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน เมื่อผู้สอนเตรียมการสอนเรียบร้อยแล้ว คู่สัญญาก็จะให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ และเกิดพลังที่จะดำเนินการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 วางแผนการนิเทศการสอน เป็นขั้นที่ทั้งผู้สอนและคู่สัญญาจะวางแผนร่วมกัน โดยกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งช่วยกันสร้างเครื่องมือสังเกตการสอน ที่เฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ในการนิเทศแต่ละครั้งหรือเลือกเครื่องมือการสอนที่มีอยู่แล้ว และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือสังเกตการสอนที่จะใช้รวมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในขณะสังเกต การสอน ตลอดจนสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าในขณะสอนและสังเกตการสอน ผู้สอนจะอนุญาตให้คู่สัญญาเข้าไปสังเกตการสอนอยู่หลังชั้นเรียน หรือจะให้คู่สัญญามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนหรือร่วมกิจกรรมวย ตลอดจนตกลงร่วมกันว่าจะแจ้งให้ผู้เรียนทราบหรือไม่ว่าคาบเรียนนี้จะมีผู้มาสังเกตการสอน จะสังเกตตลอดทั้งคาบเรียนหรือช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ ข้อตกลงทั้งหมดต้องอยู่ในความยินยอมพร้อมใจ หรือความต้องการของผู้สอนทั้งสิ้น เพื่อผู้สอนจะได้สบายใจไม่วิตกกังวลต่อพฤติกรรมการสังเกตการสอนของคู่สัญญา ในกรณีที่ผู้สอนต้องการจะสังเกตการสอนด้วยตนเอง คู่สัญญาก็จะมีหน้าที่เพียงให้ความร่วมมือช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะในการสร้างหรือเลือกใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่เหมาะสมเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 6 สอนและสังเกตการสอน เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและครู ตลอดจนสภาพการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การสังเกตการสอนเปรียบเสมือนการนำกระจกบานใหญ่ไปตั้งไว้หลังชั้นเรียน เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าในห้องเรียนนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และผู้สังเกตก็จะบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือพิจารณาวินิจฉัย เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมการเรียนการสอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการสอน เป็นขั้นที่คู่สัญญาจะร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไต้จากการสังเกตการสอน ซึ่งจะค้นพบพฤติกรรมทั้งที่ประสบความสำเร็จอย่างเด่นชัดของผู้สอน และพฤติกรรมที่ควรปรับปรุง แก้ไข ในด้านต่างๆ ซึ่งผู้สังเกตไต้รวบรวมไว้ทั้งหมด ดลอดจนข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ผู้สังเกตการสอนและผู้สอนจะร่วมกันวิเคราะห์ แปลความ ตีความพฤติกรรมที่สังเกตได้และนำผลการวิเคราะห์ มาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความเสมอภาคจริงใจ และมีความมุ่งหวังอย่างเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 8 ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน เป็นขั้นตอนเสริมสร้างขวัญที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องใช้เทคนิคหรือกลวิธีหรือทักษะที่ละเอียดอ่อน ที่มีประสิทธิภาพ (เทคนิควิธีการนิเทศทางอ้อม ของ นิพนธ์ ไทยพานิช ดังนี้ คือ ผู้นิเทศจะต้องพูดน้อย ฟังมาก ยอมรับและใช้ความคิดของครูให้เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ ใช้คำถามช่วยคลี่คลายทำให้กระจ่างชัดเจนขึ้น ให้คำยกย่องชมเชยในผลงานของครู หลีกเสี่ยงการให้คำแนะนำโดยตรง หากจำเป็นควรเสนอทางเลือกให้หลายๆ วิธีเพื่อให้ครูเลือกวิธีการที่เหมาะสมเอง การสนับสนุนครูคำพูดและการยอมรับและใช้ความรู้สึกของครูให้เป็นประโยชน์ หรือใช้เทคนิคของ Bittlle ดังนี้ ชมเชย ยกย่อง ยอมรับในผลงานที่ประสบความสำเร็จของครู อภิปราย-พูดคุยถึงพฤติกรรม ที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพียงเล็กน้อย สรุปผลงาน แนะวิธีแก้ไข ให้กำลังใจครูซ้ำอีกเพื่อจะได้เกิดพลังในการนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติให้เกิดผล) ประกอบกับต้องมีศิลปะในการพูด ผนวกกับการใช้จิตวิทยาในการให้คำปรึกษาซึ่งไม่ควรให้มากเกินไปและไม่ควรให้ในสิ่งที่เป็นข้อจำกัด ผู้นิเทศจะต้องเลือกเฉพาะพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าครูจะสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้เท่านั้น การให้ข้อมูลป้อนกลับ ต้องคำนึงสัมพันธภาพทางวิชาชีพที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของพฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ ต้องเกิดจากความต้องการของครูมุ่งพัฒนาทักษะวิชาชีพ ร่วมมือกันในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ มุ่งเฉพาะพฤติกรรมการเรียนการสอนไม่ใช่บุคลิกภาพของครู ครูมีความพร้อมที่จะรับ สถานที่และจังหวะเวลาที่เหมาะสม ครูมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน อย่าให้มากเกินไป หลีกเสี่ยงการใช้ค่านิยมส่วนตัว ให้ในลักษณะเชิญชวน ไม่ใช่การวัดผลการสอนของครู อยู่บนพื้นฐานของการนิเทศทางอ้อมประชาธิปไตย เสมอภาค จริงใจ ให้เกียรติกันยอมรับซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 9 วางแผนการสอนและการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็นการเริ่มต้นวัฏจักรของกระบวนการนิเทศอีกรอบหนึ่ง เพื่อให้ครูและผู้นิเทศมีโอกาสทบทวนกระบวนการเรียนการสอนร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และมีโอกาสเลือกพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จไปในการสอนครั้งต่อไป รวมทั้งเลือกพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุงในวัฏจักรเก่าไปร่วมกัน ศึกษาหาแนวทางและวางแผน ในการปรับปรุง โดยการนำไปทดลองสอนและสังเกตการสอนอีกครั้ง หนึ่งในวัฏจักรใหม่ เทคนิคในการนิเทศของผู้นิเทศและความมุ่งมั่นของผู้รับการนิเทศจะนำไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher)

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพเป็นการทำงานร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน ผ่านการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ พึ่งพากันในการทำงาน มีการให้ความช่วยเหลือ ยอมรับปัญหา และร่วมกันพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่างๆ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือประชุมกลุ่มผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ กำหนดคู่สัญญา วางแผนร่วมกัน กำหนดวันเวลาและประเด็นในการสังเกตการสอน การฝึกอบรมทักษะการสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล และการประชุมหลังการสังเกตการสอน พร้อมทั้งทั้งเขียนรายงานสรุปผลความสำเร็จของโครงการ

การนิเทศแบบออนไลน์

การนิเทศการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจำเป็นต้องผสานเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับกระบวนการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการรับรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การประชุม สัมมนา เอกสารเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การนิเทศจึงต้องมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ

เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน และการนิเทศแบบ Coaching & Mentoring พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชัน LINE, คลิปวิดีโอ, วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Zoom, Google Meet, YouTube Live, Facebook Live) และกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน Facebook Group หรือ Google Classroom นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อทางไกล เช่น DLTV และ DLIT รวมถึงการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ อย่าง Google Sites, Google Classroom และ YouTube ช่วยให้การนิเทศและการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Stoke; Stole and Hamilton (อ้างอิงในประทีบ นานคงแน่น, 2554) ว่าการนิเทศแบบออนไลน์ เป็นการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในการนิเทศ โดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) การใช้ห้องสนทนา (Chat room) นอกจากนี้ยังนำกระดานสนทนา (Web board) ซึ่งจะช่วยในการให้ออกความเห็นโต้แย้ง (Discus) การให้เนื้อหาความรู้ต่างๆ (Content) เป็นต้น ส่วนดีของการนิเทศแบบนี้คือ ช่วยแก้ปัญหาผู้นิเทศก์และผู้ถูกนิเทศซึ่งอยู่ห่างกัน อีกทั้งเป็นการประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมานิเทศในกรณีอยู่ห่างกัน ตลอดจนเป็นการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใส่งานและพัฒนางาน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาในอนาคตจะเป็นการนิเทศทางอ้อม คือ นิเทศโดยใช้สื่อ (Media) มากกว่าการนิเทศทางตรงที่ผู้นิเทศไปพบปะกับครูด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะจำนวนครูมีมาก ความรู้ของครูก็สูงขึ้น เทคโนโลยีแพร่หลายมากขึ้น การนำความรู้ไปให้ครูโดยตรงจึงไม่ทันกับการเผยแพร่ของข่าวสาร และการกระทำได้ไม่ทั่วถึง

วชิรา เครือคำอ้าย (2560) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศผ่าน เครือข่ายออนไลน์ เช่น Social Media, Application Mobile, Computer-Mediated Technologies จากแนวคิดคอนเนคติวิสต์ (Connectivism) การนิเทศการศึกษา จำเป็นต้องเกิดการเชื่อมโยงกับสังคมคนรอบตัว และการสร้างเครือข่ายเพื่อการสอนและการเรียนรู้

แขก บุญมาทัน (2563) กล่าวว่า การนิเทศออนไลน์ ทำให้ครูและพี่เลี้ยงได้เรียนรู้ร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน พบหน้ากัน และสามารถปรึกษาหารือได้ตลอดเวลา

เวียงชัย แสงทอง (2565) กล่าวว่า แนวโน้มในการนิเทศการศึกษาในทศวรรษหน้าที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เกิดการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) ซึ่งมีการผสมผสานการนิเทศแบบพบหน้าแบบ (Face to Face Supervision) และการนิเทศแบบออนไลน์ (Online Supervision) เข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น รวดเร็วในการสื่อสาร และการเก็บบันทึกข้อมูล ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการนิเทศ และให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การนิเทศในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้ Application Line การใช้ Clip Video การใช้ Video Conference หรือ YouTube รวมทั้งการใช้ Facebook Live, Zoom, Google meet, Google sites, Google Classroom เป็นต้น ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถปฏิสัมพันธ์กันได้ตลอดเวลา สามารถแก้ปัญหาเรื่องระยะเวลาและระยะทางในการลงพื้นที่นิเทศ

กระบวนการนิเทศทางไกลหรือการนิเทศออนไลน์ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่คล้ายกับกระบวนการนิเทศการศึกษาปกติ โดยอาจใช้กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ รูปแบบ/วิธีการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศสรุปผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ 5) การประเมินผลและรายงานผล ดังแสดงในภาพ 3

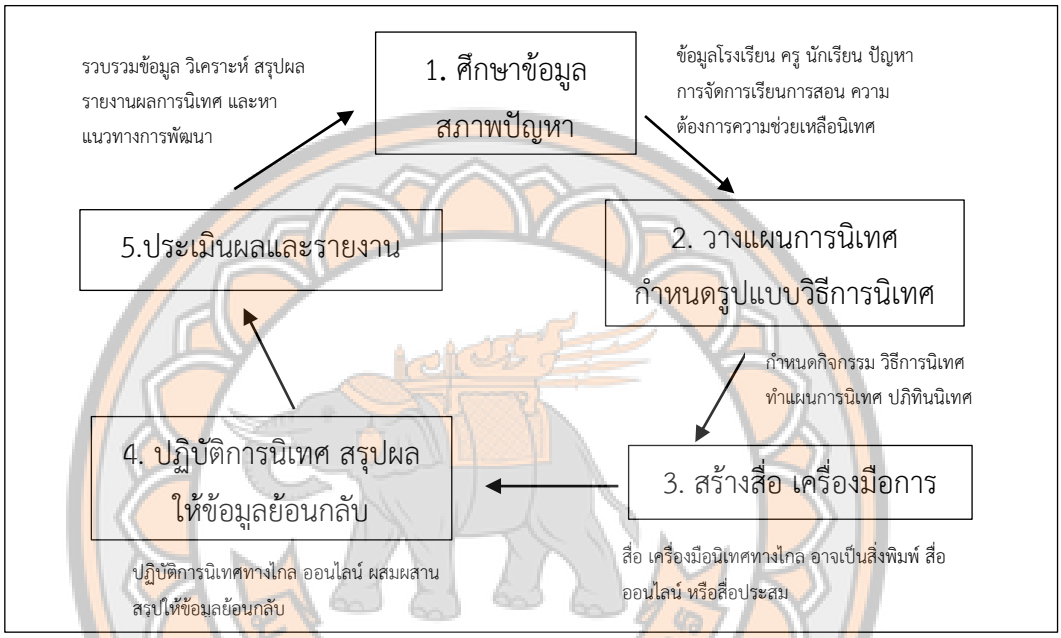

ภาพ 3 กระบวนการนิเทศออนไลน์

ในการนิเทศออนไลน์อาจมีการปรับได้ตามความเหมาะสม เช่น เริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลและความต้องการช่วยเหลือของโรงเรียน ครู ผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง รวมถึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะนิเทศ ขั้นตอนที่สอง ควรมีการวางแผนการนิเทศ เลือกรูปแบบ วิธีการนิเทศออนไลน์เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนต่าง ทำปฏิทินนิเทศนัดหมายและประสานผู้เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่สาม เป็นการสร้างสื่อเครื่องมือนิเทศหรือเลือกใช้สื่อนิเทศออนไลน์ที่เหมาะสมกับวิธีการ รูปแบบที่กำหนดไว้ ขั้นตอนที่สี่ ปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการสรุปและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศด้วย และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผล สรุปและรายงานผลการนิเทศเพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป

การนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision)

แนวคิดการนิเทศแบบผสมผสาน คือ การออกแบบกระบวนการนิเทศโดยผสานการนิเทศแบบพบหน้า (Face-to-Face Supervision) และการนิเทศผ่านระบบออนไลน์ (Online Supervision) เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองบริบทของสถานศึกษาและความสะดวกในการปฏิบัติงาน โดยยังคงรักษาประสิทธิภาพของการนิเทศและการติดตามผล

Knight (2009) ได้กล่าวว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมให้ครูรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นเจ้าของกระบวนการ และได้รับการสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลาย การนิเทศที่ผสมผสานรูปแบบการสื่อสาร เช่น การพบปะพูดคุย การใช้เทคโนโลยี การโค้ช และการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

Robbins and Alvy (2009) ยังชี้ให้เห็นว่า การนิเทศแบบผสมผสานควรมีความยืดหยุ่นตามบริบท และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนิเทศก์อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความร่วมมือ

Graham (2006) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการรวมข้อดีของการเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการนิเทศแบบผสมผสานได้ โดยให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น ความต่อเนื่อง และการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพ

จึงสรุปได้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน คือ แนวทางการนิเทศที่บูรณาการการนิเทศในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การนิเทศแบบพบหน้า (On-site Supervision) และการนิเทศแบบออนไลน์ (Online Supervision) เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น ความต่อเนื่อง ของกิจกรรมการนิเทศ

จากแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดของกระบวนการนิเทศการศึกษา ให้เป็นการนิเทศแบบผสมผสาน ซึ่งใช้รูปแบบการนิเทศแบบ Face to Face Supervision และ Online Supervision ร่วมกันผ่านการใช้สื่อดิจิทัล และแพลตฟอร์มออนไลน์มาใช้ในการนิเทศอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ในยุคดิจิทัล ที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการนิเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ระบบ LMS (Learning Management System) การประชุมผ่าน Zoom หรือ Google Meet และการใช้แพลตฟอร์มเพื่อสะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น Padlet, Google Classroom ซึ่งทำให้การนิเทศสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องแม้อยู่ต่างสถานที่ นอกจากนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Collaborative Development supervision) เป็นการทำงานร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน ผ่านการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ พึ่งพากันในการทำงาน มีการให้ความช่วยเหลือ ยอมรับปัญหา และร่วมกันพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่างๆ โดยใช้เทคนิค การนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้น การนิเทศแบบผสมผสานที่มีประสิทธิภาพจึงออกแบบโดยผสานข้อดีของทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตรและการสะท้อนร่วมของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวาชีพ ความสะดวก ยืดหยุ่น และต่อเนื่องของการนิเทศออนไลน์ และความลึกซึ้งและการเห็นบริบทจริงของการนิเทศแบบพบหน้า เมื่อนำมาผสานกันในกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นศาสตร์ที่มีความหมายลึกซึ้งกว่าการถ่ายทอดเนื้อหาเพียงเพื่อให้ผู้เรียนจดจำและนำไปใช้ในการสอบ กล่าวคือ ทุกวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถือเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น ไม่ใช่เพียงแค่การบอกเล่าเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนท่องจำเท่านั้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏไลยอลงกรณ์, 2557) นอกจากนี้ นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านยังได้ให้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในมิติต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด ดังนี้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

Hough and Duncan (1970, p. 144) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่บุคคลใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีหลักการและเหตุผล เพื่อช่วยให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความผาสุก ซึ่งการจัดการเรียนรู้ครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา การตั้งวัตถุประสงค์ของรายวิชา และการเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกเทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

4. ด้านการประเมินผล (Evaluating) หมายถึง การประเมินภาพรวมของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Zimmerman (2002) ได้นำเสนอแนวคิด Self-Regulated Learning ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความตั้งใจและสามารถควบคุมตนเองในการเรียนรู้

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น. 255) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2557, น. 8) ได้สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้อันเป็นวาระสำคัญของชาติปรากฏอยู่ในหลายหมวด หลายมาตรา เช่น หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ให้หลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ต้องจัดให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย และหมวดที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการ จัดการเรียนรู้คือ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการ สาระ และกระบวนการเรียนรู้ ครอบคลุมหลักการ สาระและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและธรรมชาติของแต่ละบุคคล ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในโลกศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของประเทศ การดำรงชีวิต ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะ

การเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนความเจริญงอกงามของผู้เรียนและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 6 ประการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2542, น. 2-3, 8) คือ

1. จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน การเรียนรู้ควรสอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัด ของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

2. พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียน ฝึกกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน บูรณาการความรู้และคุณธรรมอย่างเหมาะสม ปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างสมดุลทั้งด้านความรู้และจริยธรรม

5. สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยสื่อและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษา รวมถึงใช้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ควรบูรณาการการวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกัน

6. สร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ทุกเวลาและทุกสถานที่ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง บิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเติบโตตามศักยภาพของตนเอง

จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ครอบคลุมทั้ง การสอน หลักสูตร วิธีการวัดและประเมินผล รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง บรรยากาศการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล การมีส่วนร่วมของชุมชน และ แหล่งการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น

กระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ครูมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อม จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวทางกิจกรรม และประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดีขึ้น การที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้จนประสบผลสำเร็จไปจนถึงปลายทางได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน และตัวผู้สอนด้วยเช่นกัน เพราะหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ก็ย่อมส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้ คือ

1. ผู้เรียนเกิดมีความรู้และความเข้าใจเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. ผู้เรียนเกิดทักษะ หรือความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. ผู้เรียนเกิดความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

การจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความพร้อม และเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การให้การศึกษาถือเป็นการส่งเสริมที่ดีที่สุด ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2557)

หลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 3) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนหลังจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

1. มีคุณธรรมและจริยธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และยึดมั่นใน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสมดุล

2. มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตมีความสามารถในการสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีทักษะชีวิตที่ช่วยให้สามารถปรับตัวและพัฒนาในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และส่งเสริมพฤติกรรมการรักการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี

4. มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก รักชาติและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะพลเมืองของสังคมโลก

6. อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะในการสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ พร้อมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเคารพซึ่งกันและกัน

นอกจากจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 5 ประการข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 4) ยังได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรับและส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจและใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา คำนึงถึงผลกระทบของการสื่อสารต่อสังคม รวมถึงการเจรจาต่อรองเพื่อลดความขัดแย้ง ตลอดจนสามารถเลือกสรรข้อมูลด้วยเหตุผลและความถูกต้อง

2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและสังคม

3. ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยใช้หลักเหตุผล ข้อมูลสารสนเทศ และคุณธรรม เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ สามารถแสวงหาและประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต สามารถประยุกต์กระบวนการต่างๆ ในการดำเนินชีวิต เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่อาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อตนเองและผู้อื่น

หลักการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 - 30 ได้กำหนดหลักการสำคัญที่ครอบคลุม การจัดหลักสูตร สาระการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งต้องถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการศึกษา ดังนั้น ครูและผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 23 ได้กำหนด หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้การศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะมีรายละเอียดเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ได้แก่

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลกรวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ซึ่งหลักการจัดการเรียนรู้นี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับครู ผู้สอน ที่แม้ว่าผู้สอนแต่ละคนนั้นจะมีเทคนิค และรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกันไปเฉพาะตน แต่ก็ควรมีหลักยึดเป็นพื้นฐานเดียวกัน โดยมีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทรรศนะไว้ ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ (2550, น. 13) ได้นำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้เป็นหลักใหญ่ๆ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่

1.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเองและทักษะในการจัดการตนอง

1.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและประยุกต์

1.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์

1.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม หมายถึง กระบวนการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่อยู่ในปทัสถานของสังคม เป็นการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามและลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่นและการเห็นคุณค่าของงาน อันจะส่งผลต่อความสงบสุข และความเจริญของตนเอง ครอบครัวและสังคม

3. การจัดการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลีลาการเรียนรู้ที่ตรงความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน โดยจะเน้นกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการใด มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร โดยเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ประเมินจุดดีจุดด้อย และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้า สืบค้นด้วยตนเอง สามารถจะมีแบบหรือวิธีการเรียนรู้เป็นของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ให้เหมาะสมพร้อมที่จะไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

4. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด หมายถึง เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางสมอง ในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่เพื่อไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้านต่างๆ สามารถแสดงความคิดเห็นออกมาได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกระบวนการคิดไว้ ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏไลยอลงกรณ์ (2557) กล่าวถึง แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 ประการ คือ

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้

2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ เตรียมแบบทดสอบ และซ้อมสอน

3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้า หลักการเสริมแรง

4. หลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ การสร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

จากแนวคิดของหลักการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไปหาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ตามปกติผู้เรียนมักจะสนใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ผู้สอนจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือใกล้ตัวก่อนแล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อยๆ

2. สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก การจัดการเรียนรู้ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เพราะสิ่งง่ายๆ นั้น ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดีและเป็นพื้นฐานในการเรียนสิ่งยากต่อไป

3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่าง หรืออาจจะให้ผู้เรียนช่วยหาตัวอย่างให้แล้วช่วยกันสรุปตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา

4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประสบการณ์ใหม่นั้น ย่อมต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน จึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจดี

5. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใดๆ ก็ตาม ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อการเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นวิธีการทำให้เป็นบทเรียน เป็นรูปธรรม ซึ่งจะง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์ ทเรียนใดที่สามารถให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติจริงได้ ผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลองเสร็จแล้วผู้สอนจึงซักถามและให้ผู้เรียนคิดสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่างๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลัก

พัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักจิตวิทยาที่ผู้สอนต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

9. สอนโดยยึดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจะเป็นเป้าหมายหลักตามแนวนโยบายในการจัดดำเนินการศึกษาของชาติในระดับต่างๆ

10. สอนโดยยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก ในการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจะต้องยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นหลัก และอีกทั้งผู้สอนยังต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละสาระหรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้นด้วย และในขณะสอนผู้สอนต้องพยายามจัดสถานการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะสาระหรือหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนมีหน้าที่ต้องศึกษา และทำความเข้าใจองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยมีนักการศึกษา และนักวิชาการได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

Carroll (1974) อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า มี 6 องค์ประกอบสำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่

1. หลักการและแนวคิดทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอน (Approach) ศึกษาหลักการและทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอนอย่างละเอียด โดยพิจารณาหลักการและเหตุผลของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจากตำรา หรือผลงานวิจัยต่าง ๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน

2. วิธีการสอน (Method of Teaching) ศึกษาแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีหรือผลงานวิจัยวิธีการสอนที่ได้ผลของวิชาที่ทำการสอนที่เหมาะสมและจัดลำดับขั้นตอนการสอนให้สอดคล้องตามแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีที่ได้ศึกษานั้นๆ

3. เทคนิคการสอน (Techniques of Teaching) ศึกษากลวิธีการสอนต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ขั้นตอนการสอนต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ เช่น วิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยคำถามเป็นหลัก (Problem-Based Learning เทคนิคหรือกลวิธีกสนสอนที่สำคัญคือ การใช้คำถาม การนำการอภิปราย การเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

4. หลักสูตร (Curriculum) ผู้สอนต้องเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรตั้งแต่ปรัชญาหลักการวัตถุประสงค์ รายละเอียดของรายวิชาที่กำหนด รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

5. สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน (Teaching Materials) ในการเตรียมการเพื่อนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการวางแผน และเตรียมการเพื่อนำเสนอเนื้อหาหรือแนวคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ใดบ้างที่สมควรนำมาใช้ให้

เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน (Roles of Teachers and Students) ในการเตรียมการจัดการเรียนการสอนทั้งระยะยาวและระยะสั้น เพื่อพิจารณาบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนเพื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

Smith and Lynch (2010, p. 43) อธิบายถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่ามี 2 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. เทคนิค หรือกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ซึ่งเป็นโครงสร้างของกระบวนการออกแบบหลักสูตรที่มีความจำเป็นสำหรับครูผู้สอนเพื่อช่วยให้สามารถจัดลำดับและกำหนดระยะเวลาของเนื้อหาสาระและเอกสารหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

2. ทักษะในการนำกลยุทธ์การสอนที่ออกแบบไว้ไปปฏิบัติหรือนำไปจัดกาเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544, น. 4-5) อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่ามี 3 ประการ ได้แก่ ครู นักเรียน และสิ่งที่จะสอน สรุปได้ดังนี้

1. ครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ บุคลิกภาพ และความสามารถของผู้สอนมีอิทธิพล ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพดีและรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

2. นักเรียนหรือผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญเท่ากับผู้สอน ความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะแนว แนะนำและจัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

3. สิ่งที่จะสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของการเรียนการสอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546, น. 106) อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การสอนเป็นกระบวนการสามเส้า อันประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ OLE ดังนี้

O = Objective = จุดมุ่งหมาย

L = Learning Experience = การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน

E = Evaluation = การประเมิน

รวมเรียกว่า “ไตรยางค์การสอน”

ประไพ ฉลาดคิด (2548, น. 4-5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ผู้สอน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน ต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการคิด และเจตคติที่ดีของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้ ยังต้องสามารถใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสม และดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ โดยกระบวนการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์ของการสอน

3. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อกระบวนการสอน โดยผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาผ่านการปฏิบัติและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ กิจกรรมเหล่านี้ต้องมีกระบวนการวัดและประเมินผลตามแผนการสอน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสม

4. บริบทในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของห้องเรียน เช่น สีสันที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายเทอากาศที่ดี ทิศทางลม และปัจจัยภายนอกที่อาจรบกวนสมาธิของผู้เรียน เช่น เสียงจากการจราจร หรือกลิ่นไม่พึงประสงค์จากบริเวณใกล้เคียง ทั้งหมดนี้ล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้และควรได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2557) อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า มี 3 ประการหลัก คือ

1. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นระดับสติปัญญา ความสามารถเฉพาะตัว ความสนใจ ตลอดจนพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ รวมถึงความต้องการพื้นฐานต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนไม่ควรละเลย

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียนรู้ สร้างความผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด และส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียนที่อาจได้รับผลกระทบจากความหิว ปัญหาครอบครัว หรือแม้แต่ความกดดันของผู้สอนเอง ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนการสอน ดังนั้น การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการเรียนรู้ หากมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเอื้ออำนวยต่อกัน ผู้เรียนจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากขึ้น ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน รวมถึงพัฒนาทักษะในการเข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ความหมายของความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ในภาษาอังกฤษ คำว่า "Ability" หรือ "ความสามารถ" มีคำที่มีความหมายคล้ายกันหลายคำ ซึ่งนักการศึกษาและนักวิจัยได้ให้คำนิยามที่แตกต่างกันไปตามบริบทของการใช้งาน

Capability หมายถึง ความสามารถที่สามารถพัฒนาไปถึงได้ ในบริบททางการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะหรือศักยภาพที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ดี

Competency / Competence หมายถึง ความสามารถในการทำบางสิ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความของ Katz and Green (1992, p. 169) ที่ระบุว่า "Competency" หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับที่มีความชำนาญ โดยรวมถึงองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม

Proficiency หมายถึง ความชำนาญในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Skill หมายถึง ทักษะหรือความสามารถที่เกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์

Aptitude หมายถึง ความถนัด หรือสมรรถนะที่เป็นพื้นฐานของบุคคล

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและสอดคล้องกันในบริบทของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า "Ability" หรือ "ความสามารถ" เป็นคำหลักแทนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายคล้ายคลึงกันดังกล่าว

Barutu et al. (2018, pp. 39-51) ได้อธิบายว่า ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อให้ครูสามารถดำเนินกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่ดี ทักษะสำคัญที่ครูควรมี ได้แก่

1. ทักษะการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น

2. ทักษะในการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชม การยกย่อง รางวัล หรือการใช้ภาษามือ เพื่อส่งเสริมกำลังใจและแรงจูงใจในการเรียน

3. ทักษะการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ โดยออกแบบการสอนให้มีความน่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก หรือน่าเบื่อ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนรู้

4. ทักษะในการเปิดและปิดการเรียนรู้ โดยสร้างกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียน และสรุปเนื้อหาให้กระชับและเข้าใจง่าย

5. ทักษะการจัดการชั้นเรียน ซึ่งรวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรักษาความสงบเรียบร้อยในห้องเรียน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีสมาธิและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้ ครูยังต้องสามารถ รักษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และกระตุ้นบรรยากาศการเรียนรู้เมื่อเกิดความไม่ต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

Nessipbayeva (n.d., pp. 148-149) ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ทักษะและคุณค่าในการพัฒนาตนเองและการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วยคุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทักษะการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ทักษะในการสังเกตและการสาธิต และทักษะในการสอน

วลิดา อุ่นเรือน (2563) ได้ให้คำนิยาม ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นลักษณะของ ทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้สอน ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ความสามารถนี้เกิดจาก องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาและต่อยอดความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ณัฐพล ปะละใจ และพัชราวลัย มีทรัพย์ (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงการมีความรู้ทักษะและทัศนคติในการจัดการกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วย ทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะด้าน ทักษะทั่วไปของครู ได้แก่ ความเชี่ยวชาญด้านกระบวนการเรียนการสอน การจัดการชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศชั้นเรียน ทักษะเฉพาะด้านของครู ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้และการจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการหาองค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 คณะกรรมการคุรุสภา พ.ศ. 2556 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ได้กรอบแนวทาง ดังนี้

กรอบแนวทางการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียด ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรร กระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้าง 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1) หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเติบโตตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อสร้างความสมดุลในกระบวนการเรียนรู้

2) กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการที่จำเป็นต่อผู้เรียน ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริง กระบวนการลงมือปฏิบัติ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และกระบวนการพัฒนานิสัยในการเรียนรู้ กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาทักษะที่จำเป็น ผู้สอนจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเริ่มต้นจากการศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสม จากนั้นจึงเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกัน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

กรอบแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้การประเมินสมรรถนะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการนำเสนอผลการประเมินสมรรถะประจำสายงานที่สัมพันธ์กับงานของผู้วิจัย ดังนี้ สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ และรายการพฤติกรรมดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

1.1 สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น

1.2 ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2. ความรู้และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้

2.1 กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้

2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

2.5 มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง

2.6 ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน

3.4 ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

3.5 ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

3.6 พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

4.1 ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

4.3 ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5.1 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียน

5.2 สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.3 วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5.4 นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

กรอบมาตรฐานความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตามประกาศคุรุสภา เรื่องสาระความรู้ สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา (2556, น. 45) มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องประพฤติตามข้อบังคับของคุรุสภา ในเรื่องมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งมีทั้งสาระความรู้ และสมรรถะของผู้ประกอบวิชาชีพและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งอยู่ในหมวดที่ 1 คือมาตรฐานความรู้ที่ 6 คือ การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนคือ ประเด็นสาระความรู้ คือ หลักการ แนวคิดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาได้ การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม การจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาศูนย์การเรียนในสถานศึกษา และในประเด็นสมรรถะคือสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติจริงและสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ตาราง 3 องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)**	**คณะกรรมการคุรุสภา (2556)**	**สรุปความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู**
	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร		
การออกแบบการจัดการเรียนรู้	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้	ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ	การออกแบบการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์ผู้เรียน แล้วจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน
	จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติจริงและสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดในหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	คณะกรรมการคุรุสภา (2556)	สรุปความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู
การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบ เทคนิควิธีสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้อย่างมีความสุข	การจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาได้	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบ เทคนิค วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา
	การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้		
	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	การวัดและประเมินผลใช้การประเมินตามสภาพจริง วัดจากพฤติกรรมการกระทำ และการปฏิบัติ

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำไปเป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาต่อไป องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้
2. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
3. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ความสามารถในการวัดและประเมินผล

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency Bases Learning Management)

การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยเน้นความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน แก้ปัญหา และดำเนินชีวิตจริงในบริบทต่างๆ กล่าวคือ เป็นการเรียนรู้เพื่อการใช้งานจริง ไม่ใช่เพียงเพื่อการรับรู้หรือท่องจำ การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้เน้น “การปฏิบัติจริง” โดยมีชุดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะได้อย่างแท้จริง ซึ่งช่วยลดการเรียนรู้เนื้อหาที่ไม่จำเป็น และเปิดโอกาสให้เรียนรู้สิ่งสำคัญในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญ โดยเนื้อหาและการเรียนรู้จะมีการ บูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงความรู้จากหลายด้านให้สัมพันธ์กับภาระงานหรือสถานการณ์จริง ทั้งยังเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง จะเร็วหรือช้าก็ได้ตามความถนัด ที่สำคัญ การให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่องแก่ผู้เรียนถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

หลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามที่มุ่งหวัง โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) กำหนดผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes/Course Outcomes) หรือเรียกว่า สมรรถนะ หรือ ภาระงานให้ชัดเจน ซึ่งสมรรถนะที่กำหนดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นที่คาดหวังว่า ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้เมื่อจบหลักสูตร และผู้สอนกำหนดเป็นเป้าหมายในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสมรรถนะที่กำหนด 2) จัดกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เลือกใช้สื่อที่หลากหลาย และอุปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงานได้สำเร็จตามกำหนด เน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์ 3) ให้เวลาผู้เรียนปฏิบัติภาระงานหนึ่งๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติงานที่กำหนด ก่อนไปสู่ภาระงานต่อไป ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) ในการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ครูสามารถเลือกใช้กลวิธีการจัดการเรียนการสอน (Delivery Strategies) ได้หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน เช่น การสาธิต การถาม–ตอบ การระดมสมอง กรณีศึกษา การอภิปราย การฝึกซ้ำๆ กิจกรรมกลุ่ม ประสบการณ์ทำงานร่วมกัน การศึกษานอกสถานที่ การจัดอภิปรายโดยผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน การเชิญวิทยากรบรรยาย การใช้ชุดการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการแบบเปิด การทบทวนหรือทำกิจกรรมเพิ่มเติม บทบาทสมมุติ เกมสถานการณ์จำลอง โครงงาน โครงงานวิจัย แบบจำลองต่างๆ เอกสารจากองค์กรหรือบริษัท รวมทั้งผลงานต้นแบบ กลวิธีต่างๆ เหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะหลัก 6 ด้าน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้กล่าวถึง สมรรถนะหลัก (Core Competencies) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ... หมายถึง ความสามารถพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนควรได้รับการพัฒนาให้มีติดตัวเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยสมรรถนะเหล่านี้มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามสาระการเรียนรู้ หรือไม่จำกัดอยู่ในวิชาใดวิชาหนึ่งเพียงอย่างเดียว สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในหลากหลายบริบทการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ในสาระวิชาต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะที่มีลักษณะเป็น "Content–Free" หรือไม่ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระเฉพาะของศาสตร์ใด อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่ผูกติดกับเนื้อหา แต่สมรรถนะแต่ละด้านยังคงมีความรู้เป็นองค์ประกอบ ซึ่งเป็นความรู้ในลักษณะของ "ความรู้เชิงกระบวนการ" (Procedural Knowledge) คือ ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือ

วิธีการที่สามารถนำไปใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายของสมรรถนะนั้นๆ ความรู้เชิงกระบวนการนี้อาจเป็นกระบวนการเฉพาะในแต่ละศาสตร์ หรือเป็นการบูรณาการข้ามศาสตร์ก็ได้ เช่น สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง ประกอบด้วยกระบวนการคิดในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นชุดความรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถเผชิญและรับมือกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะหลัก 6 ประการ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและ วิทยาการอย่างยั่งยืน ดังภาพ

ภาพ 4 สมรรถนะหลัก 6 ประการ ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช...

สมรรถนะที่1 สมรรถนะการจัดการตนเอง หมายถึง การรู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การพัฒนา ปัญญาภายใน ตั้งเป้าหมายในชีวิตและกำกับตนเองในการเรียนรู้และใช้ชีวิต การจัดการอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุล (Resilience) เพื่อไปสู่ความสำเร็จของ เป้าหมายในชีวิต มีสุขภาวะที่ดีและมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี

สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะการคิดขั้นสูง หมายถึง สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจาร ญาณบนหลักเหตุผลอย่างรอบด้าน โดยใช้คุณธรรมกำกับการตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดอย่าง เป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ใช้จินตนาการและความรู้ สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีเป้าหมาย

สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะการสื่อสาร หมายถึง มีความสามารถรับรู้ รับฟัง ตีความ และส่งสารด้วยภาษาต่างๆ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้กระบวนการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้

ความเข้าใจ ในระบบคุณค่า การแก้ปัญหาร่วมกันผ่านกลวิธีการสื่อสาร อย่างฉลาดรู้ สร้างสรรค์ มีพลัง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม หมายถึง สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงาน กิจการ และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม มีแผน ขั้นตอน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การ ตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีม อย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่งยาก

สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมือง ไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมี วิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจ และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

สมรรถนะที่ 6 สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน หมายถึง มีความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและเอกภพและความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติใน ชีวิตประจำวัน ใช้และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เห็นคุณค่า สามารถแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันผ่านการบูรณาการข้ามศาสตร์ (Interdisciplinary Integration) เพื่อเสริมสร้างความสามารถเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลต้องมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น รองรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) ตามศักยภาพและความสนใจของแต่ละบุคคล

การเรียนรู้ในลักษณะฐานสมรรถนะต้องอาศัยแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง การสะท้อนคิด (Reflective Thinking) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ปัญหาจริง (Problem-Based Learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การประเมินสมรรถนะต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างแท้จริง ผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Formative Assessment) ที่ช่วยให้พวกเขาเข้าใจจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ ทรัพยากรเหล่านี้ต้องมีความทันสมัย หลากหลาย และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงได้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบเปิด

แหล่งข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ตลอดจนเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน และสามารถเอื้อให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะในระยะยาว

แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ฉัตรชัย สุขุม และ ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2566) ได้แสดงแนวคิดในบทความ “การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ: แนวคิด การออกแบบการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้” โดยเสนอว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเน้นการประเมินผลที่สะท้อนถึงความสามารถในการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติจริง

องค์ประกอบสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ควรมีองค์ประกอบหลักต่อไปนี้

1. การกำหนดสมรรถนะเป้าหมาย (Competency Identification)

1.1 วิเคราะห์และระบุสมรรถนะที่ผู้เรียนต้องมี

1.2 สามารถแบ่งออกเป็น สมรรถนะหลัก (Core Competency) และ สมรรถนะเฉพาะทาง (Specific Competency)

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities Design)

2.1 Active Learning: ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-Based Learning)

2.2 Collaborative Learning: การเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม

2.3 Experiential Learning: การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3. การออกแบบสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ (Learning Resources & Tools)

3.1การใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้

3.2 ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบอิสระ (Self-Paced Learning)

4. การวัดและประเมินผล (Assessment & Evaluation)

4.1 การประเมินสมรรถนะต้องเน้นการวัดผลจาก การปฏิบัติจริง (Performance-Based Assessment)

4.2 ใช้ Rubric หรือ Checklist เพื่อตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน

4.3 การประเมินสามารถเป็น การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินหลังเรียน (Summative Assessment)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือมุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

เรียนรู้ เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น โดยได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 6 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทเรียน โดยระบุเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้คิดกิจกรรมเสริมลงไปในแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแผนการสอนเดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะให้เข้มข้นและเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ไปพร้อมกับการเรียนเนื้อหาและทักษะตามปกติ

แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เดิมของครูสู่การเน้นสมรรถนะที่มากขึ้นจากงานเดิม ออกแบบงานหรือสถานการณ์ถึงขั้น การฝึกฝน การนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้นั้นมากยิ่งขึ้น

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่างๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

แนวทางที่ 4 เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการ พัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อมๆ กันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ

แนวทางที่ 5 เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะหลักหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

แนวทางที่ 6 เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น เป็นการใช้กิจกรรม ในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้วใช้เป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นธรรมชาติและยังช่วยปลูกฝังให้สมรรถนะมีความมั่นคงถาวรจากการปฏิบัติเป็นประจำด้วยแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 6 แนวทาง มีความสัมพันธ์กันดังภาพ 5

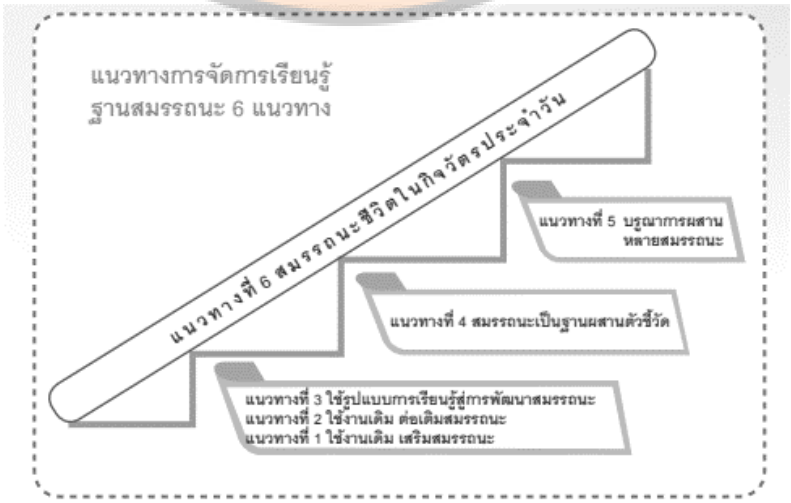

ภาพ 5 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2564) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ มีดังนี้

1. การเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต

2. การเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

3. การเรียนการสอนเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะ ที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ

4. การเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง จะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนเป็นการ บูรณาการมากขึ้น

5. ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว-ช้าแตกต่างกันได้

6. การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ

แนวคิดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง การวางแผนการสอนของหลักสูตรรายวิชาที่เกิดจากการศึกษา และกำหนดแนวทางและวิธีการตั้งแต่ก่อนการสอนขณะ ดำเนินการสอนและหลังการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ทักษะและเจตคติที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาสมรรถนะรายวิชา ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้ผ่านการเรียนจบหลักสูตร รายวิชานั้นแล้วสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายของจุดประสงค์รายวิชาและสมรรถนะรายวิชา องค์ประกอบของการจัดทำแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบ่งได้เป็น 4 องค์ประกอบซึ่งจัดเป็นลำดับขั้น ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1. ขั้นศึกษาและจัดเตรียมทรัพยากรพื้นฐานการวางแผนด้วยการเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ ตลอดจนจัดเตรียมทรัพยากรนับเป็นองค์ประกอบที่เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก ภารกิจที่จะต้อง ทำในขั้นตอนนี้ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หัวเรื่อง ตลอดจนขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดอย่างคร่าวๆ ในหลักสูตร

1.2 สำรวจและวินิจฉัยผู้เรียน

1.3 สำรวจทรัพยากรอื่น ๆ เช่น งบประมาณสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนเช่นอุปกรณ์สาธิตอุปกรณ์ช่วยสอนเป็นต้น

1.4 สำรวจสภาวะแวดล้อมตลอดจนความรู้ความสามารถของผู้สอนที่จะต้องนำมาใช้ในการพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดต่อไป

2. ขั้นกำหนดแนวทางและวิธีการภายหลังจากศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้แล้วก็จะนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดวิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอนภารกิจที่จะต้องกระทำในขั้นนี้มีดังนี้

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2 กำหนดวิธีนำเข้าสู่บทเรียนและการสร้างแรงจูงใจ

2.3 กำหนดวิธีสอนในแต่ละขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค

2.4 กำหนดสื่อการเรียนการสอนพร้อมกับการจัดเตรียมสื่อที่จำเป็นไว้ให้พร้อม

2.5 กำหนดเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน กำหนดวิธีการประเมินผลผู้เรียนตลอดจนเลือกและสร้างเครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสม เช่นใบงานแบบทดสอบ เป็นต้น

3. ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการนำสิ่งที่ได้ศึกษาจัดเตรียมไว้มาใช้ในขั้นตอนนี้ จะต้องพยายามใช้วิธีการที่จัดเตรียมไว้ผู้สอนจะต้องใช้ความรู้และทักษะในการนำการเรียนให้สำเร็จผล ตามเป้าหมายและวิธีการ

4. ขั้นการประเมินผลเป็นขั้นของการตรวจสอบผลว่า ปฏิบัติการที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ผู้เรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด การเตรียมการในขั้นนี้จะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าเมื่อถึงขั้นตอนนี้ก็จะเป็นขั้นของ การนำสิ่งที่เตรียมมาใช้แล้วเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในทันทีซึ่งก็จะป้อนข้อมูล กลับไปยังผู้เรียน เพื่อปรับความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปตามเป้าหมายจากองค์ประกอบของการจัดระบบ ในการวางแผนการสอนดังกล่าวจะเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เป็นระบบโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาหลักสูตรวัตถุประสงค์ทั่วไปตลอดจนขอบเขตเนื้อหา

4.2 ศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

4.3 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4.4 เลือกวิธีการสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอน

4.5 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

4.6 ประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

4.7 ศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงวิธีสอนในครั้งต่อไป

ผู้สอนจะต้องมีการวางแผน ไว้ในทุกขั้นตอนอย่างละเอียดล่วงหน้าเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนได้มากที่สุดและในการ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนจะสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับบริบทของ ผู้เรียนและสภาพแวดล้อม โดยผู้สอนจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นก่อนการ สอนขณะดำเนินการสอนและประเมินผลความก้าวหน้าเป็นลำดับสุดท้าย ตามภาพ 6

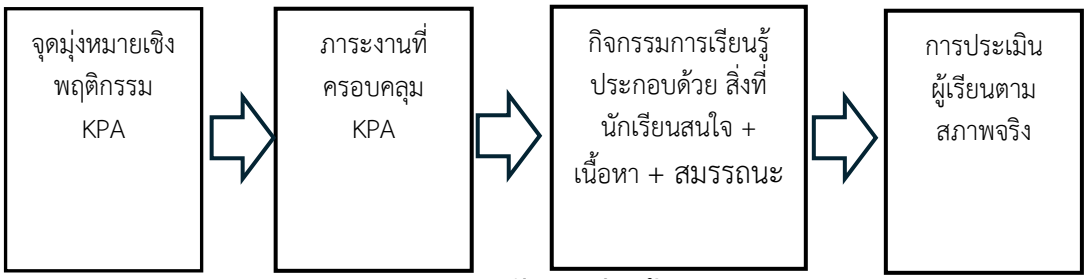

ภาพ 6 แผนการจัดการเรียนรู้

แนวคิดการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สถิรพร เชาวน์ชัย (2567) ได้ให้ความหมาย การประเมินการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการตีความข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะต่างๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง

การวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดประสงค์สมรรถนะที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใดซึ่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป โดยการ ประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นกลวิธีในการวัดผลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และมีความมั่นใจใน การประเมินตนเองและผู้เรียนอื่น (Self-Assessment และ Peer-Assessment) เพื่อความเข้าใจใน สมรรถนะของตนได้ลุ่มลึกยิ่งขึ้นอีกทั้งสามารถกำหนดแนวในการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนการ ประเมินผลเพื่อการเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงแต่การให้คุณค่าของผลสัมฤทธิ์เท่านั้นแต่เป็นขั้นตอนแรกในการ นำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

สุวิมล ว่องวาณิช (2546) ได้กล่าวถึง แนวโน้มของการประเมินผลการเรียนรู้ ว่าจะต้องอยู่บนพื้นฐานของวิธีการ ต่อไปนี้

1. รายวิชาเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ ควรใช้การประเมินที่ใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นฐาน (Performance-Based Assessment) โดยเน้นการให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ ทักษะและบูรณาการเข้ากับการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนในสภาพที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2. การประเมินจะอิงข้อมูลเชิงคุณภาพหลักฐานที่ใช้มีความหลากหลายและสิ่งที่ถูกประเมินเป็นพหุมิติเช่น ความรู้ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม จิตสำนึกต่อสังคม

3. การประเมินต้องอิงกับบริบทของท้องถิ่น

4. การประเมินต้องวัดผ่านพฤติกรรม ผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียนวิชาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น การประเมินจึงต้องยึดหลักการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลามุ่งเน้นการประเมินเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องชัดเจนตรวจสอบได้อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพความเป็นจริงได้

ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554) ได้แบ่งการวัดและประเมินสมรรถนะ แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. Tests of Performance เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้รับการทดสอบทำงานบางอย่าง เช่น การเขียนอธิบายคำตอบการเลือกตอบข้อที่ถูกที่สุดหรือการคิดว่าถ้ารูปทรงเรขาคณิตที่แสดงบนจอหมุน ไปแล้วจะเป็นรูปใดแบบทดสอบประเภทนี้ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can Do) ภายใต้เงื่อนไขของการทดสอบตัวอย่างของแบบทดสอบประเภทนี้ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทาง สมองโดยทั่วไป (General Mental Ability) แบบทดสอบที่วัดความสามารถเฉพาะเช่น Spatial Ability หรือความเข้าใจด้านเครื่องยนต์กลไกและแบบทดสอบที่วัดทักษะหรือความสามารถ ทางด้านร่างกาย

2. Behavior Observations เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบในบางสถานการณ์แบบทดสอบประเภทนี้ต่างจากประเภทแรกตรงที่ผู้เข้ารับการทดสอบไม่ต้อง พยายามทำงานอะไรบางอย่างที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีแล้วแต่จะวัดจากการสังเกตและประเมินพฤติกรรมในบางสถานการณ์ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเข้าสังคมพฤติกรรมการทำงานการสัมภาษณ์ก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

3. Self-Reports เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความรู้สึกทัศนคติความเชื่อความสนใจแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบสอบถามแบบสำรวจความคิดเห็นต่างๆ การตอบคำถามประเภทนี้อาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ตอบก็ได้การทดสอบบางอย่าง เช่น การสัมภาษณ์อาจเป็นการผสมกันระหว่าง Behavior Observations และ Self-Reports เพราะการถามคำถามในการสัมภาษณ์อาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความคิดและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ ในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็สังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ดังนั้นการวัดหรือประเมินที่สอดคล้องที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรม ซึ่งการสังเกตพฤติกรรมนั้นมีสมมุติฐาน 2 ประการ ที่จะทำให้การสังเกตพฤติกรรมให้มีความถูกต้อง กล่าวคือ 1) ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา 2) ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ถูกประเมินได้ตามรูปแบบที่กำหนด ไว้นั้นผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของข้าราชการโดยผู้บังคับบัญชาจะทำความเข้าใจกับความหมายและระดับของสมรรถนะที่จะประเมิน และประเมินว่าพฤติกรรมการทำงานโดยรวมๆ ของข้าราชการผู้นั้นสอดคล้องกับระดับสมรรถนะที่ระดับใดโดยผู้บังคับบัญชาจะต้องหมั่นสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมการทำงานของผู้ที่ถูกประเมินไว้เป็นระยะๆ เพื่อให้เป็นหลักฐานยืนยันในกรณีที่ผู้ถูก ประเมินไม่เห็นด้วยกับระดับสมรรถนะที่ได้รับการประเมินการวัดสมรรถนะทำได้ค่อนข้างลำบากจึง อาศัยวิธีการหรือใช้เครื่องมือบางชนิดเพื่อวัดสมรรถนะของบุคคลดังนี้

1. ประวัติการทำงานของบุคคลว่าทำอะไรบ้างมีความรู้ทักษะหรือความสามารถอะไรเคยมีประสบการณ์อะไรมาบ้างจากประวัติการทำงานทำให้ได้ข้อมูลส่วนบุคคล

2. ผลประเมินการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) ซึ่งจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะคือ

2.1 ผลการปฏิบัติที่เป็นเนื้องาน (Task Performance) เป็นการทำงานที่ได้เนื้องานแท้ๆ

2.2 ผลงานการปฏิบัติที่ไม่ใช่เนื้องานแต่เป็นบริบทของเนื้องาน (Contextual Performance) ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมของคนปฏิบัติงานเช่นการมีน้ำใจเสียสละช่วยเหลือคนอื่นเป็นต้น

3. ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจจะเป็นการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง คือ กำหนดคำสัมภาษณ์ไว้แล้วสัมภาษณ์ตามที่กำหนดประเด็นไว้และการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง คือ สอบถามตามสถานการณ์คล้ายกับเป็นการพูดคุยกันธรรมดา แต่ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมคำถามไว้ในใจ โดยใช้กระบวนการสนทนาให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สบายใจให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริงมากที่สุด

4. ศูนย์ประเมิน (Assessment Center) เป็นศูนย์รวมเทคนิคการวัดทางจิตวิทยาหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน รวมทั้งการสนทนากลุ่มแบบไม่มีหัวหน้ากลุ่มรวมอยู่ในศูนย์นี้

5. การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา (360 Degree Feedback) หมายถึง การประเมินรอบด้าน ได้แก่การประเมินจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และลูกค้า เพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะ และคุณลักษณะ โดยการตรวจสอบสมรรถนะจะตรวจสอบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสมรรถนะที่ต้องการหรือไม่ และมีข้อสังเกตดังนี้

5.1 เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้อธิบายได้

5.2 สามารถลอกเลียนแบบได้

5.3 มีผลกระทบต่อความก้าวหน้าขององค์กร

5.4 เป็นพฤติกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้หลายสถานการณ์

5.5 เป็นพฤติกรรมที่ต้องเกิดขึ้นบ่อยๆ

ทางเลือกของการประเมินสมรรถนะหากไม่ประเมินสมรรถนะด้วยการสังเกต อาจการจำแนกพฤติกรรมในแต่ละระดับสมรรถนะออกเป็นข้อๆ แล้วให้ผู้บังคับบัญชาตอบว่าข้าราชการที่ถูกประเมินมีพฤติกรรมแบบนั้น น้อย ปานกลาง หรือมาก ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้แบบประเมินมีความยาวมากขึ้น นอกจากนั้นอาจมีความยุ่งยากในการวิเคราะห์ คะแนน และมีค่าใช้จ่ายในการจ้างออกแบบเพิ่มขึ้น ที่สำคัญไม่ว่าจะประเมินแบบใดถ้าผู้ประเมินไม่ได้ประเมินอย่างตรงไปตรงมา ผลการประเมินก็จะไม่เที่ยงตรงอยู่ดี

การประเมินผลแบบฐานสมรรถนะไม่ได้ดีไปกว่าหรือแตกต่างไปจากวิธีการประเมินแบบเดิม (Traditional Assessment) หรือแบบอื่น ๆ เพียงแต่การเมินแบบฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่กำหนด ในการฝึกอบรมหรือศึกษาทางวิชาชีพการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติ (Performance-Based Assessment) เน้นที่กระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติซึ่งมักจะประเมินทักษะ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) คือ

1) ทักษะตามภาระงาน (Task Skills) ความสามารถในการปฏิบัติภาระงานแต่ละชิ้น

2) ทักษะการจัดการ (Task Management Skills) ความสามารถในการจัดการกับภาระงานและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติภายใต้งานนั้น ๆ

3) ทักษะในคาดการณ์อุปสรรคปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (Contingency Skills) การประเมินทักษะ ใช้ได้ดีโดยกำหนดสถานการณ์จำลอง

4) ทักษะตามบทบาทและงานที่รับผิดชอบและสภาพแวดล้อม (Job/Role Environment) รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การประเมินการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การประเมินต้องดำเนินการบนหลักการที่สำคัญว่าการประเมินมิได้เป็นเพียงการวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้เท่านั้น แต่เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพัฒนาการของตนเอง สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะให้ก้าวหน้าขึ้น ทั้งนี้ การประเมินต้องมีความหมาย สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามจังหวะที่

เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งการประเมินที่มีประสิทธิภาพควรมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กล่าวถึง การประเมินการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ไว้ว่า การประเมินการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องสามารถสะท้อนถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานและมีความยืดหยุ่นในการพิจารณาความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล การประเมินสมรรถนะของผู้เรียนควรอยู่บนหลักของการวัดอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Assessment) ซึ่งเน้นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าการเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่าง (Norm-Referenced Assessment) ซึ่งช่วยให้การประเมินสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การประเมินต้องมีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปตามศักยภาพของตนเอง โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบก้าวหน้า (Advancement) ที่อนุญาตให้ผู้เรียนเลื่อนระดับเมื่อสามารถแสดงหลักฐานการเรียนรู้หรือร่องรอยการปฏิบัติที่บ่งบอกถึงความชำนาญ (Mastery) ในระดับที่เหมาะสม หากผู้เรียนยังไม่สามารถบรรลุเกณฑ์ที่กำหนด ควรได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือในลักษณะที่เป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่ระดับสมรรถนะที่สูงขึ้นได้ การประเมินต้องถูกบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม การรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงทั้งพัฒนาการของสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางวิชาการและสมรรถนะหลักที่เกี่ยวข้องกับทักษะการใช้ชีวิต การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกัน กระบวนการประเมินการเรียนรู้จึงควรดำเนินการทั้งในรูปแบบของการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) และการประเมินเพื่อสรุปผล (Summative Assessment) โดยที่การประเมินเพื่อพัฒนามีบทบาทสำคัญในหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพัฒนาการของตนเอง สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การประเมินเพื่อพัฒนานั้นควรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าของผู้เรียนและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินของตนเองและของเพื่อนร่วมชั้น (Peer Assessment) เพื่อพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง (Self-Regulated Learning) สร้างความตระหนักรู้ในจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงของตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างแรงจูงใจและความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ในขณะที่การประเมินเพื่อพัฒนาเน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างกระบวนการเรียนรู้ การประเมินเพื่อสรุปผลมีบทบาทสำคัญในการตัดสินความสำเร็จของผู้เรียนในระดับที่เป็นมาตรฐาน เช่น การผ่านเกณฑ์สมรรถนะเฉพาะที่กำหนด การเลื่อนชั้นเรียน หรือการสำเร็จการศึกษา การประเมินเพื่อสรุปผลต้องอาศัยหลักฐานการเรียนรู้ที่มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาทั้งผลลัพธ์การเรียนรู้ของสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ และสมรรถนะหลักที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทักษะในบริบทที่กว้างขึ้น สำหรับสมรรถนะเฉพาะการประเมินสามารถดำเนินการเมื่อผู้เรียนพร้อมหรือเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ส่วนการประเมินสมรรถนะหลักมักดำเนินการเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา เพื่อสะท้อนพัฒนาการเชิงองค์รวมของผู้เรียนในระยะยาว การประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดฐานสมรรถนะจึงมิได้เป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ แต่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และเติบโตอย่างมีศักยภาพใน

สังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การออกแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยแนวทางที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย และสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2564) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีดังนี้

1. มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ไม่ใช้เวลามาก กับการสอบวัดตามตัวชี้วัดจำนวนมาก

2. วัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ มิใช่อิงกลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้

3. ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) หรือ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)

4. ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น อาจเตรียม บริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning : AoL)

การประเมินผลการเรียนรู้ (AoL) เป็นที่รู้จักกันในนามของ การประเมินสรุปรวม (summative assessment) ที่ให้ความสำคัญต่อการรวบรวมข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ต่างๆ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจบโปรแกรม จบปีการศึกษา เป็นการรับรองคุณภาพหรือประสบการณ์ทางการศึกษา เช่น การสอบเพื่อสำเร็จการศึกษาและรับไปประกาศนียบัตร จึงมุ่งมั่นการกำหนดระดับคะแนนหรือเกรดให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งใช้สารสนเทศที่ได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การประเมินมักมีลักษณะเป็นทางการและดำเนินการตัดสินโดยผู้สอน จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สอนมีหน้าที่หลักในการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นการตัดสินความสามารถหลังจากที่สิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning : AfL)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) แนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (constructivism) ซึ่งเป็นการประเมินกระบวนการและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสภาพจริงของกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านการเรียนเพื่อรู้ (learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (learning to do) การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน(learning to live) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (leaming to be) รวมถึงเพื่อระบุและวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และให้ข้อติชมที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนในแง่มุมต่างๆ อย่างรอบด้าน อันจะ

นำไปสู่การปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (formative assessment) ที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่า 3 ลักษณะคือ การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (feed-up) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และการให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (feed-forward) ด้วยเหตุนี้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้นอกจากเป็นการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับการเรียนของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการประเมินที่ทำให้ได้สารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินเพื่อการเรียนรู้นับได้ว่าผู้สอนยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินและใช้การสื่อสารเชิงบวกเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนเพื่อใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555; ราชบัณฑิตยสถาน, 2558)

การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning : AaL)

การประเมินขณะเรียนรู้ (AaL) เป็นสับเซตของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) ซึ่งเป็นการขยายบทบาทของการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (formative assessment) ด้วยกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตน สามารถวางแผนการเรียนรู้ กำกับการเรียนรู้ วินิจฉัย ประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้ของตน โดยให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนคิดทบทวนเกี่ยวกับการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา ดังนั้น การประเมินตามแนวคิดนี้จะต้องอาศัยอภิปัญญาของผู้เรียน (metacognition) กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินการเรียนรู้ของตน โดยทำหน้าที่เป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinker) ที่สามารถสะท้อนและใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองได้ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินตามแนวคิดนี้ คือ ตัวผู้เรียนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555; Earl, 2013)

จากแนวคิด หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินผลในข้างต้นสามารถสรุปหลักการและคุณลักษณะของการประเมินตามแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้ได้ ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 สรุปหลักการและคุณลักษณะของการประเมินตามแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้ (Earl, 2013; McMillan, 2014)

หลักการ/คุณลักษณะ	การประเมินผลการเรียนรู้	การประเมินเพื่อการเรียนรู้	การประเมินขณะเรียนรู้
วัตถุประสงค์	การตัดสินเกี่ยวกับการจัดวางตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเรียนการออกหนังสือรับรองหรือใบประกาศ ฯลฯ	ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน	การติดตามตนเอง (self-monitoring), การแก้ไขตนเอง(self-correction) หรือการปรับตัว (adjustment)
เกณฑ์เทียบเคียง	ผู้เรียนคนอื่น มาตรฐานหรือผลการเรียนรู้	มาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ภายนอก	ป้าหมายของบุคคล และมาตรฐานภายนอก

หลักการ/คุณลักษณะ	การประเมินผลการเรียนรู้	การประเมินเพื่อการเรียนรู้	การประเมินขณะเรียนรู้
ผู้ประเมินหลัก	**ผู้สอน**		**ผู้เรียน**
คุณลักษณะการประเมิน	การประเมินสรุปรวม	การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้	
	รับรองการเรียนรู้	ระบุความต้องการในการเรียนรู้ตามลำดับ	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนติดตามการเรียนรู้ของตนเอง
	มักใช้เกณฑ์การประเมิน/จัดลำดับผู้เรียน	ใช้ชิ้นงาน/ภาระงานที่ผู้สอนสามารถปรับได้ระหว่างการสอน	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์เพื่อใช้สำหรับการประเมินการเรียนรู้
	คำถามที่ใช้มาจากสื่อทางการศึกษา	ได้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน	ผู้เรียนเป็นผู้เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง
	มุ่งประเมินทั่วไป	**มุ่งประเมินแบบเฉพาะเจาะจง**	
	เพื่อรายงานต่อผู้ปกครองในรูปแบบของเกรด	เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนติดตามการเรียนรู้ของตนเอง
	อาจลดแรงจูงใจของผู้เรียน	**ส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียน**	
	ให้ข้อมูลย้อนกลับล่าช้า	ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที	
	การตัดสินในภาพรวม	ประเมินเพื่อวินิจฉัย	

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการประเมินยึดหลักการ เปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนมุ่งเน้นการประเมินเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงที่จะส่งผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องชัดเจนตรวจสอบได้ อีกทั้งสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในสภาพความเป็นจริงได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency–Based Education: CBE) สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ ได้ดังนี้

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE)

หลักสูตรฐานสมรรถนะ	การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	การวัดและการประเมินผลฐานสมรรถนะ
- ลดภาระที่ไม่จำเป็น - สหสาขาวิชาชีพ - ตามบริบท - ปรับให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป - การกำหนดกรอบ	- การเรียนรู้เชิงรุก - เน้นการลงมือทำ - บูรณาการชีวิตจริง - การกำกับตนเอง - การแก้ปัญหา - การสะท้อนกลับ - การปรับปรุงพัฒนา	- วัดสมรรถนะที่เป็นองค์รวมของการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและเจตคติ - วัดสมรรถนะย่อยในการเรียนการสอน

จากตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะโดยเริ่มต้นจากการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะเริ่มต้นจาก หลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของการเรียนรู้ โดยสามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรนี้มีมาตรฐานสมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอน โดยครูมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติได้ตามระดับที่กำหนด ครูต้องวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้อะไร เพื่อให้สามารถทำสิ่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางนี้ช่วยให้เกิด การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ และลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น

ในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องได้รับความรู้และฝึกฝนการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ รวมถึงพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จตามระดับที่กำหนด โดยเชื่อมโยงไปยังการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งเน้นให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านการคิด การลงมือปฏิบัติ การรับข้อมูลย้อนกลับ และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ ซึ่งระยะเวลาในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอาจแตกต่างกันไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กระบวนการสุดท้ายคือ การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ซึ่งช่วยให้เห็นถึงความสามารถโดยรวมของผู้เรียน ครูจะทำการทดสอบพฤติกรรมการปฏิบัติ (Performance Assessment) ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria) โดยใช้เครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับลักษณะของสมรรถนะ และจะดำเนินการประเมินเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม หากผู้เรียนผ่านเกณฑ์จะสามารถก้าวสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับถัดไป แต่หากยังไม่ผ่าน จะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกว่าจะบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนแต่ละคนสามารถก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง อาจพัฒนาได้เร็วในบางด้าน และช้ากว่าในบางด้านตามความถนัด

เมื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบ ร่วมกับลักษณะของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทำให้สามารถสังเคราะห์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ได้ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้	ลักษณะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
1. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	1. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2. Active Learning: ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-Based Learning) 2. Collaborative Learning: การเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม	ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย เน้นการลงมือปฏิบัติใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆอย่างเป็นองค์รวม บูรณาการศาสตร์ต่างๆ สู่การ

องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้	ลักษณะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	3. Experiential Learning: การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 4. บูรณาการข้ามศาสตร์	ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกลุ่มและเดี่ยว
2. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	1. ศึกษาหลักสูตรวัตถุประสงค์ทั่วไปตลอดจนขอบเขตเนื้อหา 2. ศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน 3. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 4. เลือกวิธีการสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลาย 5. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติ 6. ประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน 7. ศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงวิธีสอนในครั้งต่อไป	ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน บูรณาการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา
3. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้	1. มุ่งเน้นการคิดขั้นสูง การคิดวิเคราะห์ 2. การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง ครู-นักเรียน และ นักเรียน-นักเรียน 3. เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 4. เน้นการนำความรู้ไป แก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง 5. ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากการแก้ปัญหา ภาระงาน และสถานการณ์จริง พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้ และมีความสุขในการเรียน
4. ความสามารถในการวัดและประเมินผล	1. ใช้การประเมินตามสภาพจริง 2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล 3. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน 4. ใช้วิธีการวัด เครื่องมือวัด ที่หลากหลาย	ความสามารถในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ มุ่งวัดสมรรถนะที่เป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้อย่างรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

สรุปความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย เน้นการลงมือปฏิบัติใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม บูรณาการศาสตร์ต่างๆ สู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน บูรณาการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา

3. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากการแก้ปัญหา ภาระงาน และสถานการณ์จริง พัฒนาผู้เรียนให้มีสมร รถนะในเรื่องที่เรียนรู้และมีความสุขในการเรียน

4. ความสามารถในการวัดและประเมินผล ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ มุ่งวัดสมรรถนะที่เป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการตามแนวคิดของแกลทธอร์น เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยใน ชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยมีชื่อว่า ซีไอพีอี (CIPE Model) องค์ประกอบได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Classifying: C การคัดกรองระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดกลุ่มครูและเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสำหรับครูแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Informing: I การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 Proceeding: P การดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre conference) การสังเกตการสอน (Observation) การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post conference) ขั้นตอนที่ 4 Evaluation : E การประเมินผลการนิเทศ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศพบว่า ครูผู้นิเทศมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับสูงมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ

ระย้า คงขาว (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักการ

นิเทศการศึกษาต้องใช้ความเป็นประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม มีการติดตามอย่างต่อเนื่องและสร้างขวัญกำลังใจอย่าหลากหลายและหมาะสมโดยใช้ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านทรัพยากร และด้านการบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพ 2) รูปแบบการนิเทศมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ร่วมสร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2 ร่วมรวมพลังค้นหา ขั้นที่ 3 ร่วมทำร่วมพัฒนา ขั้นที่ 4 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การพัฒนา ขั้นที่ 5 ร่วมเผยแพร่สู่มวลชน 3) ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายการ 4) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และครูมีความสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 5) ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

นัยนา ฉายวงค์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) การวัดและเมินผล กระบวนการนิเทศมี 4 ขั้น คือ 1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ และ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ ผลการใช้รูปแบบพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนหลังนิเทศสูงกว่าก่อนการนิเทศ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการจัดทำเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามรถด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการจัดทำรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

อนงค์นาถ เคนโพธิ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งได้ 4 องค์ประกอบหลัก 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ มี 3 ตัวชี้วัด 2) ด้านวัฒนธรรมองค์กร มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการปฏิบัติ มี 3 ตัวชี้วัด และ 4) การประเมินสู่การพัฒนา มี 3 ตัวชี้วัด ได้เป็นรูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ซึ่งมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นแบบ ROAD ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน ซึ่งมีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 2) การสังเกตชั้นเรียน ที่ส่งผลต่อความสามารถของผู้สอน ภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง และส่งผลถึงความสามารถของผู้นิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ตั้งอยู่บนหลักการ

กระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบภายใต้วัฒนธรรมองค์กรแห่งความช่วยเหลือ เกื้อกูลและศรัทธาซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านภาษา

อรไท แสงลุน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาขั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ปัญหาการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู คือการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาครูให้ทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการของการศึกษาชั้นเรียนร่วมกัน 2) ผลการสร้างรูปแบบการส่งเสริความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และการวัดและประเมินผล การตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดลองนำร่องกับครูไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70.0 (350 คะแนนขึ้นไป) เท่ากับ 0.78 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70.0 (350 คะแนนขึ้นไป) เท่ากับ 0.86 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด(Mean = 4.58, S.D. = 0.36)

จำลอง ไชยยา (2564) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบของการนิเทศ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล

วาสนา บุญมาก (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการนิเทศ และการวัดและประเมินผล

สุวัทนา สงวนรัตน์, และชวน ภารังกูล (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ในสถานศึกษา Curriculum and competency - based teaching in school ผลการศึกษาหลักสูตรฐาน สมรรถนะ (Competency Based Curriculum : CBC) มีองค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้ 1) ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก 2) กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับ การศึกษา 3) หลักสูตรจะมุ่งเน้นในด้านทักษะความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อ ชีวิตประจำวัน และอนาคตของผู้เรียน และ 4) ทักษะและความสามารถ จะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐาน เพิ่มพูลทักษะและความสามารถในระดับต่อไป ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้

ฐานสมรรถนะ (Competency Based Instruction : CBI) มีองค์ประกอบ ของแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้ แนวทางที่1) ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับบทเรียนนั้นเข้าไปและคิดกิจกรรมเสริม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้น เป็นการช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้มข้น มีความหมายและเกิดสมรรถนะที่ต้องการ แนวทางที่ 2) ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอด เพิ่มเติมจากงานเดิม ให้ต่อเนื่องไปถึงขั้น การฝึกฝนการนำความรู้ ทักษะและเจตคติที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้นั้น แนวทางที่ 3) ใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่างๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอน ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย แนวทางที่ 4) สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบ การสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อมๆ กันกับ การพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ แนวทางที่ 5) บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะหลากหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้ง และวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องแล้วออกแบบการสอนที่มี ลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และแนวทางที่ 6) สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมการทำ กิจวัตรประจำวันต่างๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้นเป็นการใช้กิจกรรม ในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้วเป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ ผลการศึกษาการวัดและประเมินผลฐาน สมรรถนะ (Competency Based Assessment : CBA) มีองค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้ 1) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และมีการประเมินให้ความสำคัญกับการประเมินแบบย่อย (Formative Assessment) อย่าต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้า วินิจฉัยจุดด้อย จุดเด่นของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนไปด้วย ในขณะเดียวกัน ต้องมีการสอบสรุป การประเมินแบบผลรวม (Summative Assessment) เพื่อวัดและตัดสินกระบวนการเรียนรู้ (the end of learning process) ตอนเรียนจบรายวิชา 2) ใช้การอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) วัดความสำเร็จในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาใช้ศักยภาพ ตามความสามารถโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นและตัดสินแบบอิงกลุ่ม 3) ประเมินสมรรถนะที่สำคัญ (Crucial outcomes Assessment) ก่อนเพราะผลการเรียนรู้/การปฏิบัติของทุกสมรรถนะ มีความสำคัญไม่เท่ากัน บางสมรรถนะอาจมีความสำคัญกว่าอีกสมรรถนะหนึ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องตั้งข้อจำกัดในการเรียนรู้และการประเมินผล 4) บูรณาการสมรรถนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะ หรือหน่วยสมรรถนะย่อยออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะต้องสอนหรือประเมินผลแยกแต่ละสมรรถนะ เพราะในการจัดเนื้อหาการสอนแต่ละหน่วยอาจต้องเกี่ยวข้องกับสมรรถนะต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องหรือ ต่อเนื่องกัน และ 5) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต (Observation) รายการประเมิน (Checklist) การสาธิตและตั้งคำถาม

(Demonstration and questioning) แบบทดสอบและข้อสอบอัตนัย (Pen and Paper Test and essays) ซึ่งใช้ประเมินด้านความรู้ การสอบปากเปล่า (Oral Test) การทำ โครงงาน (Projects) สถานการณ์จำลอง (Simulations) แฟ้มผลงาน (Portfolios) การประเมินผลโดยการใช้ คอมพิวเตอร์ (Computer - based assessment) เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบและบันทึกผลได้

รณธิชัย สวัสดิ์, และและรัตนะ บัวสนธ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ COMPETENCY - BASED EDUCATION : CBE ผลการศึกษาการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย ดังนี้ 1) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และมีการประเมินให้ความสำคัญกับ การประเมินแบบย่อย (Formative Assessment) อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนให้ข้อมูลย้อนกลับและเป็นการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนไปด้วย ในขณะเดียวกันต้องมีการสอบสรุป (Summative Assessment) เพื่อวัดและตัดสินกระบวนการเรียนรู้ (The End of Learning Process) ตอนเรียนจบรายวิชา 2) ใช้การอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) วัดความสำเร็จในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาใช้ศักยภาพ ตามความสามารถโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นและตัดสินแบบอิงกลุ่ม 3) ประเมินสมรรถนะที่สำคัญก่อน (Crucial Outcomes) เพราะผลการเรียนรู้/การปฏิบัติของทุกสมรรถนะมีความสำคัญไม่เท่ากัน บางสมรรถนะอาจมีความสำคัญกว่าอีกสมรรถนะหนึ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้ และการประเมินผล 4) บูรณาการสมรรถนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะ หรือหน่วยสมรรถนะย่อยออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะต้องสอนหรือประเมินผลแยกแต่ละสมรรถนะเพราะใน การจัดเนื้อหาการสอนแต่ละหน่วยอาจต้องเกี่ยวข้องกับสมรรถนะต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือ ต่อเนื่องกัน

อภิชาติ เนินพรหม (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศผสมผสานแบบร่วมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนอาชีวศึกษา สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า 1) ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศผสมผสานแบบร่วมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนอาชีวศึกษา สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพ ในพื้นที่ภาคใต้ มีกระบวนการสำคัญ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นวางแผนการนิเทศ ขั้นสริมสร้างความรู้ ขั้นดำเนินการนิเทศ ขั้นประเมินผลการนิเทศ และขั้นสะท้อนผลการนิเทศ โดยผสมผสานการนิเทศแบบเผชิญหน้า (Onsite) และการนิเทศออนไลน์ (Online) ใช้วิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนาโดยการจับคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ และเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยงซึ่งกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาการใช้กระบวนการนิเทศผสมผสานแบบร่วมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนอาชีวศึกษา สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพ ในพื้นที่ภาคใต้ พบว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ด้านความรู้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับดี และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะของความเป็นครูภาพรวมอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจต่อการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ผู้ที่เกี่ยวข้องและบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศ และ องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ของการนิเทศ และรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

Christopher (2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง มุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบันโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ความแตกต่างระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้ใจได้ ใช้ความหลากหลายของการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ความแตกต่างของการพัฒนา การนิเทศการเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมที่บ่อยครั้งมากขึ้น ทำให้โรงเรียน มองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการนิเทศ

Clark (2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสำรวจระยะการทำงานร่วมกันและนิเทศประสบการณ์นิเทศโดยตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจหาความสัมพันธ์ที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพของงานการศึกษาจากการใช้การนิเทศทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ให้ผู้มีส่วนร่วมไปฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนชนบท เป็นระยะเวลากว่า 9 เดือน ออกแบบคุณภาพการใช้และวิธีการนิเทศ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมีส่วนร่วมของผู้ได้รับการนิเทศ และผู้นิเทศจัดข้อความให้เป็นหมวดหมู่จากการบันทึกเทปการประชุม ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศทำให้เกิดการไว้วางใจกันทั้งคู่ต้องเปิดเผยจริงใจ จึงจะเห็นถึงความมีมนุษย์สัมพันธ์ เพื่อนร่วมงานที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการนิเทศ สามารถก่อให้เกิดระยะการทำงานร่วมกันและการนิเทศโดยตรง

Seymour (1999) ได้ทำวิจัยเรื่อง คู่มือการนิเทศการสอนในชั้นเรียนของครูใหญ่ พบว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารควรสนับสนุนการนิเทศ การสอนในการเรียนการสอนและควรเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอน รวมทั้งใช้กลยุทธ์ร่วมมือกันในการนิเทศการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ภาพ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา” ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

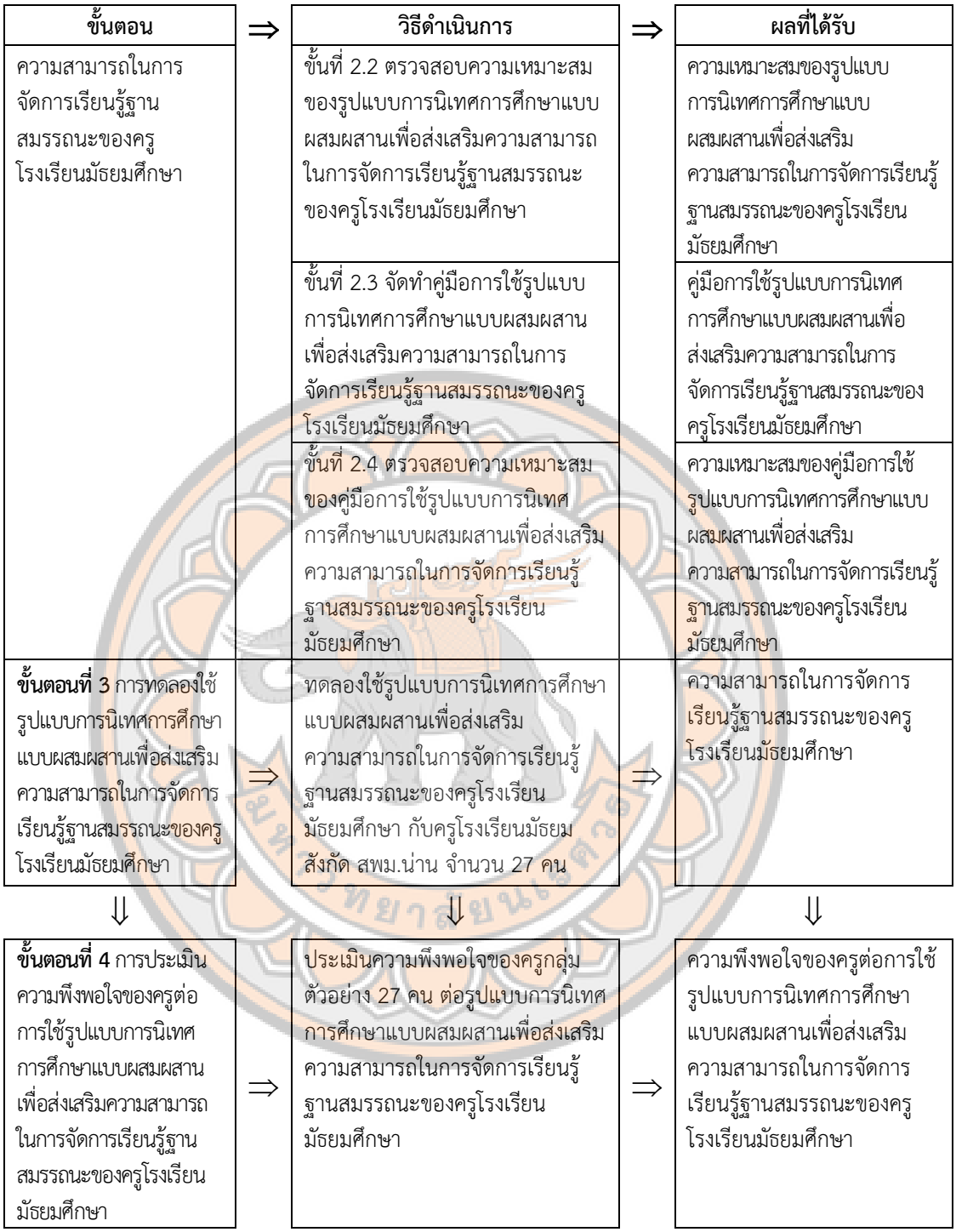

ภาพ 8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้น โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลการวิจัย ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบ การพัฒนารูปแบบ ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา รูปแบบการนิเทศการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ ได้แก่ แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review) มีลักษณะเป็นแบบสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ผู้วิจัยกำหนดประเด็น หัวข้อ รายละเอียดข้อมูลที่ต้องการบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2) ผู้วิจัยสร้างร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review)

2.3) ผู้วิจัยนำร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.4) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการจัดทำแบบแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review)

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศ การนิเทศแบบร่วมพัฒนา การนิเทศออนไลน์ หลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจน การศึกษาจากฐานข้อมูลเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แล้วทำ

การบันทึกลงในแบบสังเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review)

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด โดยการแยกให้เห็นถึงส่วนประกอบและความสัมพันธ์ของเนื้อหา ในประเด็นที่ศึกษาว่ามี ส่วนประกอบอะไรบ้าง จัดหมวดหมู่ส่วนประกอบ และศึกษาความเชื่อมโยงของเนื้อหา และสรุปสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

1.2.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีคุณสมบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล ก.ต.ป.น.ต้นแบบระดับประเทศ

3) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นต้นแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best practice) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best

practice) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 หลักการการนิเทศ

ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศ

ประเด็นที่ 3 เนื้อหาการนิเทศ

ประเด็นที่ 4 กระบวนการนิเทศ

ประเด็นที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-ended question)

2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.4) สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5) หาความตรงเชิงเนื้อหา (content viability) โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.5.1) รองศาสตราจารย์ ดร.จิติมา วรรณศรี อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.5.2) ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

2.5.3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คงรัฐ นวลแปง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.6) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง หาความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ (รายละเอียดของผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 310)

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 2 แห่ง

2) ผู้วิจัยประสานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนัดหมาย วัน เวลา ที่เข้าไปศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

3) ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice) ตามวันและสถานที่ที่นัดหมาย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ในช่วงเดือน มีนาคม 2567 จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตาราง 7 วันเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

ผู้รับการสัมภาษณ์	วัน เดือน ปี	เวลาที่สัมภาษณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ จังหวัดแพร่	18 มีนาคม 2567	09.00 – 12.00 น.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง จังหวัดลำปาง	19 มีนาคม 2567	09.00 – 12.00 น.

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดทำข้อมูลและสรุปข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางการศึกษาขึ้นไป และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรา เครือคำอ้าย อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ที่มีคุณวุฒิปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป และมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา หรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1) นางจันทรา ด่านคงรักษ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

2) นางรวิภัทร เหล่าคุ้ม ผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

3) ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 หลักการการนิเทศ

ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศ

ประเด็นที่ 3 เนื้อหาการนิเทศ

ประเด็นที่ 4 กระบวนการนิเทศ

ประเด็นที่ 5 การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-ended question) (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ข)

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.4) สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง

2.6) หาความตรงเชิงเนื้อหา (content viability) โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.6.1) ดร.จำลอง ไชยยา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

2.6.2) ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

2.6.3) ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

หาความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (รายละเอียดของผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 310)

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ในการทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิโดยกำหนดขั้นตอนในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น เทปบันทึกเสียง สมุดบันทึก การติดต่อนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ วิธีการจะให้สัมภาษณ์ ตามระยะเวลา ความต้องการของผู้ให้สัมภาษณ์ และจัดส่งประเด็นสัมภาษณ์ล่วงหน้า

3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ตามวันและสถานที่ที่นัดหมาย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ในช่วงเดือน เมษายน พ.ศ. 2567 ดังตาราง 8

ตาราง 8 วันเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

	ผู้ทรงคุณวุฒิ	วัน เดือน ปี	เวลาที่สัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
1.	รศ. ดร.สุวดี อุปปินใจ	3 เมษายน 2567	13.00 – 16.00 น.	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2.	ผศ. ดร.วชิรา เครือคำอ้าย	5 เมษายน 2567	09.00 – 12.00 น.	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3.	นางจันทรา ด่านคงรักษ์	10 เมษายน 2567	09.00 – 12.00 น.	ออนไลน์
4.	นางรวิภัทร เหล่าคุ้ม	22 เมษายน 2567	09.00 – 12.00 น.	หน่วยศึกษานิเทศก์ สพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ
5.	ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย	22 เมษายน 2567	13.00 – 16.00 น.	โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดทำข้อมูลและสรุปข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

การยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานและแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และการใช้ภาษา

3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษา เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 3 คน ได้แก่

1) ดร.จำลอง ไชยยา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

2) ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน

3) ดร.วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.ศรัณย์ เปรมสุข รองผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกจังหวัดเพชรบูรณ์

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และบันทึกความคิดเห็นเพิ่มเติม (Open Forum)

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1) ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มากำหนดเป็นประเด็นคำถาม

2.2) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.3) ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.4) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทสการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวรในการทำหนังสือถึง ต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมเก็บ

รวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดกระทำกับข้อมูลและสรุปข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วดำเนินการแก้ไขร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.3 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นเอกสารเพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ ได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการนิเทศ วัตถุประสงค์ บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศตามรูปแบบ

บทที่ 2 รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และผลลัพธ์การนิเทศ

บทที่ 3 การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)

ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

ขั้นตอนที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing & Sharing-RS)

บทที่ 4 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

บทที่ 5 เครื่องมือการนิเทศการศึกษา

2. นำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อขอความคิดเห็นและคำแนะนำ แล้วจึงนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

ขั้นที่ 2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากคุณสมบัติ โดยสามารถแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้ มีประสบการณ์ในด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน ได้แก่ รศ. ดร.วารีรัตน์ แก้วอุไร อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 3 คน ได้แก่

1) ดร.กฤติยา ขัติยะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1

2) ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

3) ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การเป็นศึกษานิเทศก์ มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน ได้แก่ นางนัฑวิภรณ์ จันต๊ะพรมมา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน

2.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1932, pp. 1-55) ดังนี้

5 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบฯมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบฯมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบฯมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบฯมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบฯมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ผู้วิจัยนำรายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นประเด็นคำถาม

2.2) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.3) ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.4) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับสมบูรณ์

2.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวรในการทำหนังสือถึง ต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

4.50 – 5.00 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

1.00- 1.49 หมายถึง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมิน สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู
3. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพอันพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา
4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 60 คน ที่สมัครเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และคัดเลือกเหลือจำนวน 27 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 27 คนเป็นผู้สมัครใจเข้ารับการพัฒนาทั้งหมด และได้รับการอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนแล้ว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ แบบ 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1) ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ โดยแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือในการวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูก่อนและหลังการอบรมพัฒนา

1.2) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยครอบคลุมพฤติกรรม จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ (ภาคผนวก ค หน้า 314)

1.3) ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามของแบบทดสอบ โดยจัดทำแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ การให้คะแนนหากตอบผิดหรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน

1.4) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

1.5) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษา แล้วนำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective confluence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

ผลการหาค่า IOC ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ได้แบบประเมินที่ใช้ได้จำนวน 20 ข้อ (ภาคผนวก ค หน้า 307)

1.6) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์ดังที่ พิสณุ ฟองศรี (2557, น. 169) ได้เสนอไว้ดังนี้

ค่าความยากง่าย มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ซึ่งแบบทดสอบในครั้งนี้มีค่าความยากระหว่าง 0.23-0.77 (ภาคผนวก ค หน้า 315)

ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบในครั้งนี้มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.88 (รายละเอียด ภาคผนวก ค หน้า 315)

1.7) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ฉบับสมบูรณ์

2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู มีลักษณะเป็นแบบเป็นแบบวัดมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1932, pp. 1-55) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ กำหนดประเด็นที่ต้องการและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (2) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (3) ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นแบบวัดมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.3) ผู้วิจัยนำแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก หน้า 269)) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษา แล้วนำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective confluence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ไป ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (ภาคผนวก ค หน้า 317)

2.4) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง

3) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1932, pp. 1-55) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1) ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูมัธยมศึกษา

3.2) ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูมัธยมศึกษา

3.3) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

3.4) ผู้วิจัยนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษา แล้วนำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective confluence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (ภาคผนวก ค)

3.5) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง

4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจและการสร้างเครื่องมือมาตราสวนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4.2) ผู้วิจัยกำหนดกรอบการประเมิน โดยประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาการอบรม ด้านวิทยากร ด้านอาคารสถานที่และระยะเวลา ด้านการประยุกต์ใช้จริง

4.3) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 20 ข้อ โดยลักษณะของแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1932, pp. 1-55) โดยกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจดังนี้

5 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง

4.5) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์ในการประเมินกับระดับคะแนน และภาษาที่ใช้โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วพิจารณาคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (รายละเอียดของผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 316)

4.6) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา

3.3 การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบและเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การออกแบบการทดลอง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ชวลิต ชูกำแพง, 2553, น. 66) ดังนี้

O_1 X O_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)

X แทน การใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

O_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)

2) ดำเนินการทดลอง มีการดำเนินการทดลองตามลำดับ ดังนี้

2.1) ผู้วิจัยรับสมัครครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 60 คน เพื่อเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และคัดเลือกผู้มีความพร้อมจำนวน 27 คน เข้าร่วมนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามกระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน

2.2) ผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศผสมผสานและการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในการสอน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยวิทยากร คือ นายเอกสิทธิ์ ปิยะแสงทอง นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และเป็นคณะกรรมการในการจัดทำร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเนื้อหาของการอบรมผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาจากคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานฯ ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม เนื้อหา ใบความรู้ ใบกิจกรรม เพื่อเป็นการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการนิเทศ

2.3) ในขั้นตอนของการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษากับผู้สมัครเข้ารับการอบรมพัฒนา จำนวน 60 คน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ

2.4) ในขั้นตอนของการเสริมสร้างความรู้ (Informing) ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ และดำเนินการตามหลักสูตรการอบรม จนแล้วเสร็จ จึงเก็บข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

2.5) ในขั้นตอนของการนิเทศ (Blended Supervising) ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศตามคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนิเทศด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

2.6) ในขั้นตอนการปะเมินผลการนิเทศ (Evaluating) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือได้แก่แบบสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review :AAR) และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ใช้วิธี เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู โดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Rrank Test (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551, น. 364-367)

2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

การประเมินผลความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจากการนิเทศ นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

เกณฑ์พิจารณาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีดังนี้

คะแนน 4.50- 5.00 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.50- 4.49 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.50- 2.49 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน สำหรับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70 หรือตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

3) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1) วิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2) แปลความหมายความต้องการจำเป็นในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3) วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI-modified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562, น. 279) ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยมีสูตรในการคิดคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{I-D}{D}$$

PNI modified หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (Importance)

D หมายถึง สภาพปัจจุบันในปัจจุบัน (Degree of success)

3.4) จัดลำดับความต้องการจำเป็นของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการหาค่าค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมน้อยน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแบบสอบถาม ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 74-84)

2) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ หลักการนิเทศ วัตถุประสงค์การนิเทศ เนื้อหาการนิเทศ กระบวนการนิเทศ การวัดและประเมินผลการนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จ

3) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยลักษณะของแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert โดยกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจ ดังนี้

5 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานมากที่สุด

4 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานมาก

3 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานปานกลาง

2 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานน้อย

1 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานน้อยที่สุด

4) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง

5) ผู้วิจัยปรับปรุง แก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์ในการประเมินกับระดับคะแนน และภาษาที่ใช้โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วพิจารณา

คัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (รายละเอียดของผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 323)

7) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับสมบูรณ์

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน มาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 -3.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50- 249 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 เพราะเป็นความคิดเห็นที่ครูผู้สอนมีความเห็นพ้องกันในระดับมาก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ขั้นที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.3 ผลการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายละเอียดผลการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของการนิเทศ สาระของการนิเทศการศึกษา และแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของนักการศึกษา จำนวน 10 คน ได้แก่ ธีระ รุญเจริญ (2550, น. 162-163) นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ อวยชัย สุขณะล้ำ (2559) สรุปรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูตามแนวคิดกระบวนการชี้แนะ (Coaching) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนิเทศ 4) การประเมินผลการนิเทศ และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ อรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล (2556, น. 191) สรุปรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) สาระสำคัญ 4) วัตถุประสงค์ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กระบวนการจัดกิจกรรม 7) สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย และ 8) การประเมินผล ทิศนา แขมมณี (2557,น. 221-222) นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้นๆ 2) มีการบรรยายหรืออธิบาย สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบ ให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ 4) มีการอธิบายหรือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอน นั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด วิหาร พละพร (2558,น. 142) สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) แนวทาง/เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ระย้า คงขาว (2558, น. 106) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัย มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดและประเมินผล สาวิตรี เถาว์โท (2558, น. 216) สรุปรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ

จัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล นิติธาร ชูทรัพย์ (2559, น. 147-152) สรุปรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐานโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า มี 8 องค์ประกอบคือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ 3) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 4) หลักการ 5) วัตถุประสงค์ 6) เนื้อหา 7) กระบวนการเรียนการสอน และ 8) การวัดและประเมินผล นัยนา ฉายวงค์ (2560, น. 12) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) การวัดและประเมินผล Joyce and Showers (1992, p. 4) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยแนวคิด ปรัชญา หลักการ ทฤษฎี ความเชื่อ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ การวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากแนวคิดนักวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอตารางการสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบ ของรูปแบบรายละเอียด ดังตาราง 9

ตาราง 9 การสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ	แนวคิดของนักการศึกษา										
	ธีระ รุญเจริญ (2550)	อรอุมา รุ่งเรืองฉัฐกุล (2556)	อวยชัย สุขณะล้ำ (2559)	ทิศนา แขมมณี (2557)	วิทาร พลพร (2558)	ระย้า คงขาว (2558)	สาวิตรี เถาว์โท (2558)	นิติธาร ชูทรัพย์ (2559)	นัยนา ฉายวงค์ (2560)	Joyce and well (1992)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
1. ชื่อรูปแบบ								✓			1
2. ที่มาและความสำคัญ		✓						✓			2
3. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน				✓				✓			2
4. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	**10**
5. สาระสำคัญ		✓									1
6. จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	**9**
7. เนื้อหาสาระการพัฒนา		✓			✓	✓	✓	✓	✓		**6**
8. ระบบและกลไกของรูปแบบ	✓			✓							2
9. กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	**10**
10.สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย		✓									1
11.การวัดผลประเมินผล	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	**9**
12.เงื่อนไขของรูปแบบ	✓										1
13.แนวทางการนำรูปแบบไปใช้					✓						1

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยพิจารณาความเห็นของนักการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาได้ 5 องค์ประกอบได้แก่

1. หลักการนิเทศการศึกษา หมายถึง ทฤษฎี แนวคิด และความเชื่อต่างๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการศึกษา

2. วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้นิเทศหลังจากใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา

3. เนื้อหาการนิเทศการศึกษา หมายถึง สาระสำคัญที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา

4. กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง ขั้นตอนหรือลำดับของการดำเนินการนิเทศที่ผู้นิเทศใช้ในกิจกรรมการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

5. การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา หมายถึง แนวทางในการวัดและประเมินผลการนิเทศตามรูปแบบ ที่บ่งบอกถึงการบรรลุตามวัตถุประสงค์การนิเทศที่กำหนด

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สาระขององค์ประกอบการนิเทศการศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบจากแนวคิด เอกสาร งานวิจัยของนักการศึกษาทั้ง 10 คน สรุปสาระของแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์สาระหลักการของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตาราง 10 การสังเคราะห์หลักการของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

หลักการนิเทศการศึกษา	หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
หลักการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้นิเทศต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายการนิเทศที่กำหนดได้แก่การพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสร้างพลังศรัทธา ความเชื่อมั่นให้กับผู้รับการนิเทศก่อนที่จะเริ่มการปฏิบัตินิเทศ ปฏิบัติการนิเทศอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนติดตาม ช่วยเหลืองานอย่างต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ทำงานเป็นทีม ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชี้แนะกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง ให้โอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ และใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1. การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ 2. การนิเทศการศึกษาต้องมีขั้นตอนการนิเทศที่เป็นระบบ ดำเนินการต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ 3. การนิเทศการศึกษา ต้องอาศัยทีมนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะผู้รับการนิเทศให้พัฒนาตนเอง

จากตาราง 10 พบว่า หลักการของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีหลักการนิเทศ 3 ประการ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ

2. การนิเทศการศึกษา มีขั้นตอนการนิเทศที่เป็นระบบ ดำเนินการต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

3. การนิเทศการศึกษา ใช้แนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) มีทีมนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะผู้รับการนิเทศให้พัฒนาตนเอง

2. ผลการสังเคราะห์สาระวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตาราง 11 การสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

หลักการของการนิเทศการศึกษา	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	ผลที่คาดว่าจะเกิดกับผู้รับการนิเทศ
1. การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ 2. การนิเทศการศึกษาต้องมีขั้นตอนการนิเทศที่เป็นระบบ ดำเนินการต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ 3. การนิเทศการศึกษา ต้องอาศัยทีมนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะผู้รับการนิเทศให้พัฒนาตนเอง 4. เป็นการนิเทศที่ผสมผสานแนวคิดการนิเทศแบบพบหน้า และการนิเทศแบบออนไลน์	1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ และใช้วิธีการนิเทศแบบผสมผสานการพบหน้าและออนไลน์	1. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะซึ่งประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 2. ครูได้รับการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศ (PISER) 5 ขั้นตอน โดยใช้แนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) 3. ครูได้รับการนิเทศด้วยกระบวนการที่หลากหลายทั้งการนิเทศแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์

จากตาราง 11 การสังเคราะห์สาระวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น วัตถุประสงค์

ของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้แก่

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

3. ผลการสังเคราะห์สาระเนื้อหาของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับสาระเนื้อหาของการนิเทศการศึกษา โดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังตาราง

ตาราง 12 การสังเคราะห์สาระเนื้อหาของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา	เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษา
1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 1. การออกแบบการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์ผู้เรียน แล้วจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน 2. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดในหลักสูตร
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นสมรรถนะ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. รูปแบบ เทคนิค วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา
3. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ	การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 1. ใช้การประเมินตามสภาพจริง 2. วัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ และภาระงาน

4. ผลการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาจำนวน 10 คน ดังนี้ สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 84-88) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เรียกว่า PIDRE ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) 2) การให้

ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Information-I) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D) 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) 5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) กระบวนการนิเทศเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพของการสอน 2) วางแผนการนิเทศ 3) สร้างเครื่องมือสื่อการนิเทศ 4) นิเทศการเรียนการสอน 5) ประเมินและติดตามผลโดยใช้วิธีการประเมินอย่างสมดุล 6) ขยายผลและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ นภาพร วงษาญาติ (2551) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศ ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการนิเทศ วชิรา เครือคำอ้าย (2552, น. 184-204) ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการนิเทศไว้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมความรู้ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ (Preparing: P) ขั้นที่ 2 การเตรียมวางแผนการนิเทศ (Planning: P) ขั้นที่ 3 การนิเทศการสอน (Implementing: I) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation: E) วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 114) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา 2) ระบุปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาและวิธีการนิเทศ 3) วางแผนแก้ปัญหา วางแผนการนิเทศ เลือกเครื่องมือสังเกตการสอน 4) ประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการสังเกตการณ์สอนและการนิเทศ 5) สังเกตการสอนตามแผนที่กำหนด 6) ประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อมูลย้อนกลับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศสถานศึกษาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ไว้ดังนี้ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นดำเนินการนิเทศ 3. ขั้นประเมินผล อุทัย บุญประเสริฐ, และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2556) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การวางแผน (Planning) 3) ลงมือปฏิบัติ (Doing) 4) การนิเทศติดตามผล (Supervisions) Copland and Boyan (1978) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมก่อนสังเกตการสอน (Pre observation Conference) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน (Analysis Results) 4) การประชุมหลังการสังกตการสอน (Post observation Conference) Glickman (1990) กล่าวว่า กระบวนการนิทศการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมร่วมกับครูก่อนสังเกตการสอน (Preconference with teacher) 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of classroom) 3) การวิเคราะห์และติตตามผลการสังเกตการสอนและพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู (Analyzing and interpreting observation and determining conference approach) 4) ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference with teacher) 5) การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน (Clique of previous) Has (1995) กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศการศึกษา POLCA มีดังนี้ 1) Planning Processes (P) 2) Organizing Processes (O) 3) Leading Processes (L) 4) Controlling Processes (C) 5) Assessing Processes (A)

เพื่อให้ได้กระบวนการนิเทศการศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังตาราง 13

ตาราง 13 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา	สงัด อุทรานันท์ (2530)	วิชรา เล่าเรียนดี (2553)	สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551)	นภาพร วงษาญาติ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552)	สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555)	อุทัย บุญประเสริฐ (2556)	Copland and Boyan (1978)	Glickman (1990)	Has (1995)	ความถี่
1. การวิเคราะห์ (Analysis)		✓	✓			✓	✓				4
2. การเลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา		✓	✓					✓			2
3. การนำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ										✓	1
4. การวางแผนการนิเทศ (Planning)	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	8
5.การกำหนดเป้าหมาย			✓		✓			✓		✓	3
6. การสร้างสื่อและเครื่องมือ			✓					✓			2
7.การสร้างความตระหนัก			✓								1
8. การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ (Informing)	✓	✓		✓	✓	✓					5
9. การลงมือปฏิบัติ (Doing)	✓			✓			✓			✓	4
10. การดำเนินการนิเทศ (Supervision)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		8
11. การสังเกตการสอน								✓	✓		2
12. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครู						✓				✓	2
13. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (Reinforcing)	✓										1
14. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation)	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	8
15. การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting)		✓		✓				✓	✓	✓	5
16.การปรับปรุงการนิเทศ				✓							1
17.การขยายผล			✓								1

ผู้วิจัยได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษาจำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ มีความคิดเห็นของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป สรุปผล

การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษา พบว่ากระบวนการนิเทศที่นำมาใช้ในการจัดทำรูปแบบการนิเทศผสมผสาน มี 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายจะประชุมหารือกันถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน โดยจะระดมสมองหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศรวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเทศ

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศทั้งระบบ และวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นของการนิเทศเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ ในทักษะและมีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S) ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศก็จะดำเนินไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกันและกำหนดไว้ในแผน โดยจะได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้นิเทศภายนอก เช่น ครูผู้เชี่ยวชาญ ครูแกนนำ รวมทั้งผู้นิเทศภายในโรงเรียน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ คู่ร่วมพัฒนา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประเมินจากความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) ความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 4) ความสามารถในวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting -R) เป็นขั้นตอนของการนำเสนอผลการดำเนินการนิเทศที่ผ่านการวิเคราะห์และประมวลผลเป็นสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการนิเทศ นำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา

2. ผลการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 การวิเคราะห์และสังเคราะห์การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของรูปแบบนิเทศการศึกษา	วิธีวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบนิเทศการศึกษา	วิธีวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้
	จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจากการสังเกตชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ	ประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ จากการสังเกตชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

จากตาราง 14 พบว่า การสังเคราะห์การวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา ดังนั้น การวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาใช้เป็นกรอบองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้กำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ หาแนวทางในการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาที่มีแนวปฏิบัติปีที่ดี (Best Practice) และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ดร.นภาพร แสงนิล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง และนางเบ็ญจมาศ มณเฑียร ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการนิเทศการศึกษา 2) วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา 3) เนื้อหาการนิเทศการศึกษา 4) กระบวนการนิเทศการศึกษา และ 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตาราง 15 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านหลักการนิเทศการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปหลักการนิเทศการศึกษา
1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3. หลักการเพื่อนช่วยเพื่อน ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร (การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ) 4. หลักการนิเทศแบบพัฒนาการ 5. หลักการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) 6. หลักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 7. หลักการเสริมแรงเชิงบวก	1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักการมีกัลยาณมิตร 3. หลักการนิเทศแบบพัฒนาการและการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ 4. หลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5. หลักการพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน 6.หลักการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง (การใช้เทคโนโลยี) 7. หลักการสร้างขวัญและกำลังใจ	1.หลักการมีส่วนร่วม 2.หลักการกัลยาณมิตร 3.หลักการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ 4.หลักการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ 5.หลักการเสริมแรงเชิงบวก

ตาราง 16 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปวัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา
1. เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 2. เพื่อให้ครูออกแบบการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ การบูรณาการและเน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ 3. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิธีการจัดการเรียนรู้ ของครู 4. เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม 5. เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6. เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและปรับปรุงกระบวนการ วัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	เพื่อพัฒนาส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในทุกมิติให้เกิด ประสิทธิภาพ ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผล	เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 5. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

ตาราง 17 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านเนื้อหาของการนิเทศการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์เนื้อหาการนิเทศการศึกษา
1. การออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Active Learning 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร 1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน 1.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 1.4 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Active Learning 2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรูเชิงรุกที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง 2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน 3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้การประเมินตามสภาพจริงแบบ 360 องศา ได้แก่ 3.1 การประเมินตนเองของนักเรียน 3.2 การประเมินร่วมกับครูผู้สอน 3.3 การสังเกตพฤติกรรม 3.4 แบบสอบถาม 3.5 การสัมภาษณ์ 3.6 แบบทดสอบ	หลักการการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1. **จุดมุ่งหมายหลักสูตร (Objective)** ได้แก่ การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเน้นที่เป้าหมายของการสอน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความคิด (ด้านพุทธิพิสัย) ด้านเจตคติ (ด้านจิตพิสัย) ผู้สอนต้องดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน **2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Experience)** การนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ พัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ **3. การวัดและประเมินผล (Evaluation)** เป็นการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนว่าผู้เรียนบรรลุผลมากน้อยเพียงใด การประเมินผลการเรียนจะเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและวิธีการเรียน ซึ่งการประเมินผลต้องให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่เกิดกับนักเรียน ดังนั้น	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ได้แก่ **1. การออกแบบการเรียนรู้** 1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล 1.2 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 1.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 1.4 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดในหลักสูตร เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน 1.5 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ และสิ่งที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ **2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ฐานสมรรถนะ** 2.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา 2.3 การสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การอภิปราย และการเจรจาโต้ตอบ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน **3. การประเมินผลการเรียนรู้**

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์เนื้อหาการนิเทศการศึกษา
	การประเมินที่เหมาะสมคือการประเมินตามสภาพจริง ประเมินจากการปฏิบัติงาน และผลงานของนักเรียน	3.1 การประเมินตามสภาพจริง 3.2 การวัดพฤติกรรม การกระทำการปฏิบัติ 3.3 การประเมินผลงาน ชิ้นงาน ภาระงาน

ตาราง 18 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการของการนิเทศการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์กระบวนการของการนิเทศการศึกษา
ใช้ขั้นตอน PDCA ของวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 1. ขั้นการวางแผนการนิเทศ (Plan) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศ ร่วมกับครูในการวางแผน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ และให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ 2. ขั้นดำเนินการนิเทศ (Do) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศสังเกตและเก็บข้อมูลการปฏิบัติ ตามปฏิทินการนิเทศ ติดตามดูแล ให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่องทั้งออนไซต์และออนไลน์ 3. ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Check) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศ ประเมินทบทวนข้อมูล วิเคราะห์ สรุป เปรียบเทียบวิเคราะห์ พิจารณาเหตุผลของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับที่คาดหวังไว้ 4. ขั้นให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อการปรับปรุง (Act) เป็นการทบทวนกระบวนการและผลของการเรียนรู้ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัจจัย	ใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1. ขั้นการวางแผนการนิเทศ (Planning) ประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัญหาความต้องการที่จะนิเทศ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) 2. ขั้นการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ (Informing) นำประเด็นปัญหาและความต้องการพัฒนาของครูมาจัดการอบรมพัฒนาเพื่อเติมเต็มความรู้ให้กับครูผู้สอน ทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ 3. ขั้นดำเนินการนิเทศ (Doing) นิเทศติดตามการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมพัฒนา ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ใช้กิจกรรม Lesson Study สังเกตการสอน และสะท้อนผลการนิเทศ 4. ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Assessing) เป็นการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียนว่าบรรลุเป้าหมาย	กระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1. ขั้นการวางแผนการนิเทศ (Plan) 1.1 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ประชุมหารือกันถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน และหรือนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 1.2 หาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศ 1.3 ร่วมกันวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ 1.4 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ 2. ขั้นเสริมสร้างความรู้ (Inform) ให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ โดยการจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนา ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งรูปแบบของออนไลน์และออนไซต์ 3. ขั้นดำเนินการนิเทศ (Do) 3.1 ผู้นิเทศ จะดำเนินการนิเทศตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกันและกำหนดไว้ในแผนการนิเทศ

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์กระบวนการของการนิเทศการศึกษา
ใดบ่างที่เป็นอุปสรรค ได้เรียนรู้อะไร และมีประเด็นไหนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในการเรียนรู้ครั้งต่อไป	ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์ อภิปรายผลร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	3.2 ผู้นิเทศสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู 3.3 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือพิจารณาวินิจฉัย เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมการเรียนการสอนต่อไปในขั้นของการดำเนินการสามารถทำได้ทั้งรูปแบบออนไซด์และออนไลน์ 4. ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Check) 4.1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไต้จากการสังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ แปลความ ตีความพฤติกรรมที่สังเกตได้ 4.2 นำผลการวิเคราะห์ มาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 5. ขั้นพัฒนา (Act) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จ น่วมวางแผนการสอนและการนิเทศการสอนต่อเนื่อง ทบทวนกระบวนการเรียนการ หาแนวทางการพัฒนา และทดลองสอนอีกครั้งหนึ่ง

ตาราง 19 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษา
1. ประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 2. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู	1. ประเมินกระบวนการของรูปแบบ 2. ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ	1. ประเมินการออกแบบการเรียนรู้ (แผนการสอน) ด้วยเครื่องมือคือแบบประเมินการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

เขตพื้นที่การศึกษา 1	เขตพื้นที่การศึกษา 2	สรุปการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลของการนิเทศการศึกษา
		2. ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือ คือ แบบสังเกตการณ์สอน และแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู 3. ประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศการศึกษา ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศการสอนของผู้นิเทศ

นอกจากนี้ จากการศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของทั้งสองเขตพื้นที่การศึกษา ยังพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญในรูปแบบอีกหนึ่งองค์ประกอบ ได้แก่ “เงื่อนไขความสำเร็จ” ซึ่งก็คือปัจจัยที่สนับสนุนให้การขับเคลื่อนรูปแบบมีคุณภาพและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจากการสังเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จ ได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศ
2. ผู้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการนิเทศ
3. ผู้รับการนิเทศเปิดใจรับฟัง และพร้อมเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อการพัฒนาคุณภาพ

ขั้นที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการนิเทศการศึกษา 2) วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา 3) เนื้อหาการนิเทศการศึกษา 4) กระบวนการนิเทศการศึกษา และ 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตาราง 20 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักการนิเทศการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์หลักการของการนิเทศ
การนิเทศการจัดการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของครูด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะที่สำคัญที่ต้องการพัฒนา ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับครูแต่ละคน	1. การผสมผสานการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์ร่วมกับการนิเทศแบบออนไซด์ 2. การนิเทศต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย หลักการมีส่วนร่วม และมนุษยสัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็น รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมได้แก่ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือการนิเทศด้วยกระบวนการชี้แนะ และระบบพี่เลี้ยง	การใช้การนิเทศออนไลน์มาช่วยแก้ปัญหาช่วยย่นระยะเวลาในการลงพื้นที่เป็นการนิเทศโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกันที่เน้นการร่วมมือร่วมใจในการสังเกตการสอน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง	การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยเน้นการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ และการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องด้วยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ด้วยกระบวนการนิเทศที่หลากหลาย ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีช่วย ทำให้สามารถดำเนินการนิเทศได้แบบ Anywhere Anytime	1. หลักการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และผลการปฏิบัติงาน 1.2 หลักการบูรณาการสู่ความเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์แห่งวิชาชีพ 1.3 หลักการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ 1.4 หลักการพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันร่วมคิด ร่วมพัฒนา 2. หลักการใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบออนไซด์ และออนไลน์

ตาราง 21 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์วัตถุประสงค์การนิเทศ
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน 3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งการนิเทศนี้มุ่งพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะไปใช้ปรับปรุง พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู	เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามวงจรการเรียนรู้ 3 ส่วน ได้แก่ 1. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความคิด (ด้านพุทธิสัย) ด้านเจตคติ (ด้านจิตพิสัย) และด้านทักษะ (ด้านทักษะพิสัย) 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร 3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย	เพื่อให้ครู มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับหน้าที่และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพเชิงพื้นที่ ซึ่งสมรรถนะที่จำเป็นที่ต้องได้รับการนิเทศ คือสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร 2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้	เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. การออกแบบการเรียนรู้ 3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5. การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์วัตถุประสงค์การนิเทศ
				4. ความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี 5. ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	

ตาราง 22 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหาการนิเทศการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์เนื้อหาการนิเทศ
การกำหนดเนื้อหาการนิเทศ ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการนิเทศ และนำไปเป็นเนื้อหาของ กระบวนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้ (Informing) แก่ผู้รับการนิเทศ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย 1. การออกแบบการเรียนรู้ 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	องค์ประกอบของการเรียนการสอน 3 ส่วน (OLE) ได้แก่ 1. จุดมุ่งหมาย (Objective) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ 2. การจัดการเรียนการสอน (Learning Experience) 3. การประเมินผล (Evaluation)	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน 1. การจัดการเรียนรู้แบบ STEM 2. การจัดการเรียนรู้แบบ PBL 3. การจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. การออกแบบการเรียนรู้ 3. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5. การวัดประเมินผล	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. การออกแบบการเรียนรู้ 3. การจัดการเรียนรู้ 4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5. การวัดและประเมินผล

ตาราง 23 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศ
ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็น (Assessing Needs : A) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจัดการให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information : P) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวางแผนการนิเทศ (Formulating Plan : F) ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Implementing : D) ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)	กระบวนการนิเทศ แบบ PPLCA ได้แก่ 1. ขั้นเตรียมความรู้ก่อนการนิเทศ (Preparing) 2. ขั้นวางแผนและออกแบบการนิเทศ (Planning) 3. ขั้นเรียนรู้และแลกเปลี่ยนในการปฏิบัติการนิเทศ (Learning & Sharing) 4. ขั้นการนิเทศด้วยกระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) 5. ขั้นสะท้อนคิดหลังการนิเทศ (After Action Review)	กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ประกอบด้วย 1. การวางแผนการนิเทศ (Planning) 2. ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing) 3. ดำเนินการนิเทศ (Doing) 4. สร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ (Reinforcing) 5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating)	กระบวนการ PDCA แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ 1. การวางแผน (P-Plan) 1.1 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ 1.2 การกำหนดจุดพัฒนาการนิเทศ 1.3 การจัดทำแผนการนิเทศ 1.4 การจัดทำโครงการนิเทศ 2. การปฏิบัติงานตามแผน (D-Do) 2.1 การปฏิบัติตามขั้นตอนตามแผน/โครงการ 2.2 การกำกับติดตาม 2.3 การควบคุมคุณภาพ 2.4 การรายงานความก้าวหน้า 2.5 การประเมินความสำเร็จเป็นระยะ ๆ	1. การสร้างความปรารถนาอันทรงพลังในการเรียนรู้ร่วมกัน 2. การวางแผนการพัฒนา 3. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนา 4. ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะ 5. การประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน 6. การติดตามและการโค้ช 7. การประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนา 8. เสริมแรงเชิงบวก	1. การวางแผน (Planning) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ในการพัฒนา จัดทำแผนการปฏิบัติการโครงการ กิจกรรม วิธีการดำเนินงาน จัดทำปฏิทินในการดำเนินการตามแผน สร้างเครื่องมือสื่อการพัฒนา 2. การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการคือ เพื่อให้ครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นที่ต้องการเติมเต็มข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในขั้นที่ 1 โดยพิจารณาว่าจะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผลลัพธ์ออกมาอย่างมีคุณภาพ 3. การปฏิบัติการนิเทศ/พัฒนา (Implementing) ซึ่งมีเป้าหมายหลัก

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์ กระบวนการนิเทศ
			3. การตรวจสอบและประเมินผล (C-Check) 3.1 กำหนดกรอบการประเมิน 3.2 จัดหา/สร้างเครื่องมือประเมิน 3.3 เก็บรวบรวมข้อมูล 3.4 วิเคราะห์ข้อมูล 3.5 สรุปผลการประเมิน 4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A-Act) 4.1 จัดทำรายงานผลการนิเทศ 4.2 นำเสนอผลการนิเทศและเผยแพร่ 4.3 พัฒนาต่อเนื่อง		ที่ต้องการ คือ เพื่อให้ครู ได้มีความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการปฏิบัติการนิเทศการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมการก่อนการสอนและการนิเทศ 2) ขั้นสังเกตการสอน 3) ขั้นประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (AAR) หลังการสังเกตการสอน 4. การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการ คือ เพื่อประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียนว่าบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ 5. การเสริมแรงเชิงบวก โดยกิจกรรมการประกวดผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมอบรางวัลชื่นชมยินดี

ตาราง 24 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5	สรุปการสังเคราะห์การประเมินผลการนิเทศ
1. ประเมินผลลัพธ์การนิเทศครู : มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์สมรรถนะผู้เรียน นักเรียน : เกิดสมรรถนะการเรียนรู้ 2. ประเมินรูปแบบการนิเทศผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) 4. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning)	1. ควรมีขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ และการยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบ 2. ควรเป็นการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้องรอบด้าน	ผู้นิเทศนำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรือมีอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล สมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้ โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ปฏิบัติใหม่อีกครั้ง ในกรณีที่ผลงานยังไม่ถึงขั้นน่าพอใจ หรือได้ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดไปแล้ว ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องการ สมควรที่จะต้องวางแผนร่วมกันวิเคราะห์หาจุดที่ควรพัฒนา	ศึกษาพัฒนาการการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจากการนิเทศ ซึ่งประเมินจากการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1. ประเมินสมรรถนะครูก่อนและหลังการพัฒนา 2. ประเมินความพึงพอใจหลังการพัฒนา	1. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2. ประเมินความพึงพอใจ 3. ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เห็นควรให้เพิ่มเติมองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อีก 1 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 6 “ปัจจัยความสำเร็จ” ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษา จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศหรือไม่ จำเป็นต้องมีปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนประกอบ

องค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ รับฟัง และปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศทุกขั้นตอน

2. ผู้รับการนิเทศต้องยอมรับฟังคำแนะนำและนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศ

4. ผู้นิเทศมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะนิเทศเป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และกระบวนการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร จากการศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการนิเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการของการนิเทศการศึกษา 2) วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา 3) เนื้อหาของการนิเทศการศึกษา 4) กระบวนการนิเทศการศึกษา 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ มีรายละเอียดผลการสังเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 25 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
1. หลักการนิเทศการศึกษา	1. การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย 2. การนิเทศการศึกษาต้องอาศัยทีมนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะผู้รับการนิเทศให้พัฒนาตนเอง 3. การนิเทศการศึกษาต้องมีขั้นตอนการนิเทศที่เป็นระบบ ดำเนินการต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นกระบวนการ โดยมุ่งพัฒนาครูให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และมีสมรรถนะอย่างเหมาะสม 4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการนิเทศสมัยใหม่ มีความทันสมัยเหมาะกับสถานการณ์และบริบทการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป	1. หลักการมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ 2. หลักการกัลยาณมิตร 3. หลักการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง (การใช้เทคโนโลยี) ปรับประยุกต์วิธีการนิเทศให้สะดวก รวดเร็ว Anytime Anywhere ทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์	1. หลักการมีส่วนร่วม ของบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ 2. หลักการกัลยาณมิตร ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ที่มุ่งพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3. หลักการใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์	1. หลักการนิเทศแบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของการนิเทศ การวางแผนการการนิเทศ การดำเนินการนิเทศร่วมกันและการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ 2. หลักกัลยาณมิตร คือการที่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และคู่พัฒนา (Buddy) ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง 3. หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นรูปแบบการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศวิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ผสมผสานผ่านกิจกรรมการนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้า

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
	โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาร่วมในกระบวนการนิเทศ โดยมีสัดส่วนในการนิเทศผ่านระบบออนไลน์อยู่ระหว่างร้อยละ 30 – 50 ของกิจกรรมการนิเทศทั้งหมด	4. หลักการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครู		และการนิเทศออนไลน์ ด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย 4. เป็นการนิเทศที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา	1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ	เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 5. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย 1.การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2.การออกแบบการเรียนรู้ 3.การจัดการเรียนรู้ 4.การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5.การวัดและประเมินผล	1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เนื้อหาการนิเทศการศึกษา	**1. การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 1.1 การออกแบบการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์ผู้เรียน แล้วจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	**1. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** 1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล 1.2 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน	1.การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 1.1 หลักสูตรที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลัก 1.2 หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถ	**1. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล 1.2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
	สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 1.2 ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ 1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดในหลักสูตร **2. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นสมรรถนะ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2.2 รูปแบบ เทคนิค วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา **3. การประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ**	1.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 1.4 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ นั่นคือ สมรรถนะของผู้เรียน 1.5 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ และสิ่งที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ **2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)** 2.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา 2.3 การสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การอภิปราย และการ	ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน 1.3 หลักสูตรที่เน้นการวัดผลแบบสมรรถนะ **2.การออกแบบการเรียนรู้** 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ สู่การแก้ปัญหาและใช้ในชีวิตจริง **3.การจัดการเรียนรู้** 3.1 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3.2 ใช้สถานการณ์เป็นฐาน **4.การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี** **5.การวัดและประเมินผล** เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา	1.3 การออกแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย 1.4 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ 1.5 กิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ใช้สถานการณ์เป็นฐาน 1.6 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ นั่นคือ สมรรถนะของผู้เรียน 1.7 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจที่ได้รับและสิ่งที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ **2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 2.1 การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
	เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา มีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มุ่งวัดสมรรถนะองค์รวมที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ K S A V ตามเกณฑ์ ได้แก่ 3.1 การประเมินตามสภาพจริง 3.2 การวัดพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ 3.3 การประเมินผลงาน ชิ้นงาน ภาระงาน	เจรจาโต้ตอบ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน **3. การประเมินผลการเรียนรู้** การประเมินระหว่างเรียน ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย 3.1 การประเมินตนเอง 3.2 การประเมินร่วมกับครูผู้สอน เป็นการประเมินแบบ 360 องศา 3.3 การสังเกตพฤติกรรม 3.4 แบบสอบถาม 3.5 การสัมภาษณ์ 3.6 แบบทดสอบ การตัดสินผลการเรียนโดยประเมินแบบไม่อิงกลุ่ม	3.1 การประเมินตามสภาพจริง 3.2 การประเมินการปฏิบัติ 3.3 การประเมินโดยใช้คำถาม 3.4 การประเมินโดยการสนทนา 3.5 การประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรม 3.6 การประเมินตนเองของผู้เรียน 3.7 การประเมินโดยเพื่อน	**3. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 3.1 Formative Assessment การประเมินเพื่อพัฒนา เป็นกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอน สามารถประเมินตนเองระหว่างเรียน เพื่อปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น (Assessment for Learning) 3.2 Summative Assessment การประเมินตัดสินผล มุ่งวัดสมรรถนะองค์รวมที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ K S A V ตามเกณฑ์ ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ จากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียน โดยประเมินแบบไม่อิงกลุ่ม (Assessment of Learning) 3.3 Authentic Assessment ประเมินเพื่อพัฒนาใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง หรือสถานการณ์เป็นฐาน โดยประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง เช่น แฟ้มสะสมผลงาน

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
				ชิ้นงาน การปฏิบัติ รวมถึงการประเมินตนเอง และการประเมินโดยเพื่อน
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา	1. การวางแผนการนิเทศ (Planning) เป็นการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัญหาความต้องการที่จะนิเทศ วางแผนการปฏิบัติงานการนิเทศ 2. การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Information-I) เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ ถึงสิ่งที่จะดำเนินการ ขั้นตอนในการดำเนินการที่มีความจำเป็นสำหรับการนิเทศอย่างไร ผลจะเป็นอย่างไร เพื่อให้ความรู้ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง 3. การปฏิบัติการนิเทศ (Doing) เป็นการปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ คือ 1) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือในการปฏิบัติงาน	1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนของการประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหา ความจำเป็น ความต้องการ ของการรับการนิเทศของครูผู้สอน เพื่อจัดทำโครงการ วางแผนแนวทางการดำเนินงาน ขออนุมัติโครงการขอรับจัดสรรงบประมาณ และแต่งตั้งคณะทำงาน 2. การเติมเต็มความรู้ (Informing) เป็นขั้นตอนของการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในประเด็นที่ผู้รับการนิเทศต้องการความช่วยเหลือ โดยมากใช้กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งรูปแบบออนไซด์และออนไลน์ 3. การดำเนินการนิเทศ (Doing) เป็นขั้นตอนของการดำเนินการนิเทศ โดยจัดทำแผนการนิเทศ	1. การวางแผน (Planning) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ในการพัฒนา จัดทำแผนการปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม วิธีการดำเนินงาน จัดทำปฏิทินในการดำเนินการตามแผน สร้างเครื่องมือสื่อการพัฒนา 2. การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการคือ เพื่อให้ครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นที่ต้องการเติมเต็มข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในขั้นที่ 1 โดยพิจารณาว่าจะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร	**ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ** (Planning-P) 1. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะทำงานประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (Onsite) 2. สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) (Online) 3.วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Online) 4.ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (Onsite)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
	ตามความรู้ ความสามารถ ที่ได้รับมาจากการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำ 2) การปฏิบัติงานของผู้นิเทศขั้นนี้ผู้นิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาตามกำหนดเวลาและคุณภาพสูง และ 3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศในเรื่องวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผล 4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) เป็นการเสริมกำลังใจของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศ มีความมั่นใจและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ผู้นิเทศจะประเมินผลการดำเนินงานเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงาน	ปฏิทินการนิเทศ และเครื่องมือนิเทศ โดยมากเป็นการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเยี่ยมชั้นเรียน มีการสะท้อนผลการนิเทศในทุกครั้งที่นิเทศ 4. การประเมินผลการนิเทศ (Checking) เป็นขั้นตอนของการสรุปผลการนิเทศ ในภาพรวมทั้งหมด ว่าผู้รับการนิเทศ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศหรือไม่ ตรวจสอบปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา 5. การพัฒนาขยายผล (Acting) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงพัฒนา จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของครูผู้สอนและสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) โดยการมอบเกียรติบัตรและรางวัล	และจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผลลัพธ์ออกมาอย่างมีคุณภาพ 3. การปฏิบัติการนิเทศ/พัฒนา (Implementing) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการ คือ เพื่อให้ครู ได้มีความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการปฏิบัติการนิเทศการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมการก่อนการสอนและการนิเทศ 2) ขั้นสังเกตการสอน 3) ขั้นประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (AAR) หลังการสังเกตการสอน 4. การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการ คือ เพื่อประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียนว่าบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่	**ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้** (Informing-I) 1.ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (Online) 2.ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (Online) 3.ประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (Online) 4.ประชุมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน (Onsite) 5.นำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Padlet และ line (Online)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
	ปัญหา อุปสรรค และปรับปรุงผลงาน		5. การเสริมแรงเชิงบวก โดยกิจกรรมการประกวดผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมอบรางวัลชื่นชมยินดี	6.ผู้รับการนิเทศจับคู่ครูคู่พัฒนาการนิเทศเพื่อเป็น Buddy ในการพัฒนางานร่วมกัน (Online) **ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ** (Supervising-S) 1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนครูคู่พัฒนา (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (Online) 2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (Online) 3. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ และครูคู่พัฒนา (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียนประเมินผลตามสภาพจริง (Onsite) 4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ ครูคู่พัฒนา Buddy และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (Onsite)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
				ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) 1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลการของการปฏิบัติการสอน AAR (Onsite) 2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (Onsite) 3. ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (Online) **ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก** (Reinforcing -R) 1. จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (Onsite) 2. จัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (Onsite)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
				3.ขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ (Online)
5. การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา	1. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3. เพื่อประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ	1. ประเมินการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือคือ แบบประเมินการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู 2. ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือ คือ แบบสังเกตการณ์สอน และแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	1. ประเมินความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครู 2. ความสามารถในการจัดการสอนของครู 3. ประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศการศึกษา ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศการสอนของผู้นิเทศ 4. ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน	เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการนิเทศและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การนิเทศ ได้แก่ 1) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 3) ความสามารถในวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
6. เงื่อนไขความสำเร็จ	(ไม่มี)	1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศ 2. ผู้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการนิเทศ	1. ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ รับฟัง และปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศทุกขั้นตอน 2. ผู้รับการนิเทศต้องยอมรับฟังคำแนะนำและนำผลการนิเทศไป	1. ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน 2. ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา	ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
		3. ผู้รับการนิเทศเปิดใจรับฟัง และพร้อมเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพ	ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3. ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศ	

รายละเอียดของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา นำมาจัดทำเป็นรูปภาพแสดงร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน แสดงดังภาพ 9

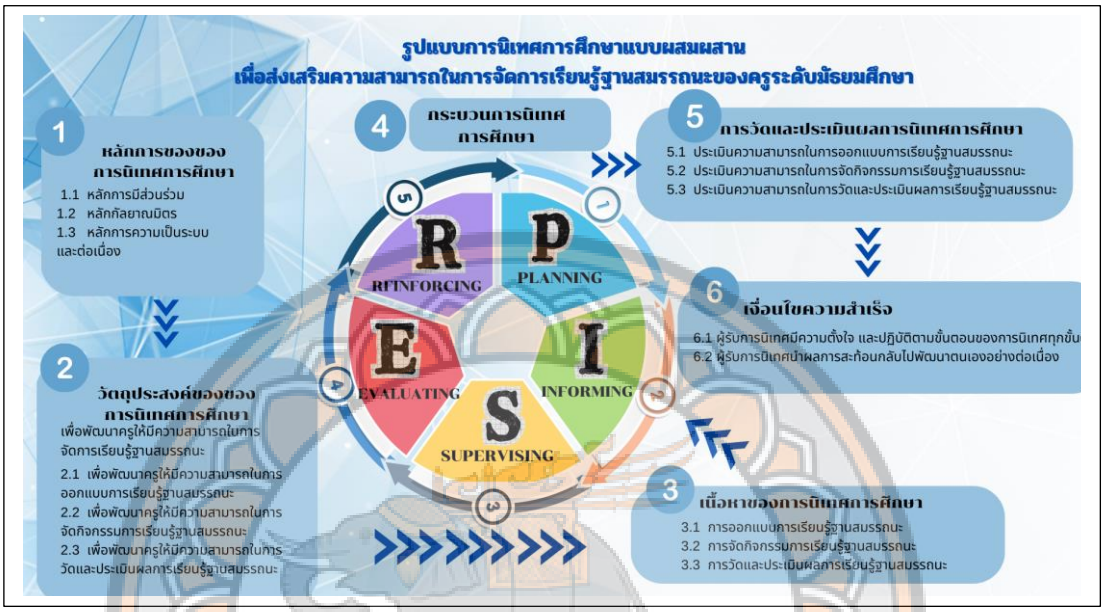

ภาพ 9 ร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

นำมาสรุปเป็นรายละเอียดของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ได้ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

เป็นส่วนที่กล่าวถึงทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการนิเทการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และ การวัดและประเมินผล โดยมีหลักการดังนี้

1.1 หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานร่วมกัน และการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

1.2 หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง

1.3 หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพผสมผสานผ่านกิจกรรมการนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์ด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.3 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

เป็นสาระความรู้ที่กำหนดให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยกำหนดเนื้อหาสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่อง 1) ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ 2) ความพร้อมด้านสติปัญญา 3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม 4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และ 5) ความพร้อมด้านสังคม

3.1.2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม

3.1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

3.1.4 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ในชีวิต

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

3.2.2 การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ

3.2.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้

3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.3.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนวคิดสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือ การประเมินในห้องเรียนขณะที่จัดการเรียนการสอน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันสูง ผ่านคำถามให้คิด ฟัง และให้คำตอบ

เพื่อสะท้อนความคิดออกมา การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ซึ่งจะใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

3.3.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประเมินตนเองว่าเขารู้อะไร เขาทำอะไรได้ และใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การประเมินตามแบวทางนี้เป็นการประมันความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรเพียงใดโดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมินการประเมินตานแบวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)

4. กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการนิเทศระหว่างการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ โดยได้นำแนวคิดของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มีกระบวนการนิเทศดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ประกอบด้วย

1. ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศจัดการประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ผู้นิเทศจัดการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ผู้รับการนิเทศนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอพพลิเคชั่น Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)

6. ผู้รับการนิเทศจับคู่คู่สัญญาการนิเทศ เพื่อเป็นครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประกอบด้วย

1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (รูปแบบ Online)

ขั้นที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing& Sharing-RS) ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมิเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)

5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการนิเทศ ได้แก่

5.1 การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5.2 การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5.3 การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

6. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

เงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย

6.1 ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน

6.2 ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6.3 ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและมีทักษะการนิเทศเป็นอย่างดี

ขั้นที่ 2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และบันทึกความคิดเห็นเพิ่มเติม (Open Form) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผลการตรวจสอบร่างรูปแบบฯ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาพรวมของรูปแบบฯ และองค์ประกอบของรูปแบบส่วนใหญ่มีความเหมาะสม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยสรุปดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา		
1.1 หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานร่วมกัน และการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ	✓	แก้ไขเป็น หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ
1.2 หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้นิเทศ ผู้สอนและครูคู่ร่วมพัฒนา ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง	✓	แก้ไขเป็น หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ร่วมคิด ร่วมทำ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง
1.3 หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศวิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ผสมผสานผ่านกิจกรรม การนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์ ด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย มีสัดส่วนการออนไลน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40	✓	แก้ไขเป็น หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมีวัตถุประสงค์ กระบวนการที่ชัดเจนต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพผสมผสานผ่านกิจกรรม การนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา		
2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
2.3 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา		

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
3.1. การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		
3.1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล	✓	
3.1.2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติค่านิยม	✓	แก้ไขเป็น การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม
3.1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	✓	คงเดิม
3.1.4 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ในชีวิต	✓	แก้ไขเป็น การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ผ่านสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน
3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		
3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา	✓	คงเดิม
3.2.2 การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ	✓	คงเดิม
3.2.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้	✓	คงเดิม
3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		
3.3.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนวคิดสำคัญของการประเมิน เพื่อการเรียนรู้ คือ การประเมินในห้องเรียนขณะที่ จัดการเรียนการสอน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันสูง ผ่านคำถามให้คิด ฟัง และให้คำตอบเพื่อสะท้อนความคิดออกมา การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ซึ่งจะใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic	✓	แก้ไขเป็น การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่จัดการเรียนการสอน เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formative Assessment) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
Assessment) โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบ การประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)		
3.3.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักใน การเรียนรู้ของตนเอง การประเมินเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประเมินตนเองว่ารู้อะไร ทำอะไรได้ และใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และ กลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	✓	แก้ไขเป็น การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3.3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรเพียงใดโดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตานแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)	✓	แก้ไขเป็น การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตานแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา		
ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)		
1) ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	แก้ไขเป็น คณะศึกษานิเทกศก์ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาหารนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)
2) ผู้นิเทศสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัด	-	ตัดทิ้ง นำไปรวมในข้อ 3

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
กิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) (วิธีนิเทศแบบ Online)		
3) ผู้นิเทศวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	แก้ไขเป็น ผู้นิเทศสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)
4) ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
5) ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ online)	✓	แก้ไขเป็น ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา
ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)		
1) ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
2) ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
3) ประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	ควรเพิ่มเนื้อหา การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เพราะเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูคู่ร่วมพัฒนา (Buddy)
4) อบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	แก้ไขเป็น อบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
5) ผู้รับการนิเทศนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
6) ผู้รับการนิเทศจับคู่ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising- B)		
1) ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
2) ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
3) ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
4) ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)		
1) ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูลทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลการของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	ระบุขั้นตอนให้แตกต่างจากการสะท้อนผลการนิเทศ ในขั้นตอนที่ 3
2) ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
3) ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
ขั้นที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวก และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing &Sharing-RS)		

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
1) ผู้นิเทศจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
2) ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือก และนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัล เกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	✓	คงเดิม
3) ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)	✓	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา		
5.1 การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
5.2 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
5.3 การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษา		
6.1 ผู้รับการนิเทศมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน	✓	คงเดิม
6.2 ผู้รับการนิเทศนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓	คงเดิม

จากตาราง 26 ผู้วิจัยได้นำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 องค์ประกอบของรูปแบบ และแก้ไขภาพรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้สวยงามและเข้าใจง่าย แสดงดังภาพ 10

ได้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สมบูรณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพ 10 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ รายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา

เป็นส่วนที่กล่าวถึงทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และ การวัดและประเมินผล โดยมีหลักการดังนี้

1) หลักการมีส่วนร่วม คือ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

2) หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ร่วมคิด ร่วมทำ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง

3) หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมี วัตถุประสงค์ กระบวนการที่ชัดเจนต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ผสมผสานผ่านกิจกรรมการนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา

1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหารูปแบบการนิเทศการศึกษา

เป็นสาระความรู้ที่กำหนดให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยกำหนดเนื้อหาสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย

1) การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.1) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคล ในเรื่อง 1) ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ 2) ความพร้อมด้านสติปัญญา 3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม 4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และ 5) ความพร้อมด้านสังคม

1.2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม

1.3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

1.4) การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ผ่านสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

2.2) การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ

2.3) การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้

3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่จัดการเรียนการสอน เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formative Assessment) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

3.2) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตานแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการนิเทศระหว่างการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ โดยได้นำแนวคิดของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มีกระบวนการนิเทศดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ประกอบด้วย

1. คณะศึกษานิเทศก์ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศจัดการประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ผู้นิเทศจัดการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ผู้รับการนิเทศนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอพพลิเคชั่น Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)

6. ผู้รับการนิเทศจับคู่คู่สัญญาการนิเทศ เพื่อเป็นครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประกอบด้วย

1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (รูปแบบ Online)

ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing & Sharing-RS) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการนิเทศ ได้แก่

1) การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ เงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย

1) ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน

2) ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3) ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและมีทักษะการนิเทศเป็นอย่างดี

ขั้นที่ 2.3 ผลการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นเอกสารที่จะนำไปใช้ในขั้นตอนของการทดลองใช้รูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูผู้สอน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพที่เข้าร่วมในกิจกรรมการอบรม ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนของการนิเทศการศึกษา ตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

มัธยมศึกษา และเป็นเอกสารเพื่อให้รายละเอียดแก่ผู้ที่จะนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ ได้ศึกษาและทำความเข้าใจก่อนใช้ มีองค์ประกอบดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการนิเทศ วัตถุประสงค์ บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศตามรูปแบบ

บทที่ 2 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และผลลัพธ์การนิเทศ

บทที่ 3 การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning)
ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing)
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising)
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating)
ขั้นตอนที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing & Sharing)

บทที่ 4 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

บทที่ 5 เครื่องมือการนิเทศการศึกษา

การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ ช่วยให้ครูสามารถเข้าใจและนำแนวทางการนิเทศไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือได้รับการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความเหมาะสมก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข

คู่มือการใช้รูปแบบฯ ตามฉันทามติของ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผลการตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบฯ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาพรวมของคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.73) และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยสรุปดังตาราง 27

ตาราง 27 ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ความเหมาะสมในภาพรวมของคู่มือการใช้รูปแบบ			
1. ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของแต่ละส่วน	4.80	0.45	มากที่สุด
3. การแบ่งเนื้อหาและการเรียงลำดับของเนื้อหาแต่ละส่วน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความชัดเจนและถูกต้องของคำชี้แจง	4.80	0.45	มากที่สุด
5. รูปแบบการพิมพ์และความน่าสนใจของรูปเล่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
6. แหล่งอ้างอิง หรือบรรณานุกรม	4.60	0.55	มากที่สุด
ส่วนที่ 1 บทนำ			
1.1 ความเป็นมาของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 การเขียนวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ มีความชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
2.1 ความถูกต้องและครบถ้วนขององค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบทุกด้านในรูปแบบการนิเทศการศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 เนื้อหาแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
2.4 การใช้ภาษามีความถูกต้อง สื่อสารให้ผู้ใช้รูปแบบการนิเทศเข้าใจ ตรงประเด็น	4.80	0.55	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
3.1 ความถูกต้องชัดเจน และความสอดคล้องของขั้นตอนในแต่ละขั้น สามารถนำรูปแบบการนิเทศ ไปสู่การปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.2 วัตถุประสงค์การดำเนินงานแต่ละขั้นตอน สอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือที่ใช้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 ปฏิทินการนิเทศ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 รูปแบบกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบ onsite และ online มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
ส่วนที่ 4 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา			
4.1 หลักการและเหตุผล มีความสมเหตุสมผลของการพัฒนาหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 วัตถุประสงค์ มีความมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 เป้าหมาย ระบุเป้าหมายความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	4.40	0.55	มาก
4.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระบุถึงผลที่จะเกิดกับครูผู้สอนและนักเรียนชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 หลักสูตรการอบรม กำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.6 ตารางการอบรม กำหนดกิจกรรมที่ความเหมาะสมตามระยะเวลา และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในเนื้อหา	4.20	0.45	มาก
4.7 กิจกรรมการอบรม			
4.7.1 กิจกรรมการอบรมมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน เน้นการฝึกปฏิบัติจริง มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาการอบรม	4.80	0.45	มากที่สุด
4.7.2 กิจกรรมการอบรมกระตุ้นให้ครูได้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
4.7.3 กิจกรรมการอบรมทำให้ครูได้รับความรู้ และเกิดทักษะ ในการนำไปพัฒนาต่อยอดต่อไป	4.80	0.45	มากที่สุด
4.8 ระยะเวลาในการอบรม กำหนดระยะเวลาการอบรม จำนวน 12 ชั่วโมง (2 วัน)	4.20	0.45	มาก
4.9 การประเมินผลหลักสูตรการอบรม			
4.9.1 มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.9.2 วิธีการวัดและประเมินผล เหมาะสมกับกิจกรรมการนิเทศ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.9.3 เครื่องมือวัดและประเมินผล เหมาะสมกับกิจกรรมการนิเทศ	4.40	0.55	มาก

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ส่วนที่ 5 เครื่องมือการนิเทศ			
5.1 เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละขั้นตอน	4.40	0.55	มาก
5.2 เครื่องมือมีความสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศ ในแต่ละขั้นตอน	4.40	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.73**	**0.21**	**มากที่สุด**

จากตาราง 27 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ ควรระบุเป็นค่าร้อยละของครูที่เข้ารับการพัฒนา
2. เปลี่ยนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. ในส่วนที่ 4 หลักสูตรการอบรม ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง วิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้ความรู้แก่ครูที่เป็นคู่ Buddy ซึ่งจำเป็นต้องทีความรู้ ความเข้าใจในเทคนิค กระบวนการของการนิเทศ
4. เนื้อหาในแต่ละ Module ควรเป็นการสรุปจากนักการศึกษาหลายๆท่าน และวิธีการสอนที่เสนอแนะไว้ จะต้องเป็นวิธีสอนที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้ในแต่ละด้าน ซึ่งจะต้องสามารถพัฒนาได้อยู่แล้ว แต่จะแสดงอย่างไรให้เห็นว่า วิธีการแต่ละวิธีสามารถพัฒนาสมรรถนะอะไรบ้าง
5. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ครูผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ และเชื่อมโยงกับแผนการจัดการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามกระบวนการนิเทศ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B) ขั้นที่ 4 การประเมินผล

การนิเทศ (Evaluating-E) ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Sharing & Reflecting-SR) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการนิเทศการศึกษา ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)

ผู้วิจัยได้ประชุมหารือกับทีมศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และจัดลำดับปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ควรแก้ไข ซึ่งผลจากการประชุมสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แต่ยังไม่พัฒนาต่อไปถึงสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ครูยังขาดความรู้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิควิธีกระบวนการ และวิธีการวัดและประเมินผลในแบบการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) และการประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming)

และเพื่อยืนยันผลจากการประชุม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อหาดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 60 คน จาก 30 โรงเรียน ซึ่งสมัครเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ขั้นที่ 2) จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลไปวางแผนการนิเทศ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จัดทำแผนการนิเทศ ปฏิทินการนิเทศ และนำข้อมูลความต้องการจำเป็นไปใช้กำหนดเนื้อหาของการจัดการอบรมต่อไป

ผลการประเมินสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ เป็นส่วนสำคัญของขั้นการวางแผนการนิเทศ (Planning) เพราะจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาผู้รับการนิเทศต่อไปในขั้นที่ 2 รายละเอียดผลการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม แสดงดังตาราง 28

ตาราง 28 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.95	0.43	ปานกลาง	4.58	0.25	มากที่สุด	0.555	2
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	3.04	0.49	ปานกลาง	4.59	0.26	มากที่สุด	0.513	3
3	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.98	0.52	ปานกลาง	4.67	0.21	มากที่สุด	0.574	1
	รวม	**2.99**	**0.45**	**ปานกลาง**	**4.61**	**0.19**	**มากที่สุด**	**0.547**	**-**

จากตาราง 28 พบว่า ภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.04) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.98) และด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.95) ตามลำดับ

ภาพรวมของสภาพอันพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) ตามลำดับ

ผลความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมเท่ากัน 0.547 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.574) รองลงมาคือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.555) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.513) ตามลำดับ

ตาราง 29 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ที่	ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1	การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.26	0.76	ปานกลาง	4.59	0.50	มากที่สุด	0.407	9
2	การวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	2.89	0.52	ปานกลาง	4.52	0.51	มากที่สุด	0.564	6
3	การวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)	2.85	0.53	ปานกลาง	4.37	0.56	มาก	0.533	7
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	2.74	0.59	ปานกลาง	4.41	0.50	มาก	0.609	4
5	การออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน	2.89	0.58	ปานกลาง	4.56	0.51	มากที่สุด	0.574	5
6	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.96	0.52	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด	0.652	1
7	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน	3.07	0.62	ปานกลาง	4.52	0.58	มากที่สุด	0.472	8
8	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม	2.93	0.47	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด	0.617	3
9	การเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	2.85	0.53	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด	0.638	2
	รวม	**2.95**	**0.43**	**ปานกลาง**	**4.58**	**0.25**	**มากที่สุด**	**0.555**	

จากตาราง 29 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.26) รองลงมา คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

($\overline{X}$ = 3.07) และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.96) ตามลำดับ

สภาพอันพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.89) รองลงมาคือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.74) และการเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67) ตามลำดับ

ผลความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.555) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.652) รองลงมาคือ การเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.638) และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($PNI_{modified}$ = 0.617) ตามลำดับ

ตาราง 30 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ที่	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน	2.96	0.44	ปานกลาง	4.70	0.47	มากที่สุด	0.587	2
2	จัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียนและผู้เรียนครูผู้สอน	3.07	0.73	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด	0.543	4
3	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.89	0.51	ปานกลาง	4.56	0.51	มากที่สุด	0.577	3
4	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง	2.81	0.56	ปานกลาง	4.30	0.61	มาก	0.530	5
5	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน	3.11	0.58	ปานกลาง	4.63	0.49	มากที่สุด	0.488	6
6	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้	2.81	0.56	ปานกลาง	4.52	0.51	มากที่สุด	0.608	1

ที่	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
	การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง								
7	การใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น	3.19	0.62	ปานกลาง	4.44	0.64	มาก	0.369	9
8	กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)	3.26	0.53	ปานกลาง	4.78	0.42	มากที่สุด	0.466	7
9	การใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)	3.22	0.64	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด	0.450	8
	รวม	**3.04**	**0.49**	**ปานกลาง**	**4.59**	**0.26**	**มากที่สุด**	**0.513**	

จากตาราง 30 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials) อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.26) รองลงมา คือ การใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials) อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.22) และการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.19) ตามลำดับ

สภาพอันพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.78) รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียนและผู้เรียนครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.74) และจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70) ตามลำดับ

ผลความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.513) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.608) รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.587) และกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($PNI_{modified}$ = 0.577) ตามลำดับ

ตาราง 31 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ที่	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	การวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน	3.15	0.72	ปานกลาง	4.85	0.36	มากที่สุด	0.488	6
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	2.78	0.64	ปานกลาง	4.52	0.51	มากที่สุด	0.625	3
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูงของผู้เรียน	2.81	0.62	ปานกลาง	4.70	0.47	มากที่สุด	0.672	1
4	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง	3.33	0.68	ปานกลาง	4.80	0.42	มากที่สุด	0.435	7
5	การสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน	3.15	0.72	ปานกลาง	4.41	0.36	มาก	0.400	8
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	2.85	0.53	ปานกลาง	4.52	0.70	มากที่สุด	0.585	5
7	มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง	2.89	0.51	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด	0.616	4
8	กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	2.85	0.53	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด	0.663	2
	รวม	**2.98**	**0.52**	**ปานกลาง**	**4.67**	**0.21**	**มากที่สุด**	**0.574**	**-**

จากตาราง 31 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{\mathbf{X}}$ = 2.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.33) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.15) เท่ากันกับการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.15) และมีเครื่องมือ

ที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.89) ตามลำดับ

สภาพอันพึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.85) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80) และกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.74) ตามลำดับ

ผลความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.574) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูงของผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.672) รองลงมาคือ กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.663) และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.625) ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำผลการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มาจัดเรียงลำดับความสำคัญและความต้องการจำเป็นเร่งด่วนของการประเมินแต่ละด้าน พบว่าทุกตัวชี้วัดล้วนมีความสำคัญ จึงนำไปเป็นประเด็นของการจัดทำหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้สำหรับกระบวนการการนิเทศในขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing)

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing - I)

ในขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่ผู้นิเทศต้องการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแก่ผู้รับการนิเทศ ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศในรูปแบบออนไซต์ โดยผู้วิจัยได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยให้ผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมสมัครโดยกรอกข้อมูลผ่าน Google Form ในห้วงระยะเวลาที่กำหนด ได้จำนวนผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 60 คน จากนั้นผู้รับการอบรมพัฒนา ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form และเข้าร่วมการประชุมออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน และนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูจำนวน 2 วัน

ในกิจกรรมการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากร คือ นายเอกสิทธิ์ ปิยะแสงทอง นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และเป็นคณะกรรมการในการจัดทำร่างหลักสูตร

ฐานสมรรถนะ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอบรมนี้มีทั้งการบรรยายให้ความรู้และฝึกปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การสาธิตการสอน และการออกแบบการวัดและประเมินผล ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ครูมีความสนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกกิจกรรมเป็นอย่างดี

ในการอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งก่อนและหลังเข้ารับการอบรมพัฒนา ซึ่งมีผลการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมพัฒนาและหลังการอบรมพัฒนา ดังแสดงในตาราง 32

ตาราง 32 ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คะแนนก่อนและหลังเข้ารับการอบรมพัฒนา (n=60คน)

การวัด	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	Post-Pre	n	Mean rank	Sum of Ranks	Z	p-value
ก่อนอบรม	20	12.66	1.54	Negative Ranks	0	.00	0.00	-6.715*	0.00
หลังอบรม	20	17.21	1.45	Positive Ranks	60	30.00	1770.00		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 พบว่า ผลการทดสอบก่อนการอบรมพัฒนาและหลังการอบรมพัฒนาของกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.66 และ 17.21 ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบโดยใช้ wilcoxon Signed Ranks Test ปรากฏว่าได้ค่า Z เท่ากับ -6.715 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่า หลังการอบรมพัฒนาคะแนนการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการอบรมพัฒนา

ในระหว่างการอบรมพัฒนา ผู้วิจัยได้ให้ผู้รับการพัฒนาจับคู่ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน ตามเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Development Supervision) ซึ่งครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) จะต้องร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะร่วมกันตลอดระยะเวลาของการนิเทศติดตาม และหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมพัฒนาแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างกลุ่มแอพพลิเคชั่นไลน์ (Line Application) “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” เพื่อเป็นช่องทางของการสื่อสารแก่สมาชิกในกลุ่ม และใช้แอพพลิเคชั่น Padlet เป็นกระดานโพสต์นำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ภาพ 11 แสดงกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา วันที่ 19-20 กันยายน 2567 ณ โรงแรมน่านตรึงใจ จังหวัดน่าน

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแสดงผลในตาราง 33

ตาราง 33 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านที่ 1 เนื้อหาการอบรม			
1. เนื้อหาการอบรมมีความชัดเจนและครอบคลุมทุกหัวข้อที่ควรจะเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม	4.70	0.47	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.85	0.36	มากที่สุด
4. เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนได้จริง	4.93	0.27	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5. เนื้อหาการอบรมมีการลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	4.48	0.51	มาก
ด้านที่ 2 วิทยากร			
6. วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่บรรยาย	4.81	0.41	มากที่สุด
7. วิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย	4.78	0.42	มากที่สุด
8. วิทยากรสามารถตอบคำถามและชี้แจงข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน	4.70	0.47	มากที่สุด
9. วิทยากรสามารถทำให้การอบรมมีความน่าสนใจ	4.67	0.48	มากที่สุด
10. วิทยากรมีทักษะการสื่อสารที่ดีและทำให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม	4.93	0.27	มากที่สุด
ด้านที่ 3 อาคารสถานที่ และระยะเวลา			
11. สถานที่จัดอบรมมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.96	0.19	มากที่สุด
12. สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมครบถ้วนและเพียงพอ	4.93	0.27	มากที่สุด
13. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.44	0.51	มาก
14. การจัดตารางเวลาการอบรมมีความยืดหยุ่น	4.78	0.42	มากที่สุด
15. สถานที่จัดอบรมมีความสะดวกในการเดินทาง	4.41	0.47	มาก
ด้านที่ 4 การประยุกต์ใช้ได้จริง			
16. เนื้อหาการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้ทันที	4.85	0.36	มากที่สุด
17. ความรู้ที่ได้รับสามารถช่วยแก้ปัญหาในงานได้จริง	4.63	0.49	มากที่สุด
18. เนื้อหาการอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะการสอนได้ดีขึ้น	4.78	0.42	มากที่สุด
19. ความรู้ที่ได้รับส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.56	0.51	มากที่สุด
20. โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้	4.93	0.27	มากที่สุด
สรุป	**4.74**	**0.15**	มากที่สุด

จากตาราง 33 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.74) และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากัน 4 รายการ ได้แก่ เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนได้จริง ($\overline{X}$ = 4.93) วิทยากรมีทักษะการสื่อสารที่ดีและทำให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 4.93) สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมครบถ้วนและเพียงพอ ($\overline{X}$ = 4.93) และโดยรวมแล้วท่านพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้ ($\overline{X}$ = 4.93) ส่วนรายการอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนา ได้มีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. เนื้อหาการอบรมมีความน่าสนใจ มีประโยชน์ และเหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของไทยในอนาคตซึ่งจะขับเคลื่อนสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะในอนาคตอันใกล้นี้

2. วิทยากรมีความรู้ อธิบายได้ชัดเจน กิจกรรมการฝึกปฏิบัติเหมาะสม ทำให้เข้าใจเนื้อหาของการอบรมชัดเจนทุกประเด็น

3. ควรจัดกิจกรรมการอบรม ขยายผล ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

4. ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพราะการได้เห็นตัวอย่างที่หลากหลาย จะเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เข้าอบรมผ่านตัวอย่างที่ดี

5. ควรมีการเผยแพร่ตัวอย่างของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นตัวอย่างที่ดี

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B)

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้สอบถามความสมัครใจของผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 60 คน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ปรากฏว่ามีครูที่สนใจเข้าร่วมการนิเทศ จำนวน 27 คน เป็นครูผู้สอนจากหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นครูทั้ง 27 คน ได้จับคู่กันเพื่อตกลงเป็น ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) ของกันและกัน เพื่อทำหน้าที่เป็นเพื่อนที่ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิด ตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และร่วมกิจกรรมการนิเทศ ตลอดกิจกรรมการนิเทศ

ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แล้วแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ แล้วนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน โดยมีผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher)ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง จากนั้น ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) และผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ

ภาพ 12 แสดงกิจกรรมการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู กลุ่มเป้าหมาย ช่วงระยะเวลา วันที่ 4 – 15 พฤศจิกายน 2567

ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา โดยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 3 ข้อ ได้แก่

1. ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. ความสามารถของครูในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา โดยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 3 ข้อ แสดงดังตาราง 34

ตาราง 34 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวม

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4.41	0.25	มาก
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4.50	0.31	มากที่สุด
3	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4.15	0.85	มาก
	รวม	**4.35**	**0.60**	**มาก**

จากตาราง 34 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) รองลงมาคือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($\overline{X}$ = 4.41) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($\overline{X}$ = 4.15) ตามลำดับ

ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา แยกเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน มีผลประเมิน ดังนี้

ตาราง 35 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.41	0.57	มาก
2	ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา	4.04	0.44	มาก
3	ครูผู้สอนวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.89	0.64	ปานกลาง
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	3.78	0.42	ปานกลาง
5	ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ	4.59	0.50	มากที่สุด
6	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.85	0.36	มากที่สุด
7	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน	4.63	0.49	มากที่สุด
8	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.81	0.41	มากที่สุด
9	ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องใกล้ตัว สถานการณ์จริงที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
	รวม	**4.41**	**0.25**	**มาก**

จากตาราง 35 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41) เพื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า ข้อที่ครูดำเนินการได้ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.85) รองลงมา คือ ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.81) ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องใกล้ตัว สถานการณ์จริงที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.67) ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน ($\overline{X}$ = 4.63) และครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.59) ตามลำดับ

ทั้งนี้ คณะกรรมการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ได้ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดังนี้

...ครูส่วนใหญ่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างชัดเจน ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร และเลือกมาตรฐาน ตัวชี้วัด มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมเป็นกิจกรรมแบบ Active Learning เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมค่อนข้างมาก และกิจกรรมมีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมระดมสมอง กิจกรรมการสืบเสาะความรู้ และการนำเสนอผลงาน นับว่าครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ค่อนข้างดี สิ่งที่เห็นได้น้อยที่สุดในการนิเทศ คือการให้นักเรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนยังไม่คุ้นชินกับลักษณะกิจกรรมแบบต่างๆในการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลายเค้าก็จะพบรูปแบบกิจกรรมที่เค้าชอบ และเรียนรู้ได้ดีขึ้น ครูต้องวิเคราะห์เด็ก รู้จักเด็ก และช่วยเด็กเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุด

(ศึกษานิเทศก์, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู เปลี่ยนแปลงไปมาก เมื่อก่อนจะเห็นครูสอนแบบบรรยาย และมีใบงานกิจกรรมให้นักเรียนทำท้ายคาบ แต่หลังจากครูถูกฝึกให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูสามารถออกแบบกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่ใช้การสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา แสดงบทบาทสมมุติ น่าจะทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...ครูผู้รับการนิเทศสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดีมากยิ่งขึ้น เข้าใจตัวชี้วัดระหว่างทาง ปลายทาง และนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมมากที่สุดด้วยกระบวนการกิจกรรมที่กลากหลายและเชื่อมโยงกันได้ดี ตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป การออกแบบการวัดและประเมินผลก็สอดคล้องกับกิจกรรมและมีการประเมินต่อเนื่องกันตลอดทั้งคาบ

(ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

ตาราง 36 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน	4.33	0.48	มาก
2	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน และผู้เรียน-ครูผู้สอน	4.56	0.51	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
3	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.37	0.49	มาก
4	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง	4.44	0.51	มาก
5	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน	4.63	0.49	มากที่สุด
6	ครูผู้สอนครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง	4.41	0.50	มาก
7	ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น	4.67	0.48	มากที่สุด
8	ครูผู้สอนใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)	4.63	0.49	มากที่สุด
9	ครูผู้สอนมีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)	4.48	0.51	มาก
	รวม	**4.50**	**0.31**	**มากที่สุด**

จากตาราง 36 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เพื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า ข้อที่ครูดำเนินการได้ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ($\overline{X}$ = 4.67) รองลงมาคือ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.63) ครูผู้สอนใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.63) และครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน และผู้เรียน-ครูผู้สอน ($\overline{X}$ = 4.56) ตามลำดับ

ทั้งนี้ คณะกรรมการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) ได้ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดังนี้

...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ทำได้ระดับค่อนข้างดี จะเห็นว่าครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลา ครูสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการสอนแบบครูเป็นสำคัญ มาเป็นครูคือผู้อำนวยการเรียนรู้ คอยกระตุ้นการคิดของนักเรียนด้วยคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันในกลุ่ม ครูหลายคนสามารถนำองค์ความรู้ที่สอน มาเชื่อมโยงสู่สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนสนุกและเข้าใจว่าความรู้ที่ได้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร เป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

(ศึกษานิเทศก์, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...เราจะเห็นว่านักเรียนเค้ามีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น แรกๆนักเรียนก็ไม่ค่อยจะคุ้นชินกับการต้องไปเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะเค้าเคยชินกับการรับความรู้จากครูเป็นหลัก ผอ.เองในฐานะที่ต้องสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ก็ต้องหาแหล่งสืบค้นความรู้เพิ่มเติมให้กับเด็ก ก็ต้องหาคอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ตสำหรับการสืบค้นให้กับเด็กเพิ่มขึ้น เค้าก็เรียนรู้ได้มากขึ้น หลังๆมาครูเริ่มใช้เทคโนโลยีในการสอนมากขึ้น รูปแบบการสอนก็หลากหลายมากขึ้น เชื่อมโยงเนื้อหาให้นักเรียนได้เห็นภาพ สื่อ เหตุการณ์ สถานการณ์ ชัดเจนมากขึ้น

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...ในการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ เราจะพยายามให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด จะพยายามใช้กิจกรรมกลุ่มเพราะเพื่อนในกลุ่มจะช่วยดึงเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ไปด้วยกันได้ ซึ่งจากการนิเทศเราจะเห็นว่าครูเดินตรวจสอบการทำงานและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนไประหว่างเรียน ครูมีการตอบคำถามแต่ไม่ใช่การบอกคำตอบ อันนี้ครูทำได้ดี และจะเห็นว่าสมรรถนะที่ครูฝึกเด็กมีความหลากหลายมาก มีสรรถนะการทำงานร่วมกัน สมรรถนะการคิด สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการใช้เทคโนโลยี ต้องชื่นชมว่าครูสามารถจัดกิจกรรมได้ดีมากๆ

(ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

ตาราง 37 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน	4.48	0.51	มาก
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้	3.93	0.68	มาก
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน	4.11	0.51	มาก
4	ครูผู้สอนใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง	4.30	0.47	มาก
5	ครูผู้สอนมีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน	3.93	0.55	มาก
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	4.15	0.60	มาก
7	ครูผู้สอนมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.22	0.70	มาก
8	ครูผู้สอนกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.07	0.78	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
9	ครูผู้สอนประเมินวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจของผู้เรียนจากสถานการณ์จำลองที่กำหนด	3.89	0.64	มาก
	รวม	**4.00**	**0.85**	**มาก**

จากตาราง 37 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 4.00) เพื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า ข้อที่ครูดำเนินการได้ในระดับมาก คือ ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.48) รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง ($\overline{X}$ = 4.22) ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.15) ตามลำดับ

ทั้งนี้ คณะกรรมการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) ได้ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดังนี้

...ครูส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินผู้เรียนแบบไม่เป็นทางการมากขึ้น เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินการมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นต้น และมีการประเมินจากภาระงาน ชิ้นงานของนักเรียนหรือของกลุ่ม เช่น การประเมินจากการนำเสนอผลงาน ประเมินผลงาน เป็นต้น นอกจากครูเป็นผู้ประเมินแล้ว ยังให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโดยการโหวตผลงานที่ดีที่สุด การนำเสนอที่เจ๋งที่สุด

...สิ่งที่ครูควรทำหลังการประเมินคือการสะท้อนผลการประเมินให้กับนักเรียนในทันที ซึ่งจากการนิเทศครูบางคนยังขาดกิจกรรมส่วนนี้ไป อาจเนื่องมาจากระยะเวลาในคาบเรียนน้อยเกินไป สำหรับการสะท้อนเป็นรายบุคคล

(ศึกษานิเทศก์, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...การวัดและประเมินผลของครูมีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมจะเน้นที่การสอบวัดความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันจะใช้การประเมินจากชิ้นงาน ผลงาน และประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน เป็นต้น

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

...จะเห็นว่าเพื่อนครูมีความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนได้ กล่าวคือ ครูจะใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนในหลากหลายรูปแบบมากขึ้น บางครั้งอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินกันเอง คอมเมนท์กันเอง ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดในขั้นของการประเมินค่า และการประเมินผลของครูก็ใช้การประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ในส่วนที่นักเรียนไม่ได้ ครูก็จะย้ำ ซ้ำ ทวน จนนักเรียนสามารถไปต่อได้

(ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ, ผู้ให้ข้อมูล, 22 มกราคม 2568)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

ในขั้นตอนนี้ ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ และครูคู่ร่วมพัฒนา (Buddy Teacher) ได้ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สะท้อนผลของการปฏิบัติการสอน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ดี ในแต่ละสาระการเรียนรู้ต่างมีจุดเน้นของการพัฒนาสมรรถนะที่แตกต่างกัน จากสมรรถนะหลัก 6 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการตนเอง 2) สมรรถนะการคิดขั้นสูง 3) สมรรถนะการสื่อสาร 4) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 6) สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน พบว่า สมรรถนะที่ครูออกแบบให้เกิดผลลัพธ์กับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร และสมรรถนะการจัดการตนเอง ตามลำดับ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จะเน้นให้เกิดสมรรถนะการสื่อสาร ในขณะที่กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ จะให้ความสำคัญกับสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความสำคัญกับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นต้น

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูส่วนใหญ่ใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้เทคนิคการทำกิจกรรมซ้ำ ย้ำ ทวน ให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติบ่อยๆ จนเกิดความคุ้นชิน จนเกิดเป็นทักษะ ใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์จริง สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน จำลองสถานการณ์ เพื่อฝึกฝนกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และฝึกให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิด ถ่ายทอดผ่านการพูด การเขียน และสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ครูมีการเปลี่ยนแปลงในการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน ซึ่งในอดีตครูส่วนใหญ่ใช้การเก็บคะแนนจากการใช้แบบทดสอบเก็บคนแนนในแต่ละหน่วย แต่หลังจากการอบรมและการนิเทศ พบว่า ครูใช้วิธีการประเมิลผลแบบการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ได้แก่ การประเมินขณะที่จัดการเรียนกิจกรรมการเรียนรู้จากการสังเกต การสอบถามผ่านคำถามให้คิด ฟัง และให้คำตอบเพื่อสะท้อนความคิดออกมา และครูใช้การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง นำไปสู่การแก้ไขปรับตัว และเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

4. ครูเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้สอนเป็นโค้ช (Coach) และผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แก่ผู้เรียน คอยชี้แนะ ให้แนวทางการเรียนรู้ ชี้นำแหล่งสืบค้นข้อมูล นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

5. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในทางที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรม กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น จากการสะท้อนผลด้านผลที่เกิดกับนักเรียน ครูผู้สอนสะท้อนคิด ดังนี้

...นักเรียนตื่นเต้น กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น อยากทำกิจกรรมการขึ้น สนุกกับบทเรียนมากกว่าการสอนที่เน้นการบรรยายแบบเดิม

...นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแบบที่ตนเองถนัดและสนใจ ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

(ครูหนึ่ง, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

...การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ตอนแรกๆเด็กไม่ค่อยกล้าตอบ แต่เมื่อครูให้แนวทางคำตอบ เด็กสามารถตอบได้ เมื่อครูซักถามบ่อย ๆ กับเด็กทุกคน โดยไม่ตัดสินว่าเป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด เด็กก็กล้าที่จะแสดงความเห็นมากยิ่งขึ้น

(ครูสอง, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

...การจัดกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เด็กมีพัฒนาการในทางที่ดีหลายๆอย่าง เช่น ฝึกความเป็นผู้นำ รู้จักการวางแผน รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการยอมรับในความแตกต่าง การรับฟังเหตุผลของผู้อื่น การช่วยเหลือกัน ความมีน้ำใจ และเกิดความสามัคคีในกลุ่ม

(ครูสาม, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

...การนำข่าว เหตุการณ์จริงที่เกิดในปัจจุบัน มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความสนใจ และอยากเรียนรู้ ไปค้นหาคำตอบ และนำมาอภิปรายในชั้นเรียน การใช้คำถามชวนคิดเป็นทักษะสำคัญที่ครูต้องฝึกนำมาใช้กับนักเรียนบ่อยๆ

(ครูสี่, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

...นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างชัดเจน จากแรกที่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ก็จะพูดแสดงความคิดเห็นมากขึ้น การนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียนก็มีความฉะฉานมากขึ้น ไม่เขินอาย เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการด้านสมรรถนะการสื่อสารชัดเจนมากที่สุด

(ครูห้า, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

....การใช้สื่อ เทคโนโลยี และการนำเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวในชีวิตจริง ข่าวในปัจจุบัน ช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนได้ดี ครูมีหน้าที่ชี้แนะช่องทางในการหาคำตอบ และให้โจทย์นักเรียนในการค้นคว้าหาคำตอบมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสนุกและมีส่วนร่วมมากที่สุด

(ครูหก, ผู้ให้ข้อมูล, 10 มกราคม 2568)

ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Sharing & Reinforcing -SR)

ผู้วิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับการนิเทศ จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

จากนั้นคณะผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด จากนั้นนำผลงานที่ได้รับรางวัลเผยแพร่ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ พร้อมทั้งให้ครูกลุ่มเป้าหมายทุกคนขยายเครือข่ายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยเป็นครูคู่พัฒนาวิชาชีพให้กับครูกลุ่มเป้าหมายรุ่นต่อไป

ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แสดงไว้ตามตาราง 38

ตาราง 38 สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ของครูผู้สอนเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ด้าน	จุดเด่น	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1. ครูสามารถกำหนดเป้าหมายสมรรถนะหลัก (Key Competencies) ได้ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	1. ครูยังขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับแนวคิดของสมรรถนะ ทำให้การกำหนดตัวชี้วัดหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ยังไม่ครอบคลุม	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	2. การออกแบบแผนการสอนเริ่มมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและสถานการณ์ที่นักเรียนเผชิญ	2. ขาดการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	2. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูในกลุ่มสาระเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน
	3. มีการนำหลักการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้ในขั้นตอนการออกแบบ		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลอง การทำงานกลุ่ม และโครงงาน	1. กิจกรรมบางส่วนยังเน้นการถ่ายทอดความรู้มากกว่าการพัฒนาสมรรถนะ	1. พัฒนากิจกรรมที่ตอบโจทย์สมรรถนะมากขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ
	2. ครูบางท่านสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนได้ดี	1. นักเรียนบางกลุ่มขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม	2. ใช้เทคนิคจิตวิทยาเชิงบวกในการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน
		2. ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ยังมีจำกัด	3. จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น สื่อ

ด้าน	จุดเด่น	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
			ออนไลน์หรืออุปกรณ์การเรียน
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1. มีความพยายามใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบประเมินตนเอง แบบสังเกต และแฟ้มสะสมงาน	1. ครูบางท่านยังยึดติดกับการวัดผลแบบเดิม เช่น การใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ	1. พัฒนาเครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลที่สอดคล้องกับสมรรถนะให้มีมาตรฐานเดียวกัน
	2. เริ่มนำแนวทางการประเมินสมรรถนะที่เน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์มาใช้	2. ขาดเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการวัดสมรรถนะผู้เรียน	2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีช่วยในการประเมิน เช่น การบันทึกผลในระบบออนไลน์
		3. การเก็บข้อมูลประเมินผลที่ต้องประเมินความก้าวหน้า ต้องประเมินบ่อยครั้ง และประเมินรายบุคคล ทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น	3. ลดภาระงานด้วยการออกแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ

สรุปแนวทางแก้ไขปัญหาของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1. พัฒนาความรู้และทักษะครู

1.1 จัดการอบรมและกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.2 สนับสนุนการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เช่นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครู

2.1 จัดเวที PLC อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2.3 ใช้เทคโนโลยีสร้างชุมชนการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์

3. ปรับปรุงสื่อและทรัพยากร

3.1 สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สมรรถนะ

3.2 จัดหางบประมาณหรือแหล่งสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสื่อและอุปกรณ์

4. สร้างระบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ

4.1 พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผลที่เน้นกระบวนการพัฒนาของนักเรียน

4.2 ลดภาระครูด้วยการใช้เครื่องมือดิจิทัลและระบบจัดการข้อมูลอัตโนมัติ

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

หลังเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy Teacher) ครูผู้รับการนิเทศ ได้ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ มีผลดังแสดงในตาราง 39

ตาราง 39 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. หลักการนิเทศการศึกษา			
1.1 หลักการของการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสม	4.52	0.51	มากที่สุด
1.2 หลักการของการนิเทศสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.63	0.49	มากที่สุด
1.3 หลักการของการนิเทศส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง	4.56	0.51	มากที่สุด
1.4 หลักการของการนิเทศส่งเสริมนโยบาย Anytime Anywhere ของกระทรวงศึกษาธิการ	4.41	0.50	มาก
2. วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา			
2.1 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	4.67	0.48	มากที่สุด
2.2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของครู	4.41	0.50	มาก
2.3 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของครู	4.52	0.51	มากที่สุด
3. เนื้อหาการนิเทศการศึกษา			
3.1 เนื้อหาของการนิเทศมีความทันสมัยและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.70	0.47	มากที่สุด
3.2 เนื้อหามีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู	4.63	0.49	มากที่สุด
3.3 เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้จริง	4.52	0.51	มากที่สุด
3.4 เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม	4.26	0.45	มาก
3.5 เนื้อหามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู	4.74	0.45	มากที่สุด
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา			
4.1 กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท	4.41	0.50	มาก
4.2 กระบวนการนิเทศช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครู	4.56	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4.3 กระบวนการนิเทศเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.37	0.49	มาก
4.4 กระบวนการนิเทศ กำหนดกิจกรรมการนิเทศแบบพบหน้าและแบบออนไลน์ได้ความเหมาะสม	4.37	0.49	มาก
4.5 กระบวนการนิเทศ มีการจัดลำดับขั้นตอนของการนิเทศได้อย่างเหมาะสม และต่อเนื่องทุกขั้นตอน	4.56	0.51	มากที่สุด
4.6 ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ	4.52	0.51	มากที่สุด
4.7 ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4.48	0.51	มาก
4.8 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.63	0.49	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา			
5.1 วิธีการวัดและประเมินผลมีความชัดเจน	4.37	0.49	มาก
5.2 การวัดและประเมินผลสะท้อนถึงผลการพัฒนาของครู	4.59	0.50	มากที่สุด
5.3 เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม	**4.52**	**0.34**	มากที่สุด

จากตาราง 39 พบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) และเมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า เนื้อหา มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู มีระดับคะแนนสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.74) ถัดมาคือรายการเนื้อหาของการนิเทศมีความทันสมัยและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ($\overline{X}$ = 4.70) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\overline{X}$ = 4.63) และ เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม สอดคล้องวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.63) ตามลำดับ ส่วนประเด็นอื่นๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดทุกรายการ นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องตระหนัก โดยเฉพาะการคิดต่อยอดให้นักเรียนมีสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ต่อไป

2. รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานนี้ มีความสะดวกในด้านการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตลอดเวลา ลดระยะเวลาของการเดินทางไปนิเทศแบบพบหน้าที่โรงเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเข้าใจ และให้ความสำคัญต่อการนิเทศชั้นเรียนให้มากขึ้น เพราะเป็นการกระตุ้นครู ให้ใส่ใจกับการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น

4. ควรส่งเสริมและกระตุ้นครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่ และมีกิจกรรมการคัดเลือก Best Practice ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review) วิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีคุณสมบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้ 1) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล ก.ต.ป.น. ต้นแบบ ระดับประเทศ และ 3) เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นต้นแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา หรือการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้ 1) เป็นผู้มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอกทาง การบริหารการศึกษาหรือการนิเทศการศึกษา 2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารทางการศึกษา หรือการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) เป็นผู้ที่มีผลงานเด่นชัดเป็นเชิงประจักษ์ ในการบริหารการศึกษา หรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 2 กลุ่มคณะ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางการศึกษาขึ้นไป และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางการศึกษาขึ้นไป และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แหล่งข้อมูล คือ ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษา 2) เป็นผู้มีผลงานทางวิชาการ ด้านการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา เช่น บทความ ตำรา งานวิจัย เป็นวิทยากร มีผลงานในการบริหารงานการศึกษาหรือการนิเทศการศึกษา มีหน้าที่กำกับดูแลงานการศึกษา 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในทางการบริหารสถานศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยสามารถแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เก็บรวมรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2.3 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการยกร่างรูปแบบการนิเทศ ในขั้นที่ 2.1 มาจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่แจ้งให้ทราบถึงความเป็นมาของรูปแบบการนิเทศ และองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ การนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ในการนิเทศ และหลักสูตรการฝึกอบรม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไข

ขั้นที่ 2.4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นกลุ่มเดียวกับผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในขั้นที่ 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เก็บรวมรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้สมัครใจเข้ารับการพัฒนาทั้งหมด และได้รับการอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบนิเทศความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐาน

สมรรถนะของครู โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3) ความสามารถในการวัดและประเมินผล แบบประเมินเป็นแบบวัดมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับครูผู้สอน ดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศผสมผสานและการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในการสอน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยวิทยากรที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เก็บรวมรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จากกระบวนการนิเทศทั้ง 5 ขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน จำนวน 27 คน ที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการนิเทศการศึกษา 2) วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา 3) เนื้อหาการนิเทศการศึกษา 4) กระบวนการนิเทศการศึกษา 5) การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการกัลยาณมิตร 3) หลักการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง (การใช้เทคโนโลยี) ทั้งรูปแบบออนไซด์ และออนไลน์ 4) หลักการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครู

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา คือ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้เกิด ประสิทธิภาพ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนการนิเทศ (Planning) 2) การเติมเต็ม (Informing) 3) การดำเนินการนิเทศ (Doing) 4) การประเมินผลการนิเทศ (Checking) 5) การพัฒนาขยายผล (Acting) องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) ประเมินการออกแบบ การเรียนรู้ 2) ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญ 2) ผู้นิเทศมีความรู้และความสามารถ 3) ผู้รับการนิเทศเปิดใจรับการพัฒนา

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร 2) หลักการกัลยาณมิตร ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ 3) หลักการใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบออนไซต์ และออนไลน์ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ 4)การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information) 3) การปฏิบัติการนิเทศ/พัฒนา (Implementing) 4) การประเมินผล (Evaluation) 5) การสร้างขวัญและกำลังใจ องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วย 1) ประเมินความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครู 2) ความสามารถในการจัดการสอนของครู 3) ประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศการศึกษา 4) ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ 1) ผู้รับการนิเทศมีความตั้งใจ 2) ผู้รับการนิเทศยอมรับคำแนะนำและพัฒนาตนเองต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารให้การสนับสนุน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา

การนิเทศการศึกษาองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษาองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา

เป็นส่วนที่กล่าวถึงทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และ การวัดและประเมินผล โดยมีหลักการดังนี้

1) หลักการมีส่วนร่วม คือ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

2) หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ร่วมคิด ร่วมทำ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง

3) หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมี วัตถุประสงค์ กระบวนการที่ชัดเจนต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ผสมผสานผ่านกิจกรรม การนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา

1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหารูปแบบการนิเทศการศึกษา

เป็นสาระความรู้ที่กำหนดให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยกำหนดเนื้อหาสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย

1) การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.1) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่อง 1) ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ 2) ความพร้อมด้านสติปัญญา 3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม 4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และ 5) ความพร้อมด้านสังคม

1.2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม

1.3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

1.4) การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ผ่านสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

2.2) การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ

2.3) การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้

3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่จัดการเรียนการสอน เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formative Assessment) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

3.2) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการนิเทศระหว่างการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ โดยได้นำแนวคิดของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มีกระบวนการนิเทศดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ประกอบด้วย

1. คณะศึกษานิเทศก์ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนาผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศจัดการประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ผู้นิเทศจัดการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ผู้รับการนิเทศนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)

6. ผู้รับการนิเทศจับคู่คู่สัญญาการนิเทศ เพื่อเป็นครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประกอบด้วย

1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการสะท้อนผลของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (รูปแบบ Online)

ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing & Sharing-RS) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัล เกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมิเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา

เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการนิเทศ ได้แก่

1) การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบประกอบด้วย

1) ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน

2) ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3) ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและมีทักษะการนิเทศเป็นอย่างดี

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษา มีผลการประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก

2.3 ผลการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทสการศึกษา ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา บทที่ 3 การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา บทที่ 4 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ บทที่ 5 เครื่องมือการนิเทศการศึกษา

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา มีผลการประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1 ในขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning) พบว่า ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่จำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามลำดับ

3.2 ในขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) พบว่า หลังการอบรมพัฒนาคะแนนการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการอบรมพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.3 ในขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervision) พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.35) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.41) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ที่สุด ($\overline{X}$ = 4.15)

3.4 ในขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) พบว่าครูมีการเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนได้เหมาะสมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนั้นพบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาสมรรถนะมากขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในทางที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรม กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น

3.5 ในขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing & Sharing-RS) พบว่า ครูสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน และต่างโรงเรียนได้ ครูส่วนหนึ่งสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจนสามารถเขียนรายงานเป็นผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้รับรางวัลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถเผยแพร่สู่สาธารณชนได้

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการนิเทศการศึกษา วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา เนื้อหาการนิเทศการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา และเงื่อนไขความสำเร็จ ในกระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) และขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริ,แรงเชิงบวก (Reinforcing & Sharing) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาและกระบวนการนิเทศการศึกษา มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากแนวคิดของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผสานกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบ (Joyce & weil, 2009, p. 72) โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาและแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ จากการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี และผลการศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาฯ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบ และองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง ไชยยา (2564) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบของการนิเทศ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา บุญมาก (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการนิเทศ และการวัดและประเมินผล

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า หลักการของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักกัลยาณมิตร และหลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักการทั้ง 3 ข้อนี้ จะช่วยให้รูปแบบการนิเทศการศึกษาการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่นำมาสู่การวิจัยในครั้งนี้ คือ เรื่องจำนวนของผู้นิเทศไม่เพียงพอ และระยะเวลาในการลงพื้นที่นิเทศชั้นเรียนของผู้นิเทศมีจำกัด เพราะหลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาข้อแรก ใช้หลักการมีส่วนร่วม ของ Vygotsky (1978) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งผู้นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูร่วมพัฒนาวิชาชีพ และครูผู้รับการนิเทศ ต้องมีส่วนร่วมกันในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมมือกันในการวางแผนการนิเทศที่เหมาะสมตามบริบท ร่วมกันนิเทศและให้การสะท้อนการนิเทศร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นยังใช้หลักการกัลยาณมิตรที่สอดคล้องกับ Glickman et al. (2014) ที่เน้นความสัมพันธ์เชิงบวกและการสนับสนุนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และรูปแบบการนิเทศนี้ยังมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) ผสมผสานการใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) และออนไลน์ (Online Supervision) สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ของ Graham (2006) ที่เน้นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรของผู้นิเทศ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ (2566) ที่ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และการนิเทศที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 3) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทั้งนี้เนื่องมาจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้เกิดจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิถึงแนวทางการนิเทศการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู แล้วดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษาดังกล่าวขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การกำหนดเป้าหมาย การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศ การเลือกใช้สื่อ และการประเมินความก้าวหน้า

ผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ที่กล่าวถึงความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัยนา ฉายวงค์ (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ซึ่งพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดทำเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความสามรถด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อพัฒนาความสารถด้านการจัดทำรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ได้แบ่งความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกออกเป็นทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และทักษะการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า เนื้อหาของการนิเทศมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วยเนื้อหาย่อยในเรื่องดังนี้ 1.1) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ที่ครูต้องแยกแยะระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็น ด้านความรู้ความสามารถ ด้านประสบการณ์ ด้านความพร้อมของสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ 1.2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งครูและนักเรียนต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย คือสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitudes) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956) ที่แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้านหลัก คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย 1.3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของ Knowles (1984) ที่เน้นว่าผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง และการออกแบบการวัดและประเมินผล ที่เน้นการประเมินที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะ เจตคติ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับ แนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ของ Wiggins (1993) ที่เน้นการประเมินผ่านภาระงานที่มีความหมาย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วยเนื้อหาย่อยในเรื่องดังนี้ 2.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา มีความสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory - ELT) ของ David Kolb (1984) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงและการสะท้อนผล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ผ่านการลงมือทำและการคิดวิเคราะห์ ทฤษฎีนี้ถูกใช้ในด้านการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะ

การคิดและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.2) การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายวิชา หลายสาขา หรือหลายทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาได้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.3) การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow (1943) ที่ระบุว่าความต้องการในการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตนเอง และ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วยเนื้อหาย่อย ดังนี้ 3.1) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ Black and Wiliam (1998) ซึ่งได้เสนอว่าการประเมินไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แต่ควรเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง 3.2) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้สะท้อนคิด (Reflective Learning) ของ Donald Schön (1983) ที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะได้ผ่านกระบวนการคิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.3) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินสรุปผล (Summative Assessment) ที่มุ่งเน้นการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื้อหาของการนิเทศในองค์ประกอบที่ 3 นี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล ปะละใจ, และพัชราวลัย มีทรัพย์ (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้

2.4 องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Sharing & Reinforcing) จะเห็นว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม และเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการนิเทศของนักการศึกษา ได้แก่ สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 84-88); สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551); นภาพร วงษาญาติ (2551); วชิรา เครือคำอ้าย (2552, น. 184-204); วัชรา เล่าเรียนดี (2553, น. 114);

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555); สุวดี อุปปินใจ (2566); Copland and Boyan (1978); Glickman (1990); Has (1995) แล้วนำมากำหนดให้เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.574) รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.555) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.513) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาของการนิเทศการศึกษาและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกับทีมศึกษานิเทศก์ และสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามและนำผลการวิเคราะห์รายด้านมาหาความต้องการจำเป็นเร่งด่วน (PNI modified) เพื่อกำหนดเป็นประเด็นของการนิเทศและหัวข้อสำหรับการอบรมพัฒนาในขั้นที่ 2 สอดคล้องกับแนวคิด CIPP ของ Stufflebeam (1968) ที่ใช้การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Decision) นอกจากนั้นพบว่าผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) ผสมผสานการใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้า (Face to Face Supervision) และออนไลน์ (Online Supervision) มาใช้เป็นเทคนิคการนิเทศแบบผสมผสาน สอดคล้องตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ของ Graham (2006) และพบว่า ในขั้นตอนของการวางแผนนี้มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางนิเทศที่เป็นระบบช่วยให้กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman, Gordon & Ross-Gordon (2014) ที่ระบุว่าการวางแผนที่มีโครงสร้างจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตามแนวทางที่เหมาะสมได้

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้นิเทศ ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรมพัฒนาคะแนนการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการอบรมพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้จัดการอบรมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน ผ่านกิจกรรมทั้งการบรรยายและการฝึกปฏิบัติจริง ส่งผลให้ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และสามารถนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริงในการสอนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ของ Piaget และ Vygotsky (1978) ที่เน้นให้ครูเป็นผู้เรียนที่สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านข้อมูลและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำลอง ไชยยา (2564, น.289) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษา สำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ซึ่งพบว่า การที่ผู้รับการนิเทศได้รับการ อบรมก่อนจะส่งผลให้มีความรู้และทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้ในสถานการณ์จริงและนอกจากนั้น ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐาน

สมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ ผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนคิด นำเสนอผลงาน ทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรนถะ นอกจากนี้ทีมวิทยากรยังมีความรู้ และให้คำปรึกษาได้อย่างต่อเนื่องทั้งออนไซต์และออนไลน์ ดังความรู้สึกของครูที่เขียนข้อเสนอแนะไว้ ว่า “การอบรมในครั้งนี้เป็นการเปิดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทำให้เข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการวัดประเมินผลแบบพัฒนาการได้มากยิ่งขึ้น จากการอบรม 2 วัน ได้ร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย สนุกสนานและได้ความรู้ไปพร้อมกัน ขอขอบคุณวิทยากรที่ให้ข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง” (ครู ผู้เข้ารับการอบรม, ให้ข้อมูล 20 กันยายน 2567)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising) ผลการนิเทศติดตามโดยทีมนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ได้ร่วมตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้รับการนิเทศ พบว่า ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะหลักที่กำหนดได้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากนั้นร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทั้งครู นักเรียน และเพื่อน สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ และนำเสนอได้เป็นช่วงๆ ในส่วนของการวัดและประเมินผล พบว่า ครูใช้การประเมินผลตามสภาพจริง มีการประเมินผลงานร่วมกัน มีการให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ทีมนิเทศ ยังได้ร่วมสะท้อนคิด (Reflecting) และ AAR (After Action Review) กับผู้นิเทศเพื่อสะท้อนปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน จากกระบวนการนิเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในทุกขั้นตอนของการนิเทศ ครูมีการพัฒนาตนเองและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศในทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยและคณะนิเทศมีความมุ่งมั่นตั้งใจใช้หลักกัลยาณมิตรในการนิเทศและแนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ให้คำแนะทำที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่องทั้งแบบต่อหน้า (Face to Face) และแบบออนไลน์ (Online) สอดคล้องกับแนวคิดของ Showers and Joyce (1996) และธีระ รุญเจริญ (2550) ที่ระบุว่าการใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ และการโค้ชชิ่งสามารถช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและสามารถปรับปรุงการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lev Vygotsky (1978) ได้นำเสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Constructivism) ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น และหลักการกัลยาณมิตร ตามแนวคิดของ Glickman et al. (2014) ที่ได้นำเสนอแนวคิด "Developmental Supervision" ซึ่งเน้นการพัฒนาครูโดยใช้ ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ผู้นิเทศต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา (Mentor) ที่ช่วยให้ครูพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระ รุญเจริญ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การนิเทศแบบให้คำปรึกษา (Mentorship Supervision) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้แนวทางกัลยาณมิตรในการนิเทศช่วยลดความตึงเครียดของครู และช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) เป็นขั้นตอนของการทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลของการปฏิบัติการสอน รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ

ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการนิเทศครั้งต่อไป ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ซึ่งอาจเนื่องมาจาก กระบวนการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนี้ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการนิเทศ มีการสะท้อนผลการนิเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman (2007) ที่กล่าวว่า หลังจากการนิเทศ ควรมีการประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิผลของการนิเทศ รวมถึงการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552); วัชรา เล่าเรียนดี (2553); วชิรา เครือคำอ้าย (2552) ที่ได้ให้ความสำคัญและมีขั้นตอนของการประเมินผลการนิเทศ ในรูปแบบการนิเทศที่ทำการวิจัย และจากการสำรวจความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศของผู้นิเทศ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นิเทศ และการดำเนินการนิเทศ อย่างเป็นขั้นตอนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งครูได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนิเทศ ไว้ เช่น “การนิเทศครั้งนี้ทำให้ได้พัฒนาเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้รับความรู้และทักษะเป็นอย่างดี มีการอบรมให้ความรู้และการนิเทศอย่างสม่ำเสมอทั้งแบบออนไลน์และออนไซต์ ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว” เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing & Sharing-RS) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับการนิเทศ จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มอบรางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ครูสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต่างสาระฯ และสามารถนำองค์ความรู้ไปสังเคราะห์พัฒนาเพิ่มเติมเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และนำเสนอเป็น Best Practice ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการนิเทศในทุกขั้นตอนใช้หลักการมีส่วนร่วมและหลักกัลยาณมิตรในการทำงาน ผู้นิเทศได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีการ PLC สะท้อนการทำงานกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้พัฒนางานได้อย่างเป็นขั้นตอนชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่เห็นว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดคล้องกับ Johnson and Johnson (1999) ที่ได้เน้นว่าการทำงานร่วมกันช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะผ่านการแบ่งปันและอภิปรายร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) ของ Skinner (1938) ที่ได้เสนอว่าการเสริมแรงเชิงบวก เช่น การชมเชยหรือให้รางวัล เมื่อเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะช่วยเพิ่มโอกาสที่พฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้นอีก ในบริบทของการนิเทศการศึกษา การเสริมแรงเชิงบวกสามารถใช้เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนครูในการพัฒนาการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคชนัญ ศรีจ๊ะ, และวรางคณา โสมะนันทน์ (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาเจตคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร พบว่า

การใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการเสริมแรงทางบวกช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการอ่านของนักเรียน

2.5 องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3) การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานนี้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ (2566) ที่ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผลลัพธ์การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

2.6 องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษา เงื่อนไขความสำเร็จนี้ได้มาจากการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นต้นแบบ ทำให้ได้เงื่อนไขความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัย 2 ตัว ได้แก่ ตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน 2) ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งสองเงื่อนไขนี้สอดคล้องกับแนวคิด Self-Regulated Learning ของ Zimmerman (2002) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความตั้งใจและสามารถควบคุมตนเองในการเรียนรู้ การนิเทศที่มีประสิทธิภาพจึงต้องได้รับความร่วมมือจากครูที่ต้องการพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Knight (2009) พบว่า ครูที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับปรุงคุณภาพการสอนได้ดีกว่าครูที่ขาดแรงจูงใจในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guskey (2000) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาครูจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อครูได้รับการสะท้อนผลการปฏิบัติของตนเอง และนำข้อมูลเหล่านั้นไปปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งถัดไป ส่วนเงื่อนไขที่ 3) ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและมีทักษะการนิเทศเป็นอย่างดี เงื่อนไขนี้สอดคล้องกับทฤษฎี Instructional Supervision ของ Glickman et al. (2014) ที่เน้นว่าผู้นิเทศต้องมีทักษะในการให้คำปรึกษา การโค้ชชิ่ง และการประเมินผล เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระ รุญเจริญ (2550) พบว่า ผู้นิเทศที่มีความรู้ความเข้าใจ

ในด้านการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีทักษะด้านโค้ชชิ่งจะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของครูได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการและส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในบริบทของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศที่ผสมผสานซึ่งใช้ทั้งการนิเทศแบบพบหน้า (face-to-face supervision) และการนิเทศผ่านระบบออนไลน์ (online supervision) ผสานเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ทำให้ครูสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล คำแนะนำ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้อย่างยืดหยุ่น สะดวก และตรงตามบริบทจริงของการทำงาน รวมถึงการใช้แนวคิดการนิเทศแบบร่วมมือ (collaborative supervision) ที่ส่งเสริมความรู้สึกมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้นิเทศอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Knight (2009) ที่เน้นว่า การนิเทศที่ครูมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการ และได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีและการยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา ฉายวงค์ (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสดอคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ เนินพรหม (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศผสมผสานแบบร่วมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัด การเรียนรู้สำหรับครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ภาคใต้ พบว่าความพึงพอใจต่อการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้รับการนิเทศให้สามารถจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการนิเทศที่เป็นลำดับขั้นตอนทั้งแบบออนไซต์และออนไลน์ ดังนั้น ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ควรต้องศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบฯให้เข้าใจกระบวนการนิเทศการศึกษาทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างเป็นระบบ และเกิดประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ ใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ จะต้องมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อ

กัน ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะเห็นว่าความสำเร็จของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ได้เกิดจากกระบวนการเชิงเทคนิคเท่านั้น แต่ต้องอาศัย วัฒนธรรมของการให้เกียรติ รับฟัง และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้นศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำรูปแบบการนิเทศการศึกษานี้ไปใช้ ต้องศึกษาเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงจะทำให้การนิเทศการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.3 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ ช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ในระดับมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายด้านการนิเทศการศึกษาให้ชัดเจน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแก่บุคลากรในสังกัด และใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรได้อย่างเต็มศักยภาพ และพบว่ารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานนี้สามารถวางแผนพัฒนาครูเป็นรายคนได้อย่างชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรนำไปใช้ร่วมกับระบบ แผนพัฒนาครูรายบุคคล (Individual Development Plan) ที่มุ่งเน้นการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบและสะท้อนผลสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลลัพธ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานนี้ ไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถของครูผู้สอนในด้านอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็ม (STEM) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางในการนิเทศการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2554). *เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสมรรถนะ.* สืบค้น 13 ตุลาคม 2567, จาก http://competency.rmutp.ac.th/.doc.

จิติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.* พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.

จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม. (2545) *การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑามาศ พันสวรรค์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

จำลอง ไชยยา. (2564) *การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ฉัตรชัย สุขุม, และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2566). การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ: แนวคิดการออกแบบการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, *15*(1), 65–78.

ชวลิต จันทร์ศรี (2556) *รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (ม.ป.ป.). *การนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพฯ: เค แอนด์ พี บุ๊คส.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2548). *การนิเทศการสอนแผนใหม่.* กรุงเทพฯ: โฟร์เพซ.

ชารี มณีศรี. (2538). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

ชูกิจ ลิมปิจำนงค์. (2565). *การพัฒนาการสอนฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก https://www.educationresearch.org

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4*(2), 71 – 102.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ภาคปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

ณัฐพล ปะละใจ, และพัชราวลัย มีทรัพย์. (2564). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดุสิต ทิวถนอม. (2540). *การนิเทศการศึกษา.* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

ทิศนา แขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). *รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธนีนาฏ ณ สุนทร. (2551). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญในเขตภาคเหนือ. *วารสารเซนต์จอห์น*, 77 – 78.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: แอล.ที. เพรสจำกัด.

นัยนา ฉายวงค์ (2560) *การพัฒนารูปแบบการนิทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นภาพร วงค์ษาญาติ. (2551). *การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาหนองกั่วห้วยหลัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

นิติธาร ชูทรัพย์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: สุรีวิริยาสาสน์

บุญชม ศรีสะอาด. (2559). *หลักการและแนวทางการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประไพ ฉลาดคิด. (2548). *หลักการสอน.* กรุงเทพฯ: เกษมศรี ซี.พี.

ประกอบ กุลเกลี้ยง, และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์. (2545). *การบริหารโดยองค์คณะบุคคล.* กรุงเทพฯ: พิมพลักษณ์.

ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2549). *การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก competency ภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: เอช อาร์เซ็นเตอร์จำกัด.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

พาสนา ชลบุรพันธ์. (2560) *รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พิมพันธ์ เตชะคุปต์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิสณุ ฟองศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เทียมฝ่า.

พิสณุ ฟองศรี. (2557). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2546). *กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์.

ภัคชนัญ ศรีจ๊ะ และ วรางคณา โสมะนันทน์. (2561). ผลของกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาเจตคติที่มีต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), 11(2), 271-284.

มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). *การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์ สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน.* กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพริ้นท์ติ้ง.

มาลี สืบกระแส. (2552). *การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: แม็ค.

ยุพิน ยืนยง. (2553) *การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ระย้า คงขาว. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รัตนะ บัวสนธิ์. (2544). *เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555*). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศภัค. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2548). *การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลัดดา สุวรรณกุล. (ม.ป.ป.). *ถามตอบเพื่อความรู้เรื่อง "เพื่อนนิเทศเพื่อน." เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 461 301 การนิเทศการศึกษา.* ม.ป.ท.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *การนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วลิดา อุ่นเรือน. (2563). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิทยา จันทร์ศิริ. (2551). *การพัฒนาสมรรถนะและจริยธรรมในการบริหาร.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). *หลักการนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพฯ: พรศิวการพิมพ์.

วาสนา บุญมาก. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิหาญ พละพร. (2558). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินการคิด สำหรับครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วิชัย ประสิทธิวุฒิเวชช์. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ ลิฟเพรส.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2545). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เวียงชัย แสงทอง. (2565). การนิเทศภายในสถานศึกษายุคใหม่: นิเทศอย่างไรในยุคนิวนอร์มอล. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์, 17*(8), 128-129.

สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิตรสยามการพิมพ์.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022*. สืบค้นจาก https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/

สถิรพร เชาวน์ชัย. (2567). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.* พิษณุโลก: การพิมพ์ดอทคอม.

สถาพร สมอุทัย. (2565). “การนิเทศการศึกษา” หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยวิชาการ, 5*(3), 275–288.

สาวิตรี เถาว์โท. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สมุทร ชำนาญ. (2546). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). *21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สุวดี อุปปินใจ. (2566) การนิเทศและการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษา. เชียงราย: โรงพิมพ์ชอบพิมพ์.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2546). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่.* กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

สุวัทนา สงวนรัตน์, และชวน ภารังกูล. (2564). หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะในสถานศึกษา. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22*(2), 351-364.

สุรศักดิ ปาเฮ. (2545). *การนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: ชัยศิริ.

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2550). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสวงสุทธิการพิมพ์.

สุทธนู ศรีไสย์. (2555). *หลักการนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวนี สิริสุขศิลป์. (2564). *กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *อภิธานศัพท์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแหงชาติ. (2534). *การนิเทศการศึกษา.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์.*กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA*. กรุงเทพฯ: สกศ.

เสาวนี สิริสุขศิลป์. (2564). *ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา (Educational Supervisory Leadership).* พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนงค์นาถ เคนโพธิ์. (2562) *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อวยชัย สุขณะล้ำ. (2559). *รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูตามแนวคิดกระบวนการชี้แนะ (coaching) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์. (2548). *Competency dictionary*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

อภิชาติ เนินพรหม (2566). การพัฒนากระบวนการนิเทศผสมผสานแบบร่วมพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนอาชีวศึกษา สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ภาคใต้. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1, 8*(1), 13-22.

อุทุมพร จามรมาน. (2554). *โมเดลคืออะไร.* ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

อุทัย บุญประเสริฐ, และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. (2550). *หลักการและแนวทางในการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

อรไท แสงลุน. (2564). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

PISA THAILAND. (2023). *รายงานผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนไทยปี 2022*. สืบค้นจาก https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/

Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982*). Urban Sociology: A Systematic Introduction*. U.S.A.: F.E. Peacock.

Black & Wiliam. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5*(1), 7-74.

Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Handbook I: Cognitive Domain.

Boyatzis, R. E. (1982). *The Competency Manager: A model of Effective Performance*. New York: John Wiley and Sons.

Carroll, J. B. (1974*).* Learning Theory for the Classroom teacher. In Jarvis G.A. (ed.), *The Challenge of Communication*. Illinois: National Textbook Company.

Copleland, W. D., & Norman, J. B. (1978). *Instructional Supervision Training Pregame*. Ohio: Charles E, Merrill Publishing Company.

David Kolb. (1984). *Experiential Learning*. New Jersey: A Simon & Schuster Company.

Dubois, Rothwell, & Kemp (2004). *Competency-based human resource management*. Davies-Black Publishing.

Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 192-193.

Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. In Bonk, C. J., & Graham, C. R. (Eds.), *Handbook of blended learning* (pp. 3-21). Pfeiffer.

Glatthorn, A. A. (1990). *Differentiated supervision*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2004). *Supervision and Instruction Leadership: A Developmental Approach* (6thed). Boston: Allyn and Bacon.

Glickman, C. D., Gordon S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2007). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach* (7thed). Boston: Allyn and Bacon.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and instruction Leadership: A developmental approach* (8th ed). Boston: Allyn and Bacon.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.) New York: McGraw-Hill.

Good, C.V. (2005). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.

Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education* (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Harris, B. M. (2002). *Supervisory behavior in education (4thed.).* Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hill.

Joyce, B., & Showers, B. (1992). *Models of teaching and learning*. Pearson Education.

Joyce, B., & Weil, M. (2009). *Model of teaching* (8th ed.). Englewood Cliff, NJ: Prentice Hall.

Johnson, D., & Johnson, B. (1999). *Critical issue: Addressing the literacy needs of emergent and early readers*. North Central Regional Educational Laboratory.

Knight, J. (2009). *Coaching: Approaches and perspectives*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning*. Jossey-Bass.

Keeves, P. J. (1988). *Model and Model Building, Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook.* Oxford: Pergamon Press.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development.* Prentice Hall.

Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning.* Jossey-Bass.

McClelland, D.C. (1973). *Testing for Competence rather than for Intelligence.* American Psychologist.

Piaget, J. (1986). *The construction of reality in the child*. N.Y.: Ballantine Books.

Raj, M. (1996). *Encyclopaedic Dictionary of Psychology and Education* (3rd ed). New Delhi: ANMOL Publications PVT.

Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action.* Basic Books.

Skinner, B. F. (1938). *The behavior of organisms: An experimental analysis.* Appleton-Century-Crofts.

Smith, R., & Lynch, D. (2010). *Rethinking teacher education: Teacher education in the knowledge age.* Sydney: AACLM.

Steiner, E. (1990). *Edocology.* Sydney, NSW.

Steiner, G. (1990). *Models in educational research and practice.* Routledge.

Stufflebeam, D. L. (1968). *The CIPP model for program evaluation.* Evaluation Center, Western Michigan University.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes.* Harvard University Press.

Wiggins, G. (1993). *Assessing student performance: Exploring the purpose and limits of testing.* Jossey-Bass.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into practice, 41*(2), 64-70.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. รศ.ดร.สุวดี อุปปินใจ	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. ผศ.ดร.วชิรา เครือคำอ้าย	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3. นางจันทรา ด่านคงรักษ์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. นางรวิภัทร เหล่าคุ้ม	ผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
5. ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย	ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

1. ดร.นภาพร แสงนิล	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง
2. นางเบ็ญจมาศ มณเฑียร	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาแพร่

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ผศ.ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ดร.จำลอง ไชยยา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลกาจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2
3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน
4. ดร.วิชิรตา วรธาดาสวัสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
5. ดร.ศรัณย์ เปรมสุข รองผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกจังหวัดเพชรบูรณ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. รศ.ดร.วารีรัตน์ แก้วอุไร อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ดร.กฤติยา ขัติยะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1
3. ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก
4. ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
5. นางนัฑวิภรณ์ จันต๊ะพรมมา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาน่าน

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice)

1. รศ.ดร.จิติมา วรรณศรี อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก
3. ผศ.ดร.คงรัฐ นวลแปง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.จำลอง ไชยยา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2
2. ดร.ปัทมา ภู่สวาสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก
3. ดร.กฤติยา ขัตติยะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1

แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

1. ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบูลย์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
2. ดร.ปฐมาภรณ์ ปันอินทร์ รองผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร.อรรถพล ศิริมูล ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document and record review)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เรื่องที่ศึกษาสังเคราะห์

.....

สรุปประเด็นความรู้/สรุปเนื้อหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ - สกุล ผู้แต่ง .....ปีที่พิมพ์ .....

ประเภทของเอกสาร

ตำรา ชื่อ .....

บทความ : ชื่อบทความ .....

ชื่อวารสาร.....

รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์ .....

เว็บไซต์ http://.....

รายงาน/คู่มือ/เอกสารต่างๆของหน่วยงาน.....

อื่น ๆ .....

หน่วยงาน/องค์กร.....

สถานที่พิมพ์.....สำนักพิมพ์.....

แบบสัมภาษณ์
การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

โดย นายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์: 08-1830-6687 E-mail: naphatk65@nu.ac.th
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปยกร่างเป็นรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่งปัจจุบัน.....
สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์.....E-mail: .....
ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน.....ประสบการณ์ทำงานทั้งหมด.....
วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....
เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มาทั้ง 5 องค์ประกอบ มีเนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วนหรือไม่ อย่างไร

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการนิเทศ

ข้อ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า หลักการของการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรใช้หลักการใด

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา

ข้อ 2 ท่านมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยประเด็นใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของการนิเทศการศึกษา

ข้อ 3 ท่านมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

ข้อ 4.1 ท่านมีความคิดเห็นว่า กระบวนการนิเทศ ที่จะส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู ควรเป็นอย่างไร และควรมีขั้นตอนอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ 4.2 ท่านมีความเห็นว่า กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน (PISER) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) และ ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting) ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ 4.3 ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง

กิจกรรมการนิเทศ	
แบบ Face to Face	**แบบ Online**

ข้อ 4.4 ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง

กิจกรรมการนิเทศ	
แบบ Face to Face	**แบบ Online**

ข้อ 4.5 ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง

กิจกรรมการนิเทศ	
แบบ Face to Face	**แบบ Online**

ข้อ 4.6 ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง

กิจกรรมการนิเทศ	
แบบ Face to Face	**แบบ Online**

ข้อ 4.7 ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting -R) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง

กิจกรรมการนิเทศ	
แบบ Face to Face	**แบบ Online**

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา

ข้อ 5 ท่านมีความคิดเห็นว่า การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรวัดและประเมินผลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ท่านคิดว่าควรมีขั้นตอนเพิ่มเติม อะไรบ้าง อย่างไร)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

โดย นายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 081 830 6687 E-mail : naphatk65@nu.ac.th
อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถิรพร เชาวน์ชัย

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษาของ นายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ประเด็นการพิจารณาขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ อย่างไร
2. องค์ประกอบของรูปแบบและกิจกรรมการนิเทศใด้บ้าง ที่ควรปรับปรุงแก้ไข และควรปรับปรุง แก้ไขอย่างไรเพื่อให้รูปแบบมีความเหมาะสม

ร่างรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษา
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษา
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการของรูปแบบนิเทศการศึกษา
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษา
องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษา

โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษา			
1.1 หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนได้เสียใน การจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานร่วมกัน และการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ			
1.2 หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้นิเทศ ผู้สอนและครูคู่ร่วมพัฒนา ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง			
1.3 หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศวิธีการนิเทศแบบร่วมพัฒนาผสมผสานผ่านกิจกรรม การนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์ ด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย มีสัดส่วนการออนไลน์ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 40			
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา			
2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
2.3 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษา			
3.1. การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
3.1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล			
3.1.2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติค่านิยม			
3.1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน			
3.1.4 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ในชีวิต			
3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา			
3.2.2 การบูรณาการข้ามศาสตร์เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
3.2.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้			
3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
3.3.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนวคิดสำคัญของการประเมิน เพื่อการเรียนรู้ คือ การประเมินในห้องเรียนขณะที่จัดการเรียนการสอน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันสูง ผ่านคำถามให้คิด ฟัง และให้คำตอบเพื่อสะท้อนความคิดออกมา การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ซึ่งจะใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)			
3.3.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
ผู้เรียนตระหนักใน การเรียนรู้ของตนเอง การประเมินเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประเมินตนเองว่ารู้อะไร ทำอะไรได้ และใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง			
3.3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรเพียงใดโดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตานแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)			
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการของรูปแบบนิเทศการศึกษา			
ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)			
1) ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
2) ผู้นิเทศสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) (วิธีนิเทศแบบ Online)			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
3) ผู้นิเทศวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)			
4) ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
5) ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ online)			
ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)			
1) ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)			
2) ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนาผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)			
3) ประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)			
4) ประชุมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
(วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
5) นำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)			
6) ผู้รับการนิเทศจับคู่ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)			
ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S)			
1) ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)			
2) ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)			
3) ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
4) ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
1) ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการสะท้อนผลการของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Online)			
2) ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
3) ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)			
ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing-R)			
1) ผู้นิเทศจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
2) ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัล เกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)			
3) ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)			
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษา			
5.1 การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
5.2 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			

องค์ประกอบ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
5.3 การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ			
องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษา			
6.1 ผู้รับการนิเทศมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน			
6.2 ผู้รับการนิเทศนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

โดย นายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 081 830 6687 E-mail : naphatk65@nu.ac.th
อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถิรพร เชาวน์ชัย

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ของ นายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวน์ชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

วิธีการประเมิน

การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตามส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

และโปรดพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบให้เหมาะสมต่อไป

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมในภาพรวมของคู่มือการใช้รูปแบบ					
1. ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ					
2. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของแต่ละส่วน					
3. การแบ่งเนื้อหาและการเรียงลำดับของเนื้อหาแต่ละส่วน					
4. ความชัดเจนและถูกต้องของคำชี้แจง					
5. รูปแบบการพิมพ์และความน่าสนใจของรูปเล่ม					
6. แหล่งอ้างอิง หรือบรรณานุกรม					
ส่วนที่ 1 บทนำ					
1.1 ความเป็นมาของรูปแบบการนิเทศการศึกษา					
1.2 การเขียนวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา					
1.3 บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ มีความชัดเจน					

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ส่วนที่ 2 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ					
2.1 ความถูกต้องและครบถ้วนขององค์ประกอบของรูปแบบ การนิเทศการศึกษา					
2.2 ความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบทุกด้านในรูปแบบการนิเทศการศึกษา					
2.3 เนื้อหาแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย					

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
2.4 การใช้ภาษามีความถูกต้อง สื่อสารให้ผู้ใช้รูปแบบการนิเทศเข้าใจ ตรงประเด็น					
ส่วนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ					
3.1 ความถูกต้องชัดเจน และความสอดคล้องของขั้นตอนในแต่ละขั้น สามารถนำรูปแบบการนิเทศ ไปสู่การปฏิบัติ					
3.2 วัตถุประสงค์การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน และเครื่องมือที่ใช้					
3.3 ปฏิทินการนิเทศ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง					
3.4 รูปแบบกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบ onsite และ online มีความเหมาะสม					
ส่วนที่ 4 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา					
4.1 หลักการและเหตุผล มีความสมเหตุสมผลของการพัฒนาหลักสูตร					
4.2 วัตถุประสงค์ มีความมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู					
4.3 เป้าหมาย ระบุเป้าหมายความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ					
4.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระบุถึงผลที่จะเกิดกับครูผู้สอนและนักเรียนชัดเจน					
4.5 หลักสูตรการอบรม กำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด					
4.6 ตารางการอบรม กำหนดกิจกรรมที่ความเหมาะสมตามระยะเวลา และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในเนื้อหา					
4.7 กิจกรรมการอบรม					
4.7.1 กิจกรรมการอบรมมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน เน้นการฝึกปฏิบัติจริง มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาการอบรม					

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
4.7.2 กิจกรรมการอบรมกระตุ้นให้ครูได้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย					
4.7.3 กิจกรรมการอบรมทำให้ครูได้รับความรู้และเกิดทักษะ ในการนำไปพัฒนาต่อยอดต่อไป					
4.8 ระยะเวลาในการอบรม กำหนดระยะเวลาการอบรมจำนวน 12 ชั่วโมง (2 วัน)					
4.9 การประเมินผลหลักสูตรการอบรม					
4.9.1 มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ					
4.9.2 วิธีการวัดและประเมินผล เหมาะสมกับกิจกรรมการนิเทศ					
4.9.3 เครื่องมือวัดและประเมินผล เหมาะสมกับกิจกรรมการนิเทศ					

ส่วนประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ส่วนที่ 5 เครื่องมือการนิเทศ					
5.1 เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละขั้นตอน					
5.2 เครื่องมือมีความสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศในแต่ละขั้นตอน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม
สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา

2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้กับครูเท่านั้น ซึ่งการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน หรือ ผู้ใดทั้งสิ้น เพราะข้อมูลจะถูกวิเคราะห์เป็นภาพรวม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูต่อไป

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน โปรดตอบตามความเป็นจริงตามที่ได้ปฏิบัติจนครบทุกขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ตำแหน่ง ☐ ข้าราชการครู ☐ พนักงานราชการครู ☐ ครูจ้างสอน ☐ อื่นๆ .....
โรงเรียน..... สังกัด.....
วิทยฐาน ☐ ไม่มีวิทยฐานะ ☐ ครูชำนาญการ ☐ ครูชำนาญการพิเศษ ☐ ครูเชี่ยวชาญ
ประสบการณ์ในการสอน..... ปี

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

1. แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ระดับความคิดเห็นมี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้											
1	มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้										
2	มีการวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา										
3	มีการวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)										
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้										
5	ออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน										
6	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
7	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน										
8	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม										
9	เลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน										
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้											
1	จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน										
2	จัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียนและผู้เรียนครูผู้สอน										
3	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง										

ข้อ	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง										
5	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน										
6	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง										
7	มีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น										
8	มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)										
9	มีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)										
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ											
1	มีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน										
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้										
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน										
4	มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง										
5	มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน										
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้										
7	มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง										
8	กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อน - หลังการจัดการอบรม

เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ 1 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) มีจุดมุ่งหมายหลักอย่างไร

1) การเน้นที่เนื้อหาการสอน
2) การเน้นที่การสอนตามมาตรฐาน
3) การเน้นที่การพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน
4) การเน้นที่การสอบและการประเมินผล

ข้อ 2 สิ่งที่สำคัญที่สุดในการวางแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร

1) การกำหนดเนื้อหาที่ต้องสอน
2) การออกแบบการประเมินผล
3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4) การกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

ข้อ 3 ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, ความสามารถในการประเมินตนเองของนักเรียนมีความสำคัญอย่างไร?

1) เพื่อให้ครูทราบถึงความก้าวหน้า
2) เพื่อให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้
3) เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผล
4) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

ข้อ 4 การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมักจะใช้วิธีการอะไร

1) การประเมินผลงานจริงและการสังเกตพฤติกรรม
2) การสอบแบบหลายตัวเลือก
3) การสอบข้อเขียน
4) การสอบปากเปล่า

ข้อ 5 การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะต้องทำอย่างไร

1) เป็นการทดสอบความรู้ที่หลากหลาย
2) ประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด
3) ประเมินจากการปฏิบัติและการนำไปใช้
4) เป็นการทดสอบแบบปากเปล่า

ข้อ 6 การประเมินตนเองในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีผลดีต่อนักเรียนอย่างไร

1) ลดความกังวลในการสอบ
2) เข้าใจตนเองและความก้าวหน้า
3) ปรับการเรียนรู้ตามคำแนะนำของครู
4) สร้างแรงจูงใจในการเรียน

ข้อ 7 การจัดทำแผนการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรให้ความสำคัญกับสิ่งใด

1) เน้นที่การพัฒนาทักษะที่สำคัญ
2) ใช้เนื้อหาที่ครอบคลุมทุกวิชา
3) ใช้เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย
4) ใช้ข้อมูลจากการสอบที่ผ่านมา

ข้อ 8 ในการใช้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การจัดการเรียนการสอนควรดำเนินการอย่างไร

1) สอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้
2) ปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน
3) เน้นการบรรยายเนื้อหา
4) เน้นการสอบและการประเมินผล

ข้อ 9 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรคำนึงถึงสิ่งใด

1) การสอนเนื้อหาตามมาตรฐาน
2) การเพิ่มชั่วโมงการเรียน
3) การเพิ่มจำนวนข้อสอบ
4) การพัฒนาทักษะที่หลากหลาย

ข้อ 10 การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องมีลักษณะแบบใด

1) การทดสอบตามเวลา
2) การประเมินตามผลการเรียน
3) การประเมินตามผลการปฏิบัติจริง
4) การประเมินจากคะแนนสอบ

ข้อ 11 ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การประเมินผลควรสะท้อนถึงสิ่งใด

1) การทดสอบข้อเขียน
2) การทำงานกลุ่ม
3) การปฏิบัติจริงและการใช้ทักษะ
4) การทำแบบฝึกหัด

ข้อ 12 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะส่งผลให้นักเรียนเป็นอย่างไร

1) เรียนรู้ได้เร็วขึ้น
2) พัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง
3) สอบได้คะแนนสูง
4) ทำงานได้รวดเร็ว

ข้อ 13 สิ่งใดที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1) การนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริง
2) ความเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมด
3) การเพิ่มจำนวนการสอบ
4) การท่องจำเนื้อหา

ข้อ 14 สมรรถนะที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร

1) ทักษะการอ่าน
2) ความรู้เฉพาะในวิชา
3) ทักษะการคิดวิเคราะห์
4) ทักษะการท่องจำ

ข้อ 15 การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีข้อดีอย่างไร

1) ลดความซับซ้อนของเนื้อหา
2) เพิ่มความเร็วในการเรียนรู้
3) ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
4) สร้างความหลากหลายในการเรียนรู้และการประเมิน

ข้อ 16 ข้อใดบ่งบอกถึงผลของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1) นวัตกรรม
2) การทำงานเป็นระบบ
3) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร
4) วัฒนธรรมการเรียนรู้ของตนเอง

ข้อ 17 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรใช้รูปแบบใด

1) ประเมินผลตามความต้องการของผู้เรียน
2) ประเมินผลเฉพาะที่นักเรียนสงสัยเท่านั้น
3) ประเมินผลการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
4) ประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะๆ

ข้อ 18 ข้อใดแสดงออกถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง

1) สุดาสรุปย่อจากการอ่านหนังสือ 5 เล่ม
2) มานพนำแนวคิดของนักการศึกษา 3 ท่านมาสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง
3) สุนิสาสะท้อนคิดจากการเสวนาเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4) นพคุณช่วยเพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม

ข้อ 19 สิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดีคือข้อใด

1) นักเรียนมีอิสระในการเลือกที่จะสร้างนวัตกรรม
2) องค์ความรู้ควรเป็นการใช้ทักษะที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น
3) เนื้อหาวิชาที่จัดให้ควรเป็นเรื่องเดียว
4) นักเรียนเลือกสถานที่เรียนตามความสะดวกของตน

ข้อ 20 ข้อใดกล่าวถึงลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ถูกต้องที่สุด

1) กิจกรรมที่ครูเตรียมการสอนมาอย่างดี
2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมตามคำชี้แนะของผู้สอนได้อย่างแท้จริง
3) กิจกรรมเน้นความรู้จากประสบการณ์ของครูผู้สอนเชื่อมโยงให้กับนักเรียน
4) กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่

เฉลย

1. 3
2. 4
3. 2
4. 1
5. 3
6. 2
7. 1
8. 2
9. 4
10. 3
11. 3
12. 2
13. 1
14. 3
15. 4
16. 3
17. 4
18. 2
19. 1
20. 4

แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา
(แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู)

จุดประสงค์

1. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

คำชี้แจง :

1. แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ได้แก่
   ตอนที่ 1 ใช้ประเมินการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
   ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม จากผู้นิเทศ
2. ให้ผู้นิเทศทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้						
1	ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้					
2	ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา					
3	ครูผู้สอนวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)					
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้					
5	ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน					
6	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
7	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน					
8	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม					
9	ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน					
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
1	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
2	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน และผู้เรียน-ครูผู้สอน					
3	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
4	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง					
5	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน					
6	ครูผู้สอนครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง					
7	ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น					
8	ครูผู้สอนใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)					
9	ครูผู้สอนมีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)					
	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ					
1	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน					
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้					
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน					
4	ครูผู้สอนใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง					
5	ครูผู้สอนมีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน					
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้					
7	ครูผู้สอนมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง					
8	ครูผู้สอนกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน					

ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป
2. โปรดเลือกระดับความพึงพอใจของท่านในแต่ละหัวข้อ โดยใช้มาตราวัดความพึงพอใจ (Likert Scale) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
คะแนน 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง ไม่พึงพอใจ
คะแนน 1 หมายถึง ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
   ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ
   ☐ 21 – 30 ปี
   ☐ 31 – 40 ปี
   ☐ 41 – 50 ปี
   ☐ 51 – 60 ปี
3. การศึกษา
   ☐ ปริญญาตรี
   ☐ ปริญญาโท
   ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1: เนื้อหาการอบรม					
1. เนื้อหาการอบรมมีความชัดเจนและครอบคลุมทุกหัวข้อที่ควรจะเรียนรู้					
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม					
3. เนื้อหามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
4. เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนได้จริง					
5. เนื้อหาการอบรมมีการลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ					
ด้านที่ 2: วิทยากร					
6. วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่บรรยาย					
7. วิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย					
8. วิทยากรสามารถตอบคำถามและชี้แจงข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน					
9. วิทยากรสามารถทำให้การอบรมมีความน่าสนใจ					
10. วิทยากรมีทักษะการสื่อสารที่ดีและทำให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม					
ด้านที่ 3: อาคารสถานที่ และระยะเวลา					
11. สถานที่จัดอบรมมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้					
12. สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมครบถ้วนและเพียงพอ					
13. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
14. การจัดตารางเวลาการอบรมมีความยืดหยุ่น					
15. สถานที่จัดอบรมมีความสะดวกในการเดินทาง					
ด้านที่ 4: การประยุกต์ใช้ได้จริง					
16. เนื้อหาการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้ทันที					
17. ความรู้ที่ได้รับสามารถช่วยแก้ปัญหาในงานได้จริง					
18. เนื้อหาการอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะการสอนได้ดีขึ้น					
19. ความรู้ที่ได้รับส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
20. โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเด็นขององค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ 5 องค์ประกอบ ได้แก่
   - 1.1 หลักการของการนิเทศ
   - 1.2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศ
   - 1.3 เนื้อหาของการนิเทศ
   - 1.4 กระบวนการนิเทศ
   - 1.5 การวัดและประเมินผลการนิเทศ
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความเห็นของท่าน โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่สุดเพียงคำตอบเดียว
   - 5 หมายถึง รายการนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
   - 4 หมายถึง รายการนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
   - 3 หมายถึง รายการนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
   - 2 หมายถึง รายการนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย
   - 1 หมายถึง รายการนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

   ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หลักการของการนิเทศ					
1.1 หลักการของการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสม					
1.2 หลักการของการนิเทศสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
1.3 หลักการของการนิเทศส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง					
1.4 หลักการของการนิเทศส่งเสริมนโยบาย Anytime Anywhere ของกระทรวงศึกษาธิการ					
2. วัตถุประสงค์ของการนิเทศ					
2.1 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้					
2.2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของครู					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของครู					
3. เนื้อหาของการนิเทศ					
3.1 เนื้อหาของการนิเทศมีความทันสมัยและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ					
3.2 เนื้อหามีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู					
3.3 เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้จริง					
3.4 เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม					
3.5 เนื้อหามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู					
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา					
4.1 กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท					
4.2 กระบวนการนิเทศช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครู					
4.3 กระบวนการนิเทศเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน					
4.4 กระบวนการนิเทศ กำหนดกิจกรรมการนิเทศแบบพบหน้าและแบบออนไลน์ได้ความเหมาะสม					
4.5 กระบวนการนิเทศ มีการจัดลำดับขั้นตอนของการนิเทศได้อย่างเหมาะสม และต่อเนื่องทุกขั้นตอน					
4.6 ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ					
4.7 ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ					
4.8 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน					
5. การวัดและประเมินผลการนิเทศ					
5.1 วิธีการวัดและประเมินผลมีความชัดเจน					
5.2 การวัดและประเมินผลสะท้อนถึงผลการพัฒนาของครู					
5.3 เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม สอดคล้องวัตถุประสงค์ของรูปแบบ					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

ตารางผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
		1	2	3			
องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการนิเทศ							
ข้อ 1	ท่านมีความคิดเห็นว่า หลักการของการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา							
ข้อ 2	ท่านมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของการนิเทศการศึกษา							
ข้อ 3	ท่านมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศหรือไม่ หากสอดคล้องกัน ควรประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษา							
ข้อ 4.1	ท่านมีความคิดเห็นว่า กระบวนการนิเทศ ที่จะส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูควรเป็นอย่างไร และควรมีขั้นตอนอะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4.2	ท่านมีความเห็นว่า กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน (PISER) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) และ ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting) ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
		1	2	3			
ข้อ 4.3	ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4.4	ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4.5	ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4.6	ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4.7	ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflecting -R) ควรประกอบด้วยกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง ใช้รูปแบบ Face to Face และ ออนไลน์ อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา							
ข้อ 5	ท่านมีความคิดเห็นว่า การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรวัดและประเมินผลในประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบก่อน - หลังการจัดการอบรม เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
			1	2	3			
1	การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) มีจุดมุ่งหมายหลักอย่างไร 1) การเน้นที่เนื้อหาการสอน 2) การเน้นที่การสอนตามมาตรฐาน 3) การเน้นที่การพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน 4) การเน้นที่การสอบและการประเมินผล	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สิ่งที่สำคัญที่สุดในการวางแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร 1) การกำหนดเนื้อหาที่ต้องสอน 2) การออกแบบการประเมินผล 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, ความสามารถในการประเมินตนเองของนักเรียนมีความสำคัญอย่างไร 1) เพื่อให้ครูทราบถึงความก้าวหน้า 2) เพื่อให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ 3) เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผล 4) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน	ประยุกต์ใช้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมักจะใช้วิธีการอะไร 1) การประเมินผลงานจริงและการสังเกตพฤติกรรม 2) การสอบแบบหลายตัวเลือก 3) การสอบข้อเขียน 4) การสอบปากเปล่า	ประยุกต์ใช้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะต้องทำอย่างไร 1) เป็นการทดสอบความรู้ที่หลากหลาย 2) ประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด 3) ประเมินจากการปฏิบัติและการนำไปใช้ 4) เป็นการทดสอบแบบปากเปล่า	ประยุกต์ใช้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
			1	2	3			
6	การประเมินตนเองในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีผลดีต่อนักเรียนอย่างไร 1) ลดความกังวลในการสอบ 2) เข้าใจตนเองและความก้าวหน้า 3) ปรับการเรียนรู้ตามคำแนะนำของครู 4) สร้างแรงจูงใจในการเรียน	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	การจัดทำแผนการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรให้ความสำคัญกับสิ่งใด 1) เน้นที่การพัฒนาทักษะที่สำคัญ 2) ใช้เนื้อหาที่ครอบคลุมทุกวิชา 3) ใช้เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย 4) ใช้ข้อมูลจากการสอบที่ผ่านมา	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ในการใช้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การจัดการเรียนการสอนควรดำเนินการอย่างไร 1) สอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ 2) ปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน 3) เน้นการบรรยายเนื้อหา 4) เน้นการสอบและการประเมินผล	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรคำนึงถึงสิ่งใด 1) การสอนเนื้อหาตามมาตรฐาน 2) การเพิ่มชั่วโมงการเรียน 3) การเพิ่มจำนวนข้อสอบ 4) การพัฒนาทักษะที่หลากหลาย	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องมีลักษณะแบบใด 1) การทดสอบตามเวลา 2) การประเมินตามผลการเรียน 3) การประเมินตามผลการปฏิบัติจริง 4) การประเมินจากคะแนนสอบ	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การประเมินผลควรสะท้อนถึงสิ่งใด 1) การทดสอบข้อเขียน 2) การทำงานกลุ่ม 3) การปฏิบัติจริงและการใช้ทักษะ 4) การทำแบบฝึกหัด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
			1	2	3			
12	การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะส่งผลให้นักเรียนเป็นอย่างไร 1) เรียนรู้ได้เร็วขึ้น 2) พัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง 3) สอบได้คะแนนสูง 4) ทำงานได้รวดเร็ว	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	สิ่งใดที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 1) การนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริง 2) ความเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมด 3) การเพิ่มจำนวนการสอบ 4) การท่องจำเนื้อหา	ประยุกต์ใช้	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
14	สมรรถนะที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร 1) ทักษะการอ่าน 2) ความรู้เฉพาะในวิชา 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) ทักษะการท่องจำ	จำ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีข้อดีอย่างไร 1) ลดความซับซ้อนของเนื้อหา 2) เพิ่มความเร็วในการเรียนรู้ 3) ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน 4) สร้างความหลากหลายในการเรียนรู้และการประเมิน	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	ข้อใดบ่งบอกถึงผลของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 1) นวัตกรรม 2) การทำงานเป็นระบบ 3) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร 4) วัฒนธรรมการเรียนรู้ของตนเอง	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	ครูควรเตรียมสมรรถนะผู้เรียนอย่างไร 1) ทำแบบฝึกหัดซ้ำ ๆ 2) อธิบายเนื้อหาทุกหน้าในหนังสือ 3) ให้นักเรียนฟังและจด 4) ไม่ต้องเตรียมเพราะนักเรียนจะเรียนเอง	จำ	+1	0	0	1	0.34	ใช้ไม่ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
			1	2	3			
18	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรใช้รูปแบบใด 1) ประเมินผลตามความต้องการของผู้เรียน 2) ประเมินผลเฉพาะที่นักเรียนสงสัยเท่านั้น 3) ประเมินผลการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม 4) ประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะๆ	ประเมินค่า	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
19	สมรรถนะของผู้เรียนคือข้อใด 1) การแต่งกายเรียบร้อย 2) การพูดเพราะ 3) การทำการบ้านตรงเวลา 4) การนำความรู้ไปแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง	เข้าใจ	+1	0	0	1	0.34	ใช้ไม่ได้
20	ข้อใดแสดงออกถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง 1) สุดาสรุปย่อจากการอ่านหนังสือ 5 เล่ม 2) มานพนำแนวคิดของนักการศึกษา 3 ท่านมาสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง 3) สุนิสาสะท้อนคิดจากการเสวนาเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 4) นพคุณช่วยเพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม	สร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	สมรรถนะในการเรียนรู้มีอะไรบ้าง 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) ทั้งหมดถูก	จำ	0	0	0	1	0.00	ใช้ไม่ได้
22	สิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดีคือข้อใด 1) นักเรียนมีอิสระในการเลือกที่จะสร้างนวัตกรรม 2) องค์ความรู้ควรเป็นการใช้ทักษะที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น 3) เนื้อหาวิชาที่จัดให้ควรเป็นเรื่องเดียว 4) นักเรียนเลือกสถานที่เรียนตามความสะดวกของตน	ประยุกต์ใช้	+1	0	0	1	0.34	ใช้ไม่ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
			1	2	3			
23	ข้อใดกล่าวถึงลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ถูกต้องที่สุด 1) กิจกรรมที่ครูเตรียมการสอนมาอย่างดี 2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมตามคำชี้แนะของผู้สอนได้อย่างแท้จริง 3) กิจกรรมเน้นความรู้จากประสบการณ์ของครูผู้สอนเชื่อมโยงให้กับนักเรียน 4) กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	ในบริบทของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ “สมรรถนะ” หมายถึงข้อใด 1) ความรู้เฉพาะที่เรียนรู้ในแต่ละวิชา 2) ทักษะในการทำแบบฝึกหัด 3) ความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการดำเนินชีวิต 4) พฤติกรรมที่แสดงให้ครูเห็นว่าทำงานเก่ง	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องทำอย่างไร 1) ครูเตรียมการสอนให้เสร็จทุกครั้ง 2) ครูสอนตามหนังสือเรียน 3) ครูใช้เกมการศึกษาในการสอน 4) ครูควรสอนอย่างสนุกสนาน	ประยุกต์ใช้	+1	0	0	1	0.34	ใช้ไม่ได้

สรุป ข้อสอบที่ใช้ไม่ได้จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17, 19, 22, 21,25
นำไปใช้ได้ จำนวน 20 ข้อ

ตารางผลการวิเคราะห์ข้อสอบ แบบทดสอบก่อน - หลังการจัดการอบรมเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning)

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการอบรม 3 ด้าน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ตามระดับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย การจำ (Remembering) การเข้าใจ(Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analysing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating)

ข้อ	วิเคราะห์จุดประสงค์			วิเคราะห์ระดับพฤติกรรม					
	จุดประสงค์ที่ 1	จุดประสงค์ที่ 2	จุดประสงค์ที่ 3	การจำ	การเข้าใจ	การประยุกต์ใช้	การวิเคราะห์	การประเมินผล	การสร้างสรรค์
1	✓				✓				
2	✓				✓				
3			✓			✓			
4			✓			✓			
5			✓			✓			
6			✓					✓	
7	✓						✓		
8		✓			✓				
9	✓						✓		
10			✓		✓				
11		✓					✓		
12		✓					✓		
13	✓					✓			
14	✓			✓					
15		✓						✓	
16			✓					✓	
17	✓				✓				
18			✓					✓	
19	✓				✓				
20		✓							✓
21	✓			✓					
22		✓				✓			
23		✓					✓		
24		✓			✓				
25		✓				✓			

ตารางผลการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.27	0.75	11	0.47	0.88
2	0.30	0.88	12	0.70	0.50
3	0.63	0.75	13	0.77	0.25
4	0.60	0.50	14	0.63	0.63
5	0.37	0.63	15	0.67	0.75
6	0.23	0.38	16	0.37	0.88
7	0.67	1.00	17	0.73	0.25
8	0.40	0.25	18	0.47	0.50
9	0.40	1.00	19	0.53	0.63
10	0.33	0.63	20	0.37	0.88

ตารางผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านที่ 1 : เนื้อหาการอบรม						
1. เนื้อหาการอบรมมีความชัดเจนและครอบคลุมทุกหัวข้อที่ควรจะเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. เนื้อหามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. เนื้อหาการอบรมมีการลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 2 : วิทยากร						
6. วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่บรรยาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7. วิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. วิทยากรสามารถตอบคำถามและชี้แจงข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9. วิทยากรสามารถทำให้การอบรมมีความน่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10. วิทยากรมีทักษะการสื่อสารที่ดีและทำให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 3 : อาคารสถานที่ และระยะเวลา						
11. สถานที่จัดอบรมมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12. สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมครบถ้วนและเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14. การจัดตารางเวลาการอบรมมีความยืดหยุ่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15. สถานที่จัดอบรมมีความสะดวกในการเดินทาง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 4 : การประยุกต์ใช้ได้จริง						
16. เนื้อหาการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้ทันที	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
17. ความรู้ที่ได้รับสามารถช่วยแก้ปัญหาในงานได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18. เนื้อหาการอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะการสอนได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19. ความรู้ที่ได้รับส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	+1	+1	0	1	0.67	ใช้ได้
20. โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC
		1	2	3		
วัตถุประสงค์ 1 เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้						
1	ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
2	ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	+1	+1	+1	3	1.00
3	ครูผู้สอนวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)	+1	+1	+1	3	1.00
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5	ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน	+1	+1	+1	3	1.00
6	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.00
7	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน	+1	+1	+1	3	1.00
8	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม	+1	+1	+1	3	1.00
9	ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
วัตถุประสงค์ 2 เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้						
1	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
2	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน และผู้เรียน-ครูผู้สอน	+1	+1	+1	3	1.00
3	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00
4	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.00
5	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
6	ครูผู้สอนครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง	+1	+1	+1	3	1.00
7	ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC
		1	2	3		
8	ครูผู้สอนใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)	+1	+1	+1	3	1.00
9	ครูผู้สอนมีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)	+1	+1	0	2	0.67
วัตถุประสงค์ 3 เพื่อให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ						
1	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้	1	1	0	2	0.67
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
4	ครูผู้สอนใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง	+1	+1	+1	3	1.00
5	ครูผู้สอนมีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7	ครูผู้สอนมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00
8	ครูผู้สอนกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	+1	+1	0	2	0.67

ตารางผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
	1	2	3			
1. หลักการของการนิเทศ						
1.1 หลักการของการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.2 หลักการของการนิเทศสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.3 หลักการของการนิเทศส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.4 หลักการของการนิเทศส่งเสริมนโยบาย Anytime Anywhere ของกระทรวงศึกษาธิการ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2. วัตถุประสงค์ของการนิเทศ						
2.1 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.2 วัตถุประสงค์ของการนิเทศสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.3 วัตถุประสงค์ของการนิเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. เนื้อหาของการนิเทศ						
3.1 เนื้อหาของการนิเทศมีความทันสมัยและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.2 เนื้อหามีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.3 เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.4 เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
3.5 เนื้อหามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา						
4.1 กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.2 กระบวนการนิเทศช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.3 กระบวนการนิเทศเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.4 กระบวนการนิเทศ กำหนดกิจกรรมการนิเทศแบบพบหน้าและแบบออนไลน์ได้ความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			∑R	IOC	แปลผล
	1	2	3			
4.5 กระบวนการนิเทศ มีการจัดลำดับขั้นตอนของการนิเทศได้อย่างเหมาะสม และต่อเนื่องทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.6 ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.7 ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.8 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. การวัดและประเมินผลการนิเทศ						
5.1 วิธีการวัดและประเมินผลมีความชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.2 การวัดและประเมินผลสะท้อนถึงผลการพัฒนาของครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.3 เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ของนายนภัทร เครือผดุงสกุล นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งนำไปใช้ในขั้นตอนของการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอน และครูคู่ร่วมพัฒนา (Buddy) ที่ร่วมโครงการการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้วยกระบวนการนิเทศ ที่เน้นการมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริง ในแต่ละขั้นตอนทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ ซึ่งครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจสามารถอ่านเพื่อศึกษาเพิ่มเติม และปฏิบัติในการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ตามหลักการ กระบวนการ และขั้นตอนในรูปแบบที่กำหนดขึ้นนี้

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาชุดนี้ ประกอบด้วย การชี้แจงความเป็นมา องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศ ติดตาม รวมถึงการวัดผลและประเมินผล รวมถึงรายละเอียดของหลักสูตรการอบรมพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้สอน ตามรายละเอียดที่ระบุในเอกสาร ดังนั้นก่อนที่จะนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปใช้ควรศึกษารายละเอียดแต่ละขั้นตอนให้เข้าใจก่อนจะทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของการนิเทศได้เป็นอย่างดี หวังว่าเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ และนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

นายนภัทร เครือผดุงสกุล
นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจง	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1
1.2 บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ	3
ส่วนที่ 2 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	**5**
2.1 หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	6
2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	6
2.3 เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	6
2.4 กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	8
2.5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	10
ส่วนที่ 3 การดำเนินการตามรูปแบบ	**11**
3.1 การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	11
3.2 ปฏิทินการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	17
ส่วนที่ 4 หลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	**20**
4.1 หลักการและเหตุผล	20
4.2 วัตถุประสงค์	21
4.3 เป้าหมาย	21
4.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	21
4.5 การดำเนินงาน	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.6 หลักสูตรการอบรม	22
4.7 กิจกรรมการอบรม	25
4.7.1 Module 1	26
4.7.2 Module 2	33
4.7.3 Module 3	37
4.7.4 Module 4	53
4.8 การประเมินผลหลักสูตรการอบรม	60
ส่วนที่ 5 เครื่องมือการนิเทศ	**61**
5.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา	62
5.2 แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (นิเทศชั้นเรียน)	66
5.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Pre Test/Post Test)	69
5.4 แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการนิเทศฯ	74
5.5 แบบบันทึกการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR)	77
บรรณานุกรม	**79**

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) วางเป้าหมายไว้คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) จากความสำคัญดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือ การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Participation) และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังล้าสมัย ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิมส่งผลต่อผลลัพธ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงไม่ได้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ตลอดจนท้ายที่สุดแล้วคุณภาพผู้เรียน ทั้งผลสัมฤทธิ์ความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถนะและคุณลักษณะ ไม่ได้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปต่อยอดในการใช้ชีวิตในโลกแห่งความจริงได้ สอดคล้องกับ เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน (2558) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มุ่งเน้นที่เนื้อหาวิชาและครูผู้สอนเป็นตัวตั้ง ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเท่าที่ควร การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นเพียงการท่องจำ แต่ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้เด็กนักเรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น ส่งผลให้ให้ผู้เรียนอ่อนด้อยทางคุณภาพ ทั้งด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2559, น. 9) ให้เหตุผลสำคัญที่ผู้เรียนยังไม่สามารถเรียนรู้ในยุคใหม่ว่า การสอนส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ซึ่งครูสอนจะสอนเฉพาะความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงด้วยการบรรยายและใช้ตำรา อีกทั้งผู้เรียนขาดทักษะการคิดและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการวัดผลประเมินผลไม่เหมาะสม ครูผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระที่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนั้น ทิศนา แขมมณี (2560, น. 256) ระบุว่าปัญหาที่เกี่ยวข้อง

กับครูและอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จนั้นมีหลายประการ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เป็นงานหลักของครู คือการเขียนแผนการสอนซึ่งมีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ครูออกแบบการสอนไม่เป็น เนื่องจากความรู้ของครูในหลักการสอน วิธีการสอน รูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ มีค่อนข้างจำกัด ด้านการปฏิบัติการสอน ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของตน โดยลดบทบาทของตนเองในการถ่ายทอดความรู้ แต่ก็ยังเป็นการปฏิบัติที่ทำโดยขาดความเข้าใจที่แท้จริง ขาดความเข้าใจในมโนทัศน์สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สอนและกระบวนการในการออกแบบการสอนทำให้การสอนยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร และด้านความช่วยเหลือทางวิชาการ พบว่า ครูส่วนใหญ่ล้วนประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน คือเกิดความไม่กระจ่างทางวิชาการในเรื่องที่ตนเองทำอยู่มักทำให้การพัฒนางานติดขัดและหยุดชะงัก หากไม่มีผู้ใดสามารถช่วยให้ครูขจัดความไม่กระจ่างนี้ได้ การพัฒนางานวิชาการก็จะไม่ก้าวหน้า นอกจากนั้นพบว่าครูถึงร้อยละ 66 ไม่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ยังระบุเพิ่มเติมว่า การจัดการศึกษาในทุกระดับเกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการนิเทศการศึกษา จึงได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากระบวนการนิเทศเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างเต็มตามศักยภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคประเทศไทย 4.0 และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะพื้นฐานตามหลักสูตร มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบการนิเทศที่ผสมผสานแนวคิดการนิเทศร่วมพัฒนา และการนิเทศแบบออนไลน์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพการปฏิบัติงานของครูและศึกษานิเทศก์ โดยจะนำไปใช้ในการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่มุ่งเน้นการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทั้งนี้ คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มนี้ จึงเป็นเอกสารการนิเทศที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอน และครูคู่ร่วมพัฒนา (Buddy) ที่ร่วมโครงการการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้วยกระบวนการนิเทศ ที่เน้นการมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริง ในแต่ละขั้นตอนทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ ซึ่งครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจสามารถอ่านเพื่อศึกษาเพิ่มเติม และปฏิบัติในการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของตนเองตามหลักการ กระบวนการ และขั้นตอนในรูปแบบที่กำหนดขึ้นนี้ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

2. บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทบาทของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศนับว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดในการดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน ฉะนั้น ผู้นิเทศจะต้องศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้นิเทศมีบทบาท ดังนี้

1. ผู้นิเทศเป็นผู้ประสานงาน แนวปฏิบัติการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยยึดแนวทางความเป็นกัลยาณมิตรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยให้กำลังใจผ่านช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

2. ผู้นิเทศกระตุ้นให้ครูแสดงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองแล้วให้คำชี้แนะที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการปรับความรู้ ความเข้าใจให้ถูกต้อง สอดล้องกับสภาพ บริบทในปัจจุบัน

3. ผู้นิเทศให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

4. ผู้นิเทศส่งเสริม สนับสนุนให้คำปรึกษาผู้รับการนิเทศนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในชั้นชั้นเรียน

บทบาทของผู้รับการนิเทศ

ผู้รับการนิเทศต้องรับฟังการชี้แจงรายละเอียดจากผู้นิเทศ และศึกษาจุดประสงค์และวิธีการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้มีความรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยผู้รับการนิเทศแสดงบทบาท ดังนี้

1. ผู้รับการนิเทศทดสอบความรู้ก่อนได้รับการนิเทศ

2. ผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามขั้นตอนในกระบวนการนิเทศ ร่วมกับผู้นิเทศตามลำดับทั้งรูปแบบออนไซต์และออนไลน์

3. ผู้รับการนิเทศปรับปรุง พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้รับการนิเทศทดสอบความรู้หลังได้รับการนิเทศ

5. ผู้รับการนิเทศยอมรับผลการประเมินจากผู้นิเทศและร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและการปรับปรุงแก้ไข

6. ผู้รับการนิเทศร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรม PLC ถอดบทเรียน และนำเสนอ Best Practice

7. ผู้รับการนิเทศประเมินถามความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

บทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษา

ผู้อำนวยการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะของผู้บังคับบัญชา ซึ่งต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำทางวิชาการที่สามารถให้คำชี้แนะแก่ครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถประเมินผลการนิเทศได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้นสามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาต่อการนิเทศการศึกษาได้ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และจัดกิจกรรมส่งเสริมครูในด้านการนิเทศการศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูในโรงเรียนอย่างจริงจัง

2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้วยกิจกรรมการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. ประชุมวางแผนการนิเทศ กำหนดปฏิทินการนิเทศกับผู้นิเทศในฐานะประธานการนิเทศ

4. เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

5. ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์งบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และอุปกรณ์ในการนิเทศแบบออนไลน์

7. เป็นโค้ชที่ให้คำปรึกษา แนะนำที่ดีแก่ผู้รับการนิเทศ

8. ร่วมเป็นคณะนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตามกระบวนการนิเทศที่กำหนด

9. เป็นผู้นำจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในระดับสถานศึกษา

10. ชื่นชม ยินดี สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างพลังบวกในการดำเนินงานแก่ครู

บทบาทของครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy)

ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการนิเทศ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันกับครูผู้รับการนิเทศ และมีส่วนร่วมในการชี้นำให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศในทุกขั้นตอนของการนิเทศ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ร่วมวางแผนในการปฏิบัติการนิเทศโดยมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งวางแนวทางในการปฏิบัติงาน

2. ดำเนินการนิเทศ ให้คำแนะนำปรึกษาให้การช่วยเหลือช่วยแก้ไขจุดบกพร่องและชี้แนะให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง

3. ร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในระดับสถานศึกษา

4. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง

5. ดำเนินการประเมินผลการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ และเพื่อหาทางยกระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

ส่วนที่ 2

รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1. หลักการของการนิเทศการศึกษา
2. วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา
3. เนื้อหาของการนิเทศการศึกษา
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา
5. การวัดและประเมินผลการนิเทศการศึกษา
6. เงื่อนไขความสำเร็จ

รายละเอียดของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แสดงดังภาพ 1

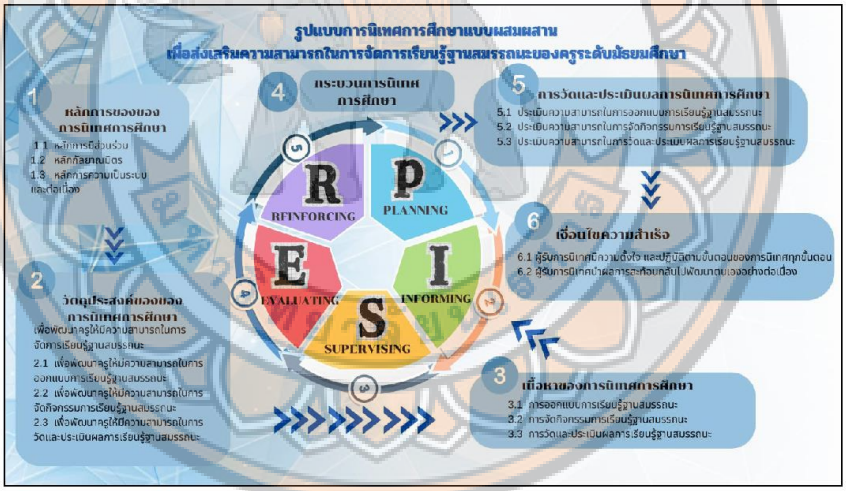

ภาพ 1 รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

เป็นส่วนที่กล่าวถึงทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และ การวัดและประเมินผล โดยมีหลักการดังนี้

1.1 หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานร่วมกัน และการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

1.2 หลักกัลยาณมิตร คือ การที่ผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา ร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะ ยอมรับ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเอง

1.3 หลักการความเป็นระบบและต่อเนื่อง คือ การที่รูปแบบการนิเทศมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ผสมผสานผ่านกิจกรรมการนิเทศที่ใช้สื่อเทคโนโลยีทั้งแบบพบหน้าและการนิเทศออนไลน์ ด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.3 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

เป็นสาระความรู้ที่กำหนดให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยกำหนดเนื้อหาสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย

3.1. การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคล ในเรื่อง 1) ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์, 2) ความพร้อมด้านสติปัญญา, 3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม, 4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และ 5) ความพร้อมด้านสังคม

3.1.2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม

3.1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

3.1.4 การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะและการประยุกต์ใช้ในชีวิต

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา

3.2.2 การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ

3.2.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้

3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.3.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming) เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนวคิดสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือ การประเมินในห้องเรียนขณะที่จัดการเรียนการสอน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันสูง ผ่านคำถามให้คิด ฟัง และให้คำตอบเพื่อสะท้อนความคิดออกมา การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ซึ่งจะใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่เป็นทางการ (Formal Assessment) และไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

3.3.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประเมินตนเองว่ารู้อะไร ทำอะไรได้ และใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรเพียงใดโดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมิน การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)

4. กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการนิเทศระหว่างการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ โดยได้นำแนวคิดของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มีกระบวนการนิเทศดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ประกอบด้วย

1. ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศจัดการประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

4. ผู้นิเทศจัดการประชุมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

5. ผู้รับการนิเทศนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอพพลิเคชั่น Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online)

6. ผู้รับการนิเทศจับคู่คู่สัญญาการนิเทศ เพื่อเป็นครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S) ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะกับครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online)

2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online)

3. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ประกอบด้วย

1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลของ การปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)

ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing -R) ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

2. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)

3. ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมิเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)

5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษา ได้แก่

5.1 การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5.2 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5.3 การประเมินความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

6. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

เงื่อนไขที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย

6.1 ผู้รับการนิเทศต้องมีความตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของการนิเทศทุกขั้นตอน

6.2 ผู้รับการนิเทศต้องนำผลการสะท้อนกลับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3

แนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

แนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)
ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)
ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Blended Supervising-B)
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)
ขั้นที่ 5 การเสริมแรงเชิงบวกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reinforcing&Sharing& -RS)

ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการนิเทศทั้งในรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ ตามขั้นตอนดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)	1.เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) 2.เพื่อวางแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัด	1. ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายประชุมหารือกันถึงปัญหาการนิเทศ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไข (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 2. สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐาน	1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Needs Assessment) 2. แผนการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
	กิจกรรมการเรียนรู้ของครู	สมรรถนะ (Needs Assessment) (วิธีนิเทศแบบ Online) 3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online) 4. ประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการนิเทศและปฏิทินการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 5. ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (วิธีนิเทศแบบ Online)	3. คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing-I)	1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู 2. เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน 3. เพื่อให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศตามประเด็นการพัฒนา ได้แก่ 3.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3.3 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1.ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยการกรอกข้อมูลผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online) 2. ผู้รับการนิเทศ ทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนเข้ารับการพัฒนา ผ่าน Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online) 3.ประชุมออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online) 4. ประชุมปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู จำนวน 2 วัน (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 5. นำเสนอองค์ความรู้ใหม่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแอพลิเคชัน Padlet และ line (วิธีนิเทศแบบ Online) 6. ผู้รับการนิเทศจับคู่ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ในการพัฒนางานร่วมกัน (วิธีนิเทศแบบ Online)	1. คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู 2. แบบทดสอบก่อน – หลัง การอบรม (Pre Test – Post Test)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising-S)	เพื่อปฏิบัติการนิเทศตามแผนการนิเทศที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy)	1. ผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแลกเปลี่ยนครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ นำส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้นิเทศทางออนไลน์ (วิธีนิเทศแบบ Online) 2. ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และนัดหมายวันเวลาเพื่อลงนิเทศชั้นเรียน (วิธีนิเทศแบบ Online) 3. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ และครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศในชั้นเรียน ประเมินผลตามสภาพจริง (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 4. ผู้นิเทศ ผู้อำนวยการ ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy) และผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ (วิธีนิเทศแบบ Onsite)	1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู 2. แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)	1. เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนและสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อ หาแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศต่อกิจกรรมการนิเทศ	1. ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศร่วมกันทบทวนข้อมูล ทบทวนกระบวนการ สะท้อนผลการของการปฏิบัติการสอน (วิธีนิเทศแบบ Online) 2. ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป (วิธีนิเทศแบบ Onsite) ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศผ่านทาง Google Form (วิธีนิเทศแบบ Online)	1. แบบสะท้อนผลการนิเทศ (After Action Review) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศต่อกิจกรรมการนิเทศ

ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing -R)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	วิธีดำเนินงาน	เครื่องมือที่ใช้
ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก (Reinforcing -R)	1. เพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี 2. เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อขยายเครือข่ายการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ	1. ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน สะท้อนผลการนิเทศ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 2. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมคัดเลือกและนำเสนอผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้รางวัลเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ (วิธีนิเทศแบบ Onsite) 3. ผู้รับการนิเทศขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศโดยใช้เทคนิคการขายความคิดให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ผ่านทางโซเชียลมิเดียต่างๆ (วิธีนิเทศแบบ Online)	1. แบบบันทึกกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2. แบบรายงานการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3. แบบประเมินผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

2. ปฏิทินการนิเทศตามขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

คณะผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก และมีกิจกรรมย่อยในแต่ละขั้นตอน โดยมีรูปแบบการดำเนินงานทั้งรูปแบบออนไซต์ และออนไลน์ กำหนดปฏิทินนิเทศ ดังนี้

ขั้นตอน	วัน เดือน ปี	การดำเนินงาน	วิธีนิเทศ	
			Onsite	Online
ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ	4 พฤศจิกายน 2567	ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์นโยบาย จุดเน้นของ สพฐ. และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงผลการทดสอบระดับชาติต่างๆ ได้แก่ ONET, PISA, NT	✓	
	5 พฤศจิกายน 2566	สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		✓
	11 พฤศจิกายน 2567	วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	✓	
	15 พฤศจิกายน 2567	ประชุมจัดทำแผนการนิเทศ และกำหนดปฏิทินนิเทศ	✓	
ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้	18 พฤศจิกายน 2567	ประชาสัมพันธ์โครงการ รับสมัครครูผู้สอนเข้ารับการอบรม ผ่านทาง Google Form		✓
	2 ธันวาคม 2567	ประชุมปฐมนิเทศออนไลน์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน จับคู่ ครูคู่ร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Buddy)		✓
	7 – 8 ธันวาคม 2567	อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 12 ชั่วโมง	✓	
	9 – 15 ธันวาคม 2567	สรุปองค์ความรู้ จัดทำนิทรรศการออนไลน์ ทาง Padlet		✓

ขั้นตอน	วัน เดือน ปี	การดำเนินงาน	วิธีนิเทศ	
			Onsite	Online
ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ	16 – 20 ธันวาคม 2567	ผู้รับการนิเทศ ส่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1		✓
	16 – 22 ธันวาคม 2567	ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านทางแอพลิเคชัน Padlet ครั้งที่ 1		✓
	23 – 30 ธันวาคม 2567	คณะนิเทศ นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยการสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนผลการนิเทศ ครั้งที่ 1	✓	
	6 – 10 มกราคม 2568	ผู้รับการนิเทศ ส่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 2		✓
	6 – 12 มกราคม 2568	ผู้นิเทศ นิเทศแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านทางแอพลิเคชัน Padlet ครั้งที่ 2		✓
	13 – 17 มกราคม 2568	คณะนิเทศ นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยการสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนผลการนิเทศ ครั้งที่ 2	✓	
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ	24 มกราคม 2568	ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมกัน สะท้อนผลการของการปฏิบัติการสอน ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป		✓
ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมแรงเชิงบวก	30 มกราคม 2568	ผู้อำนวยการโรงเรียน จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระดับสถานศึกษา	✓	
	31 มกราคม 2568	ผู้นิเทศ จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา	✓	
	10 กุมภาพันธ์ 2568	ผู้รับการนิเทศนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		✓
		ผู้รับการนิเทศประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ		✓

ส่วนที่ 4

หลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ประชากรโลกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีสมรรถนะหลักสำคัญที่ต้องใช้ในการใช้ชีวิตการเรียน การทำงาน และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข สมรรถนะดังกล่าวสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ดีผ่านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2560) โดยมุ่งเน้นจัดการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต

สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ทักษะเจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะ แสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะเจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่นๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน คนทุกคนมีศักยภาพ (Potential) ภายในซึ่งเป็นความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ศักยภาพด้านใดด้านหนึ่งแฝงอยู่แล้วแต่อาจยังไม่ได้แสดงออกให้เห็นจนกว่าจะได้รับการกระตุ้นหรือได้รับการศึกษาหรือเรียนรู้ที่เหมาะสมกับภาวะแฝงนั้น และเมื่อศักยภาพนั้นปรากฏออกมาหากได้รับการส่งเสริมต่อไปก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในด้านนั้นสูงขึ้น ดังนั้นการได้เรียนรู้สาระความรู้และได้รับการฝึกทักษะหรือกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งการได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้น สามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถเพิ่มสูงขึ้นได้ การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสามารถทำได้โดยผ่านกระบวนการการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งครูต้องออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานสมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะอย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอนพร้อมกับการออกแบบการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนี้ จะเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะแก่ครูผู้สอน ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการของการนิเทศการศึกษา ในขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ (Informing) ตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับมัธยมศึกษา และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแล้ว จะเป็นดำเนินการขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervising) ซึ่งใช้วิธีการนิเทศทั้งแบบออนไซต์และแบบออนไลน์

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่มีคุณภาพในด้านต่อไปนี้

1) มีความเข้าใจในบริบทองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพ

2) มีความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาบทเรียนและหลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ให้สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล

3) มีความเข้าใจและสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. เป้าหมาย

1) เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ที่เข้ารับการพัฒนาจำนวน 20 คน ระยะเวลาการพัฒนา 12 ชั่วโมง (2 วัน) และดำเนินการติดตามกระบวนการนำความรู้และทักษะปฏิบัติไปใช้ในชั้นเรียนภายหลังการอบรมเพื่อการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

2) เป้าหมายเชิงคุณภาพ

(1) ครูผู้สอนได้รับความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูล องค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน เนื้อหาหลักสูตร หลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการวัดประเมินผลผู้เรียน ตามกรอบหลักสูตรและตัวชี้วัดหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบและเงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

(3) ครูผู้สอนมีความตระหนักรู้และใส่ใจในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายในบรรยากาศที่น่าเรียนและท้าทายความสามารถของผู้เรียนเพิ่มขึ้น

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) ครูผู้สอนได้รับการพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองด้านความสามารถการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานและผู้รู้ทางวิชาการ จนประสบผลสำเร็จด้วยความตระหนักรู้ และเปิดใจยอมรับในเงื่อนไขการพัฒนาดังกล่าวร่วมกัน

3) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. การดำเนินงาน

1) ผู้นิเทศ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อทบทวนบริบทของปัญหาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จ ผ่านกระบวนการพัฒนาครูตามกรอบหลักสูตรฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ผู้นิเทศวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูระดับมัธยมศึกษาตลอดหลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผ่านการประยุกต์ใช้หลักการแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

3) ผู้นิเทศออกแบบแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

4) ผู้นิเทศออกแบบกิจกรรมการพัฒนาครู จัดทำสื่อประกอบการอบรม ได้แก่ ใบความรู้ ใบกิจกรรมหรือใบงาน ตัวอย่างสื่อ ตัวอย่างกิจกรรม ตัวอย่างเครื่องมือการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และเครื่องมือสำหรับการจัดเก็บข้อมูลการนิเทศชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5) ผู้นิเทศประชาสัมพันธ์หลักสูตรและประสานงานกับผู้สนใจเข้ารับการพัฒนา ในการการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผ่านการฝึกอบรมตามกำหนด พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อและเอกสารที่จะใช้ประกอบการพัฒนา

6) ผู้นิเทศดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาตามแผนและกำหนดการฝึกอบรม แก่ครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาในระยะแรกเป็นเวลา 2 วัน รวมทั้งให้ผู้เข้ารับการพัฒนาวางแผนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติในสถานศึกษา

7) ผู้นิเทศ นิเทศติดตามเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู (Mentoring) และทบทวนรายงานผลการปฏิบัติงานการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติกับนักเรียนในชั้นเรียน ตามโอกาสที่เหมาะสม

8) ผู้นิเทศสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

6. หลักสูตรการอบรม

วันที่	สาระของหลักสูตร	ระยะเวลา
วันที่หนึ่ง	**การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 1. การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม	3 ชั่วโมง

วันที่	สาระของหลักสูตร	ระยะเวลา
วันที่หนึ่ง	2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน 3. การออกแบบการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ และการประยุกต์ใช้ในชีวิต (ใช้การบรรยายประกอบสื่อ วิดิทัศน์ตัวอย่าง นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ)	
	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 1. ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2. การออกแบบและวางแผนการเขียนแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	3 ชั่วโมง
วันที่สอง	**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา 2. การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ 3. การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ (ฝึกออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยจัดให้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม แล้วนำเสนอรายงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะ)	3 ชั่วโมง
	การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) 1.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) 1.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning) 2. การประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment) 2.1 การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) **ประเมินผลการอบรม** 1. ประเมินความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม 2. ทดสอบหลังการอบรม (Post Test)	3 ชั่วโมง

ตารางการอบรม

วันที่หนึ่ง

เวลา	จำนวนชม.	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
8.00 น. – 8.30 น.	1 ชม.	ลงทะเบียนและรับเอกสารประกอบการอบรม	ศึกษานิเทศก์
8.30 น. – 9.00 น.	1ชม.	พิธีเปิดการอบรม และบรรยายพิเศษ “แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21”	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
9.00 น. – 9.15 น.	15 นาที	ทดสอบก่อนการอบรม	ศึกษานิเทศก์
9.15 น. – 10.00 น.	45 นาที	แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
10.00น. – 10.15น.	15 นาที	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
10.15 น. – 11.00 น.	45 นาที	Module 1 How to ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ Wow!!	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
11.00 น. – 12.00 น.	1 ชม.	ฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
12.00 น. – 13.00 น.	1 ชม.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 น. – 14.30 น.	1 ชม. 30 นาที	Module 2 How to การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ให้เป๊ะเวอร์	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
14.30 น. - 14.45 น.	15 นาที	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
14.45 น. – 16.30 น.	1 ชม. 45 นาที	ฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล

วันที่สอง

เวลา	จำนวนชม.	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
9.00 น. – 10.30 น.	1 ชม. 30 นาที	Module 3 How to จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ปัง!! ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
10.30 น. – 10.45 น.	15 นาที	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
10.45 น. – 12.00 น.	1ชม. 15 นาที	Module 4 วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
12.00 น. – 13.00 น.	1 ชม.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	ศึกษานิเทศก์
13.00 น. – 14.30 น.	1ชม. 15 นาที	ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
14.30 น. – 14.45 น.	15 นาที	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
14.45 น. – 15.45 น.	1 ชม.	นำเสนอการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
15.45 น. – 16.15 น.	45 นาที	วิพากษ์ และสรุปองค์ความรู้	วิทยากรและ ศน.นภัทร เครือผดุงสกุล
16.15 น. – 16.30 น.	15 นาที	ทดสอบหลังการอบรม ประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมพัฒนาฯ	ศึกษานิเทศก์

7. กิจกรรมการอบรม

หลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา มีระยะเวลาในการอบรมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง (2 วัน) ทั้งนี้ได้กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมเป็น 4 Module ได้แก่

Module 1 How to ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ Wow!!

Module 2 How to เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เป๊ะเวอร์!!

Module 3 How to จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ปัง!! ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ

Module 4 How to วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

มีรายละเอียดแต่ละหน่วย ดังนี้

Module 1

How to ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ Wow!!

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. วิเคราะห์ผู้เรียนและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ยกตัวอย่างเทคนิคการสอน กระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้
3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (KSA) การกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติค่านิยม

2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

กระบวนการ

1. ทำแบบทดสอบก่อนอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 15 ข้อ

2. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินตนเองด้วยแบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อแยกแยะหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

   1) ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
   2) ความพร้อมด้านสติปัญญา
   3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม
   4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ
   5) ความพร้อมด้านสังคม

3. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยแบ่งแบบคละความแตกต่างระหว่างบุคคลตามแบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลที่ดำเนินการไปแล้ว

4. วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของการอบรม ผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะที่ต้องการร่วมกัน

5. วิทยากร เปิดคลิปวิดีโอการสอน ของครูที่ผ่านการประเมินวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) จำนวน 2 คลิป ที่เป็นการสอนที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน และให้ผู้เข้าอบรม บอกสิ่งที่สังเกตได้จากคลิป ซึ่งประกอบด้วย บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการ การสร้างบรรยากาศชั้นเรียน การวัดและประเมินผลผู้เรียน

6. ผู้เข้ารับการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม สรุปถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ บันทึกรายละเอียดลงในกระดาษชาร์ต ติดบอร์ด นำเสนอผลงาน

7. วิทยากรสอบถาม สรุป และบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิคการสอน และกิจกรรมที่ใช้ และแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

8. ผู้เข้ารับการอบรม ศึกษาใบความรู้ เรื่องการออกแบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และทำใบงาน

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม

1. แบบทดสอบก่อนอบรม (Pre Test)
2. แบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล
3. คลิปวิดีโอการสอนของครูระดับชำนาญการพิเศษ 2 คลิป
4. Power point เนื้อการ รูปแบบ แนวทาง เทคนิคการสอน กิจกรรม และการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
5. กระดาษชาร์ทขาว
6. ปากกาเคมี
7. ใบความรู้ การออกแบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
8. ใบงาน การออกแบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินแบบทดสอบก่อนอบรม (Pre Test)
2. ประเมินการร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. ประเมินการนำเสนอผลงาน
4. ประเมินใบงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ใบความรู้ที่ 1

สมจิต จันทร์ฉาย (2557) กล่าวว่า การเรียนการสอนต้องจัดให้เหมาะกับผู้เรียน ดังนั้นนักออกแบบการเรียนการสอนจึงต้องมีความเข้าใจลักษณะของผู้เรียนที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจสภาพและสถานที่ปฏิบัติงานของผู้เรียนตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนซึ่งเป็นบริบทของการเรียนรู้ ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนนั้น ผู้ออกแบบการเรียนการสอนมีความมุ่งหวังให้สิ่งที่ออกแบบไว้ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้กับผู้เรียนที่เป็นประชากรเป้าหมาย (Target Population) ให้ครอบคลุมได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ในการที่จะพิสูจน์และประเมินว่าสิ่งที่ออกแบบไว้นั้นมีประสิทธิภาพใช้ได้เหมาะสมหรือไม่ จำเป็นต้องทดลองกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองซึ่งเป็นสมาชิกของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากกว่ามาเป็นตัวแทนเพื่อทำการทดลองว่าสิ่งที่ออกแบบไว้นั้นใช้ได้ดีเพียงใด ก่อนที่จะอ้างอิงผลการทดลองไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะของผู้เรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ได้แก่

1. ทักษะที่มีอยู่ก่อนซึ่งมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายการเรียนรู้หมายถึงทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ ทำให้การเรียนรู้เรื่องใหม่ง่ายขึ้นเพราะไม่ต้องไปเรียนเรียนรู้ทักษะนั้น
2. ความรู้เดิมในเรื่องที่สอน ความรู้เดิมนี้มีทั้งความรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่หรืออาจจะเป็นความรู้เดิมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ใหม่ก็ได้ หากเป็นความรู้เดิมที่ไม่ถูกต้อง ผู้สอนจะต้องหาแนวทางทางแก้ไขให้ถูกต้องก่อนเรียนรู้เรื่องใหม่
3. เจตคติที่มีต่อเนื้อหาและระบบการถ่ายทอด
4. แรงจูงใจทางวิชาการ
5. ระดับความสามารถทางวิชาการ
6. ความชอบในในการเรียนรู้โดยทั่วไป
7. เจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน
8. ลักษณะของกลุ่มผู้เรียนมีลักษณะคล้ายคลึงหรือมีความแตกต่างจากกลุ่มประชากร

วิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของผู้เรียนดังกล่าว ควรเลือกใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเช่น

1. ใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหารผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียน
2. ใช้แบบรายงานตนเองให้ผู้เรียนสะท้อนความถนัดความสนใจแรงจูงใจและเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ต่างๆ
3. สังเกตการทำงานของผู้เรียนในบริบทการเรียนรู้ต่างๆ
4. ทดสอบก่อนเรียนเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เดิมและทักษะก่อนเรียนเป็นอย่างไร

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทำให้ทราบลักษณะต่างๆของผู้เรียน เช่น พฤติกรรมที่มีอยู่ก่อนของผู้เรียน เจตคติที่มีต่อเนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดเนื้อหา แรงจูงใจทางวิชาการ ระดับความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ที่มีอยู่ก่อน ความชอบทางวิชาการ เจตคติที่มีต่อองค์กร และลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกลยุทธ์การสอนวิธีการถ่ายทอด และการฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน

ใบงานที่ 1
แบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล

ชื่อ – สกุล.....วัน/เดือน/ปีเกิด.....อายุ.....ปี
ผลการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ระดับชั้น..... เกรดเฉลี่ย.....
ข้อมูลด้านสุขภาพ น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง.....ซม. โรคประจำตัว.....
ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ.....ซึ่งเป็นผู้ปกครอง ชื่อ – สกุล.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ .....จังหวัด.....

ด้านที่	รายการวิเคราะห์ผู้เรียน	ผลการประเมิน			สรุปผลการประเมิน	การปรับปรุง แก้ไข
		ดี (3)	ปานกลาง (2)	ปรับปรุง (1)		
1	**ด้านความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์**					.....
	1) ความรู้พื้นฐาน	.....	.....	.....		.....
	2) ความสามารถในการแก้ปัญหา	.....	.....	.....		.....
	3) ความสนใจ / สมาธิในการเรียน	.....	.....	.....		.....
2	**ความพร้อมด้านสติปัญญา**					.....
	1) ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	.....	.....	.....		.....
	2) ความมีเหตุผล	.....	.....	.....		.....
	3) ความสามารถในการเรียนรู้	.....	.....	.....		.....
3	**ความพร้อมด้านพฤติกรรม**					.....
	1) กล้าแสดงออก	.....	.....	.....		.....
	2) การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....		.....
	3) ความมุ่งมั่นขยันหมั่นเพียร	.....	.....	.....		.....
4	**ความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ**					.....
	1) สุขภาพร่างกายสมบูรณ์	.....	.....	.....		.....
	2) การเจริญเติบโตสมวัย	.....	.....	.....		.....
	3) มีสุขภาพจิตดี	.....	.....	.....		.....
5	**ความพร้อมด้านสังคม**					.....
	1) การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	.....	.....	.....		.....
	2) การช่วยเหลือ เสียสละ แบ่งปัน	.....	.....	.....		.....
	3) มีระเบียบวินัย เคารพกฎ กติกา	.....	.....	.....		.....

ใบความรู้ที่ 2
การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎี การเรียนการสอน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอด ความรู้สู่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบ บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยมีหลักการออกแบบการเรียนรู้ ดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้นั้น เพื่อใคร ใครเป็นผู้เรียนหรือใครเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจ และรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย

2. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน

3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชานั้น ๆ ได้ดีที่สุดอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรม การเรียนรู้อะไรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีปัจจัย สิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง

4. เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ ควรมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเป็นใคร มีลักษณะพื้นฐานอย่างไร จะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างไรบ้าง จึงจะสามารถทำให้การเรียนรู้นั้น บรรลุเป้าหมาย คือ ภายหลังเรียนรู้แล้วผู้เรียนเข้าใจ จดจำ นำไปใช้ ทำได้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณา ในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมาย วิธีการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล

วิธีการสอน คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น ๆ (ทิศนา แขมมณี, 2551)

เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน หรือการกระทำต่าง ๆ ในการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (ทิศนา แขมมณี, 2551)

จากความหมาย และนิยามดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า วิธีการสอนเป็นขั้นตอนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เทคนิคการสอน เป็นวิธีการเสริมที่จะช่วยให้วิธีการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น กลยุทธ์การสอน เป็นวิธีการสอนที่ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสอนมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นการสอนที่มีขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ และใช้วิธีการส่งเสริมการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

ขั้นตอนในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553, น.230)

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้และรายละเอียดย่อยของเนื้อหาที่จะ นำมาทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง

2. วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา เพื่อนำมาสู่การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม

3. วิเคราะห์เป้าหมายสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ควรออกแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง หรือการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหา โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ

5. วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน โดยกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. วิเคราะห์กระบวนการวัดผลและประเมินผล โดยเลือกวิธีการวัดผลและประเมินผลให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ และใช้การประเมินตามสภาพจริง

7. วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนละนอกชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

ใบงานที่ 2
เรื่อง การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน
2. ให้แต่ละกลุ่มออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 1 แผน ตามประเด็นที่กำหนดให้ในใบงาน
3. นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

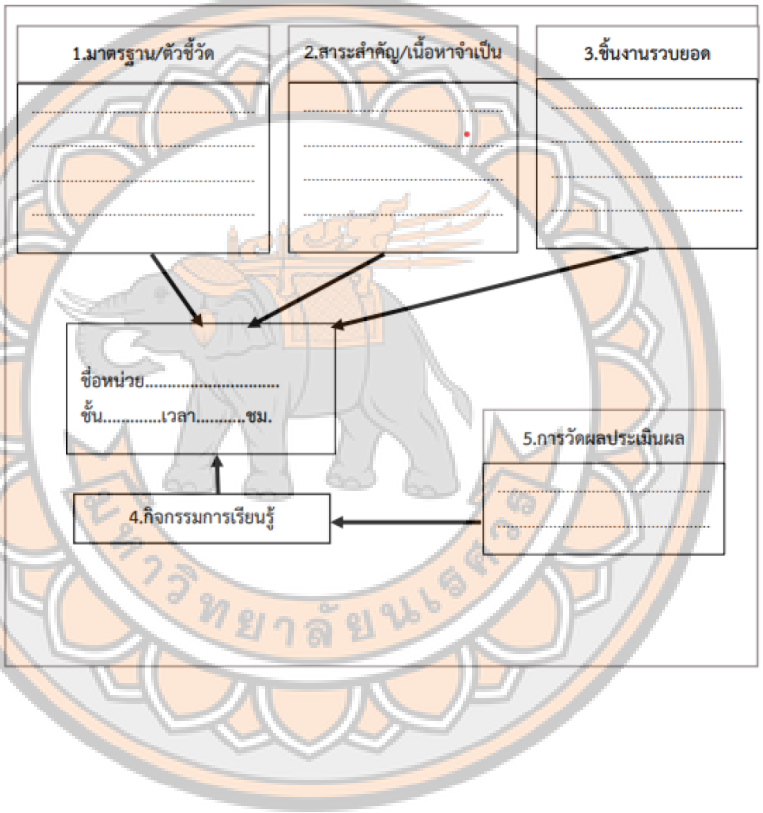

Module 2

How to เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เป๊ะเวอร์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. เข้าใจส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เขียนแผนการจัดการเรียนฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้อง

ขอบข่ายเนื้อหา

1. ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. การออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

กระบวนการ

1. ผู้เข้ารับการศึกษาตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากใบความรู้ที่ 1
2. ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันวิเคราะห์ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
3. วิทยากรสรุปองค์ความรู้ จากใบความรู้ที่ 2
4. ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 1 แผน
5. ผู้เข้าอบรมอัพโหลดแผนการจัดการเรียนรู้ ลงใน Padlet หัวข้อแสดงนิทรรศการออนไลน์
6. ผู้เข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน และอภิปรายร่วมกัน
7. วิทยากรสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ
8. ร่วมโหวตผลงานที่เป็นเลิศ ชื่นชมยินดีกับตัวอย่างแผนที่ปฏิบัติได้ดี

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม

1. ใบความรู้ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. ใบงาน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. การนำเสนอผลงาน
3. ใบงานการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ใบความรู้ที่ 3
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ชาตรี ฝ่ายคำตา (2563) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. แนวคิดหลัก/สาระสำคัญ
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
7. สื่อการเรียนรู้
8. บันทึกหลังการสอน

หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า หลักการเขียนแผนการการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เขียนให้ชัดเจนจนแจ่มแจ้งในทุกหัวข้อเพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้เรียนมีรายละเอียดพอสมควรไม่ย่นย่อและไม่ละเอียดมากเกินไป
2. ใช้ภาษาเขียนที่มีความหมายได้ เข้าใจตรงกัน เป็นประโยคที่ได้ใจความ ไม่ใช่ความค้าง ไม่ยืดยาวยืดเยื้อ และไม่เป็นภาษาพูด
3. เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องกันเช่น
   - สาระสำคัญจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
   - จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรมและการวัดผล
   - สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล
4. เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนการสอนก่อนหลังในทุกหัวข้อ
5. เขียนทุกหัวข้อให้ถูกต้อง เช่น จุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. จัดเนื้อหากิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้
7. คิดกิจกรรมให้น่าสนใจอยู่เสมอไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้งที่สอน
8. เขียนให้เป็นระเบียบง่ายแก่การอ่านและสะดวกชวนอ่าน
9. เขียนในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสอนตามที่ได้วางแผนไว้

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2553) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้เขียนควรศึกษาเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตร เพื่อดูโครงสร้างหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วง สาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อมากำหนดหัวข้อ เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ที่จะสอน คำอธิบายรายวิชาซึ่งกล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนสาระสำคัญสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระนั้นนั้น และแนวการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

2. คู่มือหลักสูตร คู่มือการ เพื่อให้เข้าใจ. เน้น เข้าใจบทบาทของผู้บริหารและผู้สอน เข้าใจกระบวนการพื้นฐาน เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการทำงาน

3. ตัวอย่างแนวการสอน เพื่อดูสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผล เพื่อเลือกสรรกิจกรรมการเรียนรู้

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเขียนแผนการเรียนรู้ เช่น หนังสืออ่านประกอบ ใบความรู้ เพื่อจะได้เตรียมขอบข่ายของความรู้และสื่อสารการเรียนรู้ ในการเขียนแผนการเรียนรู้อาจเขียนเป็นแผนการเรียนรู้ย่อยรายชั่วโมง หรือเขียนเป็นแผนการเรียนรู้รวมไม่แยกเป็นรายชั่วโมง ครูผู้สอนจะต้องนำไปจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ย่อยเองการเขียนแผนการเรียนรู้จะต้องจะต้องมีข้อมูลและขั้นตอนการเขียนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระ คำอธิบายรายวิชา สาระการเรียน กิจกรรมและจุดประสงค์ สำหรับเนื้อหาสาระนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อกำหนดเรื่องที่จะสอน โดยกำหนดเป็นระดับหน่วยใหญ่ หน่วยย่อย และระดับบทเรียนที่เป็นเนื้อหาของการสอนแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพราะการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสะดวกในการประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ทำความเข้าใจสาระการเรียนรู้ให้แจ่มแจ้ง

ขั้นที่ 5 เลือกวิธีสอน เทคนิควิธี ทักษะต่างๆ ให้เหมาะสมที่สุดสำหรับเรื่องนั้น

คันที่ 6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 7 เลือกสื่อการเรียนรู้ตามลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 8 กำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ ควรมีลักษณะ 4 ประการดังนี้

1. มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด ได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองด้วยการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้นำส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง ด้วยครูพยายามลดบทบาทจากการเป็นผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการทำงานเป็นกระบวนการและนำกระบวนการไปใช้จริง

4. ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น

ใบงานที่ 3
การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

รายวิชา.....ชั้น.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง .....วันที่.....

สาระสำคัญ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ผลลัพธ์ผู้เรียน				สื่อการเรียนรู้	การวัดประเมินผล
		ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านสมรรถนะ	ด้านคุณลักษณะ		

Module 3

How to จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ปัง!! ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. ยกตัวอย่างรูปแบบ วิธีการ เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้
2. ออกแบบ และสาธิตการสอน ด้วยรูปแบบ วิธีการ เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้
3. บอกจุดเด่น จุดด้อยของรูปแบบ วิธีการ เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

2. การบูรณาการข้ามศาสตร์ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ

3. การเสริมสร้างคุณลักษณะ สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้

กระบวนการ

1. แบ่งผู้เข้าอบรมเป็น 4 กลุ่ม ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่ม จับสลาก เลือกรูปแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จาก 4 รูปแบบที่กำหนด ได้แก่

   กลุ่มที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)

   กลุ่มที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

   กลุ่มที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบ STEAM

   กลุ่มที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)

2. แต่ละกลุ่มศึกษาใบงาน อภิปรายร่วมกัน สรุปเทคนิค กระบวนการ จุดเด่น จุดด้อยของแต่ละรูปแบบ

3. แต่ละกลุ่ม ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือก วิธีการ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ได้แก่

   วิธีการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

   - วิธีการจัดเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method)
   - วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)
   - วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)
   - วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
   - การการจัดเรียนรู้แบบโครงการ (The Project Approach)

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)
- การการจัดเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้(Inquiry Based)
- การการจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปา (CIPPA Model)
- การการจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนเป็นคู่ (Learning Cell)
- การการจัดเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน (Learning Center)

4. สาธิตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเวียนฐานกิจกรรม 4 ฐาน
5. ผู้เข้าอบรม ร่วมกันสรุปจุดเด่นจุดด้อย ของรูปแบบ วิธีการ เทคนิคการสอน แบบต่างๆ
6. โหวตกลุ่มที่ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้น่าสนใจที่สุด และมอบรางวัล

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม

1. Power point เนื้อการ รูปแบบ วิธี และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. กระดาษชาร์ทขาว
3. ปากกาเคมี
4. ใบความรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
5. ใบงาน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. การนำเสนอผลงาน
3. ใบงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ใบความรู้ที่ 4
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

สุพรรณิการ์ สุทธหลวง (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ทักษะการคิดขั้นสูง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับตนองตามแนวคิดการสร้างสรรค์ปัญญา (Constructivism) ลงมือปฏิบัติจริง หรือ สื่อออนไลน์ต่างๆ โดยมีครูช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) หรือ หรือ ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สามารถประเมินค่า จากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful) (สถาพร พฤฑฒิกุล ,2558) ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้แบบกำกับตัวเอง (Self - directed Learning) ให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวิตชีวาและตื่นตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 25557, น. 10) โดยแยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
    - 1.1 การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)
    - 1.2 การเรียนรู้โคยใช้ปัญญาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
    - 1.3. การการสัตเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)
    - 1.4 การการจัดเรียนรู้ที่เน้นทักษะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คิด (Thinking Based Learning)
    - 1.5การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL)
2. วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
    - 2.1 วิธีการจัดเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method)
    - 2.2 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)
    - 2.3 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)
    - 2.4 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
    - 2.5 การการจัดเรียนรู้แบบโครงการ (The Project Approach)
3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
    - 3.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)
    - 3.2 การจัดเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based)
    - 3.3 การจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปา (ZIPPA Model)
    - 3.4 การจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนเป็นคู่ (Learning Cell)
    - 3.5 การจัดเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน (Learning Center)

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

เป็นแนวคิดจากหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทางปัญญา และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทางสังคม ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันและสามารถนำความรู้ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คิด สู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ตามบริบทสถานการณ์

ผู้วิจัยนำเสนอ 5 รูปแบบดังนี้

1.1 การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

1.2 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

1.3 การการจัดเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)

1.4 การการจัดเรียนรู้ที่เน้นทักษะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คิด (Thinking Based)

1.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL)

1.1 การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

หลักการ

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นที่นิยมช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ลักษณะสำคัญของการเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คือ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติทั้งในและนอกชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างกระตือรือร้น ให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ครูออกแบบไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2558, น. 18) โดยผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยน การคิด อภิปราย ร่วมแก้ปัญหาไม่มีการทดสอบ แต่ประเมินจากพฤติกรรมความเข้าใจและงาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม ดังนี้

1. การอภิปรายในชั้นเรียน (Class Discussion)
2. การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)
3. กิจกรรม คิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน (Think-pair-share)
4. การโต้วาที (Debate)
5. บทบาทสมมุติ (Role play)
6. การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ (Situation Learning)
7. แกลเลอรี่ วอล์ค (Gallery Walk)

ข้อดี

1. ผู้เรียนมีความรู้สึกไม่โดดเดี่ยวในการทำกิจกรรม
2. เพื่อนในกลุ่มสามารถช่วยให้ผู้เรียนที่อ่อนได้เข้าใจเนื้อหากขึ้น
3. กิจกรรมเน้นการทำงานแบบกลุ่ม สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน
4. เรียนรู้ผ่านกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายในการเรียนรู้มากกว่าแบบการจัดเรียนรู้บรรยาย

5 ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่รู้ว่าเรียนเนื้อหานั้นๆ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจาการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. ประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติ ผ่านกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกต สัมภาษณ์ ชิ้นงาน
3. ประเมินจากความสำเร็จของชิ้นงานที่มอบหมาย

1.2 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกในช่วงปลาย ค.ศ. 1969 โดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Science) ของ McMaster University ประเทศแคนนาดา ซึ่งได้ใช้กับการฝึกทักษะของนักศึกษาแพทย์ฝึกหัดโดยให้วิเคราะห์ถึงปัญหาทางการรักษาต่าง ๆ ก่อนที่ในปี ค.ศ. 1980 จะขยายไปสู่มหาวิทยาลัย และสาขาวิชาอื่น ๆ อีกหลายแห่ง ทำให้แนวการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นหนึ่งในแนวการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและพบเจอในชีวิตประจำวัน เพราะผู้เรียนจะรับทราบและเข้าถึงผู้เรียนได้ง่าย และสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นโดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทำงานแบบกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้ตัวของปัญหานั้นคือจุดสำคัญของการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

ผู้จัดการเรียนรู้สร้างสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน โดยอาจเป็นการแนะนำแนวทางยกตัวอย่างสถานการณ์ หรือถามคำถามที่ให้คิดต่อ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา มีโอกาสเลือกเฟ้นและเสนอปัญหาที่หลากหลาย และสามารถแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ซึ่งก่อนที่จะกำหนดปัญหานั้นครูผู้การจัดเรียนรู้ควรทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเสียก่อน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหา ซึ่งต้องเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนมี

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

ผู้จัดการเรียนรู้จะกระตุ้นผู้เรียนด้วยคำถามหรือการเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยากรู้ โดยเน้นให้เกิดการระดมสมอง เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการหาคำตอบ โดยมีครูผู้การจัดเรียนรู้คอยดูแลตรวจสอบเพื่อให้เกิดความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้เรียนจะต้องดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบร่วมกัน โดยมีการกำหนดกติกา วางเป้าหมายและดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมีครูผู้การจัดเรียนรู้คอยให้คำชี้แนะและอำนวยความสะดวก

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

ผู้เรียนแต่ละคนสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า โดยมีการนำเสนอกันภายในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุป ทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีครูผู้การจัดเรียนรู้ถามคำถามโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเลือกวิธีที่จะนำเสนอสู่ภายนอก โดยผ่านความเห็นชอบจากครูผู้การจัดเรียนรู้ในการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้เพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ โดยครูผู้การจัดเรียนรู้ประเมินผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานของผู้เรียนตามสภาพจริง

ข้อดี

1. หัวใจสำคัญคือการเลือกปัญหาที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ เช่น ปัญหาที่เกิดจริงในชีวิตประจำวัน ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้ง ปัญหาที่นิยมในปัจจุบัน ปัญหาที่ไม่มีคำตอบตายตัว ปัญหาที่อยู่ในความสนใจผู้เรียน หรือปัญหาที่ต้องระดมความคิดเห็น
2. ผู้เรียนเรียนรู้จากวิธีคิดของเพื่อนในกลุ่ม ส่งเสริมให้มีจิตใจเปิดกว้างรับฟังความเห็นผู้อื่น
3. ผู้เรียนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเรียนรู้ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจริง

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการแสดงความคิดเห็น หรือประเด็นชวนคิด
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในกลุ่ม
3. ประเมินจากการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.3 การการจัดเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุษฎี โยเหลาและคณะ, 2557, น.19-20) เป็นการเรียนรู้มีพลังและฝังในตัวผู้เรียนได้ ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เรียนโดยการลงมือทำเป็นโครงการ (Project) ร่วมมือกันทำเป็นทีม และทำกับปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตจริง วิจารณ์ พาณิช (2555, น.71-75)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. Define คือ ขั้นตอนการทำให้สมาชิกของทีมงาน ร่วมทั้งครูด้วยมีความชัดเจนร่วมกันว่า คำถาม ปัญหา ประเด็น ความท้าทายของโครงการคืออะไร และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อะไร

2. Plan คือ การวางแผนการทำงานในโครงการ ครู่ก็ต้องวางแผน กำหนดทางหนีทีไล่ในการทำหน้าที่โค้ช รวมทั้งเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำโครงการของนักเรียน และที่สำคัญ เตรียมคำถามไว้ถามทีมงานเพื่อกระตุ้นให้คิดถึงประเด็นสำคัญบางประเด็นที่นักเรียนมองข้าม โดยถือหลักว่า ครูต้องไม่เข้าไปช่วยเหลือจนทีมงานขาดโอกาสคิดเองแก้ปัญหาเอง นักเรียนที่เป็นทีมงานก็ต้องวางแผนงานของตน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การประชุมชุมพบปะระหว่างทีมงาน การแลกเปลี่ยนข้อค้นพบแลกเปลี่ยนคำถาม แลกเปลี่ยนวิธีการ ยิ่งทำความเข้าใจร่วมกันไว้ชัดเจนเพียงใด งานในขั้น Do ก็จะสะดวกเลื่อนไหลดีเพียงนั้น

3. Do คือ การลงมือทำ มักจะพบปัญหาที่ไม่คาดคิดเสมอ นักเรียนจึงจะได้เรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง ทักษะในการทำงานภายใต้ทรัพยากรจำกัด ทักษะในการค้นหาความรู้เพิ่มเติมทักษะในการทำงานในสภาพที่ทีมงานมีความแตกต่างหลากหลาย ทักษะการทำงานในสภาพกดดัน ทักษะในการบันทึกผลงาน ทักษะในการวิเคราะห์ผล และแลกเปลี่ยนข้อวิเคราะห์กับเพื่อนร่วมทีม เป็นต้น ในขั้นตอน Do นี้ ครูเพื่อศิษย์จะได้มีโอกาสสังเกต ทำความรู้จักและเข้าใจศิษย์เป็นรายคน และเรียนรู้หรือฝึกทำหน้าที่เป็น "วาทยากร" และโค้ชด้วย

4. Review คือ การที่ทีมนักเรียนจะทบทวนการเรียนรู้ ที่ไม่ใช่แค่ทบทวนว่า โครงการได้ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ แต่จะต้องเน้นทบทวนว่างานหรือกิจกรรม หรือพฤติกรรมแต่ละขั้นตอนได้ให้บทเรียนอะไรบ้าง เอาทั้งขั้นตอนที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลวมาทำความเข้าใจ และกำหนดวิธีทำงานใหม่ที่ถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งเอาเหตุการณ์ระทึกใจ หรือเหตุการณ์ที่ภาคภูมิใจ ประทับใจ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้แบบทบทวนไตร่ตรอง (reflection) หรือ AAR (After Action Review)

5. Presentation คือ การนำเสนอโครงการต่อชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ให้การเรียนรู้ทักษะอีกชุดหนึ่งต่อเนื่องกับขั้นตอน Review เป็นขั้นตอนที่ทำให้เกิดการทบทวนขั้นตอนของงานและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้น แล้วเอามานำเสนอในรูปแบบที่เร้าใจ ให้อารมณ์และให้ความรู้ (ปัญญา) ทีมงานของนักเรียนอาจสร้างนวัตกรรมในการนำเสนอก็ได้ โดยอาจเขียนเป็นรายงานและนำเสนอเป็นการรายงานหน้าชั้นเรียนมี (PowerPoint) หรือจัดทำวิดิทัศน์นำเสนอ หรือนำเสนอเป็นละคร เป็นต้น

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลการทบทวนไตร่ตรอง หรือ AAR (After Action Review)

2. ประเมินจากการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1.4 การจัดเรียนรู้ที่เน้นทักษะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คิด (Thinking Based Learning) โดยใช้ Thinking School

หลักการ

ได้นำหลักการเรียนรู้แบบทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of multiple Intelligences) Howard Garner นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เสนอว่าสติปัญญาของมนุษย์มี 8 ด้าน ควรมีการพัฒนาความรู้ ทั้ง 8 ด้าน ตามความแตกต่างของผู้เรียน โรงเรียนการจัดเรียนรู้คิดเริ่มจากโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย" ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ในห้องเรียนและสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ จึงได้นำแนวคิดและวิธีการเรียนการการจัดเรียนรู้จากประเทศที่สำเร็จ เช่น ประเทศฟินแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศสิงคโปร์ และญี่ปุ่น จึงเกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาไทยได้ได้เปอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการการจัดเรียนรู้คิดตามแนวทางจริงๆ ที่ประสบความสำเร็จโดยศึกษาที่โรงเรียนประเทศนิวซีแลนด์เป็นระยะเวลาหนึ่งเดือนและได้รับการนิเทศจากสถานศึกษาต้นแบบจากนิวซีแลนด์ตลอดระยะเวลาสามปีและเป็นต้นแบบของโรงเรียนในเครือข่ายอีก 700 แห่ง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. DO now

เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมาเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนรู้สึก สนุกก่อนเรียนรู้

2. Purpose

เป็นขั้นตอนการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และแจ้งเกี่ยวกับชิ้นงาน ที่ผู้เรียนจะต้องทำให้สำเร็จ

3. Work Model

เป็นขั้นตอนการการจัดเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Leaming โดยใช้เครื่องมือการจัดเรียนรู้คิด เครื่องมือการจัดเรียนรู้คิด (Thinking Tool) 10 เครื่องมือ และ Creative Thinking & Critical Thinking

1. PMI- กิจกรรมที่ขบคิดถึงข้อดี-ข้อเด่นและจุดที่น่าสนใจ ข้อเสนอแนะ
2. OPV-กิจกรรมที่แสดงถึงมุมมองการคิดของคนอื่นอื่นจากสถานการณ์ หรือปัญหา
3. Comparison and Contrast - กิจกรรมช่วยผู้เรียนให้เห็นที่เปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง
4. Cause and Effect- กิจกรรมกระตุ้นความคิดผู้เรียนคิดถึงเหตุและผล
5. Mind Mapping- กิจกรรมสรุปความรู้ ถ่ายทอดความคิดเชื่อมโยงฝึกสมองซีกซ้ายและขวา
6. Diagram- สรุปความคิดเป็นแผนภาพอย่างเป็นระบบ
7. KWL - ต้องการรู้อะไร
8. Rankin - ลำดับการเลือกมากน้อย
9. CAF - ช่วยคิด18หัวข้อ
10. Six Thinking Hat – คิดหลากหลายมุม

4. Reflective Thinking ผู้เรียนสะท้อนความคิดเห็นต่อเนื้อหา และนำเสนอในชั้นเรียน

ข้อดี

1. ฝึกทักษะการคิดให้กับผู้เรียน

2. ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนั้นๆ ได้อย่างสะดวก

3. เป็นการบูรณาการประสบการณ์ของผู้เรียนและเนื้อหาที่เรียนเพื่อสะท้อนคิดต่อเนื้อหาที่เรียน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือทีม

2. ประเมินจากชิ้นงาน จาก เครื่องมือการจัดเรียนรู้คิด เครื่องมือการจัดเรียนรู้คิดThinking Tool 10 เครื่องมือ

1.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL)

หลักการ

การใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมองเป็น "เครื่องมือ" ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เรียนรู้เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด หลักการสำคัญของ BBL คือ

1) สมองเกิดมาเพื่อเรียนรู้ และรู้วิธีเรียนรู้

2) เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองฝึกฝน-ฝึกปฏิบัติจากทุกประสาทสัมผัส

3) หากเด็กไม่ได้ใช้สมองในส่วนใด เซลล์สมองในส่วนนั้นจะตายไป

3) อารมณ์มีผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้ การคิด และการจำของสมอง

4) สมองเรียนรู้ และพัฒนาได้ดีในภาวะที่รู้สึกปลอดภัย

5) การเสริมสร้างคุณธรรม หรือ คุณลักษณะนิสัยที่ดี จะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในช่วงสมอง 0-6 ขวบ

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง หากสมองยังปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทำงานปกติ การเรียนรู้ก็ยังจะเกิดขึ้นต่อไป ทฤษฎีนี้เป็นสหวิทยาการเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดซึ่งมาจากงานวิจัยทางประสาทวิทยา (Caine and Caine, 1989)หัวใจสำคัญของการเรียนรู้บนฐานสมองอยู่ที่จะออกแบบการเรียนการการจัดเรียนรู้อย่างไรให้สมองสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดอีริก (Eric Jensen. 2000)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนและวิธีการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่คุณครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และสรุปการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียน สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง

1. Brain Gym/Brain Break เตรียมความพร้อม (Warm Up) เพื่อเป็นการกระตุ้นสมอง ตามหลักการทำงานของสมอง เมื่อมีการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีความสุข สมองจะหลั่งสารเคมีที่ชื่อว่า เซโรโทนิน (Serotonin) ซึ่งสารนี้มีความสำคัญมาก ช่วยให้มีจิตใจที่สงบและเกิดสมาธิ ซึ่งจะแตกต่างจาก เอนดอร์ฟิน (Endorphin) และ โดพามีน (Dopamine) ที่จะช่วยให้มีความสุขและสนุกสนาน ซึ่งขั้นตอนนี้นับว่าเป็น

ขั้นตอนที่สำคัญ โดยทางโรงเรียนได้กำหนดไว้ว่า ทุกชั่วโมงที่ครูเข้าการจัดเรียนรู้ ครูจะต้อง Warm Up ก่อนเสมอ โดยใช้เวลาไม่เกิน 5 นาที

2. Present ขั้นนำเสนอข้อมูลความรู้ ขั้นตอนนี้จะคำนึงถึงหลักการทำงานของสมองที่ว่า "เรียนรู้จากง่ายไปหายาก เรียนรู้จากของจริง และจากการสัมผัส" จากการศึกษาทางประสาทวิทยาศาสตร์พบว่า "มือ" เป็นอวัยวะที่มีประสาทสัมผัสที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ดีที่ดีที่สุด รองลงมาคือ "ปาก" นั่นก็หมายถึง ต้องให้เด็กพูดหรือสื่อสาร การสื่อสารจะช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงเรื่องได้ ดังนั้น การออกแบบรูปแบบการการจัดเรียนรู้สื่อการการจัดเรียนรู้ คุณครูต้องคำนึงถึงหลักการทำงานของสมองอย่างมาก การเรียนการการจัดเรียนรู้จึงจะประสบความสำเร็จ ในขั้นตอนที่ 2 นี้ มีขั้นตอนย่อยที่สำคัญหนึ่งคือ "การสรุปในแต่ละชั่วโมง" ทางโรงเรียนได้สนับสนุนให้มีการฝึกอบรม Graphic Organizer ให้แก่คุณครูทุกกลุ่มสาระ ตลอดจนหนังสือที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศ เพื่อให้คุณครูใช้เป็นเครื่องมือในการสรุปที่ช่วยให้เด็กเกิดความสนุก เกิดการเรียนรู้ และจดจำได้ง่ายขึ้น

3. Learn-Practice ขั้นลงมือเรียนรู้ ฝึกทำ และฝึกฝน ขั้นนี้จะสอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองที่ว่า "สมองจะจดจำได้ดีนำไปสู่ความจำระยะยาว (Long-term Memory) ต้องผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฝึกซ้ำๆ" คำว่า "ซ้ำๆ" ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง การทำโจทย์เดิมซ้ำๆ แต่หมายถึงการใช้หลักการ เช่น หลักการบวกก็นำไปใช้กับการบวกที่แตกต่างกันออกไปในโจทย์ คุณครูจึงจำเป็นต้องออกแบบใบงานที่แตกต่างออกไปเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนเรื่อยๆ

4. Summary ขั้นสรุปความรู้ ขั้นนี้เป็นการสรุปเมื่อจบบทเรียนหรือหน่วย ซึ่งแตกต่างจากขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเป็นการสรุปในแต่ละชั่วโมง ในขั้นตอนนี้เป็นการเชื่อมโยงความรู้ทั้งหน่วย โดยใช้ Graphic Organizer ฝึกให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ภายในบทเรียน สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองที่ว่า "สมองเรียนรู้เป็นองค์รวม" ซึ่งขั้นตอนนี้มีความสำคัญต่อเด็กมาก และเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างยาก ครูเองก็จำเป็นต้องฝึกฝนบ่อยๆ เช่นกันกัน

5. Apply ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นการประยุกต์ใช้ทันทีทันใด การที่เด็กเรียนแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้นั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ถึงร้อยละ 90 ดังนั้น เมื่อจบบทเรียน คุณครูต้องคิด ต้องออกแบบเชื่อมโยงความรู้ทั้งหน่วย นำข้อสอบมาให้เด็กทดลองทำ

ข้อดี

1. ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำงานของสมองเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับตัวเอง
2. ครูมีความสุข กระตือรือร้นในการทำงาน มีความมั่นใจและเกิดความท้าทายในการประกอบวิชาชีพครู
3. นักเรียนมีความสุข มีสมาธิ มีวินัยมากขึ้น
4. นักเรียนมีความกระตือรือร้น ได้รู้ ได้เรียน และกล้าแสดงออกมากขึ้น
5. นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนมีพัฒนาการทางความคิดสามารถเชื่อมโยงความรู้และคิดวิเคราะห์ได้

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากชิ้นงานในขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้
2. ประเมินจากการสรุปความรู้ จากการบันทึก การเขียน หรือจากการนาเสนอ
3. ประเมินจากการทดสอบความรู้

ใบความรู้ที่ 5
วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.1 วิธีการจัดเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method)

2.2 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)

2.3 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)

2.4 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จาลอง (Simulation)

2.5 วิธีการจัดเรียนรู้แบบโครงการ (The Project Approach)

2.1 วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)

หลักการ

การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือการแสดง หรือการกระทาสิ่งต่างๆให้ผู้เรียนดู วิธีการสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง โดยมี 2 แนวทาง

1) การสาธิตแบบบอกความรู้ เป็นการสาธิตที่แจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนการสาธิตว่าจะทำอะไร อย่างไร และจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แล้วให้ผู้เรียนสังเกตการณ์สาธิต พร้อมอธิบายตามไปด้วย

2) การสาธิตแบบค้นพบความรู้ เป็นการสาธิตที่ผู้สาธิตหรือครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนคาดคะเนคำตอบเพื่อเป็นการเร้าความสนใจแล้วจึงให้ผู้เรียนคอยสังเกตจาการสาธิตว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง อย่างไร

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ขั้นเตรียมการสาธิต (ครูเตรียมเพื่อการสอนแบบสาธิต)
   - 1.1 ศึกษาบทเรียนที่จะสาธิตให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
   - 1.2 เตรียมอุปกรณ์ที่จะสาธิตให้พร้อม
   - 1.3 ทดลองการสาธิตดูก่อน
   - 1.4 จัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการสาธิตบทเรียน
   - 1.5 เขียนแผนภูมิแสดงขั้นตอนของการสาธิตไว้
2. ขั้นสาธิต เมื่อครูเข้าสู่ชั้นเรียนแล้ว จึงดำเนินการสอนตามลำดับดังนี้
   - 2.1 เร้าความสนใจของนักเรียน
   - 2.2 ทำการสาธิตให้นักเรียนดู โดยยึดหลักในการสาธิตดังนี้
     - 2.2.1 สาธิตตามลำดับขั้น
     - 2.2.2 สาธิตช้าๆพร้อมกับบรรยายเพื่อให้นักเรียนติดตามทัน
     - 2.2.3 สาธิตเฉพาะเรื่องบทเรียนนั้นๆ
     - 2.2.4 ให้นักเรียนเห็นทั่วถึง หรืออาจให้นักเรียนออกมาสังเกตสาธิตที่ละกลุ่ม
     - 2.2.5 ครูคอยสังเกตความสนใจและความตั้งใจของนักเรียน

2.2.6 ครูให้นักเรียนมาร่วมทำการสาธิตด้วยได้

2.2.7 เน้นขั้นตอนสำคัญๆของการสาธิตและเขียนสรุปบนกระดานดำ

3. ขั้นสรุปและวัดผล

3.1 ให้นักเรียนร่วมกันเล่าสรุปเป็นตอนๆ

3.2 ให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อสรุปส่งครูเพื่อให้คะแนน

3.3 นักเรียนสาธิต เพื่อสังเกตดูว่านักเรียนทำได้และเข้าใจหรือยัง

3.4 ทดสอบ

ข้อดี

1. นักเรียนมองเห็นตัวอย่าง แบบอย่าง ขั้นตอน ของการปฏิบัติทำให้เข้าใจลึกซึ้งมีเหตุผล
2. ประหยัดเวลาของครูและนักเรียน เพราะเห็นตัวอย่างชัดเจน
3. ประหยัดวัสดุ
4. การสาธิตให้ดูแล้วปฏิบัติย่อมปลอดภัย

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการสาธิตของผู้เรียน
2. การตอบคำถามหรือการมีส่วนร่วมในการสังเกต
3. การเขียนสรุปเกี่ยวกับการสาธิต

2.2 วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)

หลักการ

เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการแสดงออก ทั้งจากการแสดงออกทางกายและการเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดผ่านตัวละคร เรื่องราว สถานการณ์ ตามสภาพความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก มีทักษะในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองและรู้จักที่จะทำงานทีม โดยในการสอนรูปแบบนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร คือการแสดงบทบาทสมมุติโดยที่มีเรื่องราวกำหนดอยู่ก่อนแล้ว ผู้เรียนทราบถึงเรื่องราวคร่าว ๆ และแสดงเรื่องราวตามบทบาทตัวละครที่ได้รับ

2) การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา คือการสมมุติสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมุติเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองกับสถานการณ์นั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ขั้นเตรียมการ คุณครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติจากเนื้อหาความรู้ที่ได้เรียนรู้ มีการจับกลุ่มผู้เรียนตามความสะดวกและเหมาะสมกับเนื้อหาและบทบาทในการแสดง คุณครูกำหนดเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้แต่ละกลุ่มและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบทบาทกันเอง หรือคุณครูอาจกำหนดบทบาทให้นักเรียนแต่ละคนเองเลยก็ได้ จัดเตรียมพื้นที่และอุปกรณ์ในการแสดง ผู้เรียนซักซ้อมการแสดงบทบาทสมมติ

2. ขั้นแสดง ผู้เรียนแสดงบทบาทตามเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่กาหนด คุณครูทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และตัดบทการแสดงในจุดที่เหมาะสม

3.ขั้นสรุป คุณครูกล่าวชมเชยผู้เรียนที่แสดง และสอบถามถึงความรู้สึกและความคิดเห็นในการแสดงบทบาทดังกล่าว คุณครูและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายถึงเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่ได้แสดง คุณครูให้นักเรียนได้แสดงเพิ่มเติม คุณครูสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากการแสดงอีกครั้ง

ข้อดี

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองที่มาจากบทบาทการแสดงได้

2. มีการร่วมมือกับเพื่อน ทำงานเป็นทีม รู้จักการเข้าสังคม

3. ส่งเสริมความกล้าแสดงออกให้กับผู้เรียน

4. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อีกด้วย

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการแสดงที่ได้รับ

2. ประเมินจากการแสดงความคิดเห็นจากบทเรียนที่เรียนรู้จากการแสดง

2.3 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)

หลักการ

การนำเสนอกรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนได้เกิดความคิด ได้ตอบคำถาม และอภิปรายร่วมกัน จัดเป็นวิธีการสอนได้ที่ผู้สอนนำมาใช้มากพอสมควร เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้เต็มที่ เพราะคำตอบที่ได้จะไม่ใช่คาตอบที่ถูกต้องที่สุด ผู้เรียนจึงมีโอกาสใช้ความคิดในการวิเคราะห์แก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ที่ผู้สอนได้กำหนดได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ความเข้าใจการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างให้มากขึ้น ในบทนี้กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วย ความหมาย วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ ขั้นตอนที่สำคัญในการสอน เทคนิคข้อเสนอแนะของการสอน และข้อดี ข้อจำกัดของการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง พร้อมด้วยสรุปท้ายบท กิจกรรมและคำถามของการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างด้วย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. การเตรียมการ ก่อนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมกรณีตัวอย่างให้พร้อม กรณีตัวอย่างที่เหมาะสมจะต้องมีสาระซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง กรณีที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ปัญหาขัดแย้งซึ่งจะช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน หากไม่มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้ง ผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งประเด็นคาถามที่ท้าทายให้ผู้เรียนคิดก็ได้ ผู้สอนอาจนำเรื่องจริงมาเขียนเป็นกรณีตัวอย่างหรืออาจใช้เรื่องจากหนังสือพิมพ์ ข่าว และเหตุการณ์รวมทั้งจากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีทัศน์ เป็นต้น เมื่อได้กรณีที่ต้องการแล้วผู้สอนจะต้องเตรียมประเด็นคำถามสำหรับการอภิปรายเพื่อนาไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ

2. การนำเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้สอนอาจเป็นผู้นำเสนอกรณีตัวอย่าง หรืออาจใช้เรื่องจริงจากผู้เรียนเป็นกรณีตัวอย่างก็ได้ (แต่ครูต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างนั้น และตั้งประเด็นคำถามได้เร็ว วิธีการนำเสนอทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์เป็นข้อมูลมาให้ผู้เรียนอ่าน การเล่ากรณีตัวอย่างให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น สไลด์ วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจให้ผู้เรียนแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมติก็ได้

3. การศึกษากรณีตัวอย่างและการอภิปราย ผู้สอนควรแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย และให้เวลาอย่างเพียงพอในการศึกษากรณีตัวอย่าง และคิดหาคำตอบ ไม่ควรให้ผู้เรียนตอนประเด็นคำถามทันที ผู้เรียนแต่ละคนควรมีคำตอบของตนเตรียมไว้ก่อน แล้วจึงร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่ม และ นำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนกันผู้สอนพึงตระหนักว่าการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างนี้ มิได้มุ่งที่ความถูกต้องของคำตอบ คำถามสำหรับการอภิปรายนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น ด้วยเหตุนี้การอภิปรายจึงควรมุ่งความสนใจไปที่เหตุผลหรือที่มาที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

ข้อดี

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงและได้ฝึกแก้ปัญหาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับผลที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะแก้ปัญหา เมื่อเผชิญปัญหานั้นในสถานการณ์จริง

3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

4. เป็นวิธีสอนที่ให้ผลดีมากสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลายสาขา

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วม
3. ประเมินจากการนำไปแก้ไขปัญหา

2.4 วิธีการการจัดเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

หลักการ

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงและเกิดความเข้าใจในสถานการณ์หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1: ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นเตรียมการสอน ผู้สอนควรเริ่มจากการกำหนด วัตถุประสงค์ กำหนดสถานการณ์ เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน รวมถึงกำหนดบทบาท กฎเกณฑ์และกติกาให้พร้อม เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมได้ทราบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

ขั้นที่ 2: ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์ผู้เรียนเริ่มแสดงตามข้อตกลง ผู้สอนมีหน้าที่แนะนำและดูแลให้การแสดงดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนอาจสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับการแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป

ขั้นที่ 3: ขั้นอภิปราย ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปเหตุการณ์ความคิดเห็นเปรียบเทียบประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากสถานการณ์จำลองกับสถานการณ์ที่เป็นจริง เชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปสู่เนื้อหาวิชาที่เรียน

ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและประเมินผล ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปวิธีการที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลบทเรียนพร้อมทั้งเสนอแนะการปรับปรุงบทเรียนต่อไป

ข้อดี

1. เป็นวิธีที่ดึงดูดความสนใจ จูงใจให้เกิดความพยายาม และเกิดความสนุกสนานในการเรียน
2. ฝึกผู้เรียนให้เคารพในกฎ กติกา การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การทำงานเป็นกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เรียนรู้การตัดสินใจ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหานับเป็นวิธีเรียนที่ได้ความรู้แบบคงทน
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างจริงจัง
5. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากสำหรับผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่ำ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการสังเกตการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จำลอง
2. ประเมินจากวิธีการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จำลอง

2.5 การการจัดเรียนรู้แบบโครงการ (The Project Approach)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นตัวดำเนินกิจกรรม ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และด้วยความคิดริเริ่มของ วิลเลียม เฮิร์ด คิลแพทริค (William Heard Kilpatrick) ครูสอนภาษาที่เป็นบุคคลสำคัญในขบวนการพัฒนาการศึกษาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเขาได้ขยายรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ โดยนำแนวคิดของ จอห์น ดูอี (John Dewey) นักปฏิรูปการศึกษาคนสำคัญ ซึ่งให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่มปฏิบัติการ ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และมุ่งให้เด็กเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ด้วยตัวเองเข้ามาร่วมด้วย ทำให้กลายเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก การส่งเสริมให้เด็กศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความลุ่มลึกตามความสนใจ ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คิดและแก้ปัญหาจากตัวของเด็กเอง จนได้คำตอบที่ต้องการเพื่อนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้นำเสนอต่อผู้อื่น โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการเท่ากับปริมาณเนื้อหาและเพียงพอต่อความสนใจของเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ระยะเริ่มต้นโครงการ

เป็นขั้นที่เด็กและครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาหัวข้อที่จะทำการศึกษา โดยต้องเป็นหัวข้อตามความสนใจ สามารถบูรณาการได้ ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน และเด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง ซึ่งเมื่อกำหนดหัวข้อได้แล้ว จึงกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และระยะเวลาในการศึกษาในหัวข้อนั้น ๆ เพื่อวางแผนการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม โดยนำประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่แสดงออกผ่านผลงานต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาซึ่งในขั้นนี้มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และระยะเวลาในการศึกษา

2. ระยะดำเนินการ

เป็นขั้นของการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้ โดยโดยเน้นให้เด็กร่วมมือกันในการเรียนรู้ เน้นให้เด็กปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยมีประสบการณ์จากสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีคุณครูคอยให้คำแนะนำและคอยดูแลอย่างใกล้ชิด สำหรับขั้นนี้มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

2.1 กำหนดปัญหาหรือสิ่งที่อยากรู้ตั้งสมมุติฐาน

22 ค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ (ผ่านสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ

2.3 ทดสอบสมมติฐาน

3. ระยะสรุปผลโครงการ

เป็นขั้นของการนำผลที่ได้จากการดำเนินการมาแสดง ผ่านการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การแสดง หรือ การอภิปราย ซึ่งเด็กจะต้องเป็นผู้เลือกวิธีการ และดำเนินการนำเสนอด้วยตัวเอง ซึ่งทำให้ได้ทบทวนแนวทางในการปฏิบัติ และทบทวนถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินการตามโครงการอีกด้วย

ในขั้นนี้มีการดำเนินงานอยู่ 2 ขั้นตอน คือ สรุปผลที่ได้จากการศึกษา นำเสนอผลการศึกษาที่ได้ ในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ อาจไม่จำเป็นต้องให้แล้วเสร็จใน 1 วัน เราอาจจะจัดกิจกรรมทั้งสัปดาห์ หรือในหัวข้อที่มีเนื้อหามาก เราอาจจะจัดทั้งเดือนเลยก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาการเรียนการสอนและคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อดี

1. ผู้เรียนมีอิสระทางด้านความคิด มีการกำกับตนเองให้สามารถสืบสืบค้นหาความรู้เพื่อนำมาทำโครงการด้วยตนเอง

2. ฝึกการคิดและวางแผนทำงานอย่างเป็นระบบ

3. ฝึกการสร้างองค์ความรู้ หรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการวางแผนในการทำโครงการ

2. ประเมินจากความสำเร็จของโครงการ

Module 4

How to วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. ระบุแนวทางการวัดและประเมินผลแบบฐานสมรรถนะได้
2. ออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment)
   1.1 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Leaming)
   1.2 การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Leaming)
2. การประเมินสรุปผลรวม (Summative Assessment)
   การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning)

กระบวนการ

1. ผู้เข้ารับการอบรม ระดมสมอง บอกวิธีการวัดและประเมินผล ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. วิทยากรบรรยาย แนวทางการวัดและประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ ใน 4 ประเด็นที่กำหนด
3. ผู้เข้ารับการอบรม นำหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่ได้ออกแบบไว้ใน Module ที่ 2 มาออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล
4. ผู้เข้ารับการอบรม นำเสนอผลงาน และอภิปรายร่วมกัน
5. วิทยากรสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม

1. Power Point บรรยาย แนวทางการวัดและประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ
2. กระดาษชาร์ทขาว
3. ปากกาเคมี
4. ใบความรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
5. ใบงาน การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. การนำเสนอผลงาน
3. ใบงานการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ใบความรู้ที่ 6
แนวคิดการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AoL)

การประเมินผลการเรียนรู้ (AoL) เป็นที่รู้จักกันในนามของ การประเมินสรุปรวม (summative assessment) ที่ให้ความสำคัญต่อการรวบรวมข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจบโปรแกรม จบปีการศึกษา เป็นการรับรองคุณภาพหรือประสบการณ์ทางการศึกษา เช่น การสอบเพื่อสำเร็จการศึกษาและรับไปประกาศนียบัตร จึงมุ่งมั่นการกำหนดระดับคะแนนหรือเกรดให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งใช้สารสนเทศที่ได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การประเมินมักมีลักษณะเป็นทางการและดำเนินการตัดสินโดยผู้สอน จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สอนมีหน้าที่หลักในการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นการตัดสินความสามารถหลังจากที่สิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555; Issacs, Zara, & Herbert, 2013)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning: AfL)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) แนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (constructivism) ซึ่งเป็นการประเมินกระบวนการและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสภาพจริงของกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านการเรียนเพื่อรู้ (learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (learning to do) การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน (learning to live) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (leaming to be) รวมถึงเพื่อระบุและวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และให้ข้อติชมที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนในแง่มุมต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (formative assessment) ที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่า 3 ลักษณะคือ การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (feed-up) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และการให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (feed-forward) ด้วยเหตุนี้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้นอกจากเป็นการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับการเรียนของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการประเมินที่ทำให้ได้สารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินเพื่อการเรียนรู้นับได้ว่าผู้สอนยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินและใช้การสื่อสารเชิงบวกเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนเพื่อใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555; ราชบัณฑิตยสถาน, 2558; Assessment Reform Group, 2001 cited in Issacs et al., 2013)

การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning: AaL)

การประเมินขณะเรียนรู้ (AaL) เป็นสับเซตของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) ซึ่งเป็นการขยายบทบาทของการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (formative assessment) ด้วยกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้

ของตน สามารถวางแผนการเรียนรู้ กำกับการเรียนรู้ วินิจฉัย ประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้ของตน โดยให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนคิดทบทวนเกี่ยวกับการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา ดังนั้น การประเมินตามแนวคิดนี้จะต้องอาศัยอภิปัญญาของผู้เรียน (metacognition) กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินการเรียนรู้ของตน โดยทำหน้าที่เป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinker) ที่สามารถสะท้อนและใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองได้ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินตามแนวคิดนี้ คือ ตัวผู้เรียนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน; 2555; Earl; 2013)

จากแนวคิด หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินผลในข้างต้นสามารถสรุปหลักการและคุณลักษณะของการประเมินตามแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้ได้ตารางที่ 1

ตาราง 1 สรุปหลักการและคุณลักษณะของการประเมินตามแนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้ (Earl, 2013; McMillan, 2014)

หลักการ/คุณลักษณะ	การประเมินผลการเรียนรู้	การประเมินเพื่อการเรียนรู้	การประเมินขณะเรียนรู้
วัตถุประสงค์	การตัดสินเกี่ยวกับการจัดวางตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเรียน การออกหนังสือรับรองหรือใบประกาศ ฯลฯ	ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน	การติดตามตนเอง (self-monitoring), การแก้ไขตนเอง (self-correction) หรือการปรับตัว (adjustment)
เกณฑ์เทียบเคียง	ผู้เรียนคนอื่น, มาตรฐานหรือผลการเรียนรู้	มาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ภายนอก	เป้าหมายของบุคคล และมาตรฐานภายนอก
ผู้ประเมินหลัก	**ผู้สอน**		**ผู้เรียน**
คุณลักษณะการประเมิน	การประเมินสรุปรวม	การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้	
	รับรองการเรียนรู้	ระบุความต้องการในการเรียนรู้ตามลำดับ	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนติดตามการเรียนรู้ของตนเอง
	ประเมินเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้	ประเมินระหว่างการสอนอย่างต่อเนื่อง	ประเมินระหว่างการสอนและหน่วยการเรียนรู้
	มักใช้เกณฑ์การประเมิน/จัดลำดับผู้เรียน	ใช้ชิ้นงาน/ภาระงานที่ผู้สอนสามารถปรับได้ระหว่างการสอน	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์เพื่อใช้สำหรับการประเมินการเรียนรู้
	คำถามที่ใช้มาจากสื่อทางการศึกษา	ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน	ผู้เรียนเป็นผู้เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง
	มุ่งประเมินทั่วไป	**มุ่งประเมินอย่างเฉพาะเจาะจง**	
	เพื่อรายงานต่อผู้ปกครองในรูปแบบของเกรด	เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนติดตามการเรียนรู้ของตนเอง
	อาจลดแรงจูงใจของผู้เรียน	**ส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียน**	
	ให้ข้อมูลย้อนกลับล่าช้า	ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที	
	การตัดสินในภาพรวม	ประเมินเพื่อวินิจฉัย	

ใบความรู้ที่ 7
ขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ

นำเสนอโดยวิชัย วงษ์ใหญ่และคณะ (2562, น.5 -18) เป็นตัวอย่างการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดสมรรถนะที่ต้องการประเมิน คือ การจัดการเรียนรู้

2. ขั้นนิยามสมรรถนะ นิยามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางสำคัญคือ การสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการประเมิน การจัดกลุ่มประเด็นย่อยของสิ่งใด ๆ เข้าด้วยกันเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ภายในองค์ประกอบเดียวกันมีความเหมือนกัน และระหว่างองค์ประกอบมีความต่างกัน การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามการบูรณาการคำสำคัญ (Keywords) จากการให้ความหมายของคำใด ๆ แล้วกำหนดเป็นนิยาม (ความหมาย) เพื่อใช้ในการประเมิน

3. กำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะ ในที่นี้กำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เป็นการกำหนดตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับนิยามสมรรถนะและ Competency Mapping โดยที่ตัวบ่งบ่งชี้ต่าง ๆ จะถูกสังเคราะห์มาจากข้อมูลที่หลากหลายหรือประเด็นย่อยต่าง ๆ

4. กำหนดวิธีการประเมิน การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ สามารถใช้วิธีการประเมินได้อย่างหลากหลายตอบสนองธรรมชาติของตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

4.1 การประเมินจากการปฏิบัติในสภาพจริงควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้

4.2 การประเมินที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ

4.3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินต้องสามารถยอมรับได้ทั้งผู้เรียนผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งการประเมินแบบมีส่วนร่วมระหว่างเพื่อนผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง

4.4 การประเมินตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองด้านทักษะการเรียนรู้คุณภาพของผลงาน

วิธีการประเมินอาจเลือกใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1) การสังเกตแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

2) การสัมภาษณ์

3) การรายงานตนเอง

4) การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง

5) การใช้แบบประเมินการปฏิบัติจริง

6) การประเมินโดยใช้แฟ้มผลงาน

7) การทดสอบภาคปฏิบัติ

5. สร้างเครื่องมือประเมิน

การสร้างเครื่องมือประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะดำเนินการสร้างตามขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลโดยทั่วไป ซึ่งเครื่องมือที่สร้างจะมีความหลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมินที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 4

5.1 แบบสังเกต (มีโครงสร้าง / ไม่มีโครงสร้าง)

5.2 แบบสัมภาษณ์ (มีโครงสร้าง / ไม่มีโครงสร้าง)

5.3 แบบรายงานตนเอง

5.4 แบบประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง (ครู เพื่อน ชุมชน)

5.5 แบบประเมินแฟ้มพัฒนางาน

5.6 แบบประเมินชิ้นงานต่างๆ

5.7 แบบทดสอบภาคปฏิบัติ

5.8 เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics)

6. การประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing assessment)

จากการที่การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ มีแนวคิดหลักคือมุ่งประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ไม่เน้นการประเมินเพื่อตัดสินว่าผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องประเมินอย่างต่อเนื่องควบคู่ ไปกับการจัดการเรียนรู้ปกติ ไม่แยกการประเมินออกจากการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น โดยที่การประเมินกระทำอย่างต่อเนื่องมีลักษณะเป็นวงจรที่ต่อเนื่องกัน 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการถอดบทเรียน (Lesson learned)

7. การถอดบทเรียน (Lesson learned) เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การถอดบทเรียน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติหรือการทำกิจกรรม เพื่อการจัดการความรู้เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นระบบต่อคณะทำงานเกี่ยวกับผลการปฏิบัติกิจกรรมที่ดำเนินการแล้ว เป็นการกระตุ้นให้คณะทำงานเกิดความตื่นตัวและมีความรู้สึกผูกพัน (Involve) อยู่กับงานที่ทำช่วยให้มีสติรู้ตัวและมีปัญญารู้คิดในการปรับปรุงและพัฒนางาน

การถอดบทเรียนมีแนวทางดังต่อไปนี้

7.1 ต้องตอบโจทย์ว่าการถอดบทเรียนอะไร เพื่ออะไร

7.2 ใครคือบุคคลที่จะถอดบทเรือน การถอดบทเรือนของคนอื่นหรือการรอดอดบทเรียนตัวเอง

7.3 วิธีการถอดบทเรียนควรเลือกวิธีการให้เหมาะสม

7.4 บทเรียนที่ดี (Best Practice) อาจจะมีประเด็นที่คล้ายกันแต่แต่แตกต่างบริบท การหาบทเรียนที่ดีถือว่าได้ความรู้ที่มีคุณค่า มีพลัง

7.5. สุนทรียสนทนา (Dialogue) จะเป็นกลไกสำคัญในการถอดบทเรียนที่มากกว่าการตั้งคำถาม

7.6 บทเรียนมิใช่ความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามนัยของการตั้งสมมติฐานการวิจัย อะไรที่ทำให้เกิดความแตกต่างนั้นเป็นปัจจัยก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างไร สิ่งนี้คือบทเรียน การถอดบทเรียนผลการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะช่วยทำให้ผู้สอนทราบว่ามีปัจจัยอะไรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการของสมรรถนะ จากนั้นผู้สอนนำปัจจัยเหล่านั้นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยใดที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการของสมรรรถนะ ผู้สอนนำปัจจัยนั้นออกจากการจัดการเรียนรู้

58

ใบงานที่ 5

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

คำชี้แจง

1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนระบุเครื่องมือในการวัดและประเมินผลนักเรียน

ระบุเครื่องมือวัดและประเมินผลนักเรียนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะมาเป็นข้อๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. การประเมินผลหลักสูตรการอบรม

วัตถุประสงค์การฝึกอบรม	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดและประเมินผล
1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่มีคุณภาพ	- การสังเกตความสนใจ - การถามและการตอบคำถาม - การประเมินความคิดเห็น - การนำเสนอประเด็นข้อมูลในการปฏิบัติกิจกรรม - การตรวจผลงานการปฏิบัติกิจกรรมใบงาน - การทำแบบทดสอบ	- แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นและการการมีส่วนร่วมในกิจกรรม - แบบบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด - แบบประเมินคุณภาพผลงานหรือชิ้นงานที่ให้ปฏิบัติ - แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาบทเรียนและหลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ให้สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล	- การสังเกตความสนใจ - การแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถาม - การประเมินความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูล - การตรวจผลงานการปฏิบัติกิจกรรมใบงาน - การประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของงานที่เกิดจากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น	- แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นและการการมีส่วนร่วมในกิจกรรม - แบบบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด - แบบประเมินคุณภาพผลงานหรือชิ้นงานที่ให้ปฏิบัติ
3. มีความเข้าใจและสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	- การสังเกตความสนใจ - การแสดงความคิดเห็น และการตอบคำถาม - การประเมินความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูล - การตรวจผลงานการปฏิบัติกิจกรรมใบงาน - การประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของงานที่เกิดจากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น	- แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นและการการมีส่วนร่วมในกิจกรรม - แบบบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด - แบบประเมินคุณภาพผลงานหรือชิ้นงานที่ให้ปฏิบัติ

ส่วนที่ 5

เครื่องมือการนิเทศ

เครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา ตามกระบวนการนิเทศการศึกษา 5 ขั้นตอนของรูปแบบประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา
2. แบบทดสอบก่อน - หลังการอบรม เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Pre Test/Post Test)
3. แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
4. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (แบบนิเทศขั้นเรียน)
5. แบบบันทึกการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR)
6. แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

แบบสอบถาม

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา
2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้กับครูเท่านั้น ซึ่งการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน หรือ ผู้ใดทั้งสิ้น เพราะข้อมูลจะถูกวิเคราะห์เป็นภาพรวม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูต่อไป
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน โปรดตอบตามความเป็นจริงตามที่ได้ปฏิบัติจนครบทุกขั้นตอน ดังนี้

   ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

   ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

   ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ตำแหน่ง ☐ ข้าราชการครู ☐ พนักงานราชการครู ☐ ครูจ้างสอน ☐ อื่นๆ .....

โรงเรียน..... สังกัด.....

วิทยฐานะ ☐ ไม่มีวิทยฐานะ ☐ ครูชำนาญการ ☐ ครูชำนาญการพิเศษ ☐ ครูเชี่ยวชาญ

ประสบการณ์ในการสอน..... ปี

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

1. แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

ระดับความคิดเห็นมี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
คะแนน 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้											
1	มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้										
2	มีการวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา										
3	มีการวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)										
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้										
5	ออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน										
6	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
7	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน										
8	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม										
9	เลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน										

ข้อ	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้											
1	จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน										
2	จัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียนและผู้เรียนครูผู้สอน										
3	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง										
4	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง										
5	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน										
6	มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง										
7	มีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น										
8	มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)										
9	มีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)										
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ											
1	มีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน										
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้										
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูงของผู้เรียน										
4	มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง										
5	มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน										

ข้อ	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้										
7	มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง										
8	กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา

(แบบสังเกตการสอน)

จุดประสงค์

1. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. เพื่อประเมินความสามารถของครูในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

คำชี้แจง :

1. แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ได้แก่
   ตอนที่ 1 ใช้ประเมินการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
   ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม จากผู้นิเทศ
2. ให้ผู้นิเทศทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
	ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้					
1	ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้					
2	ครูผู้สอนวิเคราะห์ผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา					
3	ครูผู้สอนวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)					
4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้					
5	ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน					
6	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
7	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกัน					
8	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม					
9	ครูผู้สอนเลือกเนื้อหาสาระที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน					
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
1	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดขั้นสูงของผู้เรียน					
2	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน-บทเรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน และผู้เรียน-ครูผู้สอน					
3	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
4	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง					
5	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน					
6	ครูผู้สอนครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา และปรับประยุกต์ใช้จริง					
7	ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เร้าความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น					
8	ครูผู้สอนใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Task-based materials)					
9	ครูผู้สอนมีการใช้สื่อจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ (Realia/Authentic materials)					
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ						
1	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
2	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้					
3	การวัดและประเมินผลสะท้อนการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน					
4	ครูผู้สอนใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง					
5	ครูผู้สอนมีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน					
6	ผู้เรียน เพื่อน และครูเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้					
7	ครูผู้สอนมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง เช่น แฟ้มสะสมงาน แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกความรู้สึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง					
8	ครูผู้สอนกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน					

ข้อเสนอแนะหรือประเด็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อน - หลังการจัดการอบรม

เรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ 1 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) มีจุดมุ่งหมายหลักอย่างไร

1) การเน้นที่เนื้อหาการสอน
2) การเน้นที่การสอนตามมาตรฐาน
3) การเน้นที่การพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน
4) การเน้นที่การสอบและการประเมินผล

ข้อ 2 สิ่งที่สำคัญที่สุดในการวางแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร

1) การกำหนดเนื้อหาที่ต้องสอน
2) การออกแบบการประเมินผล
3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4) การกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

ข้อ 3 ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, ความสามารถในการประเมินตนเองของนักเรียนมีความสำคัญอย่างไร?

1) เพื่อให้ครูทราบถึงความก้าวหน้า
2) เพื่อให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้
3) เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผล
4) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

ข้อ 4 การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมักจะใช้วิธีการอะไร

1) การประเมินผลงานจริงและการสังเกตพฤติกรรม
2) การสอบแบบหลายตัวเลือก
3) การสอบข้อเขียน
4) การสอบปากเปล่า

ข้อ 5 การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะต้องทำอย่างไร

1) เป็นการทดสอบความรู้ที่หลากหลาย
2) ประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด
3) ประเมินจากการปฏิบัติและการนำไปใช้
4) เป็นการทดสอบแบบปากเปล่า

ข้อ 6 การประเมินตนเองในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีผลดีต่อนักเรียนอย่างไร

1) ลดความกังวลในการสอบ
2) เข้าใจตนเองและความก้าวหน้า

3) ปรับการเรียนรู้ตามคำแนะนำของครู

4) สร้างแรงจูงใจในการเรียน

ข้อ 7 การจัดทำแผนการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรให้ความสำคัญกับสิ่งใด

1) เน้นที่การพัฒนาทักษะที่สำคัญ

2) ใช้เนื้อหาที่ครอบคลุมทุกวิชา

3) ใช้เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย

4) ใช้ข้อมูลจากการสอบที่ผ่านมา

ข้อ 8 ในการใช้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การจัดการเรียนการสอนควรดำเนินการอย่างไร

1) สอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

2) ปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน

3) เน้นการบรรยายเนื้อหา

4) เน้นการสอบและการประเมินผล

ข้อ 9 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรคำนึงถึงสิ่งใด

1) การสอนเนื้อหาตามมาตรฐาน

2) การเพิ่มชั่วโมงการเรียน

3) การเพิ่มจำนวนข้อสอบ

4) การพัฒนาทักษะที่หลากหลาย

ข้อ 10 การประเมินผลในระบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องมีลักษณะแบบใด

1) การทดสอบตามเวลา

2) การประเมินตามผลการเรียน

3) การประเมินตามผลการปฏิบัติจริง

4) การประเมินจากคะแนนสอบ

ข้อ 11 ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การประเมินผลควรสะท้อนถึงสิ่งใด

1) การทดสอบข้อเขียน

2) การทำงานกลุ่ม

3) การปฏิบัติจริงและการใช้ทักษะ

4) การทำแบบฝึกหัด

ข้อ 12 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะส่งผลให้นักเรียนเป็นอย่างไร

1) เรียนรู้ได้เร็วขึ้น

2) พัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

3) สอบได้คะแนนสูง

4) ทำงานได้รวดเร็ว

ข้อ 13 สิ่งใดที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1) การนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริง
2) ความเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมด
3) การเพิ่มจำนวนการสอบ
4) การท่องจำเนื้อหา

ข้อ 14 สมรรถนะที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะคืออะไร

1) ทักษะการอ่าน
2) ความรู้เฉพาะในวิชา
3) ทักษะการคิดวิเคราะห์
4) ทักษะการท่องจำ

ข้อ 15 การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีข้อดีอย่างไร

1) ลดความซับซ้อนของเนื้อหา
2) เพิ่มความเร็วในการเรียนรู้
3) ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
4) สร้างความหลากหลายในการเรียนรู้และการประเมิน

ข้อ 16 ข้อใดบ่งบอกถึงผลของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1) นวัตกรรม
2) การทำงานเป็นระบบ
3) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร
4) วัฒนธรรมการเรียนรู้ของตนเอง

ข้อ 17 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรใช้รูปแบบใด

1) ประเมินผลตามความต้องการของผู้เรียน
2) ประเมินผลเฉพาะที่นักเรียนสงสัยเท่านั้น
3) ประเมินผลการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
4) ประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะๆ

ข้อ 18 ข้อใดแสดงออกถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง

1) สุดาสรุปย่อจากการอ่านหนังสือ 5 เล่ม
2) มานพนำแนวคิดของนักการศึกษา 3 ท่านมาสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง
3) สุนิสาสะท้อนคิดจากการเสวนาเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4) นพคุณช่วยเพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม

ข้อ 19 สิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้ดีคือข้อใด

1) นักเรียนมีอิสระในการเลือกที่จะสร้างนวัตกรรม
2) องค์ความรู้ควรเป็นการใช้ทักษะที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น

3) เนื้อหาวิชาที่จัดให้ควรเป็นเรื่องเดียว

4) นักเรียนเลือกสถานที่เรียนตามความสะดวกของตน

ข้อ 20 ข้อใดกล่าวถึงลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ถูกต้องที่สุด

1) กิจกรรมที่ครูเตรียมการสอนมาอย่างดี

2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมตามคำชี้แนะของผู้สอนได้อย่างแท้จริง

3) กิจกรรมเน้นความรู้จากประสบการณ์ของครูผู้สอนเชื่อมโยงให้กับนักเรียน

4) กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่

เฉลย

1. 3
2. 4
3. 2
4. 1
5. 3
6. 2
7. 1
8. 2
9. 4
10. 3
11. 3
12. 2
13. 1
14. 3
15. 4
16. 3
17. 4
18. 2
19. 1
20. 4

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูระดับมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป
2. โปรดเลือกระดับความพึงพอใจของท่านในแต่ละหัวข้อ โดยใช้มาตราวัดความพึงพอใจ (Likert Scale) ดังนี้

   คะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
   คะแนน 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
   คะแนน 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
   คะแนน 2 หมายถึง ไม่พึงพอใจ
   คะแนน 1 หมายถึง ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
   ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ
   ☐ 21 – 30 ปี
   ☐ 31 – 40 ปี
   ☐ 41 – 50 ปี
   ☐ 51 – 60 ปี
3. การศึกษา
   ☐ ปริญญาตรี
   ☐ ปริญญาโท
   ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1: เนื้อหาการอบรม					
1. เนื้อหาการอบรมมีความชัดเจนและครอบคลุมทุกหัวข้อที่ควรจะเรียนรู้					
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม					
3. เนื้อหามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
4. เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนได้จริง					
5. เนื้อหาการอบรมมีการลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ					
ด้านที่ 2: วิทยากร					
6. วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่บรรยาย					
7. วิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย					
8. วิทยากรสามารถตอบคำถามและชี้แจงข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน					
9. วิทยากรสามารถทำให้การอบรมมีความน่าสนใจ					
10. วิทยากรมีทักษะการสื่อสารที่ดีและทำให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม					
ด้านที่ 3: อาคารสถานที่ และระยะเวลา					
11. สถานที่จัดอบรมมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้					
12. สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมครบถ้วนและเพียงพอ					
13. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
14. การจัดตารางเวลาการอบรมมีความยืดหยุ่น					
15. สถานที่จัดอบรมมีความสะดวกในการเดินทาง					
ด้านที่ 4: การประยุกต์ใช้ได้จริง					
16. เนื้อหาการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้ทันที					
17. ความรู้ที่ได้รับสามารถช่วยแก้ปัญหาในงานได้จริง					
18. เนื้อหาการอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะการสอนได้ดีขึ้น					
19. ความรู้ที่ได้รับส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
20. โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณในความร่วมมือประเมินแบบสอบถาม
และร่วมกิจกรรมการอบรมตามหลักสูตร

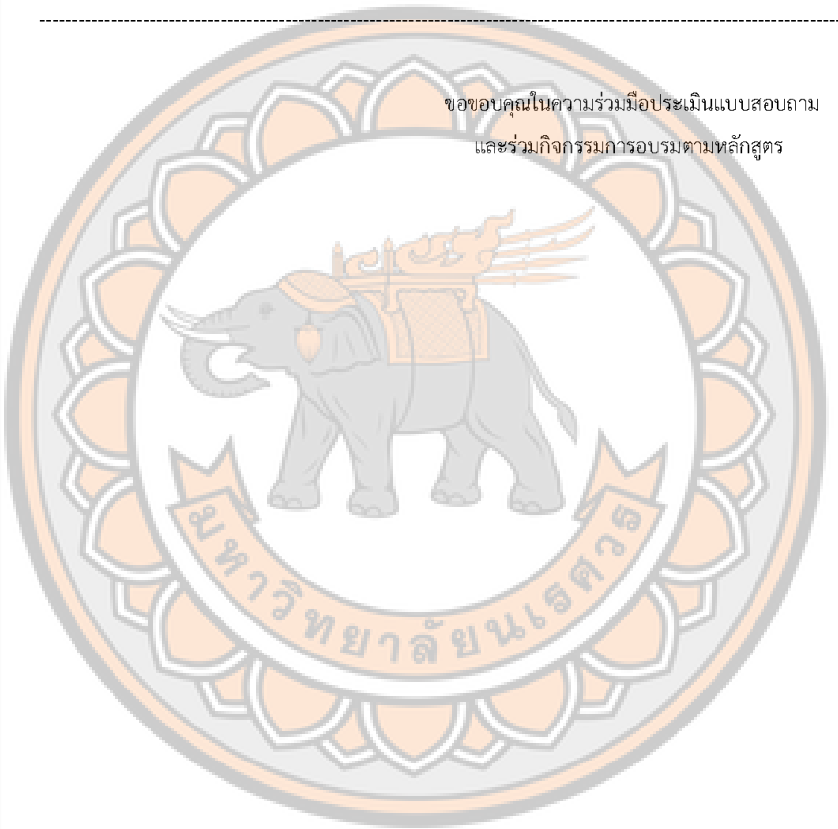

76

แบบบันทึกการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

เรียน			
ชื่องาน		AAR ครั้งที่	
วัน/เวลาที่เริ่มปฏิบัติงาน		วัน/เวลาที่สิ้นสุดการปฏิบัติงาน	
วันที่ทำ AAR		เวลาเริ่ม-สิ้นสุด	
ผู้ร่วม AAR			
เป้าหมายของงาน			
ผลการปฏิบัติ/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (โดยสรุป)			
งาน/ขั้นตอนที่ทำได้ดี			

งาน/ขั้นตอนที่ทำได้ไม่ดี
อุปสรรค/ข้อจำกัด/ข้อขัดข้อง ที่พบในระหว่างการปฏิบัติงาน
ประเด็นที่ได้เรียนรู้
ข้อปฏิบัติในการทำงานครั้งต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้รับการนิเทศ ลงชื่อ.....ผู้นิเทศ

(.....) (.....)

บรรณานุกรม

ชาตรี ฝ่ายคำตา. (2563). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เคมี*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุษฎี โยเหลา และ คณะ. (2557). *การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบPBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน:จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพยวิสุทธิ์.

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

เทิดศักดิ ไชยสมปาน. (2558). *ปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข* สืบค้นจาก http:// www.gotoknow.org. เมื่อ12 มิถุนายน 2567.

รัตนะ บัวสนธิ์. (2544). *เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2555).*พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์* ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*.กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). *ตำราประกอบการสอน วิชา 1127102 การออกแบบและพัฒนาการสอน*. นครปฐม. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สุพรรณิการ์ สุทธหลวง. (2565) *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะของครูระดับมัธยมศึกษา